

Florentin Smarandache

Către o nouă paradigmă de gândire

eseuri

FILOSOFIA NEUTROSOIFICĂ

Florentin Smarandache
Către o nouă paradigmă de gândire
Filosofia neutrosofică

Editura Asociației Internaționale de Științe Neutrosofice (NSIA)

Divizia de Matematică și Științe
Universitatea din New Mexico
705 Gurley Ave., Gallup
NM 87301, Statele Unite ale Americii

Universitatea din Guayaquil
Av. Kennedy și Av. Delta
Campusul Universitar „Dr. Salvador Allende”
Guayaquil 090514, Ecuador

<https://fs.unm.edu/NSIA/>

ISBN 978-1-59973-840-6

Florentin Smarandache

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

Gallup - Guayaquil
Statele Unite ale Americii - Ecuador
2025

*Mulțumiri pentru parcurgerea versiunii în engleză
a acestei cărți și pentru observațiile transmise:*

Dr. Maikel Yelandi Leyva Vázquez

Director General al Campusului Babahoyo al Universității Regionale Autonome din Anzi (UNIANDES) din Ecuador. Vice-decan pentru cercetare la aceeași instituție.

Dr. Giorgio Nordo

Cercetător și profesor agregat la Departamentul MIFT (Matematică, Informatică, Fizică și Științe ale Pământului) al Universității din Messina, Italia.

Dr. Mohamed Abdel-Basset

Profesor universitar conferențiar în cadrul Departamentului de Cercetări Operaționale de la Facultatea de Calculatoare și Informatică, Universitatea Zagazig, Egipt.

Takaaki Fujita

Cercetător independent în teoria grafurilor, combinatorică și aplicațiile acestora în cadre incerte, cum ar fi sistemele fuzzy, neutrosofice și plitogenice. Locuiește în Shinjuku, Tokyo, Japonia.

Victor Christianto

Cercetător independent, afiliat Institutului de Agricultură din Malang (Institut Pertanian Malang, IPM) din Malang, Java de Est, Indonezia.

Precizare:

Menționez că am utilizat ChatGPT [chat.openai.com], Bing [bing.com], Trinkia [trinka.ai], Elicit [elicit.com], Scholarcy [scholarcy.com], Semantic Scholar [semanticscholar.org] și alte AI în diverse scopuri precum *brainstorming*, înțelegerea conceptelor, generarea de exemple, extinderea ariei de cercetare, sugestii de articole esențiale, rezumarea lecturilor, generarea copertei și îmbunătățirea lizibilității.

Unele dintre articolele incluse în acest volum au fost publicate anterior în diverse reviste, iar anumite idei și conexiuni din alte articole au apărut, într-o formă mai mult sau mai puțin dezvoltată, în alte volume ale mele—de exemplu, în seria *Scilogs*.

Cuprins

Filosofia neutrosofică: o nouă paradigmă de gândire.....	17
Extinderea granițelor gândirii.....	17
O abordare transformatoare asupra realității.....	18
O invitație către o nouă frontieră intelectuală.....	19
Cuvinte-cheie	20
Fundamentele neutrosofiei	21
1. Introducere	21
2. Regândirea conceptelor vechi.....	21
2.1. Înțelegerea stabilității și instabilității.....	22
3. Metode de studiu	23
4. Formalizare: definirea neutralităților	23
5. Principii și legi ale neutrosofiei	24
5.1. Continuumul neutralităților	24
5.2. Relativitatea referențială.....	24
5.3. Echilibrul ideilor.....	24
6. Teză-Antiteză-Neutroteză și Neutrosinteză	24
6.1. Teză, Antiteză, Sinteză.....	25
6.2. Dinamicitatea neutrosofică.....	25
6.3. Exemplu practic.....	26
6.4. Exemplu teoretic	26
7. Aplicații ale neutrosofiei	26
7.1. Mecanica cuantică.....	27
7.2. Inteligența Artificială.....	27
7.3. Filosofie și Sociologie	27
7.4. Literatură și Artă	27
8. Concluzie: spre o filosofie a echilibrului.....	27
Referințe bibliografice	28
Neutrosofia înseamnă: părți comune în lucruri necomune și părți necomune în lucruri comune	29
1. Introducere	29
2. Două principii de bază ale neutrosofiei.....	30

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

2.1. Căutând părți comune în lucruri necomune	30
2.2. Căutând părți necomune în lucruri comune	31
3. Investigație în Științele Sociale.....	31
3.1. Dialectica Hegeliană.....	31
3.2. Structuralism și Post-Structuralism.....	31
3.3. Teoria Sistemelor Sociale	32
3.4. Intenția Paradoxală	32
4. Aplicații în contexte contemporane.....	32
4.1. Migrația: Aculturarea	32
4.2. Etică: Pro-alegere vs. Pro-viață	33
4.3. Psihologie: Terapia cognitiv-comportamentală vs. Terapia psihodinamică.....	35
5. Concluzii.....	37
Referințe bibliografice	37
Matematizarea filosofiei: o perspectivă neutrosifică.....	39
1. Introducere	39
2. Fundamentele matematizării în filosofie	40
2.1. Logică și sisteme formale	40
2.2. Epistemologie și probabilitate	40
2.3. Etică și teoria deciziilor	41
3. Neutrosafia și limitele matematizării.....	41
3.1. Adevărul ca entitate matematică.....	41
3.2. Nedeterminarea și ambiguitatea	41
4. Aplicații ale matematizării și neutrosofiei	42
4.1. Metafizică și logica modală.....	42
4.2. Ontologie matematică și teoria mulțimilor	42
4.3. Inteligența Artificială și filosofia computațională	43
5. Studii de caz: neutrosafia în practică.....	43
5.1. Mecanica cuantică și natura realității	43
5.2. Științele sociale și sistemele complexe	44
5.3. Modelarea climatică și incertitudinea.....	44
6. Concluzie: armonizarea sistemelor formale	45
Referințe bibliografice	45

Legea Terțului-Multiplu-Infinit Inclus în cadrul neutrosofiei	47
1. Scurt istoric	47
1.2. Legea Terțului Exclus.....	47
1.3. Legea Terțului Inclus	47
2. Legea Terțului-Multiplu Inclus.....	48
3. Legea Terțului-Multiplu-Infinit Inclus	49
4. Silogism.....	50
5. Silogism multivalent	50
6. Principiul NonContradicției.....	50
7. Principiul Anti NonContradicției.....	50
8. Principiul Identității	51
9. Principiul NonIdentității	51
10. Concluzii.....	51
Referințe bibliografice	52
Logici răsturnate. Falsificarea adevărului și adevărificarea falsului	53
1. Introducere.....	53
2. Procedee și transformări utilizate în logica răsturnată [4-6].....	54
2.1. Schimbarea spațiului sau a timpului unei probleme.....	55
2.2. Schimbarea atributelor elementelor într-un spațiu.....	55
2.3. Interpretarea inversă.....	56
2.4. Interpretări literale și figurative	56
2.5. Ghicitori	56
2.6. Glume	57
2.7. Probleme distractive.....	57
2.8. Matematica norocoasă [3]	58
2.9. Falsificare și Adevărificare în Științele Sociale.....	58
2.10. Cititorii pot concepe ei înșiși mai multe metode și strategii.....	59
3. Exemple de falsificare a adevărului.....	59
4. Exemple de adevărificare a falsului	60
5. Concluzii.....	61
Referințe bibliografice	61
Limitele filosofiei: o perspectivă neutrosofică.....	63
1. Introducere	63
2. De la cicluri la noduri: evoluția ideilor.....	63

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

3. Hegel, Marx și dincolo de ei: de la dialectică la pluralism.....	65
4. Clasificarea și evoluția ideilor.....	65
5. Concluzie.....	66
Referințe bibliografice	66
Logica plurală și neutrosofia. Reflecții asupra naturii adevărului.....	69
1. Introducere	69
2. Multiple moduri de înțelegere a validității.....	70
2.1. Limbaj-obiect și metalimbaj.....	70
2.2. Corectitudine formală.....	71
2.3. Adecvarea materială.....	71
2.4. Implicații pentru matematică	72
3. Dialeteismul și argumentul pentru pluralismul logic.....	72
4. Logica neutrosofică: dincolo de Adevărat și Fals	74
5. Implicații filosofice: instrument sau concurență?	75
6. Concluzii.....	75
Referințe bibliografice	76
Neutrosofia preciziei imprecise	77
1. Introducere	77
2. Necesitatea extensiilor neutrosofice.....	77
3. Diverse aplicații.....	78
3.1. Mecanică Cuantică.....	78
3.2. Inteligență Artificială și Rețele Neuronale.....	78
3.3. Psihologie, Sociologie și Economie	79
3.4. Literatură și Arte.....	79
4. Natura interdisciplinară a filosofiei neutrosofice	79
5. Concluzie.....	79
Referințe bibliografice	80
Dincolo de dialectică, paradoxuri și logică binară.....	81
1. Introducere	81
2. Logici cu valori multiple	82
3. Dincolo de dialectică: trialectică și transalectică	82
4. Paradoxul Paradoxurilor.....	83
5. Hermeneutica filosofiei neutrosofice	84

6. Neutrosafia și viitorul cercetării filosofice	85
7. Concluzii	86
Referințe bibliografice	86
O explorare neutrosofică a dinamicii ideatăiei creative.....	87
1. Introducere	87
2. Legi filosofice	88
3. Legea echilibrului.....	88
4. Legea anti-reflexivității.....	89
5. Legea complementarității.....	90
6. Legea efectului invers	90
7. Legea conectivității contradictorii	90
8. Legea gravitației ideatice universale	91
9. Matematizarea filosofiei	91
10. Concluzie	91
Referințe bibliografice	92
Neutrosafia în context filosofic. O analiză comparativă	93
1. Neutrosafia și Dialectica.....	93
2. Neutrosafia și Epistemologia.....	94
3. Neutrosafia și Monismul neutral.....	94
4. Neutrosafia și Hermeneutica.....	95
5. Neutrosafia și <i>Philosophia Perennis</i>	95
6. Neutrosafia și Falibilismul.....	96
7. Neutrosafia și explorarea liminalității.....	96
8. Neutrosafia: sinteză a opuselor și neutralităților	97
9. Concluzie.....	98
Referințe bibliografice	98
Noi frontiere ale filosofiei neutrosofice	99
1. Filosofie obiectuală.....	99
2. Filosofie concretă.....	100
3. Filosofie sonoră.....	100
4. Filosofie <i>fuzzy</i>	101
5. Filosofie aplicată	101
6. Filosofie experimentală	102

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

7. Filosofie futuristă.....	102
8. Filosofie nonfilosofică.....	102
9. Estetică Neutrosofică.....	103
10. Concluzie	103
Referințe bibliografice	104
Extinderea orizonturilor filosofiei prin neutrosocie.....	105
1. <i>Revizionismul</i> : filosofia ca <i>summum bonum</i>	105
2. <i>Inspiraționalismul</i> : căutarea originalității	105
3. <i>Recurențialismul</i> : ciclul infinit al ideilor	106
4. <i>Sofisticalismul</i> : ambiguitate și abstractizare	106
5. <i>Rejectivismul</i> : dialectica respingerii.....	107
6. <i>Paradoxismul</i> : contradicția implicită	107
7. Concluzii.....	107
Referințe bibliografice	108
Transdisciplinaritatea neutrosofică și filosofia multi-spațiului.....	109
1. Introducere	109
2. Multi-spațiu și multi-structură.....	110
3. Structuri multi-centrice: straturile realității	111
4. Natura neutrosofică a multi-structurilor	112
5. Implicații filosofice ale transdisciplinarității neutrosofice	112
5.1. Transdisciplinaritatea etică	113
5.2. Transdisciplinaritatea științifică	113
5.3. Transdisciplinaritatea culturală și socială	113
6. Concluzie.....	113
Referințe bibliografice	113
Neutrosocie și infinit: cât de infinit poate fi infinitul??	115
1. Introducere: scurtă retrospectivă	115
2. Tipuri de infinituri.....	117
2.1. Infinit potențial	117
2.2. Infinit actual	117
2.3. Infinit numărabil	117
2.4. Infinit nenumerabil.....	118
2.5. Infinit absolut	118

3. Controverse matematice: constructivism vs. neutrosofie	119
4. Cât de infinit poate fi infinitul?	121
4.1. Numere infinit de mici	121
4.2. Numere infinite între zero și unu	122
4.3. Cărămizile infinite și Paradoxul Construcției	122
4.3.1. Adunarea infimizezimalelor	122
4.3.2. Volumul clădirii	123
4.4. Interpretare filosofică	123
5. Cărămizi infinit de mici și măsura zero	124
5.1. Cărămizi de dimensiunea unui punct	124
5.2. Cărămizi infinit numărabile	124
5.3. Cărămizi infinit nenumărabile și posibilități infinite	125
5.3.1. Cărămizi infinit nenumărabile	125
5.3.2. Dimensiunea infinită	125
6. Paradoxul Banach-Tarski	125
6.1. Mulțimi non-măsurabile	126
6.2. Bucăți infinit nenumărabile	126
7. Perspectiva neutrosofiei asupra infinitului	127
7.1. Infinitul neutrosolic	127
7.2. Caracteristici ale infinitului neutrosolic	128
7.2.1. Multiplicitate și interconexiune	128
7.2.2. Contradicție și incertitudine	128
7.2.3. Non-Absolut și contextual	128
7.2.4. Logica <i>fuzzy</i> și frontierele fluide	128
7.2.5. Experiențial și existențial	129
7.3. Exemplu practic: infinitul dintre zero și unu	129
8. Concluzii	129
Referințe bibliografice	130
 Perspective Neutrosolice asupra conceptelor “Corp”, “Minte”, “Suflet” și “Spirit” ...	131
1. Perspectiva fenomenologică	132
2. Înțelegerea cadrului neutrosolic	134
3. {Corpul, Minte, Sufletul și Spiritul} Neutrosolice	134
4. Implicații și Exemple (în dezvoltarea personală)	136
4.1. Sănătatea fizică și mentală	136
4.2. Starea emoțională și Sănătatea fizică	136

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

4.3. Creșterea spirituală și Claritatea cognitivă	136
5. Integrarea neutrosofiei în înțelegerea umană.....	137
6. Implicații pentru dezvoltarea personală	137
7. Concluzii.....	138
Referințe bibliografice	138
O abordare neutrosofică a fenomenelor sociale.....	141
1. Introducere	141
2. Conceptul de sociologie neutrosofică (NeuroSociologie)	142
3. Triadele neutrosofice și aplicațiile lor	143
4. Sisteme sociale neutrosofice.....	143
5. Prognoza sociologică și schimbarea socială	144
6. Norme și reguli sociale neutrosofice	144
7. Adevăruri multiple și falsități multiple în viața socială.....	145
8. Concluzii	145
Referințe bibliografice	145
Societatea Neutrosofică: Grade de Evoluție, Indeterminare și Involuție.....	147
1. Introducere	147
1.1. Gradul de Evoluție.....	148
1.2. Gradul de Involuție	148
1.3. Gradul de Indeterminare.....	148
2. Evoluția Socială Neutrosofică: teorie și aplicare.....	149
3. Impactul tehnologiei asupra societății	150
3.1. Evoluția socială.....	150
3.2. Involuția socială.....	150
3.3. Indeterminare (aspecte neutre sau neschimbate)	150
4. Evoluția Neutrosofică Rafinată.....	151
5. Concluzie	151
Referințe bibliografice	152
Materialismul Neutrosofic: o extindere a materialismului dialectic	153
1. Introducere	153
2. Evoluția conceptuală.....	153
3. Perspective neutrosofice asupra Dialecticii lui Engels.....	154
3.1. Legea întâi: Unitatea și conflictul opozițiilor și ale neutralilor lor. 154	

3.2. Legea a doua: Schimbări cantitative și calitative	154
3.3. Legea a treia: Negarea negării	154
4. Societatea Neutrosofică: o combinație de capitalism și comunism	155
5. Materialism clasic vs. Materialism Neutrosofic	156
6. Materialismul Istoric Neutrosofic.....	156
7. Concluzie.....	157
Referințe bibliografice	157
Principiul Localității Parțiale, Indeterminării Parțiale și Nonlocalității Parțiale.....	159
1. Observații preliminare	160
2. Principiile Localității, Nonlocalității și Localității Neutrosofice	163
2.1. Principiul Localității.....	163
2.2. Principiul Nonlocalității	165
2.3. Principiul Localității Parțiale, al Indeterminării Parțiale (din cauza variabilelor ascunse care pot influența obiectul) și al Nonlocalității Parțiale	167
3. Gradul de Localitate, Gradul de Nonlocalitate și Gradul de Indeterminare (nici Localitate, nici Nonlocalitate).....	168
3.1. Gradul de Localitate.....	168
3.2. Gradul de Nonlocalitate.....	168
3.3. Gradul de Indeterminare (nici Localitate, nici Nonlocalitate)	168
3.4. Măsurarea gradelor	168
4. Recapitulare, generalizare și aplicații.....	169
5. Multi-Acțiunea la Distanță și (Multilocalitatea, Multi-indeterminarea, Multinonlocalitatea).....	172
5.1. Multinonlocalitatea cauzată de Multi-Acțiunea la Distanță în Legea Atracției Universale a lui Newton și în Superpoziție.....	172
5.2. Multinonlocalitatea cauzată de Multi-Acțiunea la Distanță în Superpoziție	172
5.3. Legea lui Coulomb în formă scalară	173
5.4. Formula superpoziției	173
5.5. Multilocalitatea.....	174
5.6. Multi-indeterminarea.....	174
6. Concluzii.....	174
Referințe bibliografice	174

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

Sistemul de gândire MultiAlist.....	177
1. Introducere	177
2. Sisteme UniPolare, BiPolare, TriPolare, PluriPolare și, generalizând, Sisteme MultiPolare. Definiții și exemple	179
2.1. Monismul: totul este unu.....	179
2.2. Dualismul: totul este doi	181
2.3. Trialismul: totul este trei	182
2.4. Pluralismul: totul este plural	183
3. MultiAlismul: totul este deschis.....	184
3.1. Zoroastrismul.....	185
3.2. Vedanta și școlilele neo-Vedanta.....	186
4. Concluzii.....	187
Referințe bibliografice	188
Neutrosafia transcende opozițiile binare în mitologie și folclor.....	191
1. Introducere	191
2. Identități neutrosofice: Hibrizi și SuperHibrizi mitologici.....	193
3. Descendenți ai zeilor și muritorilor: Hibrizi parțial zei + parțial oameni.....	197
3.1. Devașii indici: intermediari cerești ai echilibrului cosmic	199
3.2. Semizeii grecilor: explorarea arhetipurilor eroice	200
3.3. Tuatha Dé Danann și Fomoiré: descendența divino-umană în mitologia celtică	201
4. Hibridizări demonice: Hibrizi parțial demon + parțial uman.....	202
4.1. Cambionii: Hibrizi demon + om	203
4.2. Judecata divină: povestea Nephilimilor	204
4.3. Intersecții între umanitate și demonologie în folclorul japonez...	205
5. Transcenderea speciilor: Hibrizi parțial umani + parțial animal	206
5.1. Omul cu aripi: Hibrizi parțial umani + parțial păsări.....	207
6. Zei și bestii: Hibrizi parțial zeu + parțial animal.....	209
6.1. Dragonul azuriu: un gardian celest.....	210
6.2. Pasărea tunetului: o entitate mitică nativ-americană.....	210
6.3. Aripile ambiguității: Pegas.....	211
7. Entități mitologice MultiAliste: SuperHibrizi parțial zeu, parțial om, parțial animal.....	212
7.1. Sfinxul: gardianul egiptean	213

7.2. Intersecția dintre zei, oameni și animale în mitologia indică.....	213
7.3. <i>Centzon Totochtin</i> : zeii-iepuri azteci	214
8. Observații și întrebări deschise	215
8.1. 'Fiare' Hibrice și SuperHibrice: Hibrizi parțial animal ₁ + parțial animal ₂ (+ ... + parțial animal _n)	215
8.2. Hibrizi și SuperHibrizi în artă și ficțiune	216
8.3. 'Teratologia mitologică': întrebări deschise	218
8.4. Moștenirea genetică: atribuirea paternității divine	220
Concluzii.....	222
Referințe bibliografice	223
Lecturi suplimentare	226
Interacțiunea dinamică a contrariilor în Zoroastrism	233
1. Introducere	234
1.2. Granularea informațiilor fuzzy	234
1.1.1. Mulțimile fuzzy	235
1.1.2. Granularea	235
1.1.3. Granulele de informații	235
1.1.4. Raționamentul uman	235
1.2. Neutrosafia	235
1.2.1. Cadrul filosofic	236
1.2.2. Logica neutrosofică	236
1.2.3. Mulțimea neutrosofică	236
1.2.4. Probabilitatea neutrosofică	236
1.2.5. Dincolo de gândirea binară	237
1.3. Triada Neutrosofică și MultiNeutrosafia	237
1.4. Sistemul MultiAlist	238
2. Granițe conceptuale vagi	238
2.1. Legea terțului-multiplu inclus	238
2.1.1. Legea Terțului-Multiplu-Infinit Inclus	239
2.2. Paradoxurile soriților	239
2.2.1. Interpretarea neutrosofică	240
2.2.2. Paradoxurile neutrosofice ale soriților	241
2.2.3. Paradoxuri MultiSoriți	241
3. Explorarea interacțiunii dintre Zoroastrism și neutrosofie	241
3.1. Zeul neutrosofic al lui Zarathustra	242

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

3.1.1. Fericirea în suferință	244
3.1.2. Podul Chinvat.....	245
3.2. Granularea celor Șase Atribute ale lui Ahura Mazda.....	246
3.2.1. Bunăvoința	246
3.2.2. Dreptatea	247
3.2.3. Dominația dezirabilă.....	247
3.2.4. Spiritul sfânt	247
3.2.5. Perfecțiunea	247
3.2.6. Nemurirea.....	247
3.3. Instrumentalizarea Zoroastrismului: Cîrus cel Mare	248
3.3.1. O gândire multipolară	249
4. Alte exemple de explorat	250
4.1. Gilgameș: două treimi zeu și o treime om	250
4.2. Dharma-Adharma și Karma.....	252
4.3. Logica Sutrei diamantului.....	253
Concluzii.....	254
Referințe bibliografice	255

Filosofia neutrosofică: o nouă paradigmă de gândire

Într-o lume în care contradicțiile și incertitudinile definesc existența noastră, paradigmele filosofice tradiționale nu (mai) reușesc să surprindă întreaga complexitate a realității.

Filosofia neutrosofică, un cadru intelectual inovator și amplu, investeste într-o schimbare de paradigmă a gândirii prin asumarea indeterminării, a paradoxului și a interacțiunii dintre opoziții și neutralități.

Sistemul neutrosofic trece dincolo de dialectica clasică și raționamentul binar, oferind o abordare mai nuanțată a logicii, epistemologiei, ontologiei.

Acest volum se vrea o explorare a posibilităților filosofiei neutrosofice, integrând principiile sale fundamentale, extensii logice și aplicații interdisciplinare.

În esența sa, neutrosofia investighează *continuum*-ul neutralităților, echilibrul ideilor și interacțiunea dinamică dintre teză, antiteză și neutroteză — redefinind modul în care este structurată și interpretată cunoașterea.

Spre deosebire de logica tradițională, care se bazează pe adevăruri și falsități absolute, logica neutrosofică introduce concepte ca “grad de adevăr”, “grad de falsitate”, “grad de indeterminare”, propunând un instrument maleabil pentru înțelegerea sistemelor complexe și aflate în continuă evoluție.

Extinderea granițelor gândirii

Prin provocarea și reconfigurarea structurilor filosofice convenționale, filosofia neutrosofică propune o schimbare (radicală) de perspectivă. Neutrosofia încorporează elemente ale logicilor multi-valorice, metodologiilor transdisciplinare și formalizării matematice, asigurând totodată rigoare și adaptabilitate.

Principalele direcții de explorare includ:

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

- Fundamentele neutrosofiei: Înțelegerea stabilității și instabilității, relativității referențiale și a principiilor care guvernează gândirea neutrosofică.
- Matematizarea filosofiei: Investigarea modului în care structurile matematice și pluralismul logic pot fi aplicate în cercetarea filosofică.
- Logici multi-valorice: Extinderea Legii Terțului-Multiplu Inclus la Legea Terțului-Multiplu-Infinit Inclus, explicarea unor Logici Răsturnate și dinamica falsificării/adevărificării.
- Aplicații sociale și științifice: Explorarea rolului neutrosofiei în domenii precum mecanica cuantică, inteligența artificială, sociologia, literatura și etica.
- Evoluție socială și materialism: Extinderea materialismului dialectic tradițional la materialismul neutrosofic prin integrarea unor grade de evoluție, involuție și indeterminare în structurile sociale.
- Neutrosafia și infinitul: O investigație a conceptului de infinit dintr-o perspectivă neutrosofică, care reconciliază interpretările filosofice și matematice.
- Transdisciplinaritate și gândire în spații multiple: Conectarea disciplinelor și introducerea unor realități multi-structurate și multi-stratificate pentru o mai bună înțelegere a cunoașterii și existenței.

O abordare transformatoare asupra realității

Relevanța filosofiei neutrosofice depășește sfera teoriei abstracte. Prin aplicarea principiilor sale la probleme concrete—de la dileme etice și terapie cognitiv-comportamentală până la revizionism istoric și norme sociale—aceasta oferă un cadru pentru analizarea și abordarea incertitudinilor vieții moderne. Flexibilitatea intrinsecă a acestei filosofii îi permite să evolueze odată cu progresele științifice contemporane și schimbările societale, făcând-o o școală de gândire dinamică și mereu actuală.

Fie în cautarea reinterpretării unor paradoxuri, în construirea de noi modele ontologice sau în explorarea naturii infinite a adevărului, acest volum funcționează atât ca fundament teoretic, cât și ca ghid practic, invitând cercetători și gânditori din discipline diverse să se angajeze într-o nouă paradigmă de gândire, filosofia neutrosofică, provocându-i să reconsidere limitele logicii și să adopte o abordare holistică asupra cunoașterii și existenței.

O invitație către o nouă frontieră intelectuală

Filosofia neutrosifică nu este doar o extensie a gândirii clasice; ea este o invitație de a reimagina însăși natura realității. Neutrosafia propune desprinderea de binaritățile rigide și asimilarea profundă a indeterminatului și paradoxalului.

Prin integrarea logicii, matematicii și reflecției filosofice, neutrosafia oferă o lentilă transformatoare prin care se pot mai bine conceptualiza și analiza incertitudinile lumii contemporane.

Pe măsură ce omenirea se confruntă cu provocări tot mai complexe, care scapă soluțiilor simple, neutrosafia se impune ca un instrument al expansiunii intelectuale, ghidând spre o înțelegere mai cuprinzătoare și mai incluzivă a adevărului, existenței și a interacțiunii dintre sistemele de cunoaștere.

În fine, acest volum se dorește un pas către *acel viitor* – unul în care contradicția și neutralitatea nu sunt obstacole în calea înțelegerii, ci căi către o cunoaștere mai profundă.

Cuvinte-cheie

- Neutrosofie, Indeterminare, Neutralitate, Mulțime neutrosofică, Probabilitate neutrosofică
- Dialectică, Trialectică, Transdisciplinaritate, Interdisciplinaritate
- Paradox, Paradoxism, Contradicție, Complementaritate, Ambiguitate, Vag, Incertitudine
- Pluralism logic, Logică multi-valorică, Logică paraconsistentă, Dialeteism, Logică fuzzy
- Matematizarea filosofiei, Sisteme formale, Epistemologie bayesiană, Teoria deciziei, Teoria jocului
- Sociologie neutrosofică, Fenomene sociale, Complexitate socială, Schimbare socială, Mișcări politice, Prognoză sociologică
- Filosofia logicii, Logică clasică, Logici non-clasice, Filosofia contradicției
- Mecanica cuantică, Principiul de incertitudine al lui Heisenberg, Suprapunere, Încălcire cuantică, Sisteme probabilistice
- Inteligență Artificială, Învățare automată, Rețele neuronale, Procesarea limbajului natural, Gestionarea ambiguității în AI
- Infinit, Numere transfinite, Paradoxurile infinitului, Ontologie matematică, Sisteme dinamice de cunoaștere
- Hermeneutică, Ontologie, Metafizică, Luarea deciziilor etice, Experimente de gândire, Inovație conceptuală
- Materialism, Materialism dialectic, Materialism istoric, Capitalism, Comunism, Socialism, Sisteme hibride
- Existențialism, Fenomenologie, Minte-Trup, Pluralism cognitiv, Raționament speculativ
- Zoroastrism, Zarathustra, Ahura Mazda, Dharma, Karma, Ghilgameș, Adharma, Sutra diamantului, Podul Chinvat

Fundamentele neutrosofiei

Intenția fundamentală a neutrosofiei este să ofere un cadru pentru înțelegerea originii, naturii și interacțiunii neutralităților, căutând să observe spațiile sofisticate dintre binare, să interpreteze neinterpretatul și neinterpretabilul și să generalizeze ideile clasice în principii mai largi, mai cuprinzătoare. Prin metodele, principiile și tezele sale, neutrosafia admite nedeterminarea omniprezentă a lumii, reconsiderând natura adevărului, falsității și spectrului vast de neutralitate care se află între ele.

Neutrosomie, Neutralitate, Nedeterminare, Logică neutrosomică, Dualitate, Complementaritate, Paradox, Dialectică, Transdisciplinaritate, Teză, Antiteză, Neutroteză, Neutrosinteza.

1. Introducere

Neutrosafia, un cadru filosofic pe care l-am dezvoltat acum mai bine de două decenii [Smarandache 1998], explorează relațiile și interacțiunile dintre opuse și neutralitățile/nedeterminările lor, căutând să găsească puncte comune între ele și identificând elemente neobișnuite în entități similare, subliniind complexitatea și interconectarea conceptelor. Neutrosafia transcende gândirea binară tradițională, examinând interacțiunea dintre opuse și neutralitățile/nedeterminările dintre ele. Neutrosafia provoacă modurile convenționale de gândire, propunând noi principii și metode filosofice care arată limitările sistemelor clasice. Acest mod de gândire este caracterizat de mai multe trăsături cheie. Să le trecem în revistă.

2. Regândirea conceptelor vechi

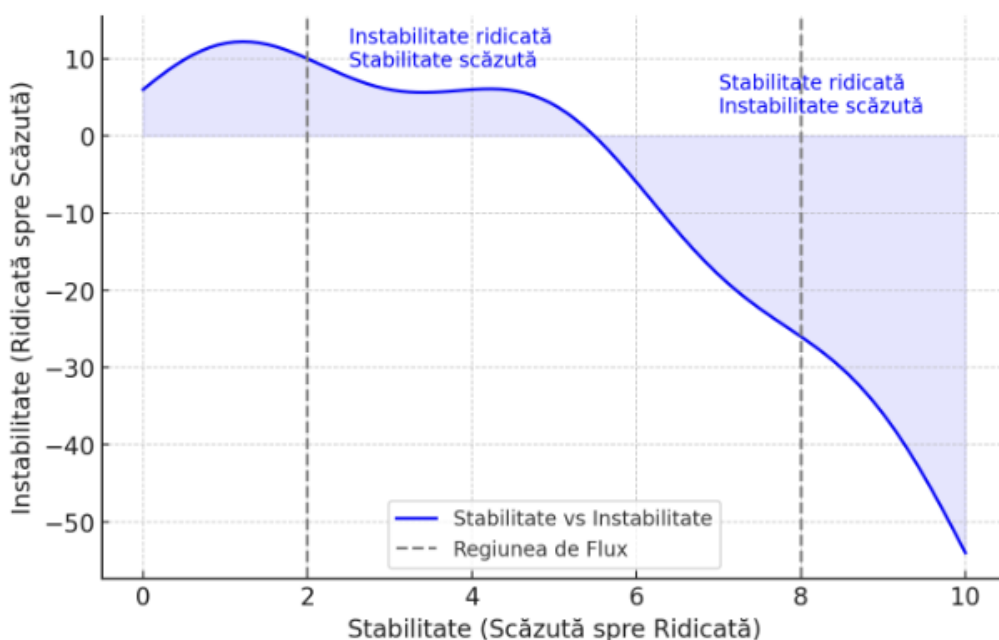
Neutrosafia revizitează ideile tradiționale, afirmând că adevărurile dintr-un sistem referențial pot deveni false în altul și viceversa. Această abordare subliniază fluiditatea cunoașterii, îndemnând la vizualizarea ideilor din multiple unghiuri.

Pătrunzând în domeniile paradoxului și ambiguității, neutrosafia luminează zone de gândire considerate anterior inaccesibile sau contradictorii.

Neutrosafia încearcă să reconcilieze ideile opuse, descoperind spațiile neutre dintre ele. Își propune să “facă pace în războiul ideilor și să facă război în ideile pașnice”¹, subliniind natura dinamică a gândirii.

2.1. Înțelegerea stabilității și instabilității

Măsurând stabilitatea sistemelor instabile și instabilitatea sistemelor stabile, neutrosafia oferă instrumente pentru a analiza și naviga sisteme marcate de flux și incertitudine.

Relația dintre stabilitate și instabilitate

Axa x reprezintă stabilitatea (de la scăzută la ridicată).

Axa y reprezintă instabilitatea (de la ridicată la scăzută).

Curba arată cum instabilitatea scade pe măsură ce stabilitatea crește, cu regiuni de flux și incertitudine.

¹ Smarandache, Florentin (2002). „Neutrosophy, A New Branch of Philosophy.” *Multiple Valued Logic / An International Journal*, 3, p. 16. Disponibil online: https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/24. Accesat: 29 decembrie 2024.

3. Metode de studiu

Neutrosopia utilizează o gamă bogată de metode, combinând rigoarea formală cu abordări transdisciplinare. Acestea includ:

- *Matematizarea*: Încorporarea conceptelor precum logica neutrosofică, probabilitatea și dualitatea pentru a cuantifica și modela neutralitatea.
- *Complementaritate* → *Generalizare*: Extinderea noțiunilor clasice pentru a cuprinde un spectru mai larg de posibilități și recunoașterea interconectării opuselor.
- *Contradicție* → *Paradox*: Îmbrățișarea coexistenței adevărurilor opuse pentru a descoperi perspective mai profunde.
- *Transdisciplinaritate*: Aplicarea principiilor neutrosofice în diverse domenii, de la fizică și filosofie la psihologie și literatură.

4. Formalizare: definirea neutralităților

Neutrosopia își formalizează abordarea printr-un sistem precis de notație.²

Să notăm cu [A] o idee, o propoziție, o teorie, un eveniment, un concept, o entitate, cu [Non-A] ceea ce nu este [A], și cu [Anti-A] opusul lui [A]. De asemenea, [Neut-A] înseamnă ceea ce nu este nici [A], nici [Anti-A], adică neutralitatea dintre cele două extreme. Și fie [A'] o versiune a lui [A].

Desigur, [Non-A] este diferit de [Anti-A].

De exemplu:

Dacă [A] = alb, atunci [Anti-A] = negru (antonim), dar [Non-A] = verde, roșu, albastru, galben, negru, etc. (orice culoare, cu excepția albului), în timp ce [Neut-A] = verde, roșu, albastru, galben, etc. (orice culoare, cu excepția albului și negrului), și [A'] = alb închis, etc. (orice nuanță de alb).

Într-un mod clasic:

[Neut-A] = [Neut-(Anti-A)], adică neutralitățile lui [A] sunt identice cu neutralitățile lui [Anti-A].

De asemenea:

[Non-A] \supset [Anti-A], și [Non-A] \supset [Neut-A].

² Smarandache, Florentin (2002). *Idem*, p. 17.

$$[A] \cap [\text{Anti-A}] = \emptyset, [A] \cap [\text{Non-A}] = \emptyset.$$

[A], [Neut-A] și [Anti-A] sunt disjuncte două câte două.

[Non-A] este completitudinea lui [A] în raport cu mulțimea universală.

Dar, deoarece în multe cazuri granițele dintre noțiuni sunt vagi, imprecise, este posibil ca [A], [Neut-A], [Anti-A] (și [Non-A], desigur) să aibă părți comune două câte două.

5. Principii și legi ale neutrosofiei

5.1. Continuumul neutralităților

Între orice idee și opusul ei se află un spectru infinit de neutralități, reflectând gradațiile și tranzițiile care caracterizează fenomenele din lumea reală.

5.2. Relativitatea referențială

Adevărul, falsitatea și nedeterminarea oricărei propoziții depind de sistemul referențial în care este examinată. Într-un sistem, o propoziție poate părea adevărată; în altul, falsă; și într-un altul, nedeterminată.

5.3. Echilibrul ideilor

Fiecare idee tinde în mod natural spre echilibru, echilibrată nu doar de ideile opuse, ci și de ideile neutre dintre ele. (Acest principiu extinde sinteza dialectică a lui Hegel, adăugând rolul neutralităților.)

6. Teză-Antiteză-Neutroteză și Neutrosinteză

În neutrosofie, [A], [antiA] și [neutA] combinate două câte două, și de asemenea toate trei împreună, formează neutro-sinteză. Neutrosofia stabilește relațiile universale dintre [A], [antiA] și [neutA]. [A] este teza, [antiA] antiteza, iar [neutA] neutroteza (nici [A], nici [antiA], ci neutralitatea dintre ele).

În notația neutrosofică, [nonA] (nu [A], în afara lui [A]) este uniunea dintre [antiA] și [neutA]. [neutA] poate varia de la niciun mijloc (mijloc exclus), la un singur mijloc (mijloc inclus), la multe mijloace discrete finite (multiple mijloace incluse finite) și la o infinitate de mijloace discrete sau continue (multiple mijloace incluse infinite) [de exemplu, ca în cazul culorii, să spunem că între negru și alb există un spectru infinit de culori mijlocii/intermediare].

6.1. Teză, Antiteză, Sinteză

Neutrosofia este o generalizare a dialecticii (care se bazează doar pe contradicții, [A] și [antiA]), dar neutrosofia se bazează pe contradicții și pe neutralitățile dintre ele ([A], [antiA] și [neutA]).

Prin urmare, triada dialectică teză-antiteză-sinteză³ este extinsă la tetrada neutrosofică teză-antiteză-neutroteză-neutrosinteză. O sinteză neutrosofică (neutrosinteză) este mai rafinată decât sinteza dialectică. Ea continuă unificarea și sinteza cu privire la opuse și la neutrele lor.

6.2. Dinamicitatea neutrosofică

Am extins Principiul Opoziției Dinamice – opoziția dintre [A] și [antiA] – la Principiul Neutropoziției Dinamice – care înseamnă opoziții între [A], [antiA] și [neutA]. Etimologic, “neutropoziție” înseamnă “opoziție neutrosofică”.⁴

Acest stil de raționament nu este o schemă neutrosofică, ci se bazează pe realitate, deoarece dacă o idee (sau noțiune) [A] apare, atunci multiple versiuni ale acestei idei sunt răspândite, să le notăm cu [A]₁, [A]₂, ..., [A]_m. Ulterior, ideile opuse (într-un grad mai mic sau mai mare) se nasc, ca reacții la [A] și versiunile sale [A]_i. Să notăm aceste versiuni ale opuselor cu [antiA]₁, [antiA]₂, ..., [antiA]_n. Neutralitatea [neutA] dintre aceste idei contradictorii poate îmbrățișa diverse forme, să le notăm cu [neutA]₁, [neutA]₂, ..., [neutA]_p, unde *m*, *n*, *p* sunt numere întregi mai mari sau egale cu 1.

În general, pentru fiecare [A] pot exista multe [antiA]-uri corespunzătoare și multe [neutA]-uri. De asemenea, fiecare [A] poate fi interpretat în multe versiuni diferite ale [A]-urilor.

³ Dezvoltarea raționamentului clasic despre dovezi, cunoscut ca teză-antiteză-sinteză în dialectică, este atribuită filosofului Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831) și mai târziu a fost folosită de Karl Marx (1818-1883) și Friedrich Engels (1820-1895). Despre teză și antiteză au meditat și Immanuel Kant (1724-1804), Johann Gottlieb Fichte (1762-1814) și Thomas Schelling (născut în 1775-1854). În timp ce în filosofia chineză antică opusele *yin* [feminin, luna] și *yang* [masculin, soarele] erau considerate complementare.

⁴ Smarandache, Florentin (2015). „Thesis-Antithesis-Neutrothesis and Neutrosynthesis.” *Neutrosophic Sets and Systems* 8, p. 57. Disponibil online: https://digitalrepository.unm.edu/nss_journal/vol8/iss1/9. Accesat: 29 decembrie 2024.

Dinamicitatea neutrosofică înseamnă interacțiunile dintre toate aceste multi-versiuni ale [A]-urilor cu multi-[antiA]-urile și multi-[neutA]-urile lor, care vor rezulta într-o nouă teză, să o numim [A'] la un nivel superior. Și un nou ciclu de [A'], [antiA'] și [neutA'] își reîncepe dinamicitatea neutrosofică.

6.3. Exemplu practic

Să luăm în considerare un scenariu în care [A] reprezintă o țară angajată în război cu o altă țară, pe care o putem eticheta [antiA] datorită poziției sale antagonice față de [A]. Între timp, un grup de țări neutre, denumite [neutA], pot interveni în conflict, fie susținând, fie opunându-se uneia dintre părțile beligerante în diverse măsuri.

Unele dintre aceste țări neutre ([neutA]) ar putea rămâne complet neutre pe tot parcursul războiului. Cu toate acestea, există o interacțiune continuă între cele trei grupuri—[A], [antiA] și [neutA]—pe măsură ce țările își pot schimba alianțele (trecând de la o coaliție la alta) sau se pot retrage complet din orice coaliție.

Acest exemplu simplificat evidențiază rolul adesea trecut cu vederea al [neutA] în conflictul dintre forțele opuse, [A] și [antiA], un rol pe care cadrele dialectice tradiționale nu reușesc să îl abordeze. Drept urmare, sinteza dialectică este extinsă într-un concept mai larg cunoscut sub numele de neutrosinteză, o abordare neutrosofică care integrează teza, antiteza și neutroteza.

6.4. Exemplu teoretic

Să ne imaginăm că [A] este o școală filosofică, cu [antiA] reprezentând școala sa de gândire opusă. În dezbateră dintre [A] și [antiA], filosofi din ambele tabere conflictuale pot apela la idei din diverse școli filosofice neutre ([neutA])—școli care nu sunt aliniat nici cu [A], nici cu [antiA]—pentru a-și întări argumentele împotriva viziunii opuse.

7. Aplicații ale neutrosofiei

Principiile neutrosofiei rezonează în multiple discipline. Să alegem câteva dintre ele.

7.1. Mecanica cuantică

Incertitudinea inerentă sistemelor cuantice se aliniază cu viziunea neutrosofică. În loc să căutăm probabilități deterministe, neutrosafia ne permite să modelăm stările cuantice ca un amestec de adevăr, falsitate și nedeterminare, capturând natura ambiguă a fenomenelor precum superpoziția.

7.2. Inteligența Artificială

Logica neutrosofică îmbunătățește IA, permițând sistemelor să raționeze cu informații incomplete, contradictorii sau incerte, îmbunătățind procesele de luare a deciziilor și adaptabilitatea.

7.3. Filosofie și Sociologie

Explorând interacțiunea dintre idei și opusele lor, neutrosafia promovează dialogul și înțelegerea în domenii unde ideologiile concurente se ciocnesc adesea.

7.4. Literatură și Artă

Neutrosafia oferă instrumente pentru a interpreta straturile de semnificație din operele creative, unde ambiguitatea și paradoxul sunt adesea teme centrale.

8. Concluzie: spre o filosofie a echilibrului

Neutrosafia reprezintă nu doar un cadru teoretic, ci și o mișcare care țintește redefinirea modului în care abordăm cunoașterea și înțelegerea, integrând ambiguitatea, explorând spațiile dintre extreme și admitând interacțiunea dintre opuse și neutralități. Formalizând și extinzând ideile clasice, neutrosafia oferă o lentilă prin care putem reinterpretă complexitățile lumii. Într-o lume marcată de nedeterminare, neutrosafia oferă o cale de urmat. Ne provoacă să transcendem gândirea binară, să aprofundăm continuumul de posibilități dintre extreme și să căutăm echilibrul în fața complexității. Neutrosafia nu este doar un studiu al neutralității, ci și un apel la acțiune – un apel la regândirea, reinterpretarea și redefinirea înțelegerii noastre asupra adevărului, falsității și spectrului vast de neutralitate dintre ele.

Referințe bibliografice

[[Bertalanffy](#)] von Bertalanffy, L. (1968). *General System Theory: Foundations, Development, Applications*. New York: George Braziller.

[[Feyerabend](#)] Feyerabend, Paul K.. (1970). *Against method: outline of an anarchistic theory of knowledge*. Disponibil online în University Digital Conservancy, <https://hdl.handle.net/11299/184649>

[[Hegel](#)] Hegel, G. W. F. (1807). *Phenomenology of Spirit*. Traducere în engleză de Terry Pinkard. Cambridge University Press, 2018.

[[Popper](#)] Popper, K. R. (1979). *Objective Knowledge: An Evolutionary Approach*. Ediție revizuită. Oxford University Press. Disponibil online în Internet Archive, <https://archive.org/details/objectiveknowleedooppp>

[[Smarandache 1998](#)] Smarandache, F. (2007). *A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic. Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics*, a șasea ediție. Ann Arbor: InfoLearnQuest. Disponibil online în The University of New Mexico Digital Repository, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/163/

[[Smarandache 2002](#)] Smarandache, F. "Neutrosophy, A New Branch of Philosophy." *Multiple Valued Logic*, 3 (2002): 297-384. Disponibil online în The University of New Mexico Digital Repository, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/24

[[Zadeh](#)] Zadeh, L. A. (1965). "Fuzzy Sets." *Information&Control* 8(3), 338-353. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S001999586590241X>

Neutrosafia înseamnă: părți comune în lucruri necomune și părți necomune în lucruri comune

Fie $\langle A \rangle$ un element, concept, idee, propoziție, școală de gândire, curent, teorie etc. și $\langle \text{anti}A \rangle$ opusul lui $\langle A \rangle$. Analog pentru $\langle B \rangle$ și opusul său $\langle \text{anti}B \rangle$. Neutrosafia înseamnă identificarea:

i) părților comune între lucruri necomune (adică $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$ au ceva în comun, sau intersecția lor $\langle A \rangle \cap \langle \text{anti}A \rangle$ nu este vidă), și viceversa:

ii) părților necomune între lucruri comune (cele două elemente egale $\langle A \rangle = \langle B \rangle$ au, de asemenea, părți necomune, fie $\langle A \rangle \cap \langle \text{anti}B \rangle$ nu este vidă, fie $\langle \text{anti}A \rangle \cap \langle B \rangle$ nu este vidă).

Atât părțile comune între lucruri necomune, cât și părțile necomune între lucruri comune se dovedesc a fi părți de indeterminare/neutralitate situate între opoziții: denotate de $\langle \text{neut}A \rangle$, care înseamnă nici $\langle A \rangle$, nici $\langle \text{anti}A \rangle$, ci între ele; și respectiv de $\langle \text{neut}B \rangle$, care înseamnă în mod similar nici $\langle B \rangle$, nici $\langle \text{anti}B \rangle$, ci între ele.

Neutrosografie, Paradoxism, Dialectică, Yin Yang, Științe umaniste, Capitalism, Socialism, Psihanaliză, Psihologie analitică, Democrație reprezentativă, Alchimie, Știință, Dialectică, Structuralism, Post-structuralism, Intenție paradoxală, Pro-alegere, Pro-viață, Terapie cognitiv-comportamentală, Terapie psihodinamică.

1. Introducere

Neutrosafia explorează relațiile și interacțiunile dintre opoziții și neutralitățile/indeterminările acestora, căutând să găsească puncte comune între ele și să identifice elemente necomune în entități similare, subliniind complexitatea și interconectivitatea conceptelor. Neutrosafia transcende gândirea binară tradițională prin examinarea interacțiunii dintre opoziții și neutralitățile/indeterminările dintre ele.

Neutrosofia este o extensie a mișcării numite *Paradoxism* [Smarandache 1980], în literatură/artă/știință/filosofie, a *dialecticii* [Hegel], [Marx] și a filosofiei antic-chineze *Yin Yang*¹ – deoarece ultimele trei școli au luat în considerare doar dinamica dintre opoziții, omițând neutralitățile/indeterminările acestora, care joacă un rol important în echilibrul dintre opoziții. Prin identificarea și studiul părților comune în lucruri necomune și a părților necomune în lucruri comune, neutrosofia dezvăluie complexitatea și interconectivitatea inerente în diferite idei și fenomene.

Acest articol prezintă pe scurt cele două principii fundamentale ale cercetării neutrosofice în științele umaniste, apoi exemplifică aceste principii neutrosofice și sugerează aplicații, ilustrând modul în care neutrosofia oferă o înțelegere nuanțată a lumii.

2. Două principii de bază ale neutrosofiei

2.1. Căutând părți comune în lucruri necomune

Acest principiu presupune studiul conceptelor opuse care împărtășesc (unele) elemente comune. De exemplu:

- Ideologii Politice: *Capitalismul*² [Hickel] și *Socialismul*³ [Cole] pretind ambele că scopul lor este bunăstarea societății și prosperitatea economică, deși metodele propuse diferă.
- Teorii Psihologice: *Psihanaliza* lui Freud⁴ [Freud] și *Psihologia Analitică* a lui Jung⁵ [Jung] se concentrează ambele pe mintea inconștientă, dar au fundamente teoretice și metodologii distincte.

¹ Britannica, The Editors of Encyclopaedia. 'yinyang.' *Encyclopedia Britannica*, 12 Feb. 2024. Online: <https://www.britannica.com/topic/yinyang>. Accesat: 30 mai 2024.

² Britannica, The Editors of Encyclopaedia. 'What is capitalism?.' *Encyclopedia Britannica*, 24 Feb. 2023. Online: <https://www.britannica.com/question/What-is-capitalism>. Accesat: 27 mai 2024.

³ Britannica, The Editors of Encyclopaedia. 'What is socialism?.' *Encyclopedia Britannica*, 11 Apr. 2022. Online: <https://www.britannica.com/question/What-is-socialism>. Accesat: 27 mai 2024.

⁴ Jay, Martin Evan. 'Sigmund Freud.' *Encyclopedia Britannica*, 20 May. 2024. Online: <https://www.britannica.com/biography/Sigmund-Freud>. Accesat: 28 mai 2024.

⁵ Fordham, Frieda. 'Carl Jung.' *Encyclopedia Britannica*, 18 Mar. 2024. Online: <https://www.britannica.com/biography/Carl-Jung>. Accesat: 28 mai 2024.

2.2. Căutând părți ne comune în lucruri comune

Acest principiu propune cercetarea conceptelor similare sau echivalente care conțin elemente distincte sau opuse.

- Forme de Guvernare: *Democrația*⁶ și *Democrația Reprezentativă*⁷ pun ambele accent pe rolul poporului, dar democrația reprezentativă implică oficiali aleși, în timp ce democrația directă implică participarea directă a cetățenilor. [Landemore]
- Forme de Gândire: *Empirismul* [Gupta] vs. *Alchimia* [Ferguson]: Ambele caută înțelegerea lumii, dar *alchimia*⁸ nu are metodologia și susținerea empirică a științei⁹.

3. Investigație în Științele Sociale

3.1. Dialectica Hegeliană

În *dialectica* hegeliană,¹⁰ ideile și realitatea se dezvoltă prin interacțiunea contrariilor. O idee inițială (*teză*) este contracarată de o idee opusă (*antiteză*), ducând la o rezolvare (*sinteză*) care integrează elemente din ambele. [Hegel]

3.2. Structuralism și Post-Structuralism

Aceste teorii explorează așa-numita construcție și de-construcție a sensului.

- *Structuralism*: Lévi-Strauss examinează modul în care elementele dintr-o cultură sau un sistem sunt interconectate. [Lévi-Strauss]
- *Post-Structuralism*: Derrida se concentrează pe instabilitatea acestor structuri, subliniind lacunele în sens și interpretare. [Derrida]

⁶Shapiro, Ian, Dahl, Robert A. and Froomkin, David. 'democracy.' *Encyclopedia Britannica*, 6 May. 2024. Online: <https://www.britannica.com/topic/democracy>. Accesat: 29 mai 2024.

⁷Raikar, Sanat Pai. 'representative democracy.' *Encyclopedia Britannica*, 29 Feb. 2024. Online: <https://www.britannica.com/topic/representative-democracy>. Accesat 29 mai 2024.

⁸Britannica, The Editors of Encyclopaedia. 'alchemy (pseudoscience).' *Encyclopedia Britannica*, 29 Mar. 2024. Online: <https://www.britannica.com/topic/alchemy>. Accesat: 29 mai 2024.

⁹Britannica, The Editors of Encyclopaedia. 'science.' *Encyclopedia Britannica*, 25 May. 2024. Online: <https://www.britannica.com/science/science>. Accesat: 29 mai 2024.

¹⁰Knox, T. Malcolm. 'Georg Wilhelm Friedrich Hegel.' *Encyclopedia Britannica*, 23 Apr. 2024. Online: <https://www.britannica.com/biography/Georg-Wilhelm-Friedrich-Hegel>. Accesat: 29 mai 2024.

3.3. Teoria Sistemelor Sociale

Teoria Sistemelor în Sociologie analizează modul în care diferitele părți ale unui sistem interacționează și formează un întreg. De exemplu, Luhmann vede societatea ca un set complex de comunicări și interacțiuni, în care chiar și elementele opuse fac parte din funcționarea generală a sistemului. [Luhmann]

3.4. Intenția Paradoxală

În Psihologie, *Gândirea Paradoxală* [Frankl] implică recunoașterea și integrarea gândurilor sau comportamentelor contradictorii. Metoda încurajează pacienții să se angajeze activ în comportamentele de care se tem, pentru a reduce anxietatea asociată cu acestea.

4. Aplicații în contexte contemporane

4.1. Migrația: Aculturarea

În societățile multiculturale occidentale de astăzi [Vani, Mangan], valorile comune ale localnicilor coexistă cu practici culturale unice și diferite ale migranților, ducând la diverse rezultate individuale [Berry]. *Aculturarea*,¹¹ care rezultă din contactul intercultural, oferă patru rezultate diferite în grade variabile: integrare, asimilare, separare și marginalizare.

Să aplicăm un cadru neutrosophic. *Integrarea* (procesul de schimb bilateral) implică angajarea și identificarea cu ambele culturi. *Asimilarea* (procesul de schimb unilateral) presupune adoptarea culturii țării gazdă în timp ce se respinge cultura proprie. *Separarea* (procesul de schimb zero) implică identificarea cu propria cultură de origine și interacționarea exclusiv cu propriul grup. *Marginalizarea* (procesul de schimb negativ) reprezintă o (cvasi)totală lipsă de identificare cu ambele culturi.

Având în vedere importanța tot mai mare a migrațiilor globale și rolul esențial al integrării la locul de muncă în adaptare, există o nevoie presantă de

¹¹ Berry J. W. (1990). "Psychology of acculturation." În: J. Berman (Ed.), "Cross-cultural perspectives: Nebraska Symposium on Motivation", Vol. 37, 201-234. Lincoln: University of Nebraska Press.

concentrare asupra procesului de socializare¹² a migranților în cadrul organizațiilor, nu doar în ceea ce privește cultura.¹³

S-ar putea extinde abordarea lui Benson [Benson], care se bazează pe o înțelegere dinamică conform căreia o organizație este modelată de procesele istorice de construcție socială, care sunt în continuă mișcare. Benson a formalizat¹⁴ patru principii-cheie de analiză (construcția socială, contextul, contradicția și praxis-ul), care — utilizând neutrosafia ca instrument — pot fi fiecare subdivizate în diverse fațete.

În orice proces intercultural, este necesară o meta-analiză a proceselor de adaptare,¹⁵ iar un instrument perspicace este oferit de un punct de vedere neutrosofic care ar putea descoperi diverși factori, în cazul dat — factori care ar putea atenua inegalitățile cu care se confruntă migranții în socializare.

4.2. Etică: Pro-alegere vs. Pro-viață

Opțiunile pro-alegere și pro-viață sunt două puncte de vedere contradictorii, adesea reduse la o opoziție totală. O perspectivă neutrosofică asupra obiectivelor lor comune ar putea sugera o bază posibilă pentru un dialog constructiv și eforturi colaborative.

4.2.1. Mișcarea pro-alegere

Mișcarea *pro-alegere* își are originile la începutul secolului XX, cu activiști precum Margaret Sanger care au militat pentru accesul femeilor la contracepție și au fondat American Birth Control League¹⁶ în 1921. În jurul anului 1970, au apărut provocări legale semnificative și eforturi pentru reformarea legilor restrictive privind avortul în Statele Unite. Organizații

¹² McGahan A. M. (2020). "Immigration and impassioned management scholarship." *Journal of Management Inquiry* 29(1), 111-114. <https://doi.org/10.1177/1056492619877617>

¹³ Omanović, V., & Langley, A. (2023). "Assimilation, Integration or Inclusion? A Dialectical Perspective on the Organizational Socialization of Migrants." *Journal of Management Inquiry* 32(1), 76-97. <https://doi.org/10.1177/10564926211063777>

¹⁴ Benson J. K. (1983). "A dialectical method for the study of organizations." În: Morgan G. (Ed.), "Beyond method: Strategies for social research", Sage Publications, 331-346.

¹⁵ Nguyen, A.-M. T.D., Benet-Martínez, V. (2013). "Biculturalism and adjustment: A meta-analysis." *Journal of Cross-Cultural Psychology* 44(1), 122-159. DOI: 10.1177/0022022111435097.

¹⁶ Moses, Theodora R. 'American Birth Control League.' *Encyclopædia Britannica*, 20 Mar. 2023. <https://www.britannica.com/topic/American-Birth-Control-League>. Accesat 29 mai 2024.

precum National Association for the Repeal of Abortion Laws [NARAL], fondată în 1969, au fost esențiale în promovarea dreptului femeilor de a alege. Momentul pivotal pentru mișcarea pro-alegere a fost cazul *Roe v. Wade*,¹⁷ care a extins dreptul constituțional la intimitate pentru decizia unei femei de a avorta, decizie care a galvanizat atât activiștii pro-alegere, cât și pe cei pro-viață. Astăzi, mișcarea pro-alegere se intersectează adesea cu alte mișcări sociale, inclusiv cu drepturile LGBTQ+.

4.2.2. Mișcarea pro-viață

Mișcarea *pro-viață* originează în opoziția catolică față de mișcarea pro-alegere în anii 1950 [Munson]. Ca răspuns la explozia mișcării feministe și la eforturile de liberalizare a legilor privind avortul, grupurile pro-viață au format organizații structurate, de exemplu, National Right to Life Committee în 1968 [NRLC]. În anii care au urmat procesului *Roe v. Wade*, mișcarea pro-viață și-a extins strategiile pentru a include lobby-ul pentru legi restrictive privind avortul, care au fost parțial anulate pentru un moment de o nouă decizie a Curții Supreme în cazul *Planned Parenthood v. Casey*.¹⁸ Recent, mișcarea pro-viață a câștigat o influență politică semnificativă. Deși se concentrează în principal pe avort, mișcarea pro-viață se intersectează adesea cu alte cauze conservatoare, inclusiv opoziția față de eutanasiere.

4.2.3. În căutarea unui teren comun

Găsirea unui teren comun între pozițiile *pro-alegere* și *pro-viață*¹⁹ poate fi dificilă din cauza viziunilor lor fundamentale opuse asupra avortului. Totuși, ambele părți pot fi de acord cu următoarele afirmații: [Spitzer et al.]

- Ambele părți pot susține măsuri pentru reducerea sarcinilor neintenționate, cum ar fi educația sexuală cuprinzătoare și accesul crescut la contracepție.

¹⁷ *Roe v. Wade*, 410 U.S. 113 (1973). <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/410/113/>.

¹⁸ *Planned Parenthood of Southeastern Pa. v. Casey*, 505 U.S. 833 (1992), <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/505/833/>. De asemenea, <https://www.oyez.org/cases/1991/91-744>.

¹⁹ Britannica, The Editors of Encyclopaedia. 'Pro and Con: Abortion.' *Encyclopedia Britannica*, 27 Dec. 2021, <https://www.britannica.com/story/pro-and-con-abortion>. Accesat: 29 mai 2024.

- Ambele părți pot încuraja adopția ca o opțiune viabilă pentru femeile care nu doresc sau nu pot crește un copil.
- Ambele părți pot încuraja facilitarea procesului de adopție, făcându-l mai accesibil, mai puțin stigmatizat și mai ieftin.
- Ambele părți pot fi de acord cu importanța sprijinirii femeilor și familiilor, inclusiv prin acces mai bun la îngrijiri medicale, concedii parentale mai lungi și servicii de îngrijire a copiilor mai accesibile.
- Ambele părți pot fi de acord cu importanța protejării siguranței femeilor.
- Ambele părți pot colabora pentru îmbunătățirea oportunităților educaționale și economice pentru femei, pentru a le permite luarea deciziilor privind viețile lor reproductive.

4.3. Psihologie: Terapia cognitiv-comportamentală vs. Terapia psihodinamică

*Terapia Cognitiv-Comportamentală*²⁰ (CBT) se concentrează pe gândurile și comportamentele prezente, în timp ce *Terapia Psihodinamică*²¹ (PDT) explorează procesele inconștiente și experiențele din trecut — ambele abordări având ca scop alievarea suferinței psihologice.

Deși ambele terapii par eficiente în abordarea problemelor de sănătate mintală, ele diferă în orientările teoretice, obiectivele, tehnicile și durata lor. Totuși, ele pot fi, de asemenea, complementare atunci când sunt utilizate împreună.

Să facem o comparație rapidă:

4.3.1. Fundamente

- Bazată pe modelul cognitiv, Terapia Cognitiv-Comportamentală se concentrează pe relația dintre gânduri, sentimente și comportamente. Accentuează identificarea și provocarea tiparelor de gândire negative

²⁰ Moulds, M., Grisham, J., & Graham, B. (2022). "Cognitive Behavioral Therapy for Anxiety." *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*. Online: <https://oxfordre.com/psychology/view/10.1093/acrefore/9780190236557.001.0001/acrefore-9780190236557-e-331>. Accesat: 29 mai 2024.

²¹ Crits-Christoph, P. (1992). "The efficacy of brief dynamic psychotherapy: A meta-analysis." *American Journal of Psychiatry* 149(2):151-158.

sau neadaptative și înlocuirea acestora cu unele mai adaptative. *CBT este orientată spre prezent și se axează pe obiective specifice.*

- Bazată pe principii psihanalitice, Terapia Psihodinamică explorează modul în care conflictele inconștiente și experiențele timpurii influențează gândurile, sentimentele și comportamentele actuale. Scopul este de a aduce materialul inconștient în conștientizare pentru a promova introspecția și vindecarea. *PDT tinde să fie exploratorie și orientată spre aprofundare.*

4.3.2. Tehnici terapeutice

- Tehnicile în CBT includ restructurarea cognitivă,²² experimente comportamentale, terapia de expunere²³ și exerciții de consolidare a abilităților, cum ar fi tehnici de relaxare și de rezolvare a problemelor.
- Tehnicile PDT includ asocierea liberă,²⁴ analiza viselor, interpretarea transferului și contratransferului și explorarea experiențelor copilăriei și a relațiilor cu alții.

4.3.3. Relații terapeutice

- Terapeutul și pacientul lucrează împreună pentru a stabili obiective specifice și se angajează activ în sarcinile pentru acasă între sesiunile de CBT.
- În PDT, terapeutul servește ca interpret și ghid neutru, facilitând explorarea emoțiilor și conflictelor mai profunde.

4.3.4. Durată și focus

- CBT este de obicei pe termen scurt (de la câteva săptămâni la câteva luni) și se concentrează pe abordarea unor simptome sau probleme specifice.
- PDT este de obicei pe termen mai lung (durează câteva luni până la ani) și se concentrează pe explorarea problemelor și tiparelor emoționale subiacente.

²² Identificarea și contestarea gândurilor negative.

²³ Expunere graduală la stimuli de teamă.

²⁴ Încurajarea clienților să vorbească liber, fără autocenzură.

5. Concluzii

Neutrosafia oferă un cadru pentru înțelegerea interacțiunilor vaste și a conexiunilor unor concepte tradițional văzute ca opuse și a neutralităților/indeterminării lor. Aplicând acest cadru la științele umaniste, se obțin perspective mai profunde asupra relațiilor nuanțate dintre idei, teorii și practici. Această abordare poate conduce la o înțelegere integrativă a cunoștințelor și experienței umane. Neutrosafia transcende limitele și găsește, în orice domeniu de cunoaștere, idei comune pentru școli de gândire diferite și, reciproc, idei ne comune pentru școli de gândire comune.

Referințe bibliografice

- [Benson] Benson J. K. (1977). Organizations: A dialectical view. *Administrative Science Quarterly* 22(1), 1-21, <https://doi.org/10.2307/2391741>. Accesat: 12 mai 2024.
- [Berry] Berry, J. W. (2013). Intercultural relations in plural societies: Research derived from multiculturalism policy. *Acta de Investigación Psicológica* 3(2), 1122-1135. DOI: 10.1016/S2007-4719-(13)70956-6.
- [Cole] Cole, G.D.H. (1953-1960). A History of Socialist Thought, 5 vol. Londra: Macmillan&co.
- [Derrida] Derrida, J. (1967). L'écriture et la différence. Paris: Éditions du Seuil.
- [Frankl] Frankl, V. E. (1975). Paradoxical intention and dereflection. *Psychotherapy: Theory, Research & Practice*, 12(3), 226-237, <https://doi.org/10.1037/h0086434>. Accesat: 22 mai 2024.
- [Freud] Freud, S. (1953-74). The Standard Edition of the Complete Psychological Works, 24 vol. Traducere de J. Strachey, în colaborare cu Anna Freud, asistați de Alix Strachey și Alan Tyson. Londra: Hogarth Press.
- [Gupta] Gupta, A. (2006). Empiricism and Experience. Oxford și New York: Oxford University Press.
- [Hickel] Hickel, J. (2020): Less is More. Londra: Penguin Random House.
- [Landemore] Landemore, H. (2022). Open Democracy: Reinventing Popular Rule for the Twenty-First Century. Princeton: Princeton University Press.
- [Lévi-Strauss] Lévi-Strauss, C. (1963). Structural Anthropology. Traducere de Claire Jacobson, Brooke Grundfest Schoepf. New York: Doubleday Anchor Books.
- [Luhmann] Luhmann, N. (1996). Social Systems. Traducere de John Bednarz, Dirk Baecker. Stanford: Stanford University Press. <https://www.sup.org/books/title/?id=2225>

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

[[Marx](#)] Operele lui Karl Marx pot fi accesate online pe *marxists.org*:
<https://www.marxists.org/archive/marx/index.htm>.

[[Munson](#)] Munson, Z. (2019). "Protest and Religion: The U.S. Pro-Life Movement." Oxford Research Encyclopedia of Politics.

[[NARAL](#)] Decupaje din National Association for Repeal of Abortion Laws (1970-1973). Divizia Manuscrise și Arhive, The New York Public Library.

[[NRLC](#)] National Right to Life: <https://nrlc.org>.

[[Smarandache 1998](#)] Smarandache, F. (2007). A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic. Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics, 6th edition. Ann Arbor: InfoLearnQuest.
https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/163/.

[[Smarandache 1980](#)] Un sait cu cărți și articole despre Paradoxism:
<https://fs.unm.edu/a/paradoxism.htm>

[[Spitzer](#)] Spitzer, R.J., Bernhoft, R.A., De Blasi, C.E. (2000). A Commonsense Philosophy of Happiness, Freedom, and the Life Issues. Ignatius Press.

[[Vani, Mangan](#)] Vani, B. K.; Mangan, J. (2009). Multiculturalism versus assimilation: Attitudes towards immigrants in Western countries. *International Journal of Economic Sciences and Applied Research* 2(2), 33-50. Online: <https://hdl.handle.net/10419/66646>. Accesat: 19 mai 2024.

O variantă în engleză a acestui articol: Smarandache, F. (2024). "Neutrosophy means: Common Parts to Uncommon Things and Uncommon Parts to Common Things." *Neutrosophic Sets and Systems*, 68: 1-7. DOI: 10.5281/zenodo.11406438; <https://fs.unm.edu/NSS/NeuroMeans1.pdf>

Matematizarea filosofiei: o perspectivă neutrosofică

Matematizarea filosofiei reprezintă o ambiție intelectuală semnificativă de a sistematiza și clarifica complexitățile gândirii filosofice prin formalism matematic. Să explorăm câteva eforturi de matematizare a filosofiei în diverse domenii, inclusiv logică, epistemologie, etică, metafizică și limbaj. În plus, cadrul neutrosofic — care subliniază interconexiunea adevărului, falsității și nedeterminării — oferă o abordare complementară pentru a aborda ambiguitățile inerente în investigația filosofică.

Matematizare, Neutrosofie, Sisteme formale, Pozitivism logic, Epistemologie bayesiană, Teoria jocului, Etică, Teoria deciziilor, Metafizică, Logică modală, Inteligență Artificială, Teoria mulțimilor, Ontologie, Ontologie matematică, Adevăr, Nedeterminare, Incertitudine, Incompletitudinea lui Gödel.

1. Introducere

Filosofia s-a confruntat mult timp cu tensiunea dintre precizie și abstractizare. În timp ce bogăția sa constă în explorarea conceptelor nuanțate, adesea ambigue, această ambiguitate prezintă provocări pentru claritate și înțelegere sistematică. Ambiția de a matematiza filosofia nu caută să-i reducă bogăția, ci să-i formalizeze complexitățile, aducând claritate interrelațiilor sale inerente.

Matematizarea își are rădăcinile în științele naturale, unde fenomenele au fost treptat exprimate în termeni matematici. Matematizarea filosofică urmează o traiectorie similară, aplicând instrumente formale la întrebări vechi despre adevăr, existență și moralitate. Cu toate acestea, acest efort nu este lipsit de limitări. Neutrosofia extinde posibilitățile matematizării prin încorporarea spectrului de adevăr, falsitate și nedeterminare, abordând astfel ideile filosofice care rezistă formalizării stricte.

2. Fundamentele matematizării în filosofie

2.1. Logică și sisteme formale

Matematizarea filosofiei a început cu logica silogistică a lui Aristotel, care a sistematizat raționamentul. Dezvoltările moderne în logica simbolică, inițiate de Gottlob Frege,¹ Alfred North Whitehead,² și Bertrand Russell,³ au extins această ambiție, având ca scop unificarea logicii și matematicii.

2.2. Epistemologie și probabilitate

În epistemologie, aplicarea teoriei probabilității — exemplificată de epistemologia bayesiană⁴ — formalizează raționamentul în condiții de incertitudine. Cadrele bayesiene oferă o modalitate sistematică de a actualiza convingerile pe baza dovezilor, abordând întrebări despre cunoaștere și justificare cu precizie matematică. Rudolf Carnap,⁵ o figură cheie în pozitivismul logic, a folosit instrumente formale pentru a clarifica întrebări filosofice despre știință și sens.

¹ Zalta, Edward N., „Frege’s Theorem and Foundations for Arithmetic”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de primăvară 2024), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/spr2024/entries/frege-theorem/>. Accesat la 21 septembrie 2024.

² Desmet, Ronald și Andrew David Irvine, „Alfred North Whitehead”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de iarnă 2022), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/win2022/entries/whitehead/>. Accesat la 21 septembrie 2024.

³ Irvine, Andrew David, „Bertrand Russell”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de toamnă 2024), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/win2024/entries/russell/>. Accesat la 21 septembrie 2024.

⁴ Lin, Hanti, „Bayesian Epistemology”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de vară 2024), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/sum2024/entries/epistemology-bayesian/>. Accesat la 21 septembrie 2024.

⁵ Leitgeb, Hannes și André Carus, „Rudolf Carnap”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de toamnă 2024), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/fall2024/entries/carnap/>. Accesat la 21 septembrie 2024.

2.3. Etică și teoria deciziilor

Calculul utilitarist al lui Jeremy Bentham⁶ a introdus ideea de cuantificare a deciziilor morale prin maximizarea plăcerii și minimizarea durerii. În secolul al XX-lea, teoria jocului⁷ a lui John von Neumann și Oskar Morgenstern⁸ a formalizat luarea deciziilor raționale, influențând filosofia morală și politică. Aceste eforturi ilustrează potențialul matematizării de a aduce claritate dilemelor etice, ridicând în același timp întrebări despre aplicabilitatea sa în contexte subiective sau nedeterminate.

3. Neutrosafia și limitele matematizării

În timp ce matematizarea oferă precizie și claritate, adesea se confruntă cu fenomene care rezistă formalizării stricte. Neutrosafia abordează această lacună prin introducerea unui cadru triadic al adevărului (T), falsității (F) și nedeterminării (I). Această abordare admite că conceptele filosofice există adesea într-un spectru de stări, mai degrabă decât în opoziții binare.

3.1. Adevărul ca entitate matematică

Formalismul matematic tratează adesea adevărul ca pe un absolut, totuși neutrosafia sugerează că adevărul este dependent de context și relații. De exemplu, mecanica newtoniană oferă un model matematic coerent al mișcării, totuși adevărurile sale sunt rafinate de teoria relativității a lui Einstein în contexte diferite.

3.2. Nedeterminarea și ambiguitatea

Anumite întrebări filosofice — cum ar fi cele legate de conștiință sau etică — rămân inerent nedeterminate. În timp ce matematizarea caută să cuantifice fenomenele, neutrosafia îmbrățișează ambiguitatea lor, permițând coexistența

⁶ Plamenatz, John P. și Duignan, Brian. „Jeremy Bentham.” *Encyclopedia Britannica*, 8 ian. 2025, <https://www.britannica.com/money/Jeremy-Bentham>. Accesat la 21 septembrie 2024.

⁷ Lucrarea de referință în teoria jocului este John von Neumann și Oskar Morgenstern, “Theory of Games and Economic Behavior,” ediția a 3-a (1953, retipărită 1980). Studii de caz în Avinash K. Dixit și Susan Skeath, “Games of Strategy” (1999); și Philip D. Straffin, “Game Theory” (1993).

⁸ Brams, Steven J. și Davis, Morton D.. “game theory.” *Encyclopedia Britannica*, 21 dec. 2024, <https://www.britannica.com/science/game-theory>. Accesat la 7 februarie 2025.

multiplelor perspective. Această abordare este deosebit de relevantă în domenii precum mecanica cuantică, unde nedeterminarea este o caracteristică fundamentală a realității.

4. Aplicații ale matematizării și neutrosofiei

4.1. Metafizică și logica modală

În metafizică, Gottfried Wilhelm Leibniz⁹ a vizualizat un “calcul universal” pentru a rezolva disputele filosofice prin calcul. Logica modală modernă, dezvoltată de Saul Kripke,¹⁰ formalizează concepte precum necesitatea și posibilitatea, revoluționând metafizica și filosofia limbajului. Neutrosafia extinde aceste eforturi prin abordarea stărilor nedeterminate dintre necesitate și contingență.

4.2. Ontologie matematică și teoria mulțimilor

Integrarea teoriei mulțimilor în metafizică de către Alain Badiou exemplifică utilizarea structurilor matematice pentru a explora idei filosofice. Bazându-se pe conceptul lui Cantor de mulțime vidă și pe mulțimea putere, Badiou demonstrează cum realitatea depășește întotdeauna reprezentarea sa formală.¹¹ Neutrosafia completează această viziune prin evidențierea rolului nedeterminării în astfel de excese.

Unii filosofi, precum Alain Badiou, integrează direct matematica în investigațiile metafizice. Badiou folosește teoria mulțimilor pentru a articula idei despre ființă și adevăr [Badiou 1998]. Filosoful francez se bazează pe matematică pentru a arăta că fiecare sistem (social, politic sau filosofic) este incomplet:¹² se bazează pe goluri fundamentale (ceea ce este exclus sau lipsește)

⁹ Belaval, Yvon și Look, Brandon C.. „Gottfried Wilhelm Leibniz”. *Encyclopedia Britannica*, 6 ian. 2025, <https://www.britannica.com/biography/Gottfried-Wilhelm-Leibniz>. Accesat la 7 ianuarie 2025.

¹⁰ Soames, Scott și Duignan, Brian. „Saul Kripke”. *Encyclopedia Britannica*, 9 nov. 2024, <https://www.britannica.com/biography/Saul-Kripke>. Accesat la 7 februarie 2025.

¹¹ Bell, L. (2011). “Articulations of the Real: from Lacan to Badiou.” *Paragraph*, 34(1), 105–120.

¹² Badiou, Alain (1988). *L'être et l'événement*. Paris: Seuil. Disponibil online: https://archive.org/details/trent_0116405721501/page/n579/mode/2up. Accesat la 12 mai 2024.

și creează excese (elemente care depășesc structura sa).¹³ Badiou reinterpretază aceste idei lacaniene [Lacan] folosind teoria mulțimilor a lui Cantor.¹⁴

4.3. Inteligența Artificială și filosofia computațională

Matematizarea filosofiei a găsit o nouă relevanță în inteligența artificială, unde modelele computaționale formalizează probleme filosofice. De exemplu, Daniel Dennett, discutând despre evoluția conștiinței [Dennett 1991; Dennett 2017], folosește instrumente matematice și computaționale pentru a modela fenomene complexe; totuși, aceste modele trebuie să țină cont de nedeterminarea și ambiguitatea inerente în cogniția umană – o provocare pe care neutrosafia o abordează.

5. Studii de caz: neutrosafia în practică

5.1. Mecanica cuantică și natura realității

Mecanica cuantică, cu probabilitățile și incertitudinile sale inerente, oferă un teren fertil pentru aplicarea logicii neutrosofice. Interpretarea de la Copenhaga, de exemplu, sugerează că particulele cuantice există într-o superpoziție de stări până când sunt măsurate, moment în care „se prăbușesc” într-o stare definită. Neutrosafia poate oferi un cadru pentru înțelegerea acestei stări „intermediare” de superpoziție, nu pur și simplu ca un amestec probabilistic de stări definite, ci ca o stare nedeterminată autentică. În plus, conceptul de dualitate undă-particulă, unde particulele prezintă atât comportament de undă, cât și de particulă, poate fi analizat printr-o lentilă neutrosofică. O particulă ar putea fi considerată „adevărată” în aspectul său de particulă, „falsă” în aspectul său de undă (deoarece nu este localizată) și „nedeterminată” atunci când se află în superpoziție, neprezentând niciun comportament definitiv. Logica neutrosofică ar putea ajuta la rafinarea

¹³ În termenii lui Jacques Lacan, vidul reprezintă lipsa sau absența fundamentală (subiectul scindat în psihanaliză), punctul în care identitatea se destramă; iar excesul se referă la ceea ce depășește granițele, cum ar fi limbajul, dorința sau sexualitatea neîngrădită, care depășește raționalitatea sau natura.

¹⁴ Zevi Hosch, William L. “Cantor’s theorem”. *Encyclopedia Britannica*, 15 sep. 2016, <https://www.britannica.com/science/Cantors-theorem>. Accesat la 29 noiembrie 2024.

înțelegerii noastre asupra fenomenelor cuantice, ducând potențial la noi interpretări și aplicații. De exemplu, în calculul cuantic, exploatarea superpoziției este crucială. Neutrosofia ar putea oferi noi modalități de a manipula aceste superpoziții, ducând potențial la algoritmi cuantici mai eficienți.

5.2. Științele sociale și sistemele complexe

Sistemele sociale, cum ar fi economiile, sistemele politice și rețelele sociale, sunt complexe și adesea sfidează modelarea matematică precisă. Abordările matematice tradiționale se luptă adesea cu incertitudinile, ambiguitățile și contradicțiile inerente care apar în comportamentul uman și interacțiunile sociale. De pildă, să luăm în considerare prognoza economică. Modelele economice tradiționale pot prezice o rată de creștere specifică, dar aceste predicții se bazează adesea pe ipoteze simplificate și nu reușesc să țină cont de evenimente neprevăzute sau de schimbări în comportamentul consumatorilor. O abordare neutrosofică ar recunoaște *adevărul* predicției modelului în ipotezele sale date, *falsitatea* dacă acele ipoteze sunt defectuoase sau dacă apar evenimente neașteptate și *nedeterminarea* care rezultă din complexitatea și imprevizibilitatea inerentă a sistemului economic. Acest cadru poate duce la realizarea unor predicții mai bine informate, nu ca certitudini absolute, ci ca intervale de posibilități cu grade asociate de adevăr, falsitate și nedeterminare. În plus, în analiza rețelelor sociale, neutrosofia ar putea fi utilizată pentru a analiza răspândirea informațiilor sau a influenței, ținând cont de faptul că indivizii pot avea convingeri conflictuale sau pot fi influențați de mai multe surse, ducând la stări nedeterminate de opinie sau comportament.

5.3. Modelarea climatică și incertitudinea

Modelele matematice ale schimbărilor climatice prezic scenariu viitoare cu o precizie remarcabilă. Cu toate acestea, modelele în cauză sunt limitate de ipotezele și incertitudinile lor. O abordare neutrosofică evidențiază interacțiunea dintre *adevăr* (predicții precise), *falsitate* (erori în ipoteze) și *nedeterminare* (variabile necunoscute), propunând o înțelegere mai critică și adaptabilă a provocărilor de mediu.

6. Concluzie: armonizarea sistemelor formale

Matematizarea filosofiei întruchipează un efort semnificativ de a formaliza și elucida investigația filosofică, valorificând structurile matematice pentru a descoperi interconexiunile complicate dintre concepte. Cu toate acestea, abordarea se confruntă cu limitări inerente, în special atunci când se luptă cu fenomene care rezistă cuantificării. Teoremele de incompletitudine ale lui Gödel subliniază constrângerile sistemelor formale, în timp ce neutrosafia ridică întrebări critice despre operaționalizarea nedeterminării. Accentul pe context, ambiguitate și relaționalitate evidențiază importanța unei perspective mai largi și mai adaptabile. Pe măsură ce instrumentele computaționale modelează din ce în ce mai mult metodologiile filosofice, implicațiile etice și metafizice ale matematizării necesită o atenție mai mare.

Referințe bibliografice

- [[Boolos](#)] Boolos, George, 1971, "The Iterative Conception of Set", *Journal of Philosophy*, 68(8): 215–231. doi:10.2307/2025204
- [[Carnap](#)] Carnap, Rudolf. Logical Foundations of Probability. University of Chicago Press, 1950.
- [[Dennett 1991](#)] Dennett, D. C. (1991). *Consciousness Explained*. Boston: Little, Brown and Company.
- [[Dennett 2017](#)] Dennett, Daniel. *From Bacteria to Bach and Back: The Evolution of Minds*. Norton, 2017.
- [[Frege 1879](#)] Frege, Gottlob [1967]. *Begriffsschrift: Eine Der Arithmetische Nachgebildete Formelsprache des Reinen Denkens*. Halle a/S: Louis Nebert. Traducere în engleză de Stefan Bauer-Mengelberg, "Begriffsschrift, A Formula Language, Modeled Upon that of Arithmetic, for Pure Thought", in Jean van Heijenoort (ed.), *From Frege to Gödel: A Source Book in Mathematical Logic, 1879-1931*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1967, 1–82.
- [[Gandon](#)] Gandon, Sébastien (2008). "Which Arithmetization for Which Logicism? Russell on Relations and Quantities in The Principles of Mathematics." *History and Philosophy of Logic*, 29(1): 1–30. DOI:10.1080/01445340701398530
- [[Guay](#)] Guay, Alexandre - ed. (2012). *Autour de Principia Mathematica de Russell et Whitehead*. Dijon: Editions Universitaires de Dijon.

- [Kleene] Kleene, S.C. (1952). Introduction to Metamathematics. Princeton: Van Nostrand.
- [Kripke] Kripke, Saul. Naming and Necessity. Harvard University Press, 1980.
- [Lacan] Lacan, J. (1977). *Écrits: A Selection*. New York: W.W. Norton & Company.
- [Moorman] Moorman, R. H. (1958). "Mathematics and philosophy." *The Mathematics Teacher*, 51(1), 28–37. <http://www.jstor.org/stable/27955557>
- [Roux] Roux, S. (2010). "Forms of Mathematization (14th-17th Centuries)." *Early Science and Medicine*, 15(4/5), 319–337. <http://www.jstor.org/stable/20787420>
- [Russell 1903] Russell, Bertrand (1903). *The Principles of Mathematics*. Cambridge: Cambridge University Press. Disponibil în Internet Archive: <https://archive.org/details/principlesmatheoorussgoog/page/n4/mode/2up>
- [Russell 1906] Russell, Bertrand (1906). "On Mathematical Concepts of the Material World." *Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences*, 205(387-401): 465–525. DOI:10.1098/rsta.1906.0014
- [Russell 1919] Russell, Bertrand (1919). *Introduction to Mathematical Philosophy*. London: George Allen & Unwin. Disponibil în UMass Amherst: <https://people.umass.edu/klement/imp/imp-ebk.pdf>
- [Russell 1926] Russell, Bertrand (1926). "Notes: Principia Mathematica." *Mind*, 35(137): 130. DOI:10.1093/mind/XXXV.137.130-a
- [Smarandache 1998] Smarandache, F. (2007). *A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic. Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics*, ediția a șasea. Ann Arbor: InfoLearnQuest. Disponibil în The University of New Mexico Digital Repository, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/163/
- [Tarski] Tarski, Alfred (1956). *Ordinal Algebras*. Amsterdam: North Holland.
- [Whitehead 1898] Whitehead, A. N. (1898). *A Treatise on Universal Algebra*. Cambridge: Cambridge University Press. Disponibil în Internet Archive: <https://archive.org/details/atreatiseonunivoogooog/page/n7/mode/2up>
- [Wiener] Wiener, Norbert (1914). "A Simplification of the Logic of Relations." *Proceedings of the Cambridge Philosophical Society*, 17: 387–90. Disponibil în Biodiversity Heritage Library: <https://www.biodiversitylibrary.org/page/30512608#page/439/mode/1up>
- [Wittgenstein 1922] Wittgenstein, L. (1922). *Tractatus Logico-Philosophicus*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner&Co. Disponibil în Project Gutenberg: <https://www.gutenberg.org/files/5740/5740-pdf.pdf>

Legea Terțului-Multiplu-Infinit Inclus

în cadrul neutrosofiei

În această lucrare, extindem, pentru prima dată, Legea Terțului-Multiplu Inclus la Legea Terțului-Multiplu-Infinit Inclus și prezentăm câteva aplicații practice. De asemenea, discutăm despre silogismul lui Aristotel, principiul identității și principiul noncontradicției.

Terț Exclus; Terț inclus; Terț-Multiplu Inclus; Terțului-Multiplu-Infinit Inclus; Silogism; Silogism multivalent; Identitate; NonIdentitate; NonContradicție; Anti-NonContradicție.

1. Scurt istoric

Prezentăm mai jos evoluția de la Legea Terțului Exclus la Legea Terțului-Multiplu-Infinit Inclus.

1.2. Legea Terțului Exclus

Legea Terțului Exclus a fost enunțată de filosoful grec antic Aristotel (384 - 322 î.Hr.) în opera sa despre logică și raționament [1, 2], fundamentată pe analiză și dihotomie:

“Nu poate exista un indeterminat între contrarii, ci despre un subiect trebuie să afirmăm sau să negăm orice predicat”.

Prin urmare, o propoziție este fie 100% adevărată, fie 100% falsă, ca în logica booleană. Sau, un element fie aparține 100% unei mulțimi, fie nu aparține 100% acelei mulțimi (ca în teoria clasică a mulțimilor).

1.3. Legea Terțului Inclus

Legea Terțului Inclus este negarea celei anterioare și susține ideea că între contrarii poate exista un mijloc (un terț). Se bazează pe trihotomie. Mai mulți filosofi și logicieni au dezvoltat-o, cum ar fi logica contradicției a lui Stephane Lupasco, folosind logica non-standard, urmată de nivelele de realitate

ale lui Basarab Nicolescu și J.-J. Wunenburger. Gonseth pledează pentru o necesitate redusă în utilizarea logicii contradicției. [5]

Odată cu introducerea teoriilor moderne ale mulțimilor și logicii, cum ar fi mulțimile/logica fuzzy (Zadeh, 1965), mulțimile/logica fuzzy intuiționistă (Atanassov, 1983), și mulțimile/logica/probabilitatea neutrosifică (Smarandache, 1995), Legea Terțului Inclus a devenit evidentă și utilă în viața noastră de zi cu zi, unde ne confruntăm cu apartenența/neapartenența parțială aproximativă la adevăr/fals. În probabilitatea neutrosifică, pe lângă șansa de apariție a unui eveniment, a fost adăugat un termen mediu: șansa nedeterminată de apariție sau de neapariție a acestuia.

Mulțimile și logica neutrosifică au prezentat explicit *termenul mediu I* (nedeterminare sau neutralitate) între termenii opuși (apartenență/adevăr) și *F* (neapartenență/falsitate).

2. Legea Terțului-Multiplu Inclus

Legea Terțului-Multiplu Inclus este o extensie a celei anterioare și a fost enunțată de Smarandache [4] în 2014.

Neutrosafia [6] este o ramură a filosofiei care studiază dinamica opozițiilor $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$ împreună cu neutralitatea lor $\langle \text{neut}A \rangle$, unde $\langle A \rangle$ este un element (idee, propoziție, teorie etc.), $\langle \text{anti}A \rangle$ este opusul său, iar $\langle \text{neut}A \rangle$ reprezintă neutralitatea dintre acestea (adică, nici $\langle A \rangle$, nici $\langle \text{anti}A \rangle$).

Desigur, ne referim la triadele neutrosofice $\langle A \rangle$, $\langle \text{neut}A \rangle$, $\langle \text{anti}A \rangle$, care au sens în lumea noastră reală.

Neutrosafia, împreună cu mulțimea/logica/probabilitatea neutrosifică, au fost rafinate [7] în 2013, prin rafinarea împărțirii/multiplicării $\langle A \rangle$, $\langle \text{neut}A \rangle$, $\langle \text{anti}A \rangle$ după cum urmează:

$\langle A \rangle$ ca $\langle A_1 \rangle$, $\langle A_2 \rangle$, ..., $\langle A_p \rangle$;

$\langle \text{neut}A \rangle$ ca $\langle \text{neut}A_1 \rangle$, $\langle \text{neut}A_2 \rangle$, ..., $\langle \text{neut}A_r \rangle$;

și $\langle \text{anti}A \rangle$ ca $\langle \text{anti}A_1 \rangle$, $\langle \text{anti}A_2 \rangle$, ..., $\langle \text{anti}A_s \rangle$;

unde $p, r, s \geq 0$ sunt numere întregi,

și cel puțin unul dintre p, r, s este ≥ 1 , pentru a ne asigura că cel puțin unul dintre componentele neutrosofice dintre $\langle A \rangle$, $\langle \text{neut}A \rangle$, $\langle \text{anti}A \rangle$ este rafinat/împărțit/multiplicat.

Această definiție permite de asemenea rafinarea mulțimilor/logicii fuzzy (pentru $p \geq 2$ și $r=s=0$), și a mulțimilor/logicii fuzzy intuiționiste (pentru $p \geq 1$, $r=0$, $s \geq 1$ și cel puțin unul dintre p sau s este ≥ 2).

Prin alegerea lui $p = 1$, $r \geq 2$, și $s = 1$, am definit Legea Terțului-Multiplu Inclus:

Între opozițiile $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$ sunt incluse multiple nuanțe terțe: $\langle \text{neut}A_1 \rangle$, $\langle \text{neut}A_2 \rangle$, ..., $\langle \text{neut}A_r \rangle$.

Aceasta se bazează, desigur, pe o analiză multihotomică.

i) Între culorile opuse Alb și Negru există multe culori, cum ar fi: galben, roz, roșu, albastru etc.

ii) Logica Neutrosofică Pentagonală, în care fiecare propoziție este caracterizată de cinci grade de adevăr, cum ar fi (T, C, V, U, F) unde opozițiile sunt:

T = gradul de adevăr și F =gradul de fals, și cele trei nuanțe de mijloc incluse sunt:

C =gradul de contradicție V =gradul de vag U =gradul de necunoaștere.

De exemplu, propoziția logică:

P = Inteligența artificială va prelua controlul asupra lumii, evaluată de experți, această propoziție poate fi 40% adevărată (T), 20% contradictorie (C), 30% vagă (V), 60% necunoscută (U) și 50% falsă (F).

$P(0.4, 0.2, 0.3, 0.6, 0.5)$.

3. Legea Terțului-Multiplu-Infinit Inclus

Între opozițiile $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$ există infinit de multe nuanțe terțe, denotate prin $\langle \text{neut}A_i \rangle$, $i = 1, 2, \dots, \infty$.

(i) Exemplu practic.

Între culorile Alb și Negru există infinit de multe nuanțe de culori.

(ii) Între 100% Adevărat și 100% Fals, există infinit de multe nuanțe terțe, care sunt valori de adevăr de forma: $d\%$ Adevărat și $(1-d)\%$ Fals, astfel încât o propoziție logică poate fi, de exemplu: 1% Adevărat și 99% Fals, 2% Adevărat și 98% Fals, etc.

(iii) În mod similar, între 100% apartenență și 100% neapartenență, există infinit de multe nuanțe de tipul: $d\%$ apartenență și $(1-d)\%$ neapartenență.

4. Silogism

Aristotel a enunțat următorul silogism: dacă “ $A \rightarrow B$ ” și “ $B \rightarrow C$ ” sunt complet adevărate, atunci “ $A \rightarrow C$ ” este de asemenea complet adevărat. Acest lucru este valabil în logica clasică.

5. Silogism multivalent

În logica multivalentă, unde “ $A \rightarrow B$ ” și “ $B \rightarrow C$ ” sunt parțial adevărate, atunci “ $A \rightarrow C$ ” este, de asemenea, parțial adevărat.

6. Principiul NonContradicției

A fost enunțat de Aristotel [1, 2] și afirmă că $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$ nu pot fi adevărate în același timp:

“Același atribut nu poate aparține și nu poate să nu aparțină în același timp aceluiași subiect și în același sens”.

Și:

“Este imposibil ca cineva să creadă că același lucru este și nu este, așa cum spune Heraclit”.

7. Principiul Anti NonContradicției

Îl numim Principiul “Anti Contradicției” în logica multivalentă pentru a-l distinge de Principiul Non-Contradicției.

Principiul de mai sus, legat de Legea Terțului Exclus, nu mai funcționează în teoriile moderne. Odată cu introducerea teoriei moderne a mulțimilor, este posibil ca un element să aibă simultan un grad de apartenență și un grad de neapartență la o mulțime; de exemplu, John (0,6, 0,4), ceea ce înseamnă că John aparține (lucrează) doar 60% pentru compania sa și 40% nu. În mod similar, în logica modernă, o propoziție logică poate fi parțial adevărată și parțial falsă.

În teoriile fuzzy și în teoriile de extensie fuzzy (cu excepția teoriilor neutrosofice), $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$ pot fi parțial (nu total) adevărate în același timp.

În logica fuzzy, dacă o propoziție P este 50% adevărată, atunci negația sa $\neg P$ este, de asemenea, $100\% - 50\% = 50\%$ adevărată.

În logica neutrosofică, dacă o propoziție are valoarea de adevăr P ca $(a, 0.5, a)$, unde $0 \leq a \leq 1$, atunci negația sa $\neg P$ este, de asemenea, $(a, 1 - 0.5, a) = (a, 0.5, a)$.

În teoriile neutrosofice, $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$ pot fi parțial sau total adevărate în același timp. De exemplu, un paradox este o propoziție care este 100% adevărată și 100% falsă în același timp, astfel $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$ sunt complet adevărate în același timp.

8. Principiul Identității

Așa cum a enunțat Aristotel:

$A=A$ (un element este egal cu sine însuși).

Acest lucru este adevărat dacă se consideră elementul $\langle A \rangle$ sub aceleași parametri care îl caracterizează și având aceleași valori corespunzătoare:

$A(P_1 = v_1, P_2 = v_2, \dots, P_n = v_n) = A(P_1 = v_1, P_2 = v_2, \dots, P_n = v_n)$.

9. Principiul NonIdentității

Principiul Identității, enunțat de Aristotel, afirmă că $A=A$. Acesta se aplică atunci când entitatea A este comparată cu ea însăși în raport cu aceiași parametri care o caracterizează, fiecare parametru fiind măsurat pe aceeași scară și în același timp.

Dar, dacă parametrii care caracterizează A sunt diferiți sau valorile lor corespunzătoare sunt diferite, atunci se întâlnește o non-egalitate.

De exemplu, dacă $A = \text{Andrew}$, atunci Andrew (la vârsta de 5 ani) \neq Andrew (la vârsta de 70 de ani) din punct de vedere fizic, intelectual și psihic.

Astfel, se poate defini și un Principiu al NonIdentității, atunci când A este diferit de A în cel puțin o circumstanță. Și, în general, un element (persoană, animal, obiect etc.) nu este egal cu el însuși în momente diferite: element (în momentul t_1) \neq element (în momentul t_2).

10. Concluzii

Am prezentat Legea Terțului Exclus a lui Aristotel, apoi Legea Terțului Inclus, Legea Terțului-Multiplu Inclus și am introdus pentru prima dată Legea Terțului-Multiplu-Infinit- Inclus. Am propus câteva comentarii pe marginea silogismului lui Aristotel, apoi am discutat Principiul noncontradicției și

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

Principiul identității, care, în logica multivalentă, pot avea grade de adevăr parțial și falsitate parțială, dar chiar și de nedeterminare parțială – în funcție de fiecare aplicație.

Referințe bibliografice

[[Aristotle](#)] Aristotle, *Metaphysics*, Book IV, Sections 3 and 7, in W.D. Ross (traducător), *The Works of Aristotle*, Oxford Univ. Press, Oxford, UK, 1952.

[[Gonseth](#)] Gonseth, F. (1977) “Les fondements des mathématiques. De la Géométrie d’Euclide à la Relativité générale et à l’Intuitionisme”. *Revue d’histoire des sciences*, 30(2), 179-180. www.persee.fr/doc/rhs_0151-4105_1977_num_30_2_1487.

[[Jacquinet](#)] Jacquinet, Marc (2019) “The principle of included middle”. *Management Critique*, <https://critiquema.hypotheses.org>, 16/12/2019, <https://critiquema.hypotheses.org/266>.

[[Smarandache 2002](#)] Smarandache, F. (2002) “Neutrosophy – A New Branch of Philosophy”. *Multiple Valued Logic / An International Journal* 8(3), 297-384. Taylor & Francis, UK&USA. <https://fs.unm.edu/Neutrosophy-A-New-Branch-of-Philosophy.pdf>.

[[Smarandache 2013](#)] Smarandache, F. (2013) “n-Valued Refined Neutrosophic Logic and its Applications to Physics”. *Progress in Physics* 4, 143-146. <https://fs.unm.edu/RefinedNeutrosophicSet.pdf>.

[[Smarandache 2014](#)] Smarandache, F. (2014) Law of Included Multiple-Middle & Principle of Dynamic Neutrosophic Opposition. EuropaNova, Bruxelles, Belgia. <https://ssrn.com/abstract=2731550>; <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2731550>.

O variantă în engleză a acestui articol: Smarandache, F. (2023). “Law of Included Infinitely-Many-Middles within the frame of Neutrosophy.” *Neutrosophic Sets and Systems* 56, 1-4; <https://fs.unm.edu/NSS/LawIncludedInfinitely1.pdf>

Logici răsturnate.

Falsificarea adevărului și adevărificarea falsului

Acest articol se ocupă de știința amuzantă, matematica recreativă, gândirea pe dos sau raționamentul contradictoriu (a gândi invers). O afirmație într-o anumită condiție poate fi adevărată, în alte condiții falsă și într-un al treilea tip de condiții parțial adevărată și parțial falsă. Articolul prezintă pentru prima dată două tipuri de logică răsturnată: primul este falsificarea adevărului (când o afirmație adevărată este transformată într-una falsă), iar al doilea este opusul: adevărificarea (verosimilizarea) falsului (când o afirmație falsă este transformată într-una adevărată) - în cadrul neutrosofiei recreative. Toate transformările din <A> în <antiA> sau invers ar trebui să fie reale, având sens în lumea noastră reală. O logică de tip magie! Falsificarea și Adevărificarea sunt utilizate în principal în Științele Sociale (Antropologie, Arheologie, Economie, Geografie, Istorie, Drept, Lingvistică, Politică, Psihologie, Sociologie), Filosofie etc., excelând în Politică:

- Falsificarea Adevărului Inamicilor [Ne străduim să diminuăm partea pozitivă a inamicilor până la punctul de anulare și să amplificăm partea negativă a inamicilor până la punctul de exagerare;] și
- Adevărificarea Falsului Prietenilor [Opusul: Ne străduim să scădem partea negativă a prietenilor până la punctul de anulare și să amplificăm partea pozitivă a prietenilor până la punctul de exagerare.].

Neutrosofie; raționament contradictoriu; gândire pe dos; neutrosofie recreativă, matematică recreativă.

1. Introducere

Neutrosafia este un cadru filosofic și un sistem logic, introdusă de Florentin Smarandache în 1998 [1, 2], care studiază relația dintre opoziții, contradicții și părțile lor neutre sau nedeterminate, cu scopul de a explora și înțelege ambiguitatea, inconsistența și nedeterminarea inerente în multe concepte și sisteme.

Accentul neutrosofiei pe neutralitate, paradoxuri și nedeterminare o face relevantă pentru explorarea scenariilor din lumea reală în care adevărul este complex și multifacțat. Are aplicații în domenii precum inteligența artificială, luarea deciziilor și rezolvarea problemelor, oferind o modalitate de a gestiona incertitudinea și contradicția.

Neutrosafia se bazează pe dinamica dintre opozițiile <A>, <antiA> și neutralitățile lor <neutA>, unde <A> este un element (concept, atribut, idee, teorie etc.) și <antiA> opusul său, în timp ce <neutA> reprezintă neutralitățile sau nedeterminările dintre acestea.

De exemplu: <A> = adevăr, <antiA> = fals, și <neutA> = neutru sau nedeterminare între adevăr și fals (de exemplu, 70% adevăr și 30% fals).

Neutrosafia poate fi văzută ca o generalizare a dualismului, a conceptului Yin Yang din filosofia chineză antică sau a dialecticii, oferind un cadru mai larg și mai flexibil pentru înțelegerea contradicțiilor și relațiilor dintre opoziții.

Partea neutră <neutA> poate fi, de exemplu, parțial <A> și parțial <antiA>. Unele neutralități pot avea un grad mai mare de adevăr decât de falsitate, altele un grad mai mare de falsitate decât de adevăr. În cel mai rău scenariu, ca nedeterminare între opoziții, o neutralitate poate avea un grad parțial de <A>, un grad parțial de <neutA> și un grad parțial de <antiA>.

2. Procedee și transformări utilizate în logica răsturnată [4-6]

Adevărficarea (propunem acest cuvânt: *Truth-ification*) înseamnă: a face ca ceva să fie adevărat. Atât Falsificarea Adevărului cât și Adevărficarea Falsului sunt realizate prin aceleași strategii:

- Prin schimbarea spațiului sau a timpului problemei;
- Prin schimbarea atributelor elementelor din spațiu;
- Prin schimbarea logicii (procedurii, tacticii, metodei) de abordare a problemei;
- Prin interpretarea sensului opus;
- Logică inversă (pe dos);
- Prin transformarea expresiilor lingvistice din sensul figurativ în sensul propriu, sau viceversa;
- Prin găsirea sensului nonsensului sau a nonsensului sensului;

- Jocuri de cuvinte, puzzle-uri;
- Ghicitori;
- Glume; Etc.

Desigur, aceste metode și strategii practice ar trebui să fie reale, să aibă sens în viața noastră de zi cu zi.

2.1. Schimbarea spațiului sau a timpului unei probleme

Acest lucru implică schimbarea contextului pentru a obține noi perspective. Să exersăm un exemplu de schimbare a intervalului de timp: problemele pot părea adesea copleșitoare din cauza constrângerilor de timp. Imaginându-ți problema într-un interval de timp diferit, poți explora noi abordări. De exemplu, dacă lucrezi la un proiect cu un termen limită strict, imaginează-ți cum l-ai aborda având mai mult timp. Acest exercițiu poate dezvălui scurtături sau tehnici care pot fi aplicate chiar și într-un interval de timp limitat.

Schimbarea spațiului sau a timpului problemei implică manipularea contextului sau a setării unei probleme pentru a crea o narațiune diferită. Prin schimbarea locului sau a momentului în care se presupune că a avut loc un eveniment, se poate schimba adevărul perceput al acestuia.

2.2. Schimbarea atributelor elementelor într-un spațiu

Această tehnică implică modificarea anumitor caracteristici pentru a crea un rezultat diferit. De exemplu, dacă rezolvi un puzzle care implică articole codificate pe culori, schimbarea schemei de culori ar putea duce la o nouă soluție.

Schimbarea atributelor sau caracteristicilor problemei implică modificarea unor elemente sau trăsături ale unei chestiuni pentru a o face să pară mai plauzibilă sau pentru a pune la îndoială acuratețea acesteia. De exemplu, schimbarea detaliilor cheie despre o persoană sau un eveniment poate face ca o poveste inventată să pară mai credibilă sau poate face o poveste adevărată să pară îndoielnică.

2.3. Interpretarea inversă

Această metodă implică considerarea unui concept și răsturnarea lui, ducând adesea la rezultate amuzante sau neașteptate.

(i) Un exemplu ar putea fi clasicul dublu sens al unui cuvânt: “Ce are cheie, dar nu poate deschide lacăte?” Răspunsul poate fi: un pian, interpretând cuvântul “cheie” într-un mod non-tradițional.

Schimbarea logicii (procedurii, tacticii, metodei) de abordare a problemei.

Această strategie se concentrează pe modificarea raționamentului sau metodei folosite pentru a analiza o problemă. Prin introducerea unei logici diferite sau utilizarea greșită a datelor, se pot crea confuzii sau se poate ajunge la concluzii false.

(ii) O altă logică: Cum putem avea zece împărțit la doi egal cu zero?

Răspuns: Zece biscuiți împărțiți între doi copii sunt mâncați și nu a rămas nimic!

2.4. Interpretări literale și figurative

Această tehnică implică înțelegerea limbajului figurativ în mod literal sau invers. Un exemplu de glumă care folosește această tehnică este: “I-am spus prietenului meu să-și rupă un picior (*break a leg!*), și chiar a căzut!” Aici, expresia “*break a leg*” (care în mod obișnuit înseamnă “noroc”) este interpretată literal.

2.5. Ghicitori

Ghicitorile se bazează adesea pe informații înșelătoare sau sensuri duble pentru a provoca răspunsul.

(i) Un exemplu clasic este: “Ce trebuie să fie spart înainte să poți să-l folosești?” Răspunsul este “un ou,” unde cuvântul “spart” este folosit într-un context diferit.

(ii) Scrieți numărul 9 (*NINE*, în engleză).

| | | | | | | | | |

Soluție: (În acest caz, “a scrie” înseamnă să notezi toate barele mici (verticale, oblice și orizontale) care compun cuvântul *NINE*, adică unsprezece bare!)

(iii) Sunt invizibil, dar pot fi măsurat. Afectez pe toată lumea și tot ce este ceva. Mă întind în univers și variez de la un loc la altul. Cine sunt eu?

Soluție: Sunt “gravitația.”

2.6. Glume

Glumele folosesc o varietate de tehnici pentru a crea umor, inclusiv jocuri de cuvinte sau întorsături neașteptate.

(i) Un exemplu de glumă bazată pe joc de cuvinte este: “*Why don’t scientists trust atoms? Because they make up everything!*” Gluma derivă din dublul sens al verbului “*to make up*” în limba engleză:

- A forma sau a constitui: În acest sens, “*to make up*” înseamnă a compune sau a constitui ceva. De exemplu: “*Atoms make up everything*” (Atomii formează totul).
- A inventa sau a fabula: În acest sens, “*to make up*” înseamnă a crea sau a inventa o poveste sau o explicație care nu este neapărat adevărată. De exemplu: “*He made up a story*” (A inventat o poveste).

(ii) Cum ar măsura un matematician intensitatea unui cutremur pe un meteor, așa cum este în filmul Armageddon?

Soluție:

Este imposibil să ai un cutremur pe un meteor!

(iii) 15 vânători au plecat la vânătoare de urși. Unul a omorât 2 urși. Câți urși a omorât unul?

Soluție:

Doi. (“Unul” este numele unuia dintre vânători.)

(iii) $\frac{w}{2} = u$. Găsește o logică pentru această egalitate.

Soluție:

Litera “w” este dublul literei “u”, sau “uu”, iar împărțind “uu” la 2, se obține un “u”.

2.7. Probleme distractive

i) Calculează volumul unui pătrat (!)

Soluție:

Volum = Aria Bazei \times Înălțime = Latura² \times 0 = 0!

Privim pătratul ca un caz extrem al unui paralelipiped al cărui înălțime este nulă.

$$ii) ? \times 7 = 2 (?)$$

Soluție:

$$\text{Desigur, } \frac{2}{7} \times 7 = 2 (!)$$

iii) Dacă ai o pereche de trei și le împarți în jumătate, de ce ajungi cu 4 bucăți?

Soluție:

33

2.8. Matematica norocoasă [3]

Dacă, printr-un calcul aparent greșit (metodă, algoritm, operație etc.), se ajunge la răspunsul corect, aceasta se numește Calcul Norocos (Metodă, Algoritm, Operație etc.)!

Calculul aparent greșit (metodă, algoritm, operație etc.) ar trebui să fie amuzant (într-un fel asemănător cu unul corect, generând confuzie și un zâmbet)!

i) Care este factorul de multiplicare al unui om flămând?

Soluție (este necesară înțelegerea limbii engleze):

8×8 , deoarece "eight times eight" se pronunță la fel ca "ate time ate"!

i) Cum poți adăuga 3 cu 3 și să obții 8?

Soluție:

$$\in \exists = 8$$

{Să râdem: ha, ha, ha!}

2.9. Falsificare și Adevărire în Științele Sociale

Ele sunt utilizate în principal în Științele Sociale (Antropologie, Arheologie, Economie, Geografie, Istorie, Drept, Lingvistică, Politică, Psihologie, Sociologie), dar și în Filosofie etc.

Excelând în Politică:

- Falsificarea Adevărului inamicilor; și
- Adevărirearea Falsului prietenilor.

Exemple reale frecvent difuzate la televizor:

Să presupunem că un proiect de lege este propus Congresului spre aprobare. Oamenii care se opun sunt etichetați ca inamici de către lideri, în timp ce cei care susțin proiectul sunt etichetați ca prieteni.

i) Să presupunem că există o demonstrație de câteva mii de oameni în centrul orașului împotriva acestui proiect de lege.

Falsificarea Adevărului:

Postul de televiziune a transmis: Câteva zeci de oameni demonstrează în centrul orașului împotriva acestui proiect de lege.

Să presupunem că există o contrademonstrație de câțiva oameni în centrul orașului în sprijinul acestui proiect de lege.

Adevărificarea Falsului:

Postul de televiziune a transmis: Mii de oameni demonstrează în centrul orașului împotriva acestui proiect de lege.

2.10. Cititorii pot concepe ei înșiși mai multe metode și strategii

3. Exemple de falsificare a adevărului

3.1. $1 = 1$ (Adevărat)

Falsificarea afirmației:

1 metru = 1 kilometru {*Fals*, prin introducerea atributelor elementelor (unități de măsură)}

3.2. $2 + 3 = 5$ (Adevărat)

Falsificarea afirmației:

$2 + 3 = 5$ în baza 10, dar schimbând în baza 5, se obține:

$2 + 3 = 10$ în baza 5, ori $2_5 + 3_5 = 10_5$.

3.3. Zece păsări zboară pe cer. Un vânător trage în trei dintre ele. Câte păsări rămân?

Răspuns:

$10 - 3 = 7$ păsări, cele care încă zboară [spațiul este cerul].

Trei falsificări ale afirmației de mai sus [prin schimbarea spațiului elementelor (păsărilor)]:

3.3.1. Zece păsări sunt pe un gard. Un vânător împușcă trei dintre ele. Câte păsări rămân?

Răspuns: Spațiul este gardul.

Niciuna, pentru că cele trei păsări moarte au căzut de pe gard, iar celelalte șapte au zburat!

3.3.2. Zece păsări sunt într-o poiană. Un vânător împușcă trei dintre ei. Câte păsări rămân?

Răspuns: Spațiul este pajiștea.

Trei păsări, păsările moarte rămânând pe pajiște, căci celelalte șapte au zburat!

3.3.3. Zece păsări sunt într-o cușcă. Un vânător împușcă trei dintre ei. Câte păsări rămân?

Răspuns: Spațiul este cușca.

Zece păsări, moarte și vii, pentru că niciuna nu putea ieși din cușcă!

4. Exemple de adevărficare a falsului

4.1. $2 = 1$ (Fals)

Soluție (Adevărficarea afirmației):

$2 \text{ pints} = 1 \text{ quart}$ {Adevărat, prin introducerea atributelor elementelor (unități de măsură)}

4.2. Un bărbat cântărește următoarele greutateți în următoarele date:.

6/1/70	68,18 kg
6/3/70	0 kg
6/5/70	11,34 kg.
6/7/70	0 kg
6/9/70	65,77 kg

Cum este posibil?

Soluție (Adevărficare):

Omul este un astronaut care a călătorit pe Lună și s-a întors. În spațiu, greutatea este o lg din cauza imponderabilității. Pe Lună, gravitația este de $\frac{1}{6}$ din cea de pe Pământ (68,18 kg), deci greutatea sa acolo ar fi de 11,34 kg.

4.3. Din două ipoteze false se obține o afirmație adevărată.

Iarba este comestibilă. (Fals)

Lucrurile comestibile sunt verzi. (Fals)

Prin urmare, iarba este verde. (Adevărat)

4.4. “Când o cană de lapte este adăugată la o cană de popcorn, rezultă doar o cană de amestec, deoarece cana de popcorn va absorbi aproape întreaga cană de lapte fără vărsare. Așadar, în acest caz, avem $1 + 1 = 1$. Acest lucru este imposibil în aritmetica convențională, dar este adevărat pentru unele aritmetici non-diofantine.” [7].

4.5. Demonstrează că ecuația $x = x + 2$ are două soluții distincte.

Răspuns: Aceasta este o ecuație inconsistentă în mulțimea numerelor reale finite, dar în mulțimea infinităților nu este: soluțiile sunt $x = \pm\infty$.

5. Concluzii

Acest articol a prezentat pentru prima dată două tipuri de *logică răsturnată*: *Falsificarea Adevărului* (când o afirmație adevărată este transformată într-una falsă) și *Adevăricarea Falsului* (când o afirmație falsă este transformată într-una adevărată) – în cadrul *neutrosofiei recreative*. Toate transformările de la <A> la <antiA> sau invers ar trebui să fie reale, având sens în lumea noastră reală. Un fel de logică magică!

Referințe bibliografice

- [1] Smarandache, Florentin (2002). Neutrosophy, A New Branch of Philosophy. *Multiple Valued Logic - An International Journal* 8(3):297-384.
- [2] Smarandache, Florentin (2002). A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic. *Multiple Valued Logic - An International Journal* 8(3): 385-438. Întregul număr al acestei publicații este dedicat neutrosofiei și logicii/mulțimilor/probabilității/statisticii neutrosofice.
- [3] Ashbacher, Charles (1998). Smarandache Lucky Math. *Smarandache Notions Journal* 9:155.
- [4] Smarandache, Florentin (2007). Amusing Problems. În: *Collected Papers, I*, ediția a doua, p. 213, ProQuest Information and Learning, Ann Arbor, MI, USA. Online: <https://fs.unm.edu/CP1.pdf>.

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

- [5] Smarandache, Florentin (1997). Collected Papers, II, Universitatea din Chișinău, Chișinău, Moldova, 200 p., 1997.
- [6] Smarandache, Florentin (2000). Funny Problems. În: Collected Papers, III, Ed. Abaddaba, Oradea, pp. 137- 142. Online: <https://fs.unm.edu/CP3.pdf>
- [7] Burgin, Mark (2001). Diophantine and Non-Diophantine Arithmetics: Operations with Numbers in Science and Everyday Life. Online pe saitul arXiv, <https://arxiv.org/pdf/math/0108149#:~:text=A%20non%2DDiophantine%20arithmetic%20A.All%20dual%20arithmetics%20are%20Archimedean>. Accesat: 24 Aprilie 2024.

Limitele filosofiei: o perspectivă neutrosofică

Filosofia a prosperat pe paradoxuri, contradicții și reinventarea perpetuă a ideilor. Vom explora pe scurt limitele gândirii filosofice prin prisma neutrosofiei, contestând dihotomiile tradiționale, cum ar fi tautologia vs. nihilismul sau teza vs. antiteza. Este ceea ce încearcă să facă neutrosofia: să introducă o abordare pluralistă și orientată spre proces în investigația filosofică.

Neutrosofie, Paradox, Afirmare, Negație, Neutralitate, Tautologism, Nihilism, Dialectică, Marxism, Materialism, Contradicție, Dinafilosofie.

1. Introducere

Filosofia are o natură duală: este atât tautologică, cât și nihilistă. Inițial, orice idee filosofică, atunci când este introdusă, pare evidentă în contextul său. Este adevărată prin virtutea formei sale, susținută de creatorul său și de argumentele acestuia. Această natură tautologică face ca filosofia să pară vidă — reiterând ceea ce este deja implicit și bazându-se pe cunoștințe *a priori*. Cu toate acestea, un adevăr inițial nu este static. De-a lungul timpului, ideile care au fost odată considerate adevărate sunt analizate critic. Filosofia, în acest sens, devine nihilistă — supraîncărcată cu contradicții și bazându-se pe cunoștințe *a posteriori*. Natura însăși a progresului filosofic face că nicio idee să nu rămână necontestată, făcând disciplina atât logic necesară, cât și logic imposibilă.

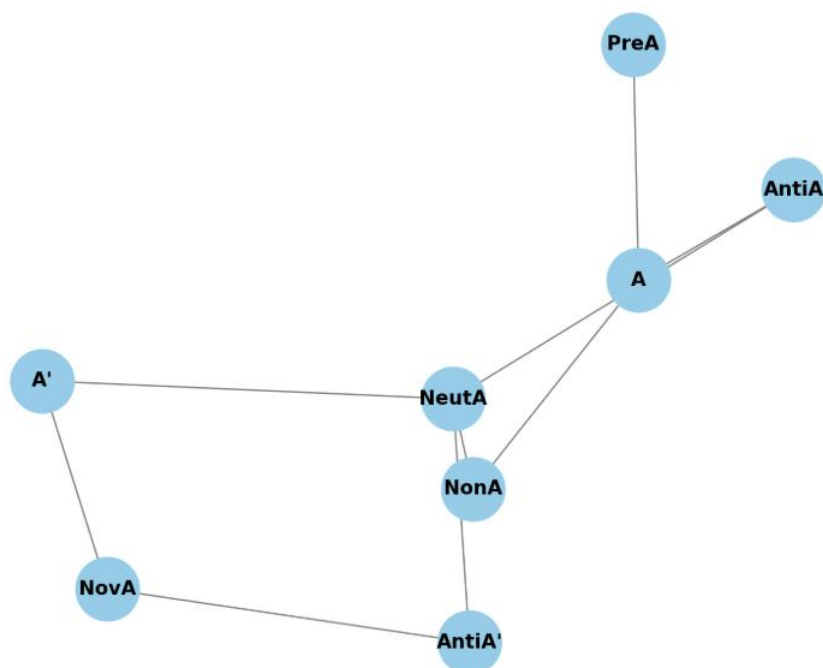
2. De la cicluri la noduri: evoluția ideilor

Cadrelor tradiționale (cum ar fi spirala ciclică a ideilor) sugerează o evoluție previzibilă, recurentă a gândirii. Cu toate acestea, neutrosofia postulează că traiectoria ideilor nu este nici ciclică, nici liniară, ci discontinuă, legată în noduri și nelimitată. Evoluția unei idei [A] implică o interacțiune complexă a diferitelor etape:

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

- [PreA] Precursorii ideii, existenți ca fragmente sau indicii în fundalul ideatic.
- [A] Ideea însăși, apărând într-o formă definită și câștigând proeminență.
- [NonA] Concepte și stări din afara ideii, dar nu neapărat opuse acesteia.
- [AntiA] Opoziția directă față de idee, adesea formulată ca o critică sau respingere.
- [NeutA] Idei neutre care nici nu afirmă, nici nu neagă, formând un spectru de stări intermediare.
- [A'] și [AntiA']: Versiuni și reinterpretări ale ideii și ale opoziției sale, modelate de factori culturali, istorici și contextuali.
- [NovA] Ideea reimaginată în contexte noi, încorporând elemente din [A] și [AntiA], rezultând într-un cadru mai larg și mai eterogen.

Evoluția ideilor – o perspectivă neutrosofică

Graficul arată noduri pentru PreA, A, NonA, AntiA, NeutA, A', AntiA' și NovA, cu muchii direcționate care le conectează pentru a reflecta evoluția ideilor.

Această progresie reflectă natura dinamică a ideilor, care nu sunt niciodată statice, ci se îmbină, se topesc și se transformă constant. Pe măsură ce [NovA] evoluează, va încorpora paradoxal opusele și neutralitățile sale, dizolvându-se în cele din urmă în fundalul ideatic mai larg, doar pentru a reveni mai târziu în forme noi.

3. Hegel, Marx și dincolo de ei: de la dialectică la pluralism

Cadrele dialectice clasice ale lui Hegel și Marx sunt insuficiente pentru a surprinde complexitatea evoluției ideatice. Schema triadică a lui Hegel – teză, antiteză și sinteză – și adaptarea materialistă a lui Marx (afirmație, negație și negația negației) simplifică excesiv interacțiunea dinamică a ideilor.

Neutrosafia generalizează acest cadru într-o schemă pluradică, piramidală. Dezvoltarea unei idei nu este o opoziție directă între teza [A] și antiteza [AntiA]. În schimb, implică interacțiunea continuă a:

- neutralităților [NeutA]: Idei preexistente și intermediare care influențează atât [A], cât și [AntiA].
- versiunilor și abaterilor ([A', AntiA']): Iterații și reinterpretări atât ale tezei, cât și ale antitezei.
- sintezei și prelungirii acesteia [NovA]: Noi configurații ale ideii care integrează elemente ale predecesorilor săi și ale neutralităților.

De exemplu, să luăm în considerare dezbaterile filosofice dintre idealism și materialism. Dialectica tradițională ar postula materialismul ca negație a idealismului, cu sinteza ca o rezoluție superioară. Neutrosafia, totuși, explorează neutralitățile – cum ar fi pragmatismul sau monismul cu aspect dual – care apar între acești poli, precum și versiunile nuanțate și reinterpretările care apar în diverse contexte culturale și intelectuale.

4. Clasificarea și evoluția ideilor

Neutrosafia propune o clasificare a ideilor bazată pe acceptarea și longevitatea lor:

- *ușor acceptate, repede uitate*: Idei care se aliniază cu paradigmele predominante, dar nu au un impact durabil.
- *ușor acceptate, greu uitate*: Idei care sunt inițial îmbrățișate, dar în timp respinse din cauza suprasaturării sau a irelevanței.

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

- *greu acceptate, repede uitate*: Idei revoluționare care se confruntă cu rezistență inițială, dar sunt rapid asimilate și trecute ușor cu vederea.
- *greu acceptate, greu uitate*: Idei transformative care rezistă unui control riguros, dar rămân influente pentru perioade extinse înainte de a se estompa.

Aceste categorii ilustrează dinamica complexă a vieții ideatice. Traectoria unei idei nu este determinată doar de conținutul său, ci și de interacțiunile sale cu peisajul intelectual și cultural mai larg.

5. Concluzie

Neutrosafia redefineste filosofia ca un proces dinamic, nelimitat. Ea se misca dincolo de categorii statice si opozitii simpliste. Filosofia, in aceasta viziune, nu este doar o cautare a adevarurilor atemporale sau a rezolutiilor definitive. Este o practica vie, in evolutie — o “dinafilosofie” care admite drumul infinit al ideilor, cu toate nodurile, discontinuitatile si paradoxurile sale. Pe masura ce apar idei noi, ele afirma anumite adevaruri, negand altele, doar pentru a se confrunta in cele din urma cu propria lor negatie. Acest proces subliniaza ideea ca “totul este adevarat, chiar si falsul” si “totul este fals, chiar si adevarul”. Aceasta baza paradoxala permite neutrosofiei sa abordeze limitele filosofiei.

Referințe bibliografice

- [Badiou] Badiou, Alain (2010). The Concept of Model. Londra: Polity Press.
- [Bertalanffy] von Bertalanffy, L. (1968). General System Theory: Foundations, Development, Applications. New York: George Braziller.
- [Carnap] Carnap, Rudolf. Logical Foundations of Probability. University of Chicago Press, 1950.
- [Feyerabend] Feyerabend, Paul K.. (1970). Against method: outline of an anarchistic theory of knowledge. <https://hdl.handle.net/11299/184649>

[Hegel] Hegel, G. W. F. (1807). *Phenomenology of Spirit*. Traducere în engleză de Terry Pinkard. Cambridge University Press, 2018.

[Kleene] Kleene, S.C. (1952). *Introduction to Metamathematics*. Princeton: Van Nostrand.

[Kripke] Kripke, Saul. *Naming and Necessity*. Harvard University Press, 1980.

[Lacan] Lacan, J. (1977). *Écrits: A Selection*. New York: W.W. Norton & Company.

[Marx& Engels] Marx, Karl; Engels, Friedrich (1848). *The Communist Manifesto*. Penguin Classics, 2018.

[Moorman] Moorman, R. H. (1958). "Mathematics and philosophy." *The Mathematics Teacher*, 51(1), 28-37. <http://www.jstor.org/stable/27955557>

[Morin] Morin, Edgar (2008). *La Méthode*. Seuil, coll. « Opus », 2 vol.

[Popper] Popper, K. R. (1979). *Objective Knowledge: An Evolutionary Approach*. Ediție revizuită. Oxford University Press. Disponibil în repozitoriul *Internet Archive*, <https://archive.org/details/objectiveknowleedoopopp>

[Russell 1919] Russell, Bertrand (1919). *Introduction to Mathematical Philosophy*. Londra: George Allen & Unwin. <https://people.umass.edu/klement/imp/imp-ebk.pdf>

[Russell 1926] Russell, Bertrand (1926). "Notes: Principia Mathematica." *Mind*, 35(137): 130. DOI:10.1093/mind/XXXV.137.130-a

[Smarandache 1998] Smarandache, F. (2007). *A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic. Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics*, ediția a șasea. Ann Arbor: InfoLearnQuest. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/163/

[Smarandache 2002] Smarandache, F. "Neutrosophy, A New Branch of Philosophy." *Multiple Valued Logic*, 3 (2002): 297-384. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/24

[Whitehead 1898] Whitehead, A. N. (1898). *A Treatise on Universal Algebra*. Cambridge: Cambridge University Press. Disponibil în repozitoriul *Internet Archive*, <https://archive.org/details/atreatiseonunivoogoog/page/n7/mode/2up>

[Wiener] Wiener, Norbert (1914). "A Simplification of the Logic of Relations." *Proceedings of the Cambridge Philosophical Society*, 17: 387-90.

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

[[Wittgenstein 1922](#)] Wittgenstein, L. (1922). *Tractatus Logico-Philosophicus*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner&Co. Disponibil în repoziitoriul *Project Gutenberg*: <https://www.gutenberg.org/files/5740/5740-pdf.pdf>

[[Zadeh](#)] Zadeh, L. A. (1965). "Fuzzy Sets." *Information&Control* 8(3), 338-353. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S001999586590241X>

Logica plurală și neutrosafia.

Reflecții asupra naturii adevărului

Când studenții se întâlnesc pentru prima dată cu Logica, călătoria lor începe adesea cu logica clasică, un cadru fundamental aplicat pe scară largă în domenii precum matematica, informatica și filosofia. Logica clasică este o structură rigidă, cu distincții binare între adevăr și fals, fiind frecvent considerată sistemul implicit de raționare. Totuși, o explorare mai profundă a logicii simbolice dezvăluie un peisaj mult mai complex, în care nu există un singur sistem universal acceptat. În schimb, se impune o varietate de cadre logice, fiecare oferind perspective diverse asupra adevărului, validității sau inferenței.

Pluralism logic, Logica neutrosofică, Adevăr, Validitate, Logici non-clasice, Filosofia logicii, Logică clasică, Logică intuiționistă, Logică paraconsistentă, Dialeteism, Logică fuzzy, Indeterminare, Contradicții, Logici multivalente.

1. Introducere

Teoria pluralismului logic sugerează că nu există o singură logică adevărată. Așa cum susține Susan Haack în *Philosophy of Logics*, validitatea nu este un concept unic și neechivoc; aceasta este, prin natura sa, vagă [Haack]. Diferitele sisteme logice, prin precizarea ideii de vag în moduri distincte, oferă perspective diferite, dar la fel de legitime asupra raționamentului. Această viziune a fost extinsă de filosofi precum J. C. Beall și Greg Restall în lucrarea lor *Logical Pluralism* [Beall&Restall]. Ei argumentează că multiple sisteme logice pot oferi fiecare o interpretare validă a raționamentului, în conformitate cu Schema Tarski Generalizată a validității logice.¹ Această perspectivă pluralistă rezonează îndeaproape cu ideile care guvernează neutrosafia—un cadru teoretic care depășește granițele logicii clasice, incluzând ambiguitatea și contradicția.

¹ Hodges, Wilfrid, "Tarski's Truth Definitions", (*Definițiile adevărului la Tarski*), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de iarnă 2022), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.). <https://plato.stanford.edu/archives/win2022/entries/tarski-truth>. Accesat la 20 iunie 2024.

2. Multiple moduri de înțelegere a validității

În centrul pluralismului logic se află ideea că diferite sisteme logice oferă metode distincte pentru determinarea adevărului sau validității enunțurilor. Fiecare sistem poate fi mai adecvat pentru anumite tipuri de probleme sau contexte, sugerând astfel că niciun sistem unic nu poate surprinde pe deplin complexitatea raționamentului.

În viziunea lui Beall și Restall, conceptul de validitate este separat de orice sistem logic singular. Prin extinderea Schemei Tarski, care afirmă că un sistem logic este valid dacă concluziile sale sunt adevărate ori de câte ori premisele sunt adevărate, aceștia permit existența unor interpretări diferite ale adevărului și validității, în funcție de sistemul luat în considerare. Această idee reflectă viziunea lui Haack, conform căreia conceptul de validitate este, prin natura sa, vag, iar diferitele sisteme oferă moduri variate de a preciza acest vag.

De exemplu, logica intuționistă, logica paraconsistentă și logica dialeitică oferă fiecare moduri distincte de a gestiona limitele raționamentului clasic. Sunt aceste sisteme în competiție, fiecare încercând să revendice titlul de logică supremă, sau ar trebui mai degrabă înțelese ca instrumente care servesc scopuri diferite, în funcție de problema abordată?

2.1. Limbaj-obiect și metalimbaj

Atunci când definim adevărul pentru un limbaj L (*limbaj-obiect*), această definiție trebuie formulată într-un alt limbaj M (*metalimbaj*). M trebuie:

- Să includă o copie a lui L , permițând ca orice este exprimabil în L să poată fi enunțat și în M .
- Să fie capabil să discute propozițiile și sintaxa lui L .
- Să încorporeze concepte din teoria mulțimilor și un predicat unic, $\{\text{Adevărat}\}$, care desemnează „o propoziție adevărată în L ”

Scopul metalimbajului este de a formaliza afirmațiile despre L , sprijinite de axiomele din M care justifică definiția adevărului. Tarski a stipulat că $\{\text{Adevărat}\}$ trebuie definit folosind sintaxa, teoria mulțimilor și noțiunile lui L , evitând termeni semantici precum „denotă” sau „înseamnă”, cu excepția cazului în care aceștia fac parte din L .

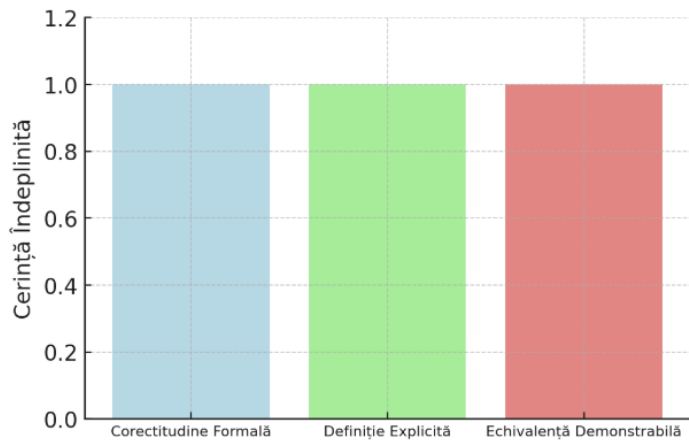
2.2. Corectitudine formală

Definiția adevărului pentru L trebuie să fie formal corectă, adică $\{Adevărat\}$ trebuie să respecte relația:

$$\forall x, Adevărat(x) \Leftrightarrow \phi(x),$$

unde $\{Adevărat\}$ nu este în ϕ . Alternativ, definiția trebuie să fie demonstrabil echivalentă cu o astfel de afirmație, folosind axiomele lui M care exclud $\{Adevărat\}$. Definițiile de acest tip sunt numite explicite sau „normale” în terminologia lui Tarski. [Tarski 1933]

Să subliniem într-un grafic condițiile necesare pentru corectitudinea formală în cadrul lui Tarski:

Cerințe pentru o definiție corectă formal a adevărului

Fiecare categorie reprezintă o condiție esențială:

1. Corectitudine Formală: $\{Adevărat\}$ trebuie definit ca $\forall x, Adevărat(x) \Leftrightarrow \phi(x)$.
2. Definiție Explicită: ϕ trebuie să excludă $\{Adevărat\}$.
3. Echivalență Demonstrabilă: Definiția trebuie să fie demonstrabil echivalentă cu forma explicită, folosind axiomele lui M care nu includ $\{Adevărat\}$.

2.3. Adecvarea materială

Definiția adevărului trebuie să fie, de asemenea, adecvată material (sau „exactă”), ceea ce înseamnă că ϕ ar trebui să surprindă cu precizie propozițiile considerate intuitiv adevărate în L . Acest lucru trebuie să fie demonstrabil folosind axiomele lui M .

La prima vedere, aceasta pare paradoxal: dovedirea adevărului materiale pare să presupună o definiție a adevărului deja adecvată, riscând un regres infinit. Tarski a evitat acest lucru cerând ca M să formalizeze un număr infinit de echivalențe de forma:

$$\phi(s) \Leftrightarrow \psi,$$

unde s este denumirea unei propoziții S din L , iar ψ este expresia lui S în M . Provocarea constă în identificarea unei formule unice ϕ din care să se deducă toate aceste echivalențe din axiomele lui M , definind astfel {Adevărat}.

Tarski a formalizat această cerință sub denumirea de Convenția T , un pilon al concepției sale semantice despre adevăr. Totuși, atunci când L poate discuta despre propria sa semantica, Convenția T duce la paradoxul mincinosului. Tarski a concluzionat că M trebuie să fie mai puternic decât L .

2.4. Implicații pentru matematică

În matematică, teoria mulțimilor Zermelo-Fraenkel de ordinul întâi (ZF) este considerată standardul pentru corectitudine. Cu toate acestea, rezultatele lui Tarski implică faptul că o definiție a adevărului pentru ZF nu poate fi dată în interiorul lui ZF. Soluția obișnuită este de a defini adevărul informal, într-o limbă naturală precum engleza..

Există definiții formale limitate ale adevărului pentru ZF. De exemplu, Azriel Levy a arătat că pentru orice număr natural n , o formulă Σ_n identifică precis propozițiile adevărate ale teoriei mulțimilor. Proprietățile cheie ale formulelor Σ_n includ:

- Orice propoziție din teoria mulțimilor este echivalentă cu o propoziție Σ_n pentru un n suficient de mare.
- Formulele Σ_n sunt închise sub cuantificatori existențiali, dar nu și sub cuantificatori universali.
- Σ_n nu sunt închise sub negație, ceea ce evită paradoxul lui Tarski.

Tehnici similare stau la baza definițiilor interne ale adevărului ale lui Jaakko Hintikka, care împărtășește aceste caracteristici cu clasele Σ_n [Hintikka].

3. Dialeteismul și argumentul pentru pluralismul logic

Una dintre cele mai radicale provocări la adresa logicii clasice vine din dialeteism, o poziție susținută de Graham Priest. Dialeteismul afirmă că unele

propoziții pot fi atât adevărate, cât și false în același timp, încălcând direct legea clasică a non-contradicției. Lucrările lui Priest [Priest 1987; 2002] explorează posibilitatea ca orice contradicție să nu fie doar o anomalie logică, de respins, ci să poarte semnificație și coerență în anumite contexte.²

Să intrăm în mai multe detalii. O dialeteie este o propoziție A pentru care atât A, cât și negația sa $\neg A$ sunt adevărate simultan. Dacă acceptăm că falsitatea este adevărul negației, o dialeteie reprezintă o situație în care o propoziție este atât adevărată, cât și falsă în același timp. Acest scenariu paradoxal duce la ceea ce este cunoscut sub numele de „aglomerație de valori de adevăr”, unde o propoziție posedă două valori de adevăr conflictuale. Acest lucru contrastează cu un „gol de valori de adevăr”, unde o propoziție nu este nici adevărată, nici falsă.³ Această definiție a unei dialeteii poate fi ușor extinsă la alți purtători de adevăr, cum ar fi propozițiile sau afirmațiile. Alegerea purtătorului de adevăr nu este crucială, deoarece conceptul cheie rămâne același: o propoziție sau o entitate echivalentă care întruchipează un adevăr și o falsitate simultane.

De exemplu, paradoxul mincinosului,⁴ în care o afirmație se referă la sine ca fiind falsă, poate fi rezolvat prin acceptarea faptului că afirmația este atât adevărată, cât și falsă simultan. Această situație paradoxală contestă însăși fundația logicii clasice, sugerând că raționamentul ar putea avea nevoie uneori să acomodeze contradicțiile, mai degrabă decât să le respingă direct.⁵

Logica se dovedește ineficientă în abordarea paradoxurilor, deoarece rezolvarea inconsecvențelor necesită alegerea între alternative pentru a abandona anumite premise. [4]

² Priest, Graham, Francesco Berto, și Zach Weber, „Dialetheism”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de vară 2024), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/sum2024/entries/dialetheism/>. Accesat la 3 iulie 2024.

³ Beall, Jc, Michael Glanzberg, și David Ripley, „Liar Paradox”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de iarnă 2023), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/win2023/entries/liar-paradox/>. Accesat la 2 iunie 2024.

⁴ Smith, J. M. (1991). [Recenzie a cărții *In Contradiction, A Study of the Transconsistent*, de G. Priest]. *Noûs*, 25(3), 380–383. <https://doi.org/10.2307/2215513>. Accesat la 29 iunie 2024.

⁵ Cantini, A. (2004). [Recenzie a cărții *Paradoxes: Their Roots, Range, and Resolution*, de N. Rescher]. *Studia Logica: An International Journal for Symbolic Logic*, 76(1), 135–142. <http://www.jstor.org/stable/20016577>. Accesat: 28 iunie 2024.

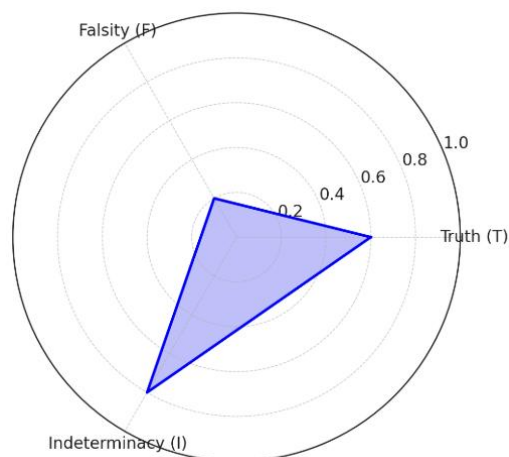
Potrivit lui Rescher, logica însăși este neutră din punct de vedere valoric, iar gestionarea paradoxurilor necesită resurse care depășesc domeniul de aplicare al logicii. [Rescher] În consecință, provocarea constă în identificarea conceptelor adecvate și practice capabile să realizeze intuițiile sale.

Logica dialeteică este un sistem conceput special pentru a gestiona astfel de contradicții, permițând adevărul și falsitatea simultană a propozițiilor. Ca atare, ea întruchipează o abordare pluralistă logică, unde logica clasică a opozițiilor adevărat/fals este inadecvată.

4. Logica neutrosifică: dincolo de Adevărat și Fals

Pornind de la logica fuzzy și logica intuiționistă, logica neutrosifică introduce o a treia valoare—indeterminarea—pe lângă adevăr și falsitate. În logica neutrosifică, fiecărei propoziții i se atribuie un grad de adevăr (T), un grad de falsitate (F) și un grad de indeterminare (I), fiecare dintre acestea putând varia de la 0 la 1.

Această abordare triadică (*Truth-Indeterminacy-Falsity*, în limba engleză) s-a dovedit a fi deosebit de utilă în contexte unde informația este incompletă, contradictorie sau vagă, cum ar fi în luarea deciziilor în condiții de incertitudine sau în mecanica cuantică. [Smarandache]

Grade de Adevăr/*Truth* (T), Fals/*Falsity* (F), și Indeterminare/*Indeterminacy* (I)

Aceasta este o diagramă radar care oferă o vizualizare a gradele de adevăr (T), falsitate (F) și indeterminare (I) în logica neutrosifică. Valorile ($T = 0.6$, $F = 0.2$, $I = 0.8$) sunt ilustrative și reprezintă modul în care logica neutrosifică îmbrățișează un spectru de posibilități.

Introducerea indeterminării permite logicii neutrosofice să îmbrățișeze neutralitățile esențiale conceptului de neutrosomie în sine. La fel ca pluralismul logic, logica neutrosofică nu insistă asupra unui singur adevăr absolut, ci recunoaște că adevărul este adesea o chestiune de grad și context.

Logica neutrosofică, prin acomodarea indeterminării, se aliază, de asemenea, cu viziunile lui Haack, Beall și Restall, care susțin că sistemele logice nu ar trebui să fie văzute în competiție pentru dominanță, ci ca abordând diferite aspecte ale raționamentului.

În logica neutrosofică, indeterminarea nu este o defect sau o problemă de rezolvat, ci un aspect fundamental al raționamentului, mai ales în contexte unde incertitudinea este o caracteristică înnăscută a sistemului modelat.

5. Implicații filosofice: instrument sau concurență?

Dezbaterea privind chestiunea dacă diferite sisteme logice sunt concurente sau instrumente pentru contexte diferite atinge întrebări filosofice mai profunde despre natura adevărului și validității. Pentru pluraliștii logici precum Beall și Restall, diversitatea sistemelor logice reflectă complexitatea înnăscută a raționamentului. Nu există o soluție universală pentru problemele legate de adevăr și inferență; mai degrabă, diferite sisteme oferă moduri diferite de a aborda contradicțiile. Această viziune pluralistă contestă ideea unei singure logici adevărate, sugerând, în schimb, că logica este o unealtă flexibilă, sensibilă la context. Așa cum diferite instrumente sunt potrivite pentru sarcini diferite, diferite sisteme logice sunt potrivite pentru tipuri diferite de raționament. Logica dialeteică excelează în rezolvarea paradoxurilor, logica intuiționistă oferă perspective asupra naturii dovezii constructive, iar logica neutrosofică este deosebit de eficientă în contexte de indeterminare și incertitudine.

6. Concluzii

Explorarea pluralismului logic, dialeteismului și logicii neutrosofice dezvăluie o schimbare filosofică profundă în modul în care înțelegem natura adevărului și a logicii. În loc să căutăm o logică unică și supremă, să recunoaștem diversitatea sistemelor logice ca reflectând natura complexă a realității. Pluralismul logic ne încurajează să extindem înțelegerea logicii dincolo de limitele gândirii clasice.

Referințe bibliografice

- [Beall&Restall] Beall, J. C., & Restall, Greg (2006). *Logical Pluralism*. Oxford: Oxford University Press.
- [Haack] Haack, Susan (1978). *Philosophy of Logics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- [Hintikka] Hintikka, J. (1996). *The Principles of Mathematics Revisited*. Cambridge: Cambridge University Press.
- [Patterson] Patterson, D. - ed. (2008). *New Essays on Tarski and Philosophy*. Oxford: Oxford University Press.
- [Priest 1987] Priest, Graham (1987). In *Contradiction: A Study of the Transconsistent*. Dordrecht: Martin Nijhoff Publishers.
- [Priest 2002] Priest, Graham (2002). *Beyond the Limits of Thought*. Oxford online edn., Oxford Academic, 3 Oct. 2011. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199254057.001.0001>. Accesat la 30 noiembrie 2024.
- [Rescher] Rescher, Nicholas (2001). *Paradoxes: Their Roots, Range, and Resolution*. Chicago&La Salle: Court Publishing Company.
- [Smarandache 1998] Smarandache, F. (2007). A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic, Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics, ediția a șasea. Ann Arbor: InfoLearnQuest. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/163/
- [Smarandache 2002] Smarandache, F. (2002). "Neutrosophy, A New Branch of Philosophy." *Multiple Valued Logic*, 3 297-384. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/24
- [Tarski 1933] Tarski, A. (1933). "The concept of truth in the languages of the deductive sciences" (Polish), *Prace Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Wydział III Nauk Matematyczno-Fizycznych* 34, Warsaw; Zygmunt 1995, pp. 13-172; traducere extinsă în engleză în 1983 [1956], pp. 152-278.
- [Tarski 1933] Tarski, A. (1944). "The semantic conception of truth", *Philosophy and Phenomenological Research*, 4 (3): 341-376.
- [Tarski 1936] Tarski, A. (1994). *Introduction to Logic and to the Methodology of the Deductive Sciences*, 4th edition, Jan Tarski (ed.), Oxford: Oxford University Press; ediția princeps: *O logice matematycznej i metodzie dedukcyjnej* (Despre logica matematică și metoda deducției), Lwów, Warsaw: Książnica-Atlas, 1936.

Neutrosafia preciziei imprecise

Lumea, așa cum o experimentăm, este impregnată de indeterminare. De la comportamentul particulelor subatomice până la complexitatea gândirii umane și a sistemelor sociale, ambiguitatea și incertitudinea nu sunt excepții, ci proprietăți intrinseci ale realității. Cadrul clasic — fie că este bazat pe probabilități stricte, logică binară sau apartenență clară la o mulțime — eșuează adesea în capacitatea sa de a aborda această indeterminare omniprezentă. De aceea, neutrosafia își propune să pună bazele unei schimbări de paradigmă în diverse discipline.

Neutrosafie, Indeterminare, Precizie imprecisă, Filosofie interdisciplinară, Modelarea sistemelor complexe, Logică neutrosafică, Mulțime neutrosafică, Probabilitate neutrosafică, Mecanică cuantică, Inteligență artificială, Învățare automată.

1. Introducere

Probabilitatea clasică, teoria mulțimilor și logica operează sub presupuneri de definiție. De exemplu, în teoria probabilității, un eveniment fie se întâmplă, fie nu se întâmplă, cu o singură valoare de probabilitate atribuită. În logica clasică, o propoziție este adevărată sau falsă. Deși aceste cadre au furnizat instrumente robuste timp de secole, ele se împiedică în contexte în care incertitudinea, paradoxul sau ambiguitatea domină. Mecanica cuantică este un exemplu elocvent. Principiul incertitudinii al lui Heisenberg subliniază limitările inerente în măsurarea simultană a poziției și impulsului unei particule. În mod similar, în cogniția umană și dinamica socială, ambiguitatea apare adesea nu ca un eșec al înțelegerii, ci ca o stare naturală. Cadrele tradiționale reduc această complexitate la binarități suprasimplificate, pierzând nuanțe esențiale.

2. Necesitatea extensiilor neutrosafice

Pentru a aborda aceste limitări, avem nevoie de ceea ce ar putea fi numită o imprecizie precisă.

Neutrosofia oferă o perspectivă fundamentală pentru o astfel de precizie. În esența sa, neutrosofia generalizează noțiunile clasice prin introducerea conceptului de adevăr, falsitate și indeterminare drept componente coexistente. Spre deosebire de logica fuzzy, care se concentrează pe gradele de adevăr, logica neutrosofică încorporează în mod explicit îndoiala și indeterminarea ca elemente intrinseci ale raționamentului.

În acest cadru:

- Probabilitatea neutrosofică extinde probabilitatea clasică prin luarea în considerare a gradului de indeterminare în apariția unui eveniment.
- Mulțimile neutrosofice permit elementelor să aibă grade variate de apartenență, neapartenență și apartenență neutră, recunoscând asocieri parțiale și ambigue.
- Logica neutrosofică integrează adevărul, falsitatea și indeterminarea, făcând posibilă modelarea mai fidelă a sistemelor complexe și incerte.

3. Diverse aplicații

3.1. Mecanică Cuantică

Natura probabilistică a mecanicii cuantice se aliază în mod natural cu ideile neutrosofice. În domeniul subatomic, particulele sfidează adesea conceptele clasice de locație și moment exact. În loc să căutăm probabilități definitive, calculăm probabilități neutrosofice, care încorporează procente de indeterminare. Această abordare nu doar că reflectă incertitudinile intrinseci ale sistemelor cuantice, ci și deschide noi căi pentru înțelegerea fenomenelor precum superpoziția și încâlcirea (inseparabilitatea) cuantică.

3.2. Inteligență Artificială și Rețele Neuronale

În inteligența artificială, incertitudinea și ambiguitatea sunt omniprezente, fie în procesarea limbajului natural, în recunoașterea imaginilor sau în sistemele de luare a deciziilor. Logica neutrosofică oferă un cadru mai bogat pentru proiectarea algoritmilor capabili să gestioneze informații contradictorii sau incomplete, permițând un raționament mai adaptabil și asemănător celui uman.

3.3. Psihologie, Sociologie și Economie

Comportamentul uman și dinamica socială sunt adesea caracterizate de motivații conflictuale și rezultate ambigue. Filosofia neutrosofică oferă instrumente pentru modelarea acestor complexități, făcând legătura între analizele cantitative și cele calitative. De exemplu, în economie, deciziile nu se bazează exclusiv pe probabilități raționale; integrarea principiilor neutrosofice ar putea rafina modelele de comportament al pieței.

3.4. Literatură și Arte

Ambiguitatea și paradoxul sunt esențiale în expresia artistică și literară. Ideile neutrosofice pot aprofunda înțelegerea textelor și operelor de artă, oferind un cadru pentru interpretarea interacțiunii dintre adevăr, falsitate și indeterminare în creațiile artistice.

4. Natura interdisciplinară a filosofiei neutrosofice

Semnificația neutrosofiei nu rezidă doar în aplicațiile sale tehnice, ci și în implicațiile sale filosofice. Prin accentuarea interacțiunii dintre elementele pozitive, negative și neutre, neutrosafia rezonează cu tradițiile dialectice din filosofie. Aceasta invită la o reevaluare a școlilor istorice de gândire, încurajând cercetătorii să extragă contribuțiile lor pozitive, negative și neutre.

Mai mult, interconexiunea dintre matematică și științele umaniste evidențiază potențialul unificator al filosofiei neutrosofice. Matematica, adesea percepută ca un domeniu al preciziei rigide, devine un limbaj pentru explorarea complexităților psihologice, sociologice și literare. Astfel, neutrosafia servește drept punte între discipline aparent disparate, propunând o înțelegere holistică a realității.

5. Concluzie

Fundamentul filosofiei neutrosofice este o invitație la investigație colectivă. Prin acceptarea indeterminării și căutarea unei precizii imprecise, filosofia neutrosofică oferă o perspectivă transformatoare asupra complexităților lumii. Nu este o filosofie a închiderii, ci a deschiderii, nu un cadru al răspunsurilor definitive, ci al explorării fără sfârșit.

Referințe bibliografice

- [[Bishop](#)] Bishop, Christopher M. (2006). Pattern Recognition and Machine Learning. New York: Springer, Series: *Information Science and Statistics*.
- [[Capra](#)] Capra, Fritjof (1996). The Web of Life: A New Scientific Understanding of Living Systems. Anchor Books Doubleday. <https://ia801806.us.archive.org/17/items/fritjof-capra-web-of-life-new-scientific-understanding-of-living-systems-ocr/Fritjof%20Capra%20-%20Web%20of%20Life%20-%20New%20Scientific%20Understanding%20of%20Living%20Systems%20%5BOCR%5D.pdf>
- [[Derrida](#)] Derrida, Jacques (1976). Of Grammatology. Johns Hopkins University Press. Traducere în engleză de Gayatri Chakravorty Spivak. Introducere de Judith Butler.
- [[Habermas](#)] Habermas, Jürgen (1984). The Theory of Communicative Action. Vol I: Reason and the rationalization of society. Boston: Beacon Press. Traducere de Thomas McCarthy.
- [[Kahneman](#)] Kahneman, Daniel (2011). Thinking, Fast and Slow. Farrar, Straus, and Giroux. <https://ia800603.us.archive.org/10/items/DanielKahnemanThinkingFastAndSlow/Daniel%20Kahneman-Thinking%20Fast%20and%20Slow%20%620.pdf>
- [[Kosko](#)] Kosko, Bart (1993). Fuzzy Thinking: The New Science of Fuzzy Logic. New York: Hyperion.
- [[Smarandache 1998](#)] Smarandache, F. (2007). A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic. Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics, A șasea ediție. Ann Arbor: InfoLearnQuest. Disponibil online în Repozitoriul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/163/
- [[Smarandache 2002](#)] Smarandache, Florentin (2002). "Neutrosophy, A New Branch of Philosophy." *Multiple Valued Logic*, 3: 297-384. Disponibil online în Repozitoriul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/24
- [[Smarandache 2013](#)] Smarandache, Florentin (2005). Introduction to Neutrosophic Measure, Neutrosophic Integral, and Neutrosophic Probability. Craiova, Romania: Sitech. https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/34
- [[Tegmark](#)] Tegmark, Max (2018). Life 3.0: Being Human in the Age of Artificial Intelligence. New York: Vintage Books.

Dincolo de dialectică, paradoxuri și logică binară

Filosofia, mult timp definită prin căutarea adevărului, a fost un câmp de luptă al dihotomiilor: adevăr vs. falsitate, materialism vs. idealism, rațiune vs. emoție. Aceste opoziții oferă adesea un cadru pentru înțelegerea discursului filosofic, dar nu reușesc să surprindă nuanțele complete ale realității. Pentru a contesta aceste opoziții binare stricte, am introdus perspectiva neutrosofică în filosofie, înrădăcinată în matematică și logici cu valori multiple. Punând accent pe interrelația dintre afirmare, negare și neutralitate, neutrosofia permite reconcilierea punctelor de vedere aparent ireconciliabile, oferind o nouă lentilă de interpretare a vechilor întrebări filosofice.

Neutrosofie, Transdisciplinaritate Neutrosofică, Dialectică, Trialectică, Transalectică, Paradoxuri, Multiplicitatea Adevărului, Universalism, Particularism, Hermeneutică, Mînte-Corp, Filosofia Filosofiei, Teoria Câmpului Unificat, Integrarea Cunoașterii.

1. Introducere

Wittgenstein¹ susține în *Tractatus* că limbajul modelează înțelegerea noastră asupra realității, postulând că structura limbajului reflectă structura lumii [Wittgenstein]. Totuși, chiar și Wittgenstein s-a luptat cu paradoxurile inerente în comunicare, deoarece limbajul adesea nu reușește să surprindă fluiditatea sensului. Neutrosofia extinde această investigație afirmând că adevărul nu este un absolut, ci o multiplicitate. O afirmație, negația ei și spectrul de propoziții intermediare pot deține simultan grade de adevăr, de adevăr parțial sau de falsitate.

¹ Opera lui Wittgenstein despre limitările limbajului și impactul său asupra înțelegerii lumii este fundamentală în discuțiile despre sens și adevăr în filosofie. Neutrosofia construiește pe această bază prin extinderea ideii de adevăr parțial.

2. Logici cu valori multiple

Logicile cu valori multiple au apărut ca răspuns la problemele filosofice ale "legii terțului exclus", un principiu fundamental în logica clasică care afirmă că fiecare propoziție este fie adevărată, fie falsă, fără cale de mijloc.

Pentru a aborda aceste preocupări, primele sisteme formale de logică cu valori multiple au fost inițiate în anii 1920 de Jan Łukasiewicz în Polonia și Emil Post în Statele Unite. Munca lor revoluționară a pus bazele unui domeniu în rapidă expansiune, pe măsură ce cercetătorii au recunoscut aplicabilitatea mai largă a sistemelor cu valori multiple la diverse provocări filosofice, matematice și semantice. [Bolc, Borowik]

O dezvoltare semnificativă în acest domeniu a fost logica intuiționistă, care a apărut din întrebări fundamentale despre natura adevărului matematic și abordările constructiviste ale teoriei demonstrației. În mod similar, alte ramuri ale logicii cu valori multiple — cum ar fi logica fuzzy, logica de aproximare și logica probabilistică — au fost dezvoltate pentru a aborda probleme pe care logica binară clasică nu este echipată să le rezolve.

Aceste sisteme permit o raționare mai nuanțată, admitând grade de adevăr, incertitudine și aproximare, făcându-le deosebit de utile în domenii precum inteligența artificială, procesele de luare a deciziilor și modelarea lingvistică.

Fiecare dintre aceste cadre logice cu valori multiple a dat naștere unor sisteme formale distincte, oferind o structură matematică riguroasă pentru a explora și aplica aceste idei în mod eficient.

3. Dincolo de dialectică: trialectică și transalectică

În filosofia etică, de pildă, dezbaterile dintre universalism și particularism exemplifică această complexitate. Principiile universale, cum ar fi justiția sau egalitatea, intră adesea în conflict cu particularitățile culturale și contextuale, ducând la tensiuni pe care niciunul dintre poli nu le rezolvă singur.

Dintr-o perspectivă neutrosofică, rezoluția nu constă în a alege una în detrimentul celeilalte, ci în a explora spectrul de suprapuneri parțiale, contradicții și zone neutre care se află între ele.

Această abordare încurajează o viziune mai nuanțată asupra eticii, una care nu este nici complet universală, nici complet particulară, ci recunoaște interacțiunea ambelor drept contributory la fel de valizi la o înțelegere mai largă.

Metoda dialectică a lui Hegel², care postulează că dezvoltarea ideilor are loc prin reconcilierea contradicțiilor, a fost una dintre cele mai influente contribuții la gândirea filosofică [Hegel]. Cu toate acestea, acest cadru rămâne incomplet, deoarece trece cu vederea rolul potențial al neutralității în procesul dialectic.

Neutrosafia extinde acest cadru într-un model trialectic, unde afirmarea, negarea și neutralitatea coexistă și interacționează într-o relație dinamică. Acest model contestă opoziția rigidă a dialecticii tradiționale și invită la o înțelegere mai cuprinzătoare a modului în care evoluează ideile.

Mai mult, neutrosafia introduce conceptul de transalectică — o înțelegere a ideilor ca parte a unui continuum de interacțiuni, mai degrabă decât opoziții fixe. Această viziune dinamică este deosebit de evidentă în dialogul dintre știință și religie. În timp ce dialectica tradițională poate prezenta știința și religia ca forțe adverse, neutrosafia dezvăluie căutarea lor comună în înțelegerea lumii. Ambele tradiții caută să răspundă la întrebările fundamentale ale existenței, dar fiecare o face prin metodologii și cadre diferite. Legea complementarității evidențiază modul în care forțele aparent opuse pot lucra împreună, nu doar ca rivali, ci și ca potențiali colaboratori în formarea unei viziuni holistice asupra realității.

4. Paradoxul Paradoxurilor

Paradoxurile au fost mult timp o caracteristică centrală a investigației filosofice. Ele prezintă contradicții care contestă înțelegerea noastră asupra realității, așa cum se evidențiază în paradoxurile mișcării ale lui Zenon.³ Aceste paradoxuri pun la îndoială coerența progresului continuu, deoarece fiecare pas

² Metoda dialectică a lui Hegel, care se concentrează pe rezolvarea contradicțiilor, este criticată și extinsă de teoria neutrosafică prin introducerea neutralității și trialecticii.

³ Paradoxurile mișcării ale lui Zenon sunt exemple cheie ale tipului de probleme filosofice pe care neutrosafia le abordează, arătând cum paradoxurile pot fi folosite ca instrumente pentru o înțelegere mai profundă, mai degrabă decât obstacole.

pare să necesite un număr infinit de diviziuni. În loc să caute o rezoluție definitivă prin respingere sau acceptare, neutrosofia încurajează îmbrățișarea paradoxului ca un cadru pentru regândirea continuității în sine.

În economie, această dinamică paradoxală se manifestă în dezbaterile dintre conceptul lui Keynes de "echilibru instabil"⁴ și ideea lui Rugină de "dezechilibru stabil".⁵ Neutrosofia reconciliază aceste opoziții postulând un sistem dinamic care oscilează între stabilitate și instabilitate. Aici, echilibrul nu este o stare statică, nici un scop final, ci un proces de ajustare perpetuă. Acest lucru este similar cu buclele de *feedback* observate în sistemele ecologice sau sociale, unde stabilitatea apare nu din stază, ci din mișcare constantă și adaptare.

5. Hermeneutica filosofiei neutrosofice

Interpretarea, sau hermeneutica, a fost mult timp o piatră de temelie a filosofiei. Gadamer,⁶ de exemplu, a subliniat inevitabilitatea părtinirii în înțelegere, argumentând că "prejudecățile" noastre modelează interpretările noastre. Neutrosofia, totuși, vede această părtinire nu ca un defect, ci ca un element neutral în cadrul procesului interpretativ. În această lumină, neutrosofia transformă înțelegerea tradițională a orizontului și a prejudecății într-o interacțiune dinamică a perspectivelor pozitive, negative și neutre.

Această schimbare este deosebit de evidentă atunci când analizăm mișcările filosofice istorice. Să luăm în considerare progresia ideilor în filosofia indiană, exemplificată de non-dualitatea lui Sankaracharya⁷ (Advaita),

⁴ Teoriile economice ale lui Keynes despre echilibru și instabilitate sunt conectate cu ideile neutrosofiei despre sisteme dinamice și oscilația dintre stabilitate și instabilitate.

⁵ Explorarea de către Rugină a dezechilibrului stabil în economie poate fi văzută prin lentila neutrosofică ca un alt exemplu al modului în care contradicțiile din cadrul sistemelor pot coexista și se pot informa reciproc.

⁶ Hermeneutica lui Gadamer despre interpretare și influența prejudecății asupra înțelegerii este îmbogățită de viziunea neutrosofiei asupra neutralității și interacțiunea dinamică a perspectivelor.

⁷ Sankaracharya, S. (secolul al VIII-lea). Advaita Vedanta. Filosofia non-dualității lui Sankaracharya oferă o comparație importantă cu ideile neutrosofice despre interrelația opuselor, unde unitatea și diferențierea evoluează împreună.

dualitatea specială a lui Ramanujacharya⁸ și dualismul lui Madhvacharya.⁹ Ceea ce începe ca o unitate evoluează treptat în diferențiere, iar prin sinteza neutrosofică, se dezvăluie o unitate mai profundă. Neutrosofia propune astfel o viziune a filosofiei ca un proces evolutiv de afirmare, negare și sinteză, mai degrabă decât un set static de sisteme concurente.

6. Neutrosofia și viitorul cercetării filosofice

În esența sa, neutrosofia însăși este o filosofie a filosofiei — o investigație a propriei necesități și inevitabilități. În acest fel, neutrosofia reflectă natura existenței în sine, care este inerent paradoxală și multifățetată. Să considerăm problematica minte-corp, încadrată în mod tradițional ca un dualism între fenomenele fizice și mentale. Neutrosofia vede în aceste fenomene nu forțe opuse, ci elemente constitutive reciproc.

Cu toate acestea, neutrosofia nu doar analizează problemele filosofice existente; ea oferă un cadru pentru generarea altora noi și explorarea teritoriilor intelectuale neexplorate. Complexitatea crescândă a lumii noastre, caracterizată prin progrese tehnologice rapide, globalizare și o conștientizare tot mai mare a perspectivelor diverse, necesită instrumente filosofice care să poată face față ambiguității, incertitudinii și paradoxului.

Să ne gândim doar la implicațiile inteligenței artificiale. Pe măsură ce sistemele AI devin mai sofisticate, ele ridică întrebări filosofice profunde despre conștiință, etică și natura umanității în sine. Capacitatea neutrosofiei de a analiza spectrul de posibilități, inclusiv stările neutre sau nedeterminate dintre inteligența umană și cea a mașinii, poate fi neprețuită în explorarea acestor teritorii neexplorate. Mai mult, natura transdisciplinară a neutrosofiei încurajează colaborarea și polenizarea încrucișată a ideilor între diferite domenii de cercetare. Neutrosofia nu este doar o nouă ramură a filosofiei; ea reprezintă un nou mod de a face filosofie.

⁸ Ramanujacharya, R. (secolul al XI-lea). Vishishtadvaita Vedanta. Teoria dualității speciale a lui Ramanujacharya, oferind o sinteză a unității și diferenței, se aliniază cu abordările neutrosofice care combină afirmarea, negarea și neutralitatea.

⁹ Madhvacharya, M. (secolul al XIII-lea). Dvaita Vedanta. Dualismul lui Madhvacharya servește ca un exemplu istoric de gândire filosofică care poate fi îmbogățită de interacțiunea dinamică a conceptelor din neutrosofie.

7. Concluzii

Contribuția neutrosofiei constă în potențialul său de a unifica școli, mișcări și teorii divergente într-un singur cadru cuprinzător. Această teorie a câmpului unificat în filosofie nu este o încercare de a șterge diferențele, ci de a ilumina substraturile lor comune. Nicio școală de gândire nu este inerent superioară alteia; fiecare contribuie cu un fragment la mozaicul înțelegerii umane. Această incluziune se extinde dincolo de granițele filosofiei la artă, cultură și știință.

Referințe bibliografice

[Bolc, Borowik] Bolc, Leonard; Borowik, Piotr (1992). Many-Valued Logics. Theoretical Foundations. (*Logici cu valori multiple. Fundamente teoretice*). Heidelberg: Springer.

[Keynes]. Keynes, John Maynard (1936). The General Theory of Employment, Interest and Money. (*Teoria generală a ocupării forței de muncă, a dobânzii și a banilor*). London: Macmillan Press; New York: St. Martin's Press.

[Rugina]. Rugina, A.N. (1983). "Toward a Third Revolution in Economic Thinking:: The Concept of Balanced (Equilibrium) Growth and Social Economics," *International Journal of Social Economics*, 10(1):3-45. <https://doi.org/10.1108/ebo13928>

[Smarandache 1998] Smarandache, F. (2007). A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic. Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics, 6th edition. Ann Arbor: InfoLearnQuest. Extras din Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/163/

[Smarandache 2001] Florentin Smarandache, (2001). "On Rugina's system of thought," *International Journal of Social Economics*, 28(8):623-647, <https://doi.org/10.1108/EUM0000000005543>

[Smarandache 2002] Smarandache, Florentin (2002). "Neutrosophy, A New Branch of Philosophy." (*Neutrosafia, o nouă ramură a filosofiei*), *Multiple Valued Logic*, 3: 297-384. Extras din Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/24

[Tegmark] Tegmark, Max (2018). Life 3.0: Being Human in the Age of Artificial Intelligence. (*Viața 3.0: A fi om în era inteligenței artificiale*) New York: Vintage Books.

O explorare neutrosofică a dinamicii ideății creative

Filosofia a încercat dintotdeauna să ilumineze complexitatea existenței, dar s-a confruntat adesea cu propriile paradoxuri. Apariția școlilor și conceptelor filosofice, împreună cu argumentele lor, reflectă interacțiunea dinamică a ideilor. Această scurtă notă explorează câteva principii nuanțate care guvernează gândirea filosofică, rezumate în „formule filosofice”. Aceste formule sunt concepute pentru a exprima matematic și conceptual tensiunile, complementaritățile și mișcările intrinseci dintr-un sistem filosofic dat.

Neutrosofie, Filosofie, Ideăție creativă, Creație ideatică, Formule filosofice, Complementaritate, Echilibru, Matematizarea filosofiei, Sistem dinamic.

1. Introducere

Proliferarea numeroaselor școli filosofice, chiar și a celor care par contradictorii, își are rădăcinile în natura dinamicii ideatice, care provine din *creația ideatică*¹ – procesul de dezvoltare a ideilor noi și inovative ca soluții pentru provocări deschise [Fink et al.]. Ideile, prin natura lor, nu există în izolare. Când apare un concept, acesta generează invariabil complementul său sau un punct de vedere opus. Această dualitate nu este caracterizată doar prin opoziție, ci și prin interdependență. Fiecare idee, prin afirmația sa, invită la apariția unei perspective alternative sau contrastante care propulsează gândirea filosofică. Diversitatea bogată a filosofiei reflectă multitudinea modurilor în care ideile interacționează, se adaptează și evoluează în diferite contexte. Filosofia este un domeniu dinamic, modelat de o creație ideatică continuă, nu o disciplină statică legată de doctrine fixe.

¹ Împrumut acest termen din domeniul psihologiei.

2. Legi filosofice

În spatele naturii dinamice a filosofiei se află principii fundamentale care guvernează interacțiunea ideilor. Aceste principii, care pot fi conceptualizate ca legi sau formule, oferă o înțelegere structurată a modului în care sistemele filosofice se dezvoltă, se transformă și coexistă. Prin identificarea și analiza unor astfel de legi, obținem o înțelegere mai profundă a mecanismelor care conduc evoluția și diversificarea gândirii filosofice. Discutăm câteva dintre acestea.

3. Legea echilibrului

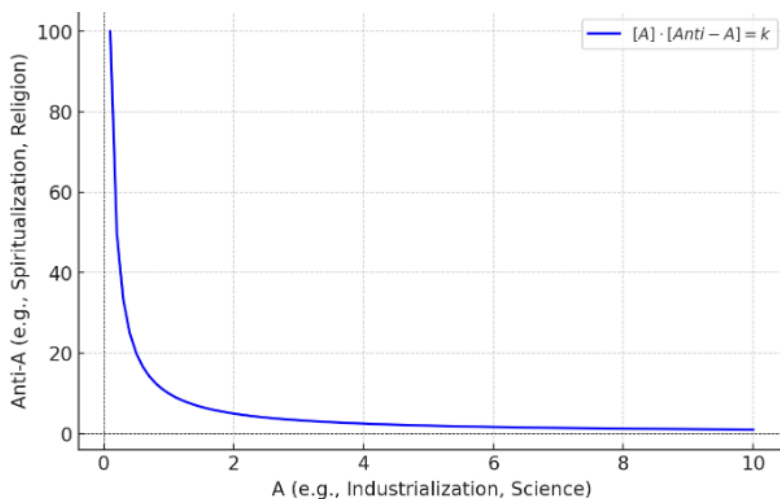
În centrul dinamicii ideatice creative se află *Legea echilibrului*. Acest principiu postulează că, pe măsură ce un factor crește, contrapartida sa scade, menținând un echilibru influențat de neutralitățile care mediază între extreme. Matematic, aceasta poate fi exprimată astfel:

$$[A] \times [\text{Anti}A] = k[\text{Neut}A],$$

unde k este o constantă universală.

În cazurile care se reprezintă centroidul neutralităților, formula se simplifică la:

$$[A] \times [\text{Anti}A] = k.$$

Legea echilibrului

Graficul arată cum o creștere a lui *A* (de exemplu, industrializare sau știință / industrialization, science) duce la o scădere proporțională a lui *Anti-A* (de exemplu, spiritualizare sau religie – spiritualization, religion), menținând echilibrul. Curba reprezintă relația inversă, cu echilibrul dictat de o constantă *k*, subliniind interconectivitatea forțelor opuse.

Acest echilibru este evident în diverse domenii. Să luăm două exemple:

- *Industrializarea vs. Spiritualizarea*: Pe măsură ce industrializarea progresează, preocuparea spirituală a unei societăți tinde să scadă și invers.
- *Știința vs. Religia*: Aceste două paradigme se echilibrează, reprezentând moduri complementare de a înțelege existența și de a adopta moduri de viață.

Ducând acest concept la extremul său logic, am putea propune o constantă universală:

Tot × Nimic = Constantă Universală.

Această formulă subliniază interconectarea tuturor opusurilor, sugerând că existența însăși este un joc echilibrat al extremelor.

4. Legea anti-reflexivității

Legea anti-reflexivității afirmă că atunci când o idee se reflectă asupra sa însăși, tinde să se distorsioneze sau să se nege. Repetiția sau examinarea auto-referențială duce la entropie în cadrul ideii. De exemplu:

- *Amestec biologic*: Căsătoriile între rude apropiate produc adesea descendenți mai slabi, în timp ce hibridii între specii diferite pot prezenta calități superioare.
- *Nihilismul*: Ca filosofie care neagă totul, nihilismul se neagă în cele din urmă pe sine.
- *Mișcările artistice*: Mișcări precum dadaismul, care resping convențiile, își epuizează în cele din urmă propria premisă prin auto-negare.

5. Legea complementarității

Legea complementarității sugerează că ideile sau entitățile adesea caută să se completeze prin intermediul opusurilor lor. Acest principiu este evident în:

- *Relațiile umane*: Natura complementară a parteneriatelor, cum ar fi între bărbați și femei, subliniază dorința umană de unitate.
- *Teoria esteticii*: Culorile complementare, atunci când sunt combinate, creează un sentiment de unitate, precum producerea luminii albe.
- *Discursul filosofic*: Școlile de gândire divergente se îmbogățesc adesea reciproc prin abordarea lacunelor sau limitărilor din cadrul lor teoretic.

6. Legea efectului invers

Legea efectului invers afirmă că forța excesivă sau repetarea continuă în promovarea unei idei duce adesea la rezistență sau respingere. Exemple:

- *Încercările de conversie*: Eforturile excesive de a convinge pe cineva să adopte o credință duc adesea la aversiune.
- *Poezia vs. Filosofia*: Poezia, prin natura sa indirectă și evocativă, transmite adesea adevăruri filosofice mai eficient decât însăși filosofia.

7. Legea conectivității contradictorii

Legea conectivității contradictorii subliniază elementele comune dintre [A] și [antiA], sugerând că granițele dintre opusuri sunt adesea poroase. Exemple:

- *Bun și Rău*: Categoriile morale se suprapun și depind de context.
- *Conștient și Inconștient*: Aceste stări sunt interconectate, influențându-se și modelându-se reciproc.
- *Finit și Infinit*: Conceptul de microinfinit ilustrează continuum-ul dintre regiunile finite și infinite.

8. Legea gravitației ideatice universale

Această *Lege a gravitației ideatice universale* postulează că ideile [A] sunt atrase în mod natural către complementele lor [neutA], nu doar către opusurile lor [antiA]. Această forță gravitațională este dinamică și neliniară, ideile apropiindu-se, influențându-se sau producând divergențe unele de altele de-a lungul timpului. De exemplu::

- *Principiul lui Peter*: Individul tinde să ajungă la nivelul său de incompetență, ilustrând tensiunea dintre capacitate și aspirație.
- *Orbitele ideatice*: Ideile atrag o mulțime de noțiuni complementare și opuse, creând un sistem dinamic de interacțiune.

Mișcarea ideilor reflectă mecanica cerească, cu puncte critice de atracție și repulsie care formează traiectoriile lor.

9. Matematizarea filosofiei

Aceste legi sugerează o matematizare a filosofiei — nu în sensul platonician al formelor eterne, ci ca un cadru dinamic care captează interacțiunea fluidă a ideilor. Prin utilizarea modelelor matematice și conceptuale, putem înțelege mai bine evoluția, interacțiunea și transformarea noțiunilor filosofice.

De exemplu, relațiile dintre idei pot fi explorate prin ecuații diferențiale, mapând punctele critice și traiectoriile într-un „spațiu filosofic” abstract. Această abordare face legătura între gândirea abstractă și analiza empirică, oferind o metodă structurată de investigare a dinamicii ideatice.

10. Concluzie

Filosofia se bazează pe diversitate, contradicție și transformare. Această abordare neutrosofică ne invită să privim filosofia nu ca o serie de doctrine izolate, ci ca un sistem viu și interconectat. Prin matematizarea gândirii și recunoașterea tiparelor fundamentale, putem depăși limitările cadrelor tradiționale și privi filosofia ca o dinamică a creației ideatice.

Referințe bibliografice

- [Barbot] Barbot, Baptiste (2018). "The Dynamics of Creative Ideation: Introducing a New Assessment Paradigm." (*Dinamicile ideatiei creative: Introducerea unei noi paradigme de evaluare*). *Frontiers in Psychology* 9:2529. DOI: 10.3389/fpsyg.2018.02529. <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2018.02529/full#B38>
- [Bradley] Bradley, Thomas (2024). "Conjecture : The Theory of Everything is Embodied by Fundamental Replicators (Femes)," (*Conjectură: Teoria Totului este întruchipată de replicatori fundamentali: Femes*). *IPI Letters*, 10.59973/ipil.101, 19-34. <https://ipipublishing.org/index.php/ipil/article/view/101>
- [Fink et al.] Fink, A., Benedek, M., Grabner, R. H., Staudt, B., Neubauer, A. C. (2007). "Creativity meets neuroscience: experimental tasks for the neuroscientific study of creative thinking." (*Creativitatea întâlnește neuroștiința: sarcini experimentale pentru studiul neuroștiințific al gândirii creative*). *Methods* 42, 68–76. DOI: 10.1016/j.ymeth.2006.12.001. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1046202306002933?via%3Dihub>
- [Floyd] Floyd, Juliet (2024). "The Cultural Search: AI, Sustainability, and the Human Touch," (*Căutarea culturală: IA, sustenabilitatea și atingerea umană*). *Journal of Artificial Intelligence for Sustainable Development*, 10.69828/4d4kkb.
- [Guilford 1950] Guilford, J. P. (1950). "Creativity." (*Creativitatea*). *American Psychologist* 5, 444-454. DOI: 10.1037/h0063487. <https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Fh0063487>
- [Guilford 1967] Guilford, J. P. (1967). *The Nature of Human Intelligence (Natura inteligenței umane)*, ed. R. J. Sternberg, Cambridge: Cambridge University Press.
- [Kaufman] Kaufman, J. C., Plucker, J. A., Baer, J. (2008). *Essentials of Creativity Assessment (Fundamentele evaluării creativității)*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- [Ngu, Kosso] Ngu, Alexander; Kosso, Amaya Odilon (2024) "Intelligent Transformation: General Intelligence Theory." (*Transformare inteligentă: Teoria inteligenței generale*). *International Journal of Intelligence Science*, 14(3), <http://dx.doi.org/10.4236/ijis.2024.143004>
- [Popper] Popper, K. R. (1979). *Objective Knowledge: An Evolutionary Approach (Cunoașterea obiectivă: o abordare evoluționistă)*. Ediție revizuită. Oxford University Press. <https://archive.org/details/objectiveknowledoopopp>

Neutrosafia în context filosofic.

O analiză comparativă

Neutrosafia, ca o nouă ramură a filosofiei, reprezintă o abatere semnificativă de la perspectivele filosofice tradiționale, ca și o extindere a acestora. Neutrosafia pune accentul pe studiul neutralităților – acele idei, stări sau condiții care există între opuse – și interacțiunile lor cu spectrele ideatice. Acest scurt eseu compară neutrosafia cu alte cadre filosofice, evidențiind contribuțiile sale unice și conexiunile cu tradiția.

Neutrosafie, Neutralitate, Dialectică, Epistemologie, Monism neutral, Hermeneutică, *Philosophia Perennis*, Falibilism, Pluralism, Adevăr și Falsitate, Ambiguitate, Complexitate, Transdisciplinaritate.

1. Neutrosafia și Dialectica

Filosofia dialectică, înrădăcinată în Yin Yang-ul filosofiei chineze antice¹ și, mult mai târziu, în gândirea hegeliană,² se concentrează pe interacțiunea dintre propoziții opuse – teză și antiteză – rezolvând conflictul lor într-o sinteză. Această metodă este fundamental binară, punând accentul pe opuse și reconcilierea lor.

¹ Conceptul Yin-Yang datează cel puțin din mileniul al III-lea î.Hr., cu fundamentele sale filosofice apărând în timpul dinastiei Zhou (1046–256 î.Hr.). A fost discutat pentru prima dată sistematic în *I Ching* (Cartea Schimbărilor), un text antic chinezesc de divinație scris în jurul anului 1000 î.Hr. În perioada Statelor Combatante (475–221 î.Hr.), teoria Yin-Yang a devenit o parte esențială a gândirii chineze, în special prin lucrările lui Zou Yan (305–240 î.Hr.), un filosof din Școala Yin-Yang (Yinyangjia). Învățăturile sale au integrat Yin-Yang cu teoria celor Cinci Elemente (Wu Xing), influențând medicina chineză, cosmologia și guvernarea. De-a lungul timpului, Yin-Yang a devenit profund încorporat în confucianism, daoism (taoism) și medicina tradițională chineză, modelând cultura chineză timp de mii de ani. Vezi, de exemplu, The Editors of Encyclopaedia Britannica. "yinyang". *Encyclopedia Britannica*, 15 februarie 2025, <https://www.britannica.com/topic/yinyang>. Accesat la 23 februarie 2025.

² Maybee, Julie E., „Dialectica lui Hegel”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de iarnă 2020), Edward N. Zalta (ed.), <https://plato.stanford.edu/archives/win2020/entries/hegel-dialectics>. Accesat la 24 februarie 2025.

În contrast, neutrosofia depășește acest cadru binar prin încorporarea spectrului de neutralități [Neut-A] dintre ideile opuse [A] și [Anti-A]. Pentru neutrosofie, spațiul neutru nu este doar o tranziție, ci un câmp propriu, bogat în potențial pentru înțelegere și creativitate. De exemplu, acolo unde dialectica s-ar putea concentra pe conflictul dintre „libertate” și „opresiune”, neutrosofia explorează nuanțele „libertății condiționate”, „stărilor indiferente” sau alte concepte intermediare, oferind o perspectivă mai granulară.

2. Neutrosofia și Epistemologia

Epistemologia investighează în mod tradițional natura, sfera și limitele cunoașterii, concentrându-se pe definirea condițiilor în care propozițiile sunt justificate sau adevărate.³ Acest lucru implică adesea analiza perechilor opuse, cum ar fi cunoașterea vs. ignoranța sau adevărul vs. falsitatea.

Neutrosofia, totuși, transcende aceste limite prin analiza întregului spectru de posibilități din jurul unei entități (E), inclusiv derivatele sale (E') și neutralitățile (Neut-E). În timp ce epistemologia caută să înțeleagă condițiile limită ale cunoașterii, neutrosofia explorează ceea ce se află dincolo de aceste limite, încorporând stări de cunoaștere parțială, nedeterminare și neutralitate. De exemplu, în contextul unei teorii științifice, epistemologia ar putea întreba dacă teoria este adevărată sau falsă, în timp ce neutrosofia ar examina, de asemenea, gradele în care teoria este incertă, incompletă sau neutră în raport cu teoriile concurente.

3. Neutrosofia și Monismul neutral

Monismul neutral postulează că realitatea ultimă nu este nici mentală, nici fizică, ci compusă dintr-o substanță neutră care stă la baza ambelor. Această perspectivă contestă viziunile dualiste, căutând o explicație unificată pentru toate fenomenele.⁴

³ Steup, Matthias și Ram Neta, „Epistemologia”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de iarnă 2024), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/win2024/entries/epistemology/>. Accesat la 23 februarie 2025.

⁴ Griffin, Nicholas. „Monismul neutral”, 1998, doi:10.4324/9780415249126-N035-1. Routledge Encyclopedia of Philosophy, Taylor and Francis, <https://www.rep.routledge.com/articles/thematic/neutral-monism/v-1>. Accesat la 23 februarie 2025.

Neutrosafia construiește și extinde această idee respingând monismul în favoarea unei viziuni extrem de pluraliste. Ea postulează că lumea constă dintr-un număr infinit de substanțe ultime, fiecare cu propriul său spectru de adevăr, falsitate și nedeterminare. În timp ce monismul neutral reduce complexitatea la o fundație neutră singulară, neutrosafia îmbrățișează și analizează diversitatea neutralităților, explorând interacțiunile lor cu opusele și derivatele.

4. Neutrosafia și Hermeneutica

Hermeneutica, arta și știința interpretării,⁵ se concentrează pe înțelegerea și explicarea textelor, evenimentelor sau fenomenelor. Este în mod inerent retrospectivă, având ca scop descoperirea sensului în cadrul unor cadre stabilite. Neutrosafia, prin contrast, este atât interpretativă, cât și generativă. Nu doar analizează ideile existente, ci și creează altele noi prin explorarea instabilităților și neutralităților din cadrul sistemelor. Hermeneutica ar putea interpreta temele conflictuale ale unui text despre ordine și haos, în timp ce neutrosafia ar examina și stările neutre – ambiguitatea, tranziția sau compromisul – și ar folosi aceste perspective pentru a propune noi interpretări.

5. Neutrosafia și *Philosophia Perennis*

Philosophia Perennis caută adevăruri universale care stau la baza punctelor de vedere contradictorii, subliniind esența comună a diverselor tradiții filosofice.⁶ Neutrosafia completează acest lucru prin încorporarea adevărurilor neutre – acelea care nu sunt nici pe deplin aliniate, nici opuse dihotomiilor tradiționale. Recunoaște existența perspectivelor neutre care sunt adesea trecute cu vederea în căutarea punctelor comune între opuse. De exemplu, în filosofia religioasă, *Philosophia Perennis* ar putea reconcilia teismul și ateismul prin principii etice comune, în timp ce neutrosafia ar explora agnosticismul sau apatheismul ca neutre cu propria lor validitate.

⁵ Inwood, Michael. „Hermeneutica”, 1998, doi:10.4324/9780415249126-P023-1. *Routledge Encyclopedia of Philosophy*, Taylor and Francis, <https://www.rep.routledge.com/articles/thematic/hermeneutics/v-1>. Accesat la 24 februarie 2025.

⁶ Accendere, P.D. (2020). „Philosophia Perennis.” În: Sgarbi, M. (eds) *Encyclopedia of Renaissance Philosophy*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-02848-4_1034-1. Accesat la 25 februarie 2025.

6. Neutrosafia și Falibilismul

Falibilismul susține că toate credințele sunt supuse incertitudinii și că nicio propoziție nu poate fi cunoscută cu certitudine absolută. Această perspectivă se aliniază cu recunoașterea falibilității umane și a naturii provizorii a cunoașterii.⁷

Neutrosafia se diferențiază permițând afirmații 100% adevărate sau false în cadrul unor sisteme de referință specifice, analizând în același timp condițiile în care incertitudinea se apropie de zero sau de 100. Această abordare nuanțată admite că certitudinea depinde de context și explorează modul în care diferite sisteme influențează gradele de adevăr, falsitate și nedeterminare. De exemplu, o teoremă matematică poate fi 100% adevărată în cadrul său axiomatic, dar nedeterminată într-un context filosofic sau metafizic.

7. Neutrosafia și explorarea liminalității

Conceptul de liminalitate, introdus inițial de Arnold van Gennep [Van Gennep] și extins ulterior de Victor Turner [Turner], se încadrează într-o perspectivă neutrosofică. Liminalitatea, în esența sa, este un spațiu de prag unde identitățile, rolurile și statuturile sunt suspendate sau redefinite, ducând la o nouă stare de a fi. Acest spațiu de tranziție este marcat de o dereglare a adevărilor stabilite, a structurilor sociale și a normelor, creând un teren fertil pentru ambiguitate și transformare – similar ideii neutrosofice de nedeterminare, unde coexistă și evoluează multiple posibilități.

Acolo unde alte sisteme filosofice ar putea vedea liminalitatea ca o fază temporară, o punte între două stări distincte, neutrosafia o vede ca pe un domeniu propriu, bogat în potențial și semnificație, o stare de flux dinamic, unde identitățile sunt fluide, iar posibilitățile sunt abundente.

Etapele de tranziție ale lui Van Gennep – pre-liminal, liminal și post-liminal – reflectă o progresie prin grade variate de adevăr și falsitate. Starea pre-liminală reprezintă ordinea stabilită, un adevăr familiar. Faza liminală întruchipează incertitudinea, unde adevărurile vechi sunt contestate și apar noi

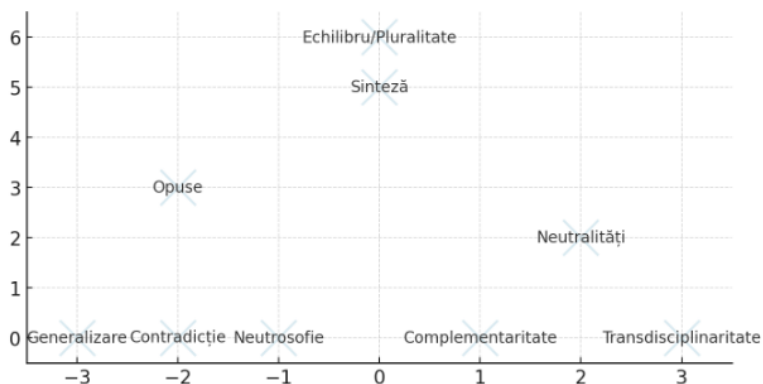
⁷ Rescher, Nicholas. „Falibilismul”, 1998, doi:10.4324/9780415249126-P019-1. Routledge Encyclopedia of Philosophy, Taylor and Francis, <https://www.rep.routledge.com/articles/thematic/fallibilism/v-1>. Accesat la 25 februarie 2025.

posibilități, iar faza post-liminală semnifică integrarea unui nou adevăr sau a unei noi stări de a fi. Această tranziție reflectă mișcarea de la o realitate cunoscută, structurată, la un spațiu de flux și, în cele din urmă, într-o nouă ordine, similar neutralizării elementelor conflictuale în neutrosografie.

Extinderea liminalității de către Victor Turner evidențiază ambiguitatea și paradoxul persoanei liminale, care există între roluri și identități, adesea definită de un set de simboluri și caracteristici nedefinite. Această condiție de ambiguitate se aliniaza cu îmbrățișarea contradicțiilor și incertitudinilor de către neutrosografie, deoarece permite interpretări multiple, chiar conflictuale, ale identității și statutului. Noțiunea lui Turner de *communitas*, legătura formată între cei care împărtășesc experiența liminală, poate fi înțeleasă ca o formă de unitate neutrosografică. Mai mult, conceptul lui Turner de „liminoid” exemplifică și mai mult dimensiunea neutrosografică a liminalității. O experiență liminoidă, deși tot liminală, nu are profunzimea transformării și a comunității asociate cu riturile de trecere tradiționale. Ea sugerează o liminalitate superficială sau artificială, una care există în afara limitelor ritualului și a tranziției autentice, dar reflectă totuși starea nedeterminată dintre structură și anti-structură, dintre adevăr și falsitate.

8. Neutrosografia: sinteză a opuselor și neutralităților

Neutrosografia se distinge prin integrarea studiului opuselor și a studiului neutralităților. Metodele sale – cum ar fi generalizarea, contradicția, complementaritatea și transdisciplinaritatea – îi permit să abordeze realitățile nuanțate ale unei lumi caracterizate de nedeterminare.

Neutrosografia: sinteza opozițiilor și neutralităților

9. Concluzie

Neutrosafia propune o regândire a filosofiei prin extinderea domeniului de cercetare pentru a include nu numai opusele, ci și neutralitățile și derivatele care le conectează. Ea sintetizează și extinde perspectivele tradiționale, oferind un cadru versatil pentru înțelegerea complexității și ambiguității. Neutrosafia nu se vrea doar o filosofie a neutralității, ci o filosofie a echilibrului, a pluralității (sau mai degrabă, a multi-alității).

Referințe bibliografice

- [Feyerabend] Feyerabend, Paul K.. (1970). Against method: outline of an anarchistic theory of knowledge. Disponibil în University Digital Conservancy, <https://hdl.handle.net/11299/184649>
- [Howard et al.] Howard-Grenville, J., Golden-Biddle, K., Irwin, J., & Mao, J. (2011). "Liminality as Cultural Process for Cultural Change." *Organization Science*, 22(2), 522–539.
- [Kahneman] Kahneman, Daniel (2011). Thinking, Fast and Slow. Farrar, Straus and Giroux. Disponibil în Internet Archive: <https://ia800603.us.archive.org/10/items/DanielKahnemanThinkingFastAndSlow/Daniel%20Kahneman-Thinking%2C%20Fast%20and%20Slow%20%20.pdf>
- [Larson] Larson, P. (2014). "Liminality." In: Leeming, D.A. (eds) "Encyclopedia of Psychology and Religion." Springer, Boston, MA. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-6086-2_387
- [Lefebvre] Lefebvre, H. (1991). The Production of Space. Oxford: Blackwell Publishing.
- [Turner 1996] Turner, V. (1966). The Ritual Process: Structure and Anti-structure. Ithaca: Cornell University Press.
- [Turner 1974] Turner, V. (1974). "Liminal to Liminoid, in Play, Flow, and Ritual: An Essay in Comparative Symbology." *The Rice University Studies*, 60(3), 53–92.
- [Van Gennep] Van Gennep, A. (1909). Les rites de passage [*Rites of Passage*, 1960]. London: Routledge and Kegan Paul.

Noi frontiere ale filosofiei neutrosofice

Filosofia, tradițional ancorată în structurile limbajului, raționalității și opozițiilor binare, trebuie să cuprindă întregul spectru al investigației umane – dincolo de cuvinte, dincolo de dihotomii și în tărâmurile unde ideile se manifestă în forme tangibile, intangibile și liminale. Neutrosafia, cadru filosofic revoluționar, extinde această explorare prin introducerea unei lentile care încorporează neutralitatea și interacțiunea sa dinamică cu afirmarea și negarea. Acest scurt articol se adâncește în opt paradigme filosofice emergente – filosofia obiectului (sau obiectuală), filosofia concretă, filosofia sonoră, filosofia *fuzzy*, filosofia aplicată, filosofia experimentală, filosofia futuristă și nonfilosofia (filosofia nonfilosofică) – fiecare definită printr-o perspectivă neutrosofică. Aceste paradigme dizolvă colectiv granițele tradiționale, dezvăluind o interacțiune multidimensională și fluidă a ideilor.

Filosofia obiectuală, Neutrosofie, Semiotică, Fenomenologie, Estetică, Filosofia Artei, Nonfilosofie, Postumanism, Paradox, Existențialism, Pragmatism, Filosofie Aforistică, Logică *Fuzzy*.

1. Filosofie obiectuală

Obiectele – fie un zgârie-nori, o floare înflorită sau o pasăre în zbor – nu sunt simple entități materiale, ci vase de idei profunde, nerostite. Filosofia tradițională încearcă adesea să le surprindă esența prin cuvinte, totuși acest act distorsionează poezia și mișcarea lor înnăscute, reducând fenomenele vii la abstracții statice. Filosofia obiectului, printr-o lentilă neutrosofică, cere un limbaj universal, non-verbal, rezonant cu intuiția și percepția imediată.

Să considerăm conceptul lui Heidegger de *Dasein*,¹ care subliniază ideea de a fi-în-lume. Esența *Dasein*, ca și cea a unei flori înflorite, rezistă articulării

¹ Heidegger a introdus conceptul de *Dasein* în opera sa magna, "Ființă și timp", publicată în 1927. Heidegger folosește termenul *Dasein* pentru a se referi la modul unic în care există ființele umane. Nu este vorba doar de a fi în viață, ci de modul în care suntem în lume, de înțelegerea propriei noastre existențe și de relația noastră cu Ființa însăși.

precise. O floare întruchipează creșterea, decăderea și frumusețea – un spectru triadic al existenței:

- *Afirmare*: Floarea există, inspirând prin prezența sa.
- *Negare*: Frumusețea ei este trecătoare, destinată să se estompeze.
- *Neutralitate*: Semnificația ei fluctuează, modelată de percepția observatorului.

În acest fel, filosofia obiectului dezvăluie elocvența filosofică tăcută a lucrurilor – acolo unde cuvintele eșuează, obiectele vorbesc.

2. Filosofie concretă

Arta, în special expresia vizuală, transformă ideile abstracte în realități tangibile. O pânză, o pictură murală sau un desen nu sunt doar estetice, ci și intrinsec filosofice. Filosofia concretă, în cadrul neutrosofic, evidențiază interacțiunea dintre reprezentare și interpretare:

- *Afirmare*: Opera de artă se afirmă ca o realitate.
- *Negare*: Ea abstractizează din lumea fizică, sfidând literalismul.
- *Neutralitate*: Ocupă un spațiu subiectiv, deschis interpretării fluide.

Să considerăm „Noaptea înstelată” a lui Van Gogh.² Dincolo de atractivitatea sa vizuală, pictura reflectă asupra haosului, ordinii, dorinței umane. Tușele sale sunt un dialog între cosmos și spiritul uman, ilustrând fuziunea dintre filosofie și artă.

3. Filosofie sonoră

Sunetul, în miriadele sale de forme, vorbește direct emoției și intuiției umane. De la armonia structurată a unei simfonii la disonanța cacofoniei urbane, filosofia sonoră explorează sunetul ca un mediu pentru gândire, bogat în dinamici neutrosofice:

- *Afirmare*: Sunetul articulează idei, evocând emoții și reflecții.
- *Negare*: Sfidează semnificațiile fixe, supuse interpretării individuale.

² *Noaptea înstelată* este o pictură iconică în ulei pe pânză a artistului olandez post-impressionist Vincent van Gogh. Pictată în iunie 1889, ea prezintă priveliștea de la fereastra orientată spre est a camerei sale de azil de la Saint-Rémy-de-Provence, chiar înainte de răsăritul soarelui, cu adăugarea unui sat imaginar.

- *Neutralitate*: Face legătura între abstracție și realitate, trecând dincolo de categorizare.

“4’33” a lui John Cage³ exemplifică această filosofie. În această piesă iconică, tăcerea devine sunet, provocând distincțiile dintre muzică și non-muzică și afirmând neutralitatea inerentă percepției.

4. Filosofie *fuzzy*

Filosofia tradițională operează adesea în dihotomii rigide – adevărat/fals, ființă/non-ființă. Filosofia *fuzzy*, inspirată din logica *fuzzy* și logica neutrosofică, înlocuiește aceste absolute cu gradiente și probabilități, reflectând ambiguitatea și complexitatea realității.

De exemplu, o propoziție filosofică poate fi 70% adevărată, 20% nedeterminată și 10% falsă. Această trihotomie se extinde într-un continuum, unde adevărul, falsitatea și neutralitatea coexistă dinamic. Logica neutrosofică îmbrățișează contradicțiile, nu ca erori, ci ca elemente integrale ale existenței.

5. Filosofie aplicată

Filosofia se adâncește adesea în abstracțiuni, dar filosofia aplicată se concentrează pe construirea unei punți între teorie și practică. Proverbele, aforismele și parabolele distilează idei profunde în forme accesibile, întruchipând principii filosofice în contexte de zi cu zi.

Dintr-o perspectivă neutrosofică:

- *Afirmare*: Filosofia aplicată oferă perspective practice.
- *Negare*: Simplificarea obscurează nuanța.
- *Neutralitate*: Armonizează gândirea abstractă cu experiența trăită.

De exemplu, zicala „Călătoria de o mie de mile începe cu un singur pas”⁴ încapsulează adevărul existențial, servind în același timp ca sfat pragmatic.

³ “4’33” a lui John Cage este o compoziție în trei mișcări care a fost interpretată pentru prima dată în 1952. Partitura indică faptul că niciun sunet intenționat nu trebuie produs de interpret în timpul piesei. Lucrarea a devenit una dintre cele mai controversate și discutate piese muzicale ale secolului al XX-lea.

⁴ Acest proverb este adesea atribuit filosofului chinez antic Lao Tzu, deși există unele dezbateri cu privire la originea sa exactă.

6. Filosofie experimentală

Filosofia experimentală explorează teritorii speculative, punând sub semnul întrebării raționamentele convenționale. Prin experimente de gândire și investigații neconvenționale, aceasta prosperă la intersecția dintre ceea ce este conceput și ceea ce pare de neconceput. Din punct de vedere neutrosofic, filosofia experimentală afirmă creativitatea, neagă cadrele rigide și neutralizează categorizările binare. Scenariul „creierului într-un vas”⁵ de exemplu, destabilizează presupunerile despre percepție și realitate, existând atât ca o investigație serioasă, cât și ca un paradox jucăuș.

7. Filosofie futuristă

Pe măsură ce inteligența artificială generează idei etice, estetice și metafizice, filosofia futuristă apare ca un dialog între cogniția umană și cea artificială. Dintr-o perspectivă neutrosofică:

- *Afirmare*: Mașinile contribuie cu perspective filosofice unice.
- *Negare*: Ele contestă natura antropocentrică a filosofiei.
- *Neutralitate*: Ele estompează distincțiile dintre gândirea umană și cea artificială.

Acest model ne provoacă să reevaluăm ce înseamnă gândirea, creativitatea și conștiința.

8. Filosofie nonfilosofică

Paradoxal, nonfilosofia generează reflecție filosofică prin absență și negare. O pagină albă, un peisaj natural sau chiar *graffiti*-ul pot provoca gândirea fără o intenție explicită, întruchipând principiile neutrosofice:

- *Afirmare*: Invită la interpretare și contemplare.
- *Negare*: Se opune sensului convențional.
- *Neutralitate*: Există atât ca absență, cât și ca potențialitate.

Această abordare subliniază ideea că orice — de la tăcere la haos — deține o semnificație filosofică.

⁵ McKinsey, Michael, „Scepticism and Content Externalism”, The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Ediția de primăvară 2024), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/spr2024/entries/skepticism-content-externalism>. Accesat la 5 aprilie 2025.

9. Estetică Neutrosofică

Estetica, ramura filosofiei care se ocupă de frumusețe și gust, își găsește un cadru natural în neutrosofie. Estetica tradițională se confruntă adesea cu definirea frumuseții ca fiind fie obiectivă, fie subiectivă. Estetica neutrosofică depășește această limitare, recunoscând că frumusețea poate avea simultan elemente obiective, subiective și o componentă neutră sau nedeterminată.

Să considerăm un apus de soare. Deși proprietățile sale fizice (lungimile de undă ale luminii, condițiile atmosferice) pot fi măsurate obiectiv, experiența frumuseții sale este profund subiectivă, variind de la o persoană la alta. Mai mult, pot exista momente în timpul unui apus în care impactul său estetic nu este perceput nici ca frumos, nici ca nefrumos, ci mai degrabă ca un moment de neutralitate estetică.

Neutrosofic, putem analiza experiența estetică astfel:

- *Afirmare*: Experiența este percepută ca frumoasă, evocând emoții și senzații pozitive.
- *Negare*: Experiența este percepută ca nefrumoasă, poate chiar neplăcută sau discordantă.
- *Neutralitate*: Experiența este percepută ca estetic neutră, nici frumoasă, nici nefrumoasă, poate doar neobservabilă sau aflată într-o stare de tranziție.

De exemplu, o piesă muzicală ar putea fi considerată frumoasă în ansamblul său (*afirmare*), dar conține pasaje disonante percepute ca neplăcute (*negare*), în timp ce alte secțiuni pot fi considerate doar umplutură sau tranziții (*neutralitate*).

Modelele complexe ale unui fractal pot fi simultan haotice și frumoase, provocând noțiunile tradiționale despre armonia estetică.

10. Concluzie

Aceste paradigme—obiectuală, concretă, sonoră, *fuzzy*, aplicată, experimentală, futuristă, nonfilosofică, estetică—reimaginează filosofia ca o explorare multidimensională a existenței. Prin lentila neutrosofică, ele afirmă, neagă și neutralizează granițele tradiționale, transformând filosofia într-o disciplină dinamică, fluidă și incluzivă.

Referințe bibliografice

- [[Cage](#)] Cage, John (1961). *Silence: Lectures and Writings*. Wesleyan University Press. <https://ia800208.us.archive.org/7/items/silencelecturesw1961cage/silencelecturesw1961cage.pdf>
- [[Danto](#)] Danto, C. Arthur (1983). *The Transfiguration of the Commonplace: A Philosophy of Art*. Harvard University Press.
- [[Gombrich](#)] Gombrich, Ernst H. (1960). *Art and Illusion: A Study in the Psychology of Pictorial Representation*. New York: Pantheon Books. https://archive.org/details/artillusionstudyooooomb_09d9/page/n7/mode/2-up
- [[Harman](#)] Harman, Graham (2018). *Object-Oriented Ontology: A New Theory of Everything*. Penguin Books.
- [[Heidegger](#)] Heidegger, Martin (1962). *Being and Time*. Traducere de John Macquarrie și Edward Robinson. Harper & Row. <https://archive.org/details/being-and-time-martin-heidegger-1962>
- [[Knobe et al.](#)] Knobe, Joshua, Tania Lombrozo, & Shaun Nichols (eds), 2014, *Oxford Studies in Experimental Philosophy*, volumul 1, Oxford: Oxford University Press.
- [[Laruelle](#)] Laruelle, François (2013). *Principles of Non-Philosophy*. Traducere de Nicola Rubczak și Anthony Paul Smith. Bloomsbury Academic.
- [[Sytsma, Buckwalter](#)] Sytsma, Justin & Buckwalter, Wesley, eds. (2016). *A Companion to Experimental Philosophy*, Malden, MA: Wiley Blackwell. DOI: 10.1002/9781118661666
- [[Voegelin](#)] Voegelin, Salomé (2010). *Listening to Noise and Silence: Towards a Philosophy of Sound Art*. Bloomsbury Publishing.
- [[Young](#)] Niki Young (2021). "Object, Reduction, and Emergence: An Object-Oriented View," *Open Philosophy* 4 (1):83-93.
- [[Williamson](#)] Williamson, Timothy (2007). *The Philosophy of Philosophy*, Oxford: Blackwell Publishing.
- [[Wood](#)] Wood, Christopher S. (2009). "E.H. Gombrich's 'Art and Illusion: A Study in the Psychology of Pictorial Representation'" *The Burlington Magazine*, 151(1281):836–39. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/40601264>

Extinderea orizonturilor filosofiei prin neutrosofie

Acest scurt eseu examinează pe scurt șase mișcări filosofice — revizionismul, inspiraționalismul, recurentismul, sofisticalismul, rejectivismul și paradoxismul — prin prisma neutrosofiei, ilustrând modul în care fiecare contribuie la peisajul filosofic în continuă evoluție.

Neutrosofie, Revizionism, Inspiraționalism, Recurentism, Sofisticatism, Rejectivism, Paradoxism, Afirmare, Negație, Neutralitate, Existențialism.

1. Revizionismul: filosofia ca *summum bonum*

Revizionismul solicită o reexaminare cuprinzătoare a tuturor sistemelor, gânditorilor și școlilor filosofice, cu scopul de a redefini filosofia ca un *summum bonum* unificat – cel mai înalt bine.¹ Dintr-un punct de vedere neutrosofic, acest curent subliniază necesitatea de a interacționa cu sistemele anterioare printr-un proces triadic de afirmare (T), negare (F) și neutralitate (I). O abordare revizionistă nu aruncă trecutul la gunoi, ci îl reinterpretează. De exemplu, reevaluarea paradigmatelor metafizice, cum ar fi teleologia lui Aristotel sau idealismul transcendențial al lui Kant, necesită recunoașterea punctelor lor forte, a punctelor slabe și a contribuțiilor neutre.² În acest fel, revizionismul consideră filosofia nu ca o competiție ierarhică între școli concurente, ci ca un continuum de perspective.

2. Inspiraționalismul: căutarea originalității

Inspiraționalismul caută să genereze originalitate prin valorificarea trecutului și prezentului, promovând o sinteză creativă între tradiție și

¹ Gkotsaris, Evi (2001). "Revisionism and Postmodernism." *Études irlandaises*, 26-1:131-157. DOI: 10.3406/irlan.2001.1561. Disponibil online: www.persee.fr/doc/irlan_0183-973x_2001_num_26_1_1561. Accesat la 10 februarie 2025.

² The Editors of Encyclopaedia Britannica. "revisionism". *Encyclopedia Britannica*, 7 august 2008, <https://www.britannica.com/topic/revisionism-Marxism>. Accesat la 16 februarie 2025

inovație.³ Dintr-o perspectivă neutrosofică, acest proces implică explorarea spațiilor interstițiale dintre influență și originalitate. Fiecare concept original poartă amprenta inspirațiilor sale. Neutrosofia reformulează aceste amprente nu drept constrângeri, ci ca zone neutre de potențial, permițând fuziunea dintre vechi și nou în perspective transformatoare. Existențialismul lui Heidegger, fuziune de filosofie greacă antică și fenomenologie contemporană, exemplifică această dinamică, îmbinând afirmarea tradiției cu inovația revoluționară.

3. *Recurențialismul*: ciclul infinit al ideilor

Recurențialismul postulează că ideile filosofice apar dintr-un ciclu continuu, în care fiecare idee se bazează pe idei predecesoare și semănă semințele dezvoltărilor viitoare.⁴ Neutrosofia îmbogățește această perspectivă subliniind că aceste cicluri nu sunt nici strict liniare, nici deterministe, ci implică oscilații între afirmații, negații și zone neutre de reinterpretare. De exemplu, accentul pus de Iluminism pe rațiune a apărut ca un răspuns la scolastica medievală, care, la rândul său, s-a inspirat din filosofia clasică. Fiecare recurență reinterpretează perspectivele anterioare, creând o interacțiune dinamică între continuitate și noutate. Neutrosofic, aceste cicluri cuprind și zone neutre – momente în care ideile nu sunt nici în întregime derivate, nici complet inovatoare, ci există ca o fuziune a ambelor.

4. *Sofisticalismul*: ambiguitate și abstractizare

Sofisticalismul celebrează aspectele ambigue, abstracte și adesea neinteligibile ale gândirii, încadrează obscuritatea ca o virtute filosofică. Deși această abordare ar putea părea ezoterică sau indulgentă, o lentilă neutrosofică o reinterpretează ca o explorare a spațiilor nedeterminate dintre claritate și mister. Ambiguitatea, departe de a fi o slăbiciune, reflectă complexitatea inerentă a realității. Abordarea sofistă, privită neutrosofic, devine un instrument puternic pentru sondarea limitelor înțelegerii umane. [Smarandache, Vlăduțescu]

³ "Inspirationism, *N.*" *Oxford English Dictionary*, Oxford UP, decembrie 2023, <https://doi.org/10.1093/OED/9430949387>. Accesat la 16 februarie 2025.

⁴ Correia, Fabrice; Rosenkranz, Sven (2011). "Recurrentism." In: *As Time Goes By. Eternal facts in an Ageing Universe*, pp. 87–94. Brill. DOI: https://doi.org/10.30965/9783957438898_008.

5. Rejectivismul: dialectica respingerii

Rejectivismul se caracterizează prin impulsul de a respinge sistemele filosofice existente ca mijloc de a stabili altele noi.⁵ Deși acest lucru poate părea pur opozițional, neutrosafia dezvăluie dualitatea sa inerentă: respingerea este atât o negare a ideilor externe, cât și o afirmare a perspectivelor alternative, mediată de un spațiu neutru de transformare. De exemplu, respingerea dualismului cartezian de către Spinoza nu a fost doar o critică, ci un act constructiv, rezultând într-un cadru monist care a redefinit substanța și mintea. În acest sens, rejectivismul nu este distructiv, ci reconstructiv, remodelând filosofia printr-un proces dinamic de afirmare și negare.⁶

6. Paradoxismul: contradicția implicită

Paradoxismul afirmă că fiecare idee filosofică este simultan adevărată și falsă, îmbrățișând contradicția ca un aspect fundamental al realității.⁷ Această perspectivă se aliniază cu neutrosafia, care recunoaște contradicția ca fiind intrinsecă naturii. Principiul de bază al paradoxismului – “nimic nu este non-contradictoriu” – contestă logica binară a gândirii clasice. De pildă, paradoxurile lui Zenon, care atât neagă, cât și afirmă coerența mișcării. Paradoxismul nu încearcă să rezolve contradicțiile, ci le tratează ca adevăruri esențiale. Neutrosafia extinde această abordare, arătând că contradicțiile nu sunt obstacole, ci oportunități de a explora complexitățile mai profunde ale gândirii.

7. Concluzii

Fiecare dintre aceste curente – revizionismul, inspiraționalismul, recurențialismul, sofisticalismul, rejectivismul și paradoxismul – oferă o lentilă unică prin care se poate înțelege evoluția filosofiei. Dintr-o perspectivă neutrosafică, aceste curente dezvăluie că nicio idee sau sistem nu este în întregime adevărat sau fals; toate există într-un continuum de afirmare, negare și neutralitate.

⁵ Martin, Ben (2016). “Rejectivism and the Challenge of Pragmatic Contradictions.” *Disputatio* 8 (43):260.

⁶ Humberstone, Lloyd (2000). “The revival of rejective negation.” *Journal of Philosophical Logic* 29 (4):331-381.

⁷ “pARadOXisM – the Last Literary, Artistic, Philosophic and Scientific Vanguard of the Second Millennium”, editat de C. Le, <https://fs.unm.edu/a/paradoxism-en.htm>

Referințe bibliografice

- [Correia, Rosenkranz] Correia, Fabrice; Rosenkranz, Sven (2011). *As Time Goes By. Eternal facts in an Ageing Universe*. Brill.
- [Gkotzaridis] Gkotzaridis, Evi (2001). "Revisionism and Postmodernism." *Études irlandaises*, 26-1:131-157. DOI: 10.3406/irlan.2001.1561. Disponibil online: www.persee.fr/doc/irlan_0183-973x_2001_num_26_1_1561.
- [Humberstone] Humberstone, Lloyd (2000). "The revival of rejective negation." *Journal of Philosophical Logic* 29 (4):331-381.
- [Khemplani et al.] Khemplani, S., Orenes, I., & Johnson-Laird, P. N. (2012). "Negation: A theory of its meaning, representation, and use." *Journal of Cognitive Psychology*, 24(5), 541-559. <https://doi.org/10.1080/20445911.2012.660913>
- [Lewis] Lewis, David (1976). "The Paradoxes of Time Travel." *American Philosophical Quarterly* 13 (2):145-152.
- [Martin] Martin, Ben (2016). "Rejectivism and the Challenge of Pragmatic Contradictions." *Disputatio* 8 (43):253-267.
- [Schaffer] Schaffer, Jonathan (2016). "Grounding in the image of causation." *Philosophical Studies* 173 (1):49-100.
- [Smarandache, Vladutescu] Smarandache, Florentin; Vladutescu, Stefan (2013). *Neutrosophic emergencies and incidences*. Lambert Academic Publishing. Disponibil online: <https://www.vixra.org/pdf/1411.0167v1.pdf>
- [Smarandache 1998] Smarandache, F. (2007). *A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic, Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics*, 6th edition. Ann Arbor: InfoLearnQuest. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/163/
- [Smarandache 2002] Smarandache, Florentin (2002). "Neutrosophy, A New Branch of Philosophy." *Multiple Valued Logic*, 3: 297-384. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/24
- [Smarandache 2013] Smarandache, Florentin (2005). *Introduction to Neutrosophic Measure, Neutrosophic Integral, and Neutrosophic Probability*. Craiova, Romania: Sitech. https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/34
- [Swiderski] Swiderski, Jan (2024). "Varieties of Metaphysical Coherentism." *Erkenntnis* 89 (5):1861-1886.
- [Tahko] Tahko, Tuomas E. (2023). "Fundamentality." *Stanford Encyclopedia of Philosophy*.
- [Wilhelm] Wilhelm, Isaac (2024). "Explanatory circles." *Studies in History and Philosophy of Science Part A* 108 (C):84-92.
- [Williamson] Williamson, Timothy (2000). *Knowledge and its limits*. Oxford University Press.

Transdisciplinaritatea neutrosofică și filosofia multi-spațiului

Urmărirea cunoașterii umane a fost organizată în mod tradițional în discipline distincte — cum ar fi fizica, filosofia, biologia și matematica. Această compartimentare, deși utilă în multe contexte, nu reușește să surprindă complexitatea și fluiditatea realității. Transdisciplinaritatea neutrosofică, un cadru înrădăcinat în principiile neutrosofiei, oferă o schimbare de paradigmă, permițându-ne să depășim aceste lacune. Concentrându-se pe intersecțiile unde incertitudine și complexitate, transdisciplinaritatea neutrosofică provoacă granițele disciplinare convenționale și facilitează explorarea cunoașterii în forma sa interconectată și evolutivă.

Neutrosofie, Transdisciplinaritate neutrosofică, Multi-Spațiu, Multi-Structură, Structuri Multi-Centrice, Cunoaștere transdisciplinară, Sisteme complexe.

1. Introducere

Transdisciplinaritatea neutrosofică susține că, în esență, cunoașterea nu se limitează la categorii rigide, ci este caracterizată de incertitudine, vag-uitate și interacțiune fluidă a conceptelor opuse. În termeni neutrosofici, acest lucru poate fi înțeles ca intersecția unui concept $[A]$, a anti-conceptului său $[\text{anti}A]$ și a neutralităților sale $[\text{neut}A]$ — entități care nu există în izolare, ci se suprapun pentru a forma un spațiu de posibilități. Această interacțiune poate fi exprimată astfel:

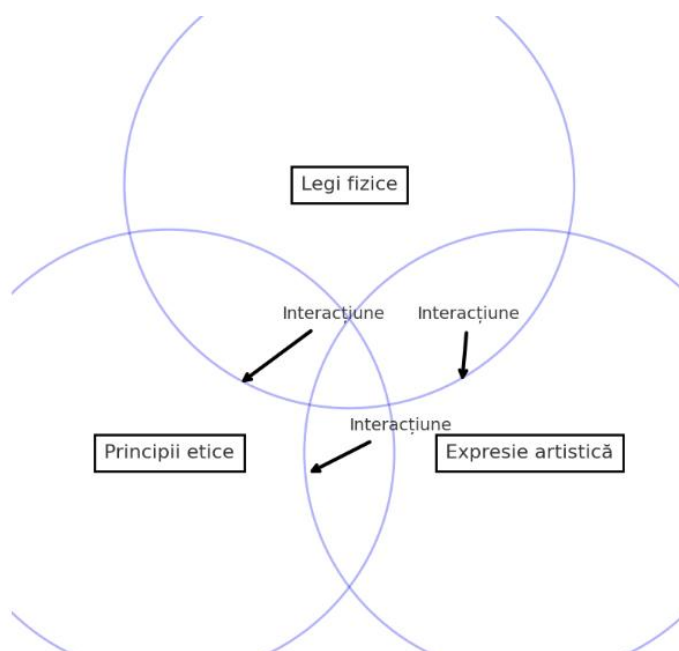
$$[A] \cap [\text{Neut}A] \cap [\text{Anti}A] = \text{totul}.$$

Această formulare evidențiază natura dinamică și non-binară a cunoașterii, unde conceptele interacționează în moduri care transcend dihotomiile, și ilustrează ideea neutrosofică că un concept nu este niciodată pur afirmativ sau pur negativ, existând în schimb într-o stare de echilibru. Prin această perspectivă, transdisciplinaritatea neutrosofică nu caută să impună un sistem universal de gândire, ci explorează modul în care diverse concepte, idei

și domenii de studiu pot coexista, se pot informa reciproc și pot evolua împreună. Astfel, cunoașterea nu ar trebui privită ca o colecție de domenii izolate, ci ca un peisaj interconectat unde granițele sunt poroase, iar ideile fuzionează și evoluează în timp.

2. Multi-spațiu și multi-structură

Conceptul de multi-spațiu¹ oferă un cadru conceptual în care multiple structuri pot coexista și interacționa într-un singur spațiu general. În termeni neutrosofici, un multi-spațiu reprezintă realitățile suprapuse care alcătuiesc înțelegerea noastră a lumii. Fiecare „spațiu” din cadrul multi-spațiului – fie el fizic, cultural, emoțional sau intelectual – funcționează ca o structură distinctă cu propriile proprietăți, reguli și presupuneri. Aceste structuri nu sunt independente, ci interacționează una cu alta, influențându-se reciproc, coexistând în tensiune sau chiar transformându-se una pe alta.

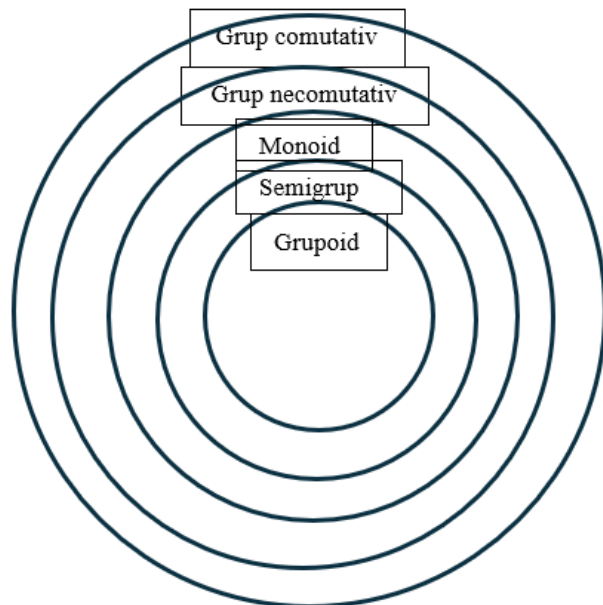
Exemplu de interacțiune de multi-spații

¹ Mai multe informații: <https://fs.unm.edu/Multispace.htm>.

De exemplu, să luăm în considerare un multi-spațiu care include trei domenii distincte: unul reprezentând legile fizice ale universului (de exemplu, mecanica clasică), altul reprezentând principiile etice (de exemplu, utilitarismul) și un al treilea reprezentând expresia artistică (de exemplu, compoziția unei simfonii). Aceste domenii reprezintă structuri separate, dar se intersectează în experiența trăită a unei persoane, ale cărei acțiuni și gânduri nu pot fi limitate strict la o singură disciplină. În viziunea neutrosofică, aceste structuri suprapuse nu sunt contradictorii; mai degrabă, ele coexistă într-o stare dinamică de echilibru.

3. Structuri multi-centrice: straturile realității

Construind pe conceptul de multi-spațiu, ideea de structuri multi-centrice adaugă un alt strat de complexitate viziunii neutrosofice. O structură multi-centrică constă din multiple structuri încapsulate, unde fiecare structură face parte dintr-o organizare ierarhică. În acest sistem, structurile mai mici, mai specializate, sunt cuprinse în cele mai largi, mai generale. Acest lucru creează un cadru multi-stratificat al realității, unde fiecare nivel de structură rafinează și construiește pe cele de dedesubt.

Structuri multi-centrice

De exemplu, să considerăm un *grupoid* – o structură matematică ce conține submulțimi care formează structuri progresiv specializate:

- Un *semigrup* (o mulțime cu o operație asociativă),
- Un *monoid* (un semigrup cu un element identitate),
- Un *grup necomutativ* (un monoid cu inverse, dar fără proprietăți comutative),
- Un *grup comutativ* (un grup necomutativ cu proprietăți comutative).

Aceste structuri nu sunt pur și simplu discrete sau izolate una de alta; ele formează o ierarhie încapsulată, fiecare nivel contribuind la o înțelegere mai profundă a întregului. Acest concept poate fi aplicat dincolo de matematică. De exemplu, în sistemele culturale, practicile culturale specializate pot fi încapsulate în cadre societale mai largi, iar credințele etice se pot suprapune cu principiile legale, ambele fiind încapsulate în sisteme filosofice generale. Perspectiva neutrosofică sugerează să privim aceste sisteme ca fiind constitutive reciproc și în continuă evoluție, mai degrabă decât ca entități distincte și separate.

4. Natura neutrosofică a multi-structurilor

Din perspectiva neutrosofică, structurile nu sunt statice; ele se află într-o stare constantă de schimbare, modelate de feedback și interacțiune continuă. Fiecare structură dintr-un multi-spațiu sau sistem multi-centric nu este izolată, ci este influențată de celelalte structuri din cadrul său. Definiția oricărei structuri nu este niciodată fixă; dimpotrivă, ea există într-un proces dinamic de adaptare, determinat de forțele care acționează asupra sa.

Neutrosafia extinde această abordare dincolo de gândirea binară tradițională. În loc să clasifice o structură drept adevărată sau falsă, existentă sau inexistentă, neutrosafia recunoaște existența unor spații intermediare, în care pot coexista multiple valori ale adevărului.

5. Implicații filosofice ale transdisciplinarității neutrosofice

Transdisciplinaritatea neutrosofică nu se limitează la combinarea ideilor din diferite discipline; ea își propune să înțeleagă conexiunile profunde dintre acestea. În contextul multi-spațiilor și structurilor multi-centrice, aceasta evidențiază natura relațională a cunoașterii, unde valoarea rezultă din

interacțiunea dintre diferite domenii. Această perspectivă ne încurajează să privim dincolo de granițele disciplinelor individuale.

5.1. Transdisciplinaritatea etică

Dilemele etice necesită adesea perspective din mai multe domenii — precum știința, cultura, dreptul sau emoția. Transdisciplinaritatea neutrosofică ne ajută să navigăm aceste intersecții, recunoscând că adevărurile etice nu sunt absolute, ci există în raport cu multiple cadre, uneori contradictorii.

5.2. Transdisciplinaritatea științifică

Domenii precum bioinformatica, care combină biologia și știința calculatoarelor, sunt exemple de transdisciplinaritate științifică. Dintr-o perspectivă neutrosofică, această îmbinare a disciplinelor reprezintă o extensie firească a cercetării științifice, unde structurile științifice interacționează pentru a genera cunoștințe noi, ce transcend limitele oricărei discipline individuale.

5.3. Transdisciplinaritatea culturală și socială

Într-o lume globalizată, sistemele culturale se suprapun și se influențează reciproc. Transdisciplinaritatea neutrosofică ne permite să îmbrățișăm aceste intersecții, recunoscând că culturile nu sunt monolitice, ci constau din structuri suprapuse, uneori chiar contradictorii, care modelează înțelegerea noastră asupra dinamicii sociale.

6. Concluzie

Abordarea neutrosofică a multi-spațiilor și structurilor multi-centrice propune o schimbare în modul în care înțelegem realitatea și cunoașterea. Prin recunoașterea naturii relaționale, suprapuse și dinamice a diferitelor structuri, transdisciplinaritatea neutrosofică oferă un cadru de integrare a ideilor din diverse discipline, într-un mod care integrează complexitatea acestora.

Referințe bibliografice

[Bateson] Bateson, Gregory. (2000). Steps to an Ecology of Mind: Collected Essays in Anthropology, Psychiatry, Evolution, and Epistemology. University of Chicago Press. Prima ediție a apărut în 1972, la Ballantine Books.

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

- [Fam et al.] Fam, Dena; Neuhauser, Linda; Gibbs, Paul (2018). *Transdisciplinary Theory, Practice and Education. The Art of Collaborative Research and Collective Learning*. Springer. DOI: 10.1007/978-3-319-93743-4
- [Luhmann] Luhmann, N. (1996). *Social Systems*. Traducere de John Bednarz, Dirk Baecker. Stanford: Stanford University Press. <https://www.sup.org/books/title/?id=2225>.
- [Maturana, Varela] Maturana, R. Humberto, & Varela, J. Francisco (1980). *Autopoiesis and Cognition: The Realization of the Living*. Dordrecht: Springer. În seria: *Boston Studies in the Philosophy and History of Science*. DOI: 10.1007/978-94-009-8947-4. <https://archive.org/details/autopoiesiscogni0042matu>
- [Nicolescu] Nicolescu, Basarab (2008). *Transdisciplinarity: Theory and Practice*. Hampton Press.
- [Smarandache, Vladutescu] Smarandache, Florentin; Vladutescu, Stefan (2013). *Neutrosophic emergencies and incidences*. Lambert Academic Publishing. Disponibilă online: <https://www.vixra.org/pdf/1411.0167v1.pdf>
- [Smarandache 1998] Smarandache, F. (2007). *A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic. Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics*, ediția a șasea. Ann Arbor: InfoLearnQuest. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/163/
- [Smarandache 2002] Smarandache, Florentin (2002). "Neutrosophy, A New Branch of Philosophy." *Multiple Valued Logic*, 3: 297-384. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/24
- [Smarandache 2010] Smarandache, Florentin (2010). *Multispace & Multistructure. Neutrosophic Transdisciplinarity (100 Collected Papers of Sciences)*, Vol. IV. North-European Scientific Publishers, Hanko, Finland. <https://vixra.org/pdf/1004.0113v1.pdf>
- [Smarandache 2013] Smarandache, Florentin (2005). *Introduction to Neutrosophic Measure, Neutrosophic Integral, and Neutrosophic Probability*. Craiova, Romania: Sitech. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/34

Neutrosofie și infinit: cât de infinit poate fi infinitul??

Conceptul de infinit a fost mult timp un subiect de fascinație și contemplare în istoria filosofiei. De la vechii greci până la matematicienii și filosofilor moderni, infinitul a fost abordat din multiple unghiuri – fiecare oferind perspective unice. Acest articol explorează modul în care neutrosofia percepe infinitul, analizând și alte perspective filosofice, cum ar fi cele ale lui Kant și Cantor, abordând întrebarea: Cât de infinit poate fi infinitul?

Infinit, Transcendent, Cunoașterea, Dialectică, Numere transfinite, Cardinalitate, Paradox, Neutrosofie, Multiplicitate, Ambiguitate, Incertitudine, Infinit relațional, Infinit neutrosofic, Infinit dinamic, Infinit ambiguu.

1. Introducere: scurtă retrospectivă

Înainte de secolul al XIX-lea, infinitul¹ era privit în principal ca un concept potențial – ceva care putea continua la nesfârșit, dar care nu era niciodată complet. Aristotel² făcuse distincția între infinitul potențial și cel actual, unde infinitul potențial descria un proces fără sfârșit, cum ar fi numărarea numerelor, iar infinitul actual se referea la un infinit real, măsurabil (pe care Aristotel îl respingea).

¹ Easwaran, Kenny, Alan Hájek, Paolo Mancosu și Graham Oppy, „Infinity”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de vară 2024), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/sum2024/entries/infinity>. Accesat la 15 ianuarie 2025.

² Shields, Christopher, „Aristotle”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de iarnă 2023), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/win2023/entries/aristotle>. Accesat la 16 ianuarie 2025.

Pentru Kant,³ infinitul este o idee transcendențială, ceea ce înseamnă că nu este ceva care poate fi perceput direct prin experiența senzorială, ci este mai degrabă un concept necesar pentru structurarea înțelegerii noastre asupra lumii. De exemplu, Kant susține că spațiul și timpul sunt ambele infinite în natura lor, dar această infinitate există doar ca o condiție de posibilitate pentru experiența umană. Infinitul, din acest punct de vedere, nu este o realitate empirică, ci o structură fundamentală a cunoașterii umane – o idee pe care o folosim pentru a da sens lumii.

În mod similar, Hegel⁴ a prezentat infinitul ca desfășurare dinamică a Absolutului. Pentru Hegel, infinitul nu este un concept static, neschimbător, ci un proces dialectic, unde finitul și infinitul interacționează constant. Infinitul devine o sinteză, nu o simplă sumă a două extreme abstracte, ci mai degrabă o desfășurare dinamică care integrează finitul.

Atât Kant, cât și Hegel văd infinitul ca un instrument conceptual necesar pentru înțelegerea universului, dar se concentrează în principal pe modul în care gândirea și experiența umană structurează infinitul, mai degrabă decât să examineze calitățile sau paradoxurile sale inerente. Infinitul este conceptualizat abstract, în relație cu limitările și cadrele umane.

Matematicianul Georg Cantor⁵ a revoluționat înțelegerea infinitului cu teoria sa a numerelor transfinito. Cantor a introdus o viziune mai sofisticată asupra infinitului, arătând că nu există doar cantități infinite de mari, ci și diferite tipuri sau „mărimi” de infinit.

Prin munca sa revoluționară în teoria mulțimilor, Cantor a arătat că unele infinituri sunt mai mari decât altele. Această natură paradoxală a infinitului este ilustrată de celebrul argument al lui Cantor, care demonstrează că mulțimea numerelor reale este „mai mare” decât mulțimea numerelor naturale, deși ambele sunt infinite.

³ Bird, Otto Allen, Duignan, Brian. „Immanuel Kant”. *Encyclopedia Britannica*, 10 feb. 2025, <https://www.britannica.com/biography/Immanuel-Kant>. Accesat la 16 februarie 2025.

⁴ Knox, T. Malcolm. „Georg Wilhelm Friedrich Hegel”. *Encyclopedia Britannica*, 15 ian. 2025, <https://www.britannica.com/biography/Georg-Wilhelm-Friedrich-Hegel>. Accesat la 16 februarie 2025.

⁵ The Editors of Encyclopaedia Britannica. „Georg Cantor”. *Encyclopedia Britannica*, 2 ian. 2025, <https://www.britannica.com/biography/Georg-Ferdinand-Ludwig-Philipp-Cantor>. Accesat la 1 februarie 2025.

Totuși, această viziune asupra infinitului provoacă un paradox central: cum pot fi considerate egale în cardinalitatea lor infinită două mulțimi, care par clar diferite în natură?

2. Tipuri de infinituri

2.1. Infinit potențial

Acesta se referă la infinitul care nu este niciodată complet sau terminat, cum ar fi o secvență fără sfârșit sau un univers în continuă expansiune. Un exemplu ar fi numerele naturale: 1, 2, 3, 4, 5 și așa mai departe, care continuă la nesfârșit. Acestea sunt procese sau serii care nu au un punct final, ceea ce înseamnă că nu poți atinge „sfârșitul” numerelor continuând să numeri sau „sfârșitul” universului călătorind cu o navă spațială. Aristotel a acceptat acest tip de infinit fără probleme, recunoscând că astfel de infinituri existau fără a cauza dileme filosofice în viziunea sa asupra lumii.⁶

2.2. Infinit actual

Acesta, pe de altă parte, se referă la un infinit complet sau concret care ar putea fi măsurat sau observat într-o locație specifică, cum ar fi densitatea unui solid, luminozitatea unei lumini sau temperatura unui obiect care devine infinită într-un anumit punct. Aristotel, totuși, a respins ideea de infinituri actuale. El credea că astfel de infinituri nu ar putea exista în natură.⁷ Opinia sa era legată de credința că un vid perfect nu ar putea exista, deoarece, dacă ar exista, obiectele ar putea accelera la viteze infinite fără a întâmpina nicio rezistență, creând astfel o viteză infinită.

2.3. Infinit numărabil

Cantor a introdus ideea de infinit numărabil – cea mai mică formă de infinit, care include mulțimea numerelor naturale (1, 2, 3, 4, 5, ...). Acest tip de infinit este „numărabil” deoarece poți enumera elementele unul câte unul, chiar dacă lista continuă la nesfârșit. O mulțime este infinită numărabil dacă membrii

⁶ Sharvy, R. “Aristotle on Mixtures.” *The Journal of Philosophy*, vol. 80, nr. 8, 1983, pp. 439–457.

⁷ Sachs, J. “Aristotle: Metaphysics.” *Internet Encyclopedia of Philosophy*, www.iep.utm.edu/aris-met. Accesat la 1 februarie 2025.

săi pot fi puși într-o corespondență biunivocă cu numerele naturale. De exemplu, numerele pare (2, 4, 6, 8, ...) sunt, de asemenea, infinit numărabile, deoarece poți asocia fiecare număr par cu un număr natural unic ($1 \rightarrow 2, 2 \rightarrow 4, 3 \rightarrow 6$, etc.). Intuitiv, s-ar putea crede că sunt mai puține numere pare decât numere naturale, dar în termeni de infinit, ambele mulțimi au aceeași mărime. Această idee contra-intuitivă a fost remarcată pentru prima dată de Galileo, care a considerat-o paradoxală.

În mod similar, Cantor a arătat că mulțimea numerelor raționale (fracții) este infinit numărabilă. Deși pare că sunt mai multe numere raționale decât numere naturale, ele pot fi totuși aranjate într-o listă sistematică. O modalitate de a face acest lucru este de a enumera fracțiile în funcție de suma numărătorului și numitorului lor. De exemplu, pentru suma 2, există o singură fracție ($1/1$), pentru suma 3, există două fracții ($1/2$ și $2/1$), și așa mai departe. Aranjându-le sistematic în acest mod, ne putem asigura că fiecare număr rațional este listat, dovedind că mulțimea numerelor raționale este numărabilă.

2.4. Infinit nenumărabil

Unele infinituri sunt însă nenumărabile, ceea ce înseamnă că nu pot fi listate într-o corespondență biunivocă cu numerele naturale. Exemplul clasic sunt numerele reale. Spre deosebire de numerele naturale sau chiar de numerele raționale, numerele reale nu pot fi aranjate într-o listă care să cuprindă fiecare număr. Acest lucru se datorează faptului că între oricare două numere reale există infinit de multe alte numere reale. Demonstrația lui Cantor (cunoscută sub numele de “argumentul diagonal”) a arătat că numerele reale formează o mulțime nenumărabilă, care este mai mare decât mulțimea numerelor naturale.

2.5. Infinit absolut

Cantor a arătat, de asemenea, că există infinit de multe mărimi de infinit. După ce a descoperit infinitul nenumărabil al numerelor reale, el a arătat că poți crea întotdeauna un infinit mai mare luând mulțimea tuturor submulțimilor unei mulțimi date. De exemplu, dacă iei o mulțime infinită, cum ar fi numerele reale, și formezi mulțimea tuturor submulțimilor sale, obții un infinit mai mare. Acest proces poate fi repetat la nesfârșit, creând o ierarhie fără

sfârșit de infinituri, fără a ajunge la „cel mai mare” infinit – acest lucru duce la conceptul de infinit absolut.

3. Controverse matematice: constructivism vs. neutrosografie

Lucrarea revoluționară a lui Cantor despre numerele transfinit și conceptul de infinituri actuale a transformat profund domeniul matematicii, dar a stârnit, de asemenea, controverse semnificative, filosofice și matematice. Prin extinderea ideii de infinit dincolo de noțiunea familiară de procese fără sfârșit, Cantor a sugerat că infinitul ar putea fi o entitate concretă, măsurabilă, capabilă să fie categorizată, manipulată și chiar cuantificată. Această mișcare îndrăzneță a neliniștit mulți matematicieni, care se temeau că admiterea infiniturilor actuale în cadrul matematic ar putea duce la paradoxuri și contradicții, potențial subminând consistența logică pe care se baza matematica.

În centrul acestor preocupări se afla teama că acceptarea cantităților infinite, mai ales atunci când acestea puteau fi manipulate ca obiecte reale, ar putea destabiliza întreaga structură a matematicii. În special, ideea de a crea un număr infinit de mulțimi, fiecare cu o infinitate de elemente, părea să invite contradicții care ar putea destructura axiomele pe care sunt construite sistemele matematice. Dacă ar putea apărea contradicții, întreaga structură a cunoașterii matematice s-ar putea prăbuși, nefiind lăsat nimic sigur în urmă.

Ca răspuns la aceste preocupări, unii matematicieni s-au îndreptat către constructivism sau finitism.⁸ Aceste filosofii⁹ susțin că obiectele matematice ar trebui să existe doar dacă pot fi construite explicit printr-un număr finit de pași, fiecare fiind determinat logic și verificabil. În matematica constructivistă, doar acele obiecte care pot fi construite pas cu pas, dintr-o secvență finită de operații, sunt considerate valide. Această abordare reflectă modul în care un computer procesează informațiile – prin executarea unei serii finite de operații care duc

⁸ Iemhoff, Rosalie, “Intuitionism in the Philosophy of Mathematics”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de vară 2024), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/sum2024/entries/intuitionism>. Accesat la 1 februarie 2025.

⁹ Printre susținătorii proeminenți ai constructivismului s-a numărat L.E.J. Brouwer, care a promovat ideea că matematica ar trebui să se bazeze pe ceea ce poate fi construit explicit. Hermann Weyl, o figură de seamă în matematica secolului al XX-lea, a explorat, de asemenea, această perspectivă.

la un rezultat definit. Constructiviștii susțin că, prin restricționarea obiectelor matematice la cele care sunt construite finit, paradoxurile și contradicțiile sunt evitate, asigurând stabilitatea și consistența sistemului matematic.¹⁰

Filosofia constructivistă, deși influentă, rămâne controversată și este considerată mai restrictivă decât abordarea lui Cantor. Aceasta limitează domeniul matematicii la obiecte care pot fi definite sau construite finit, excluzând astfel multe idei, cum ar fi infiniturile actuale, pe care Cantor și alți matematicieni le-au considerat centrale pentru teoria numerelor și a mulțimilor. Dezbateră dintre abordările constructivistă și transfinită reflectă o diviziune filosofică mai profundă cu privire la natura matematicii. Această diviziune se aliniază cu ideile explorate în neutrosofie, care ar putea oferi o modalitate de a înțelege această dezbateră matematică în ceea ce privește natura infinitului. Perspectiva neutrosofică sugerează că, în loc de a încerca să eliminăm contradicțiile sau paradoxurile, am putea să le acceptăm ca fiind elemente esențiale pentru o înțelegere mai profundă a infinitului. O abordare neutrosofică a numerelor transfinit ale lui Cantor ar putea recunoaște că infiniturile actuale pot coexista cu structuri finite, contestând noțiunea că aceste paradoxuri subminează adevărul matematic. Acceptarea infiniturilor actuale în teoria lui Cantor nu trebuie să ducă la o prăbușire a sistemului, ci mai degrabă generează o explorare mai profundă a modului în care elemente aparent contradictorii pot coexista în cadrul matematicii. În loc să respingă infinitul ca un concept imposibil de gestionat sau paradoxal, neutrosofia ar putea sugera că infinitul este inerent stratificat și multifacțat, la fel cum matematica conține atât infinituri numărabile, cât și nenumărabile, structuri finite și infinite, și atât abordări constructive, cât și non-constructive ale înțelegerii realității. Astfel, în timp ce constructivismul se limitează la entități finite și tangibile, neutrosofia, cu îmbrățișarea contradicției și fluidității, ar putea permite o explorare mai amplă, mai incluzivă a infinitului – una care vede paradoxurile nu ca defecte care trebuie remediate, ci ca oportunități de a extinde orizonturile înțelegerii.

¹⁰ Van Bendegem, Jean Paul, "Finitism in Geometry", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de primăvară 2024), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), <https://plato.stanford.edu/archives/spr2024/entries/geometry-finitism>. Accesat la 1 februarie 2025.

4. Cât de infinit poate fi infinitul?

Una dintre cele mai captivante întrebări despre infinit este: *Cât de infinit poate fi infinitul?*

Kant sugerează că infinitul, într-un sens transcendent, nu este legat de limitări empirice și, prin urmare, poate fi înțeles ca un orizont infinit – un spațiu sau timp fără sfârșit care structurează experiența noastră, dar care nu este niciodată pe deplin înțeles. Cantor, cu numerele sale transfinit, duce această idee mai departe, sugerând că infinitul poate fi categorizat în diferite mărimi.

Mulțimea infinită a numerelor reale, de exemplu, este „mai mare” decât mulțimea numerelor naturale, deși ambele sunt infinite. Aceasta dezvăluie paradoxul infinitului: pare că infinitul însuși poate deveni mai mare, că există infinituri în interiorul infiniturilor.

În neutrosofie, totuși, ideea că infinitul ar fi „mai mare” sau „mai mic” nu este o chestiune de distincții clare, ci mai degrabă un continuum de posibilități. Infinitul însuși este inerent stratificat, ambiguu și contradictoriu. În acest cadru, infinitul poate fi atât infinit de mare, cât și infinit de mic, în funcție de modul în care interacționează cu finitul, contradictoriul și neutrul. Infinitul nu este doar un obiect matematic, ci un concept care evoluează și se schimbă în funcție de context.

Din acest punct de vedere, infinitul nu trebuie legat de o „mărime” – ar putea fi pur și simplu o condiție de posibilitate pentru înțelegerea universului și a noastră. Infinitul ar putea exista nu numai ca o abstracție teoretică, ci ca o realitate experiențială care este simțită ca un proces fără sfârșit, ca un ciclu etern în care nu ajungem niciodată la un „sfârșit” sau la un adevăr final.

Infinitatea universului ar putea fi simțită ca o structură circulară sau închisă în care continuăm să spirălăm fără a ajunge vreodată la o destinație finală.

4.1. Numere infinit de mici

Numerele infinit de mici se corelează cu conceptul de infimezimale. În matematică, infimezimalele sunt numere care sunt mai mari decât zero, dar mai mici decât orice număr real pozitiv, adesea folosite în calcul (de exemplu, în conceptul de limite).

Exemplu: Un număr precum $10^{-1.000.000.000}$ (zece ridicat la puterea minus un miliard) este extrem de mic, dar este totuși un număr real. Asemenea numere pot fi folosite în diverse contexte matematice pentru a aproxima fenomene din lumea reală, în special în calcul, atunci când se analizează schimbarea continuă.

Numerele infinitezimale sunt de obicei conceptualizate în contextul limitelor, unde considerăm comportamentul unei funcții pe măsură ce valorile sale se apropie din ce în ce mai mult de zero, dar nu îl ating niciodată efectiv.

4.2. Numere infinite între zero și unu

Aceasta este o proprietate bine cunoscută a axei numerelor reale. Între oricare două numere reale distincte, indiferent cât de apropiate sunt, există o infinitate de alte numere reale. Aceasta este cunoscută sub numele de densitatea numerelor reale.

Exemplu: Dacă alegi oricare două numere între zero și unu (să zicem 0.1 și 0.2), poți găsi întotdeauna un alt număr între ele (cum ar fi 0.15 sau 0.125). Poți repeta acest proces la infinit, arătând că există o infinitate de numere între oricare două puncte distincte de pe axa numerelor.

Chiar dacă vorbim despre un număr infinit de numere reale între oricare două puncte, intervalul în sine (de la 0 la 1) este finit, ceea ce înseamnă că lungimea intervalului este mărginită (are o dimensiune definită, specific o lungime de 1).

4.3. Cărămizile infinite și Paradoxul Construcției

Să ne imaginăm un număr infinit de cărămizi infinit de mici. Întrebarea este: dacă am folosi toate aceste cărămizi infinit de mici pentru a construi o clădire, volumul total al clădirii ar fi finit sau infinit?

Această idee aduce în discuție mai multe concepte cheie:

4.3.1. Adunarea infinitezimalelor

În matematică, dacă aduni o infinitate de cantități infinitezimale, rezultatul poate fi totuși o cantitate finită. Acest lucru se întâmplă, de exemplu, în conceptul de serie convergentă. Un exemplu clasic este seria geometrică:

$$S = 1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \dots$$

Suma acestei serii infinite este finită, chiar dacă implică adunarea unei infinități de termeni. Suma converge către un număr specific (în acest caz, 2).

4.3.2. Volumul clădirii

Pentru a aplica acest concept la scenariul “cărămizilor”, ne-am putea gândi la el ca la o limită. Dacă cineva are un număr infinit de cărămizi, fiecare cu o dimensiune infinit de mică, și construiește o clădire adăugându-le împreună, ar trebui să ia în considerare dacă volumul total converge la o valoare finită sau crește fără limită. Dacă volumul total al clădirii este suma unei infinități de cărămizi infinitezimale, acesta ar putea rezulta totuși într-un volum finit, cu condiția ca dimensiunea cărămizilor să scadă suficient de repede. Acest lucru ar fi analog cu ideea unei serii infinite a cărei sumă este finită (cum ar fi suma infinită a fracțiilor mai mici menționată mai sus). Cu toate acestea, dacă infinitezimalele nu se micșorează suficient de repede, volumul total ar putea deveni infinit. De exemplu, dacă dimensiunea cărămizilor scade într-un mod care nu duce la o sumă convergentă, volumul clădirii ar putea deveni infinit.

4.4. Interpretare filosofică

Din punct de vedere filosofic, exemplul ar putea fi văzut ca o metaforă pentru abordarea paradoxurilor și a limitărilor înțelegerii umane a infinitului. Se ridică întrebarea dacă ceva poate fi infinit în cantitate (cum ar fi numărul de cărămizi) și totuși să ducă la un rezultat finit (cum ar fi volumul clădirii). Acest lucru amintește de paradoxurile lui Zenon și întreaga serie de paradoxuri similare – de ex., ideea că o serie infinită de pași poate duce la un rezultat finit sau, alternativ, poate duce la o contradicție, în funcție de modul în care sunt făcuți pașii.

În rezumat:

- *Matematic*, suma unei infinități de numere infinit de mici poate fi, într-adevăr, finită, în funcție de modul în care se comportă acele numere (de exemplu, într-o serie convergentă).
- *Filosofic*, exemplul ridică întrebări intrigante despre natura infinitului și limitele raționamentului uman – poate ceva infinit să fie conținut în finit? Acesta e un paradox clasic care a fascinat gânditorii timp de secole.

Așadar, volumul total al clădirii construite din cărămizi infinit de mici ar putea fi finit, în funcție de modul în care sunt definite și însumate dimensiunile cărămizilor. Dacă infinitezimalele se micșorează suficient de repede (adică seria converge), volumul total rămâne finit. Dacă nu, ar putea deveni teoretic infinit.

5. Cărămizi infinit de mici și măsura zero

Să reluăm explorarea conceptului de “cărămizi infinit de mici” și ce înseamnă ca măsura lor să fie zero.

5.1. Cărămizi de dimensiunea unui punct

Dacă fiecare “cărămidă” din construcție are dimensiunea unui punct, atunci matematic, nicio cărămidă nu are volum sau măsură. Un punct este o abstracție matematică – nu are lungime, lățime sau adâncime. În contextul lumii reale, am putea considera un punct ca având dimensiunea zero și, prin urmare, dacă folosești o infinitate dintre ele, măsura totală (sau volumul total) al obiectului pe care îl construiești ar fi tot zero.

Acest lucru este legat de conceptul de mulțime de măsură zero. O mulțime de măsură zero este o colecție de puncte care, în ciuda faptului că este potențial infinită, nu ocupă spațiu. De exemplu, mulțimea tuturor numerelor raționale între 0 și 1, deși infinită, are măsura zero pe axa numerelor reale, deoarece poate fi acoperită de intervale de lungime totală arbitrar de mică.

5.2. Cărămizi infinit numărabile

Dacă cineva are un număr infinit numărabil de cărămizi (cărămizi pe care le poți număra una câte una, ca numerele naturale), și fiecare are dimensiunea unui punct, colecția acestor cărămizi are tot măsura zero. Chiar dacă ai o infinitate dintre ele, dimensiunea totală a “clădirii” construite din aceste cărămizi rămâne efectiv zero, deoarece nicio cărămidă nu ocupă spațiu.

Acest lucru este analog cu ideea unei mulțimi infinit numărabilă de puncte care se adună la zero în termeni de dimensiune, ceea ce ne conduce la conceptul de teoria măsurii. Teoria măsurii ne ajută să formalizăm noțiunea de dimensiune sau volum în termeni mai abstracti, în special atunci când avem de-a face cu mulțimi infinite. În acest caz, o mulțime de puncte infinit numărabile, toate cu dimensiunea zero, rezultă într-o mulțime de măsură zero.

5.3. Cărămizi infinit nenumărabile și posibilități infinite

Acum, dacă cineva are un număr infinit nenumărabil de cărămizi, lucrurile devin mai interesante.

5.3.1. Cărămizi infinit nenumărabile

O mulțime este infinit nenumărabilă dacă nu poți enumera elementele sale unul câte unul, așa cum este cazul numerelor reale. Mulțimea numerelor reale între 0 și 1 este un exemplu de mulțime nenumărabilă.

Dacă cineva are nenumărabil de multe cărămizi de dimensiunea unui punct, s-ar putea să poată construi un obiect cu volum nenul. Acest lucru se datorează faptului că mulțimile nenumărabile, spre deosebire de cele numărabile, nu se comportă în același mod în termeni de teoria măsurii. Puterea unei mulțimi nenumărabile constă în capacitatea sa de a "umple" spații într-un mod în care mulțimile numărabile nu pot.

5.3.2. Dimensiunea infinită

Afirmația că poți continua să construiești ziduri de aceeași dimensiune dintr-o colecție nenumărabilă de cărămizi "la infinit" și să nu faci colecția mai mică sau mai puțin densă este legată de ideea că mulțimile nenumărabile pot fi împărțite și reasamblate în moduri neașteptate, ducând la rezultate contraintuitive.

6. Paradoxul Banach-Tarski

Paradoxul Banach-Tarski afirmă că:

Este posibil să iei o bilă solidă în spațiul tridimensional, să o împarți într-un număr finit de bucăți și apoi să reasamblezi acele bucăți (folosind doar rotații și translații, fără întindere sau îndoire) în două copii identice ale bilei originale.

Acest rezultat este contraintuitiv deoarece pare să sfideze înțelegerea noastră de zi cu zi a volumului și spațiului. Pare că multiplici volumul unui obiect solid, ceea ce încalcă principiile de bază ale geometriei și conservării masei.

Iată de ce apare acest paradox:

6.1. Mulțimi non-măsurabile

- Paradoxul se bazează pe existența mulțimilor non-măsurabile – mulțimi care nu au un volum sau o măsură bine definită în sensul convențional. Acestea sunt mulțimi cărora nu li se poate atribui o dimensiune consistentă folosind metodele tradiționale ale teoriei măsurii și pot fi construite folosind *Axioma Alegerii*, o axiomă puternică, dar oarecum controversată, în teoria mulțimilor.
- Bucățile din Paradoxul Banach-Tarski nu sunt obiecte geometrice “regulate” precum cuburi sau sfere. Sunt mulțimi non-măsurabile care pot fi împărțite în moduri care nu corespund înțelegerii noastre obișnuite a volumului. Deoarece nu au o măsură consistentă, regulile obișnuite despre adunarea volumelor nu se aplică.

6.2. Bucăți infinit nenumărabile

Paradoxul implică împărțirea bilei în bucăți infinit nenumărabile și apoi reasamblarea acelor bucăți în două bile identice. Aceste bucăți nu pot fi descrise în termeni geometrici simpli – sunt mai abstracte, iar proprietățile lor se bazează pe conceptul matematic de mulțimi, mai degrabă decât pe obiecte fizice. Deoarece bucățile implicate sunt nenumărabile și non-măsurabile, ideea de “dimensiune” devine foarte alunecoasă, iar regulile obișnuite ale geometriei se destramă. Reasamblarea nu urmează regulile intuitive pe care le aplicăm obiectelor de zi cu zi, ducând la rezultatul contraintuitiv de duplicare a bilei.

Paradoxul ridică întrebarea dacă are sens să lucrăm cu obiecte de dimensiunea unui punct (cum ar fi “cărămizile”). În termeni fizici, nu putem construi efectiv obiecte cu volum sau dimensiune zero. Cu toate acestea, în matematica pură, noțiunea de obiecte de dimensiunea unui punct, sau puncte, este bine definită.

Paradoxul Banach-Tarski ilustrează modul în care mulțimile nenumărabile și mulțimile non-măsurabile pot duce la rezultate ciudate care sfidează intuiția noastră despre spațiu și volum. Atunci când lucrăm cu obiecte de dimensiunea unui punct, sau când împărțim un spațiu într-un număr infinit nenumărabil de bucăți, ideile tradiționale de măsură și volum nu se mai aplică în același mod, deschizând un tărâm în care abstracțiile matematice se comportă în moduri care par imposibile în lumea fizică.

7. Perspectiva neutrosofiei asupra infinitului

Neutrosofia, pe de altă parte, oferă o abordare radical diferită a infinitului. În timp ce Kant și Hegel tratează infinitul ca un concept transcendențial sau un proces dialectic, iar Cantor îl vede ca o construcție matematică, neutrosofia consideră infinitul ca un fenomen experiențial care întruchipează incertitudinea, ambiguitatea și multiplicitatea.

În neutrosofie, infinitul nu este un concept unic, unificat, ci există în multiple forme: infinituri mici și infinituri mari sunt ambele prezente, dar sunt înțelese prin interrelațiile, contradicțiile și zonele lor neutre. Neutrosofia susține că infinitul nu poate fi înțeles ca un întreg, deoarece implică în mod inerent perspective multiple, uneori contradictorii.

Conceptul de infinit neutrosofic introduce incertitudinea în înțelegerea noastră a mulțimilor infinite, sugerând că, mai degrabă decât să fie distincte, mulțimile sau spațiile se pot suprapune, amesteca sau schimba unul în altul. De exemplu, granița dintre un spațiu "finit" și "infinit" ar putea să nu fie la fel de clară pe cât se crede în mod tradițional. O mulțime ar putea fi 70% finit, 20% infinit și 10% contradictoriu – recunoscând realitatea că percepția noastră asupra infinitului este întotdeauna în flux, oscilând între diferite stări și niveluri de conștientizare. Această abordare a logicii fuzzy a infinitului ne permite să îmbrățișăm paradoxul vastității infinitului, fără a fi constrânși de dihotomia finit – infinit. În neutrosofie, infinitul nu este legat de constrângerile logicii, ci este un spațiu în care coexistă posibilități multiple, uneori contradictorii.

7.1. Infinitul neutrosofic

Infinitul neutrosofic poate fi definit ca un concept experiențial, multidimensional și inerent contradictoriu al infinitului, care transcende dihotomiile tradiționale precum "finit" și "infinit". Spre deosebire de abordarea matematică clasică, unde infinitul este tratat ca o cantitate specifică, statică și potențial măsurabilă (fie numărabilă, fie nenumărabilă), infinitul neutrosofic recunoaște coexistența simultană a diferitelor stări, niveluri și forme ale infinitului. Este fluid, dependent de context și non-absolut, permițând infinituri intersectate și suprapuse care pot varia în funcție de percepție, logică și circumstanțe existențiale.

7.2. Caracteristici ale infinitului neutrosofic

7.2.1. Multiplicitate și interconexiune

Infinitul neutrosofic respinge viziunea tradițională conform căreia infinitul trebuie să fie singular sau uniform. În schimb, propune existența unor infinituri multiple, fiecare potențial suprapunându-se, coexistând sau transformându-se unul în altul. Aceste infinituri diferite nu sunt izolate; ele sunt înțelese în relație unul cu celălalt și cu finitul. De exemplu, posibilitățile infinite dintre două puncte pe o axă numerică nu sunt doar extensii ale finitului; ele există într-un spațiu în care granițele și conexiunile lor sunt neclare și dinamice.

7.2.2. Contradicție și incertitudine

Infinitul neutrosofic integrează elemente contradictorii în sine. Permite coexistența proprietăților aparent opuse (de exemplu, "infinit de mare" și "infinit de mic") și vede aceste contradicții ca fiind inerente conceptului de infinit în sine. Acest lucru se aliniaza cu principiul de bază al neutrosofiei, conform căruia adevărul poate fi parțial, contradictoriu sau nedefinit. Prin urmare, infinitul poate apărea simultan atât ca nelimitat, cât și constrâns, în funcție de context.

7.2.3. Non-Absolut și contextual

Infinitul în neutrosofie este contextual, i.e. caracteristicile sale se schimbă în funcție de cadrul în care este considerat. În domeniul matematicii, de exemplu, infinitul ar putea fi reprezentat ca o mulțime care se extinde fără sfârșit. Dar în domeniul experienței, infinitul ar putea fi simțit ca un proces etern sau ca o experiență emoțională sau spirituală care evoluează continuu fără un punct final. Neutrosofia subliniază că infinitul nu poate fi limitat la o definiție sau un cadru specific; este relațional, mai degrabă decât absolut.

7.2.4. Logica *fuzzy* și frontierele fluide

În loc să trateze infinitul ca un concept bine definit și măsurabil, neutrosofia îmbrățișează abordarea logicii *fuzzy*, unde conceptul de infinit este inerent nedeterminat. „Frontierele” a ceea ce constituie mulțimi sau procese infinite nu sunt rigide. Există un continuum treptat între finit și infinit. De

exemplu, o mulțime ar putea fi 70% finită, 20% infinită și 10% contradictorie, reflectând interacțiunea complexă dintre ceea ce percepem ca finit și infinit.

7.2.5. Experiențial și existențial

Infinitul neutrososofic ia în considerare, de asemenea, experiența și percepția umană. Așa cum Kant a conceput infinitul ca o idee transcendențială legată de cunoașterea umană, neutrosografia integrează aspectele subiective și existențiale ale infinitului în cadrele proprii. Infinitul nu este pur și simplu o abstracție matematică, ci o experiență vie, în evoluție, care poate fi simțită, explorată și procesată atât la nivel intelectual, cât și emoțional. Este infinitul care se desfășoară în timp, spațiu, conștiință și ființă.

7.3. Exemplu practic: infinitul dintre zero și unu

În matematica tradițională, am putea considera intervalul dintre zero și unu ca având un număr infinit numărabil de numere raționale (fracții) sau un număr infinit nenumărabil de numere reale. Dar dintr-o perspectivă neutrososofică, acest interval nu conține pur și simplu numere infinite; mai degrabă, el întruchipează multiple straturi de infinit, fiecare dintre acestea putând fi înțeles diferit în funcție de perspectiva sau cadrul pe care îl adoptăm. Limita dintre partea „finită” a intervalului (numerele apropiate de zero) și partea „infinită” (infinit de multe zecimale) nu este clar definită. În schimb, este fluidă, suprapusă și în continuă schimbare pe măsură ce creștem valorile din ce în ce mai mult sau ne schimbăm focalizarea.

8. Concluzii

În contrast cu viziunile tradiționale asupra infinitului care încearcă să categorizeze și să limiteze infinitul, neutrosografia sugerează o viziune dinamică asupra infinitului, profund interconectat cu finitul. Infinitul neutrososofic nu vizează doar zonele abstracte sau teoretice, ci este un infinit vag, maleabil și relațional – un infinit care nu poate fi închis într-o singură idee, structură sau sistem, un ceva care nu trebuie doar înțeles, ci experimentat, explorat și integrat în înțelegerea noastră despre lume. În acest fel, neutrosografia nu oferă pur și simplu o altă definiție a infinitului, ci invită la a trăi cu infinitul ca un concept deschis, în evoluție.

Referințe bibliografice

- [Aguirre] Aguirre, A., 2011, “Cosmological Intimations of Infinity”, în *Infinity: New Research Frontiers*, M. Heller and W. H. Woodin (eds.), Cambridge University Press, 176–192.
- [Aristotle] Aristotle (1983). *Physics: Books III and IV*, în Complete Works of Aristotle, Editor: J. Barnes, Princeton University Press, 1984.
- [Bell 1988] Bell, J. (1988). “Infinitesimals”, *Synthese*, 75(3): 285–315.
- [Bell 2019] Bell, J. (2019). *The Continuous the Discrete and the Infinitesimal in Philosophy and Mathematics*, Cham: Springer.
- [Benardete] Benardete, J. (1964) *Infinity: An Essay in Metaphysics*. Oxford: Clarendon.
- [Brouwer] Brouwer, L.E.J. (1975-1976). *Collected works I*, A. Heyting (ed.), *Collected works II*, H. Freudenthal (ed.), Amsterdam: North-Holland.
- [Cooper] Cooper, J. (2016). “Aristotelian Infinites”, *Oxford Studies in Ancient Philosophy*, 51: 161–206.
- [Kanamori] Kanamori, Akihiro (2009). “Set Theory From Cantor To Cohen,” în: *Handbook of the Philosophy of Science, Philosophy of Mathematics*, Editor: Andrew D. Irvine, North-Holland, 395-459. <https://doi.org/10.1016/B978-0-444-51555-1.50014-6>
- [Kleene] Kleene, C. Stephen (1952). *Introduction to Metamathematics*. North-Holland Publishing Company, Amsterdam New York.
- [Smarandache 1998] Smarandache, F. (2007). *A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic, Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics*, a șasea ediție. Ann Arbor: InfoLearnQuest. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/163/
- [Smarandache 2002] Smarandache, F. *Neutrosophy, A New Branch of Philosophy. Multiple Valued Logic*, 3 (2002): 297-384. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/24
- [Smarandache 2013] Smarandache, Florentin (2005). *Introduction to Neutrosophic Measure, Neutrosophic Integral, and Neutrosophic Probability*. Craiova, Romania: Sitech. Disponibil în Depozitul Digital al Universității din New Mexico, https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/34
- [Weyl] Weyl, H. (1921). “Über die neue Grundlagenkrise der Mathematik,” *Mathematische Zeitschrift*, 10: 39–70.

Perspective Neutrosofice asupra conceptelor “Corp”, “Minte”, “Suflet” și “Spirit”

Să examinăm pe scurt conceptele de „Corp”, „Minte”, „Suflet” și „Spirit” prin prisma neutrosofiei.¹ Deoarece neutrosofia contestă logica binară tradițională, susținând că „adevărul” nu este o entitate fixă, rezultă că orice fenomen sau structură dinamică poate exista în grade diferite (de adevăr, indeterminare și falsitate). Aplicând această abordare triadică asupra celor patru componente, propun noțiunea de {Corp, Minte, Suflet și Spirit} Neutrosofice și discut potențialele sale implicații.

Neutrosofie, Fenomenologie, Corp, Minte, Suflet, Spirit.

Modelele tradiționale prezintă adesea „corpul” și „mintea” ca componente distincte, dualiste. Neutrosofia oferă o abordare diferită prin introducerea conceptului de indeterminare. Această a treia „stare” contestă logica binară și oferă o înțelegere mai fluidă și mai nuanțată. Să introducem aici conceptul de {Corp, Minte, Suflet, Spirit} Neutrosofice și să discutăm câteva dintre implicațiile sale. Pentru a înțelege mai bine acest concept, voi explora pe scurt fenomenologia, care, de asemenea, contestă dualismul cartezian² prin accentuarea inseparabilității dintre „corp” și „mintea”.

¹ O versiune în limba engleză a acestei lucrări a fost publicată în: Smarandache, Florentin (2025). “Neutrosophic Perspectives on the Body-Mind-Soul-Spirit Fluidity.” *Neutrosophic Sets and Systems* 78:97-104. https://digitalrepository.unm.edu/nss_journal/vol78/iss1/6

² Robinson, Howard, “Dualism”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de primăvară 2023), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), URL: <https://plato.stanford.edu/archives/spr2023/entries/dualism>. Accesat la: 21 mai 2024.

1. Perspectiva fenomenologică

Fenomenologia,³ așa cum este explorată în lucrările lui Edmund Husserl⁴ și, ulterior, ale lui Maurice Merleau-Ponty,⁵ pune accent pe unitatea sinelui și pe experiența sa asupra lumii. Acest cadru filosofic susține că „corpul” și „mintea” nu sunt componente izolate sau separate. Din perspectivă fenomenologică, conștiința umană nu poate fi redusă exclusiv la gânduri sau senzații corporale; în schimb, ea cuprinde o experiență trăită care angajează întreaga ființă. Această abordare evidențiază natura relațională și dinamică a existenței umane, în care „corpul” nu este o entitate pasivă, ci modelează activ „mintea” și influențează modul în care o persoană percepe și interacționează cu lumea.

Obiectivul lui Edmund Husserl a fost de a descrie structurile experienței așa cum se prezintă ele conștiinței, eliberate de noțiuni preconcepute sau ipoteze teoretice. Metoda sa de *reducție fenomenologică* a căutat să examineze lumea așa cum este experimentată direct, lipsită de cadre științifice sau metafizice externe. Pentru Husserl, conștiința este inerent intențională — ea este întotdeauna direcționată către un obiect, indiferent dacă acel obiect este fizic sau abstract.

Maurice Merleau-Ponty a recunoscut accentul pus de Husserl pe perspectiva la persoana întâi și pe centralitatea experienței trăite în înțelegerea lumii. Totuși, Merleau-Ponty a introdus modificări semnificative, în special în ceea ce privește interpretarea sa asupra corporalității (întrupării) și a percepției. Una dintre abaterile cheie în fenomenologia lui Merleau-Ponty este afirmația sa conform căreia „corpul” este central pentru percepție și experiență. În timp ce fenomenologia lui Husserl s-a concentrat inițial pe structurile

³ Smith, David Woodruff, “Phenomenology”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de vară 2018), Edward N. Zalta (ed.), URL: <https://plato.stanford.edu/archives/sum2018/entries/phenomenology>. Accesat la: 23 mai 2024.

⁴ Beyer, Christian, “Edmund Husserl”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de iarnă 2022), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), URL: <https://plato.stanford.edu/archives/win2022/entries/husserl>. Accesat la: 23 mai 2024.

⁵ Toadvine, Ted, “Maurice Merleau-Ponty”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de iarnă 2023), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), URL: <https://plato.stanford.edu/archives/win2023/entries/merleau-ponty>. Accesat la: 23 mai 2024.

conștiinței și pe actele de intenționalitate – modul în care ne direcționăm atenția către obiecte – Merleau-Ponty a subliniat modul în care „corpul” modelează percepția noastră asupra lumii. Pentru Merleau-Ponty, „corpul” nu este doar un obiect din interiorul lumii, ci mai degrabă mijlocul primar prin care ne angajăm în lume și o experimentăm. El a introdus conceptul de *corp trăit*, punând accent pe „corp” ca entitate subiectivă, și a respins dualismul cartezian „minte”-„corp”.

În timp ce accentul lui Husserl pe intenționalitate – modul în care conștiința este întotdeauna direcționată către un obiect – a fost fundamental, Merleau-Ponty a extins această noțiune argumentând că percepția nu este doar un act mental, ci o experiență întrupată și situată. El a afirmat că percepția este pre-reflexivă, având loc înainte de orice conceptualizare sau interpretare mentală.

În timp ce fenomenologia lui Husserl a operat adesea într-un cadru intelectual care încerca să facă abstracție de „corp”, abordarea lui Merleau-Ponty rămâne ancorată în înțelegerea faptului că percepția este întotdeauna modelată de experiența corporală. Pentru Merleau-Ponty, existența corporală precede și structurează conștiința.

Deși Husserl, în special în lucrările sale târzii, s-a orientat către o investigare mai abstractă a structurilor conștiinței – explorând esențele experiențelor – Merleau-Ponty s-a concentrat constant pe lumea trăită. Pentru Merleau-Ponty, lumea nu este o entitate externă, obiectivă, care trebuie studiată dintr-o perspectivă detașată, ci o lume care este percepută și experimentată într-un mod întrupat. Merleau-Ponty a preluat analiza intenționalității a lui Husserl și a dezvoltat-o într-o teorie mai integrată a percepției și existenței.

Merleau-Ponty a criticat, de asemenea, dependența lui Husserl de distincțiile carteziene între „subiect” și „obiect”. În timp ce Husserl credea în posibilitatea de a atinge o cunoaștere pură, obiectivă prin reducția fenomenologică, Merleau-Ponty a fost sceptic. Pentru Merleau-Ponty, subiectul este întotdeauna angajat în lume prin percepție și corporalitate, ceea ce înseamnă că „mintea” nu este niciodată complet detașată de lume.

2. Înțelegerea cadrului neutrosofic

Neutrosofia afirmă că fiecare propoziție sau fenomen are trei componente fundamentale: un grad de adevăr (A/T), un grad de indeterminare (I) și un grad de falsitate (F). Acest cadru triadic permite o analiză mai complexă a fenomenelor care nu pot fi reduse la categorii binare. Neutrosofia recunoaște că adevărul nu este absolut, ci poate fluctua de-a lungul unui spectru, fiind influențat de context, percepție și contradicții inerente. Acest principiu poate fi aplicat cadrului format din „corp”, „minte”, „suflet” și „spirit”, fiecare dintre acestea manifestându-se în grade variabile.

Acesta este un model care îmbrățișează fluiditatea și ambiguitatea, iar din această perspectivă, „corpul”, „mintea”, „sufletul” și „spiritul” nu sunt categorii fixe, ci aspecte interconectate și dinamice ale experienței, care pot întruchipa mai multe stări simultan. De exemplu, „corpul” poate fi văzut nu doar ca /sănătos/ sau /bolnav/, ci în stări de tranziție, iar „spiritul” poate fi nici pe deplin /iluminat/, nici complet /deconectat/, ci într-o stare de transformare potențială.

3. {Corpul, Mintea, Sufletul și Spiritul} Neutrosofice

“{Corpul, Mintea, Sufletul, Spiritul} Neutrosofice” reprezintă un cadru conceptual care integrează componentele tradiționale ale existenței umane — corpul, mintea, sufletul și spiritul — prin prisma neutrosofiei.

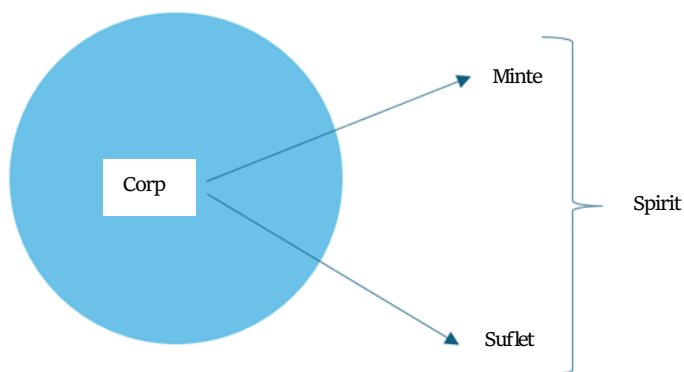

Diagrama de implicație

- Corpul: Corpul reprezintă aspectul fizic al unei persoane, fiind supus proceselor biologice și studiului științific. În termeni neutrosofici, corpul nu se află pur și simplu într-o stare de sănătate sau de boală, ci poate exista și într-o stare neutră, cum ar fi tranziția între starea de bine și afecțiune, între creștere și declin. Sănătatea, prin urmare, nu este o stare binară fixă, ci un proces dinamic cu stări fluctuante de echilibru și dezechilibru.
- Minte: Minte cuprinde funcții cognitive precum gândirea, raționamentul și memoria. În gândirea neutrosofică, mintea nu este limitată la dihotomia rațional versus irațional. În schimb, ea poate ocupa stări de indeterminare, în care credințele, ideile și percepțiile coexistă în grade variabile de claritate și confuzie. Minte este supusă atât analizei logice, cât și influenței emoționale, ceea ce creează o interacțiune dinamică între adevăr, ambiguitate și falsitate.
- Sufletul: Tradițional, sufletul este văzut ca esența sau aspectul imaterial care însuflețește o persoană. Într-un cadru neutrosofic, sufletul întruchipează complexități care nu pot fi reduse la simple categorii de bine sau rău. Acesta poate adăposti atât aspecte autentice ale identității (T), credințe incerte (I), cât și constructe sociale false (F). Prin urmare, sufletul poate fluctua între armonie și tulburare, între lumină și umbră, îmbrățișând întreaga gamă a experiențelor emoționale și spirituale umane.
- Spiritul: este adesea asociat cu transcendența sau cu conexiunea cu divinitatea. Neutrosofia sugerează că spiritul există întotdeauna într-o stare de tranziție, mișcându-se între momente de claritate și ambiguitate, între iluminare și confuzie. Spiritul poate întruchipa adevăruri despre experiențe divine (T), incertitudini legate de credințele spirituale (I) și concepții greșite despre practicile spirituale (F).

Una dintre perspectivele esențiale ale neutrosofiei este recunoașterea faptului că aceste componente – corpul, mintea, sufletul și spiritul – nu funcționează izolat. Mai degrabă, ele sunt interconectate și se implică reciproc în moduri dinamice.

4. Implicații și Exemple (în dezvoltarea personală)

Modelul neutrosific încurajează o abordare flexibilă și nuanțată a dezvoltării personale, îndemnând indivizii să recunoască atât certitudinea, cât și incertitudinea din interiorul lor. Această perspectivă contestă definițiile rigide ale identității, promovând în schimb o înțelegere dinamică a sinelui. În acest context, dezvoltarea personală devine o călătorie de navigare prin aceste stări fluctuante cu deschidere, cultivând o conexiune mai profundă atât cu sinele, cât și cu lumea exterioară.

4.1. Sănătatea fizică și mentală

Atunci când o persoană se simte epuizată fizic (falsitate), acest lucru se poate manifesta sub formă de ceață mentală (indeterminare) și o lipsă de direcție (indeterminare). Cu toate acestea, după un somn odihnitor (adevăr), recuperarea fizică (adevăr) poate duce la o gândire mai clară (mai mult adevăr) și la un simț reînnoit al scopului (mai mult adevăr). Acest lucru demonstrează interdependența dintre starea de bine fizică și claritatea mentală, fiecare influențându-se pe cealaltă în moduri fluide, uneori nedeterminate.

4.2. Starea emoțională și Sănătatea fizică

Stresul emoțional (falsitate) poate avea efecte tangibile asupra corpului, cum ar fi oboseala (indeterminare), care, la rândul său, poate întuneca claritatea mentală (indeterminare). Totuși, practici precum mindfulness-ul (adevăr) pot ameliora stresul, îmbunătățind echilibrul emoțional (adevăr) și vitalitatea fizică (adevăr). Acest exemplu evidențiază modul în care sănătatea emoțională și cea fizică sunt împletite, aflându-se într-o schimbare constantă una în raport cu cealaltă.

4.3. Creșterea spirituală și Claritatea cognitivă

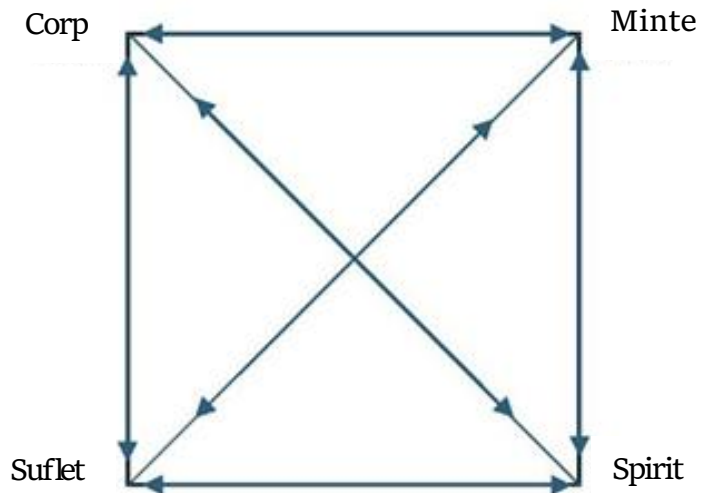
O persoană care se confruntă cu îndoiala spirituală (falsitate) poate observa o scădere corespunzătoare a concentrării mentale (falsitate). Totuși, angajarea în practici spirituale precum meditația sau rugăciunea (adevăr) poate restabili claritatea mentală și poate aprofunda simțul scopului propriu (adevăr), exemplificând modul în care explorarea spirituală impactează stările cognitive și emoționale. Interacțiunea dintre suflet și minte este fluidă, reflectând atât certitudinea, cât și incertitudinea.

5. Integrarea neutrosofiei în înțelegerea umană

Prin aplicarea principiilor neutrosofice asupra acestor patru componente – corp, minte, suflet, spirit – putem explora modul în care acestea interacționează în maniere complexe: fiecare componentă nu există în izolare, ci mai degrabă acestea se influențează reciproc.

De exemplu:

- Corpul afectează stările mentale prin intermediul condițiilor de sănătate.
- Mintea modelează percepțiile asupra esenței sufletului.
- Sufletul influențează credințele spirituale, care la rândul lor pot afecta sănătatea mentală.

Fluiditatea Neutrosofică Corp-Minte-Suflet-Spirit
[Interacțiune Completă]

Recunoașterea acestei interacțiuni permite o viziune mai holistică asupra ființei umane, care admite atât certitudinea, cât și incertitudinea în înțelegerea sinelui.

6. Implicații pentru dezvoltarea personală

Înțelegerea sinelui prin această lentilă neutrosofică încurajează indivizii să îmbrățișeze complexitatea:

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

- Acceptarea faptului că există adevăruri despre sine, recunoscând în același timp zonele în care cineva se simte nesigur sau indus în eroare.
- Încurajarea creșterii personale prin explorarea acestor dimensiuni fără definiții rigide.

Această abordare favorizează un mediu în care indivizii își pot naviga identitățile cu o mai mare flexibilitate și deschidere către schimbare.

Prin îmbrățișarea neutrosofiei, indivizii pot adopta o abordare mai holistică asupra vieții, acceptând complexitatea și fluiditatea stărilor lor fizice, mentale, emoționale și spirituale.

Acest cadru favorizează acceptarea schimbării, a creșterii și a transformării, permițând o explorare de sine continuă, fără constrângerile unor definiții rigide sau ale unor categorii statice. Încurajează o călătorie de dezvoltare pe tot parcursul vieții, în care incertitudinea este văzută ca o parte naturală a experienței umane, mai degrabă decât ca ceva ce trebuie evitat.

7. Concluzii

Cadrul {Corpului, Minții, Sufletului și Spiritului} Neutrosofice oferă un model cuprinzător și holistic pentru înțelegerea existenței umane. Aplicând principiile neutrosofiei, putem depăși modelele dualiste ale adevărului și ne putem angaja în explorarea complexității și nuanțelor inerente experienței umane. În cele din urmă, perspectiva neutrosofică favorizează o înțelegere mai flexibilă, deschisă și evolutivă a sinelui, promovând dezvoltarea personală și starea de bine într-o lume aflată în continuă schimbare.

Referințe bibliografice

[Ashbacher] Ashbacher, C. (2002). *Introduction to Neutrosophic Logic*. Rehoboth: American Research Press.

[Bell] Bell, David (1990). *Husserl*. London: Routledge.

[Bernet] Bernet, Rudolf; Kern, Iso; Marbach, Eduard (1993). *An Introduction to Husserlian Phenomenology*. Evanston: Northwestern University Press.

[Bleeker] Bleeker, C. J. (1959). The Phenomenological Method. *Numen*, 6(2), 96–111. <https://doi.org/10.2307/3269308>

[Carman] Carman, T. (1999). The Body in Husserl and Merleau-Ponty. *Philosophical Topics*, 27(2), 205–226. <http://www.jstor.org/stable/43154321>

- [Carr] Carr, D. (1970). Husserl's Problematic Concept of the Life-World. *American Philosophical Quarterly*, 7(4), 331-339. <http://www.jstor.org/stable/20009365>
- [Falque] Falque, E. (2015). Peut-on réduire le corps? *Archivio Di Filosofia*, 83(1/2), 91-107. <https://www.jstor.org/stable/26572091>
- [Giovannangeli] Giovannangeli, D. (1998). Le retard de la conscience. *Revue Internationale de Philosophie*, 52(205 (3)), 367-375. <http://www.jstor.org/stable/23955879>
- [Guilead] Guilead, R. (1977). Le concept de monde selon Husserl. *Revue de Métaphysique et de Morale*, 82(3), 345-364. <http://www.jstor.org/stable/40901760>
- [Husserl 1931] Husserl, Edmund (1931). *Cartesian Meditations*, trans. D. Cairns, Dordrecht: Kluwer, 1988.
- [Husserl 1939] Husserl, Edmund (1939). *Experience and Judgement*, trans. J. S. Churchill and K. Ameriks, London: Routledge, 1973.
- [Kandasamy, Smarandache] Kandasamy, W. B. Vasantha; Smarandache, F. (2003). *Fuzzy Cognitive Maps and Neutrosophic Cognitive Maps*. Rehoboth: American Research Press.
- [Kidder] Kidder, P. (1987). Husserl's Paradox. *Research in Phenomenology*, 17, 227-242. <http://www.jstor.org/stable/24654861>
- [Merleau-Ponty 1945] Merleau-Ponty, Maurice (1945). *Phénoménologie de la perception*. Reprinted 2013. Paris: Gallimard.
- [Merleau-Ponty 1960] Merleau-Ponty, Maurice (1960). *Signes*. Paris: Gallimard.
- [Merleau-Ponty 1964] Merleau-Ponty, Maurice (1964). *The Primacy of Perception*. James Edie (ed.), Evanston: Northwestern University Press.
- [Merleau-Ponty 1996] Merleau-Ponty, Maurice (1996). *Sens et non-sens*. Paris: Gallimard.
- [Raval] Raval, R. K. (1972). An Essay on `Phenomenology'. *Philosophy and Phenomenological Research*, 33(2), 216-226. <https://doi.org/10.2307/2106461>
- [Silverman] Silverman, H. J. (1984). Phenomenology: From Hermeneutics To Deconstruction. *Research in Phenomenology*, 14, 19-34. <http://www.jstor.org/stable/24654400>
- [Smarandache 1998] Smarandache, F. (2007). A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic, Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics, Ediția a șasea. Ann Arbor: InfoLearnQuest. https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/163/

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

[Smarandache 2002] Smarandache, F. Neutrosophy, A New Branch of Philosophy. *Multiple Valued Logic*, 3 (2002): 297-384.
https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/24

[Smarandache 2018] Smarandache, F. (2018). Neutropsychic Personality. A mathematical approach to psychology. Ediția a treia. Brussels: Pons.
https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/29/
<https://fs.unm.edu/NeutropsychicPersonality-ed3.pdf>

[Smarandache 2019] Smarandache, F. (2019). Introduction to Neutrosophic Sociology (Neutrosociology). Brussels: Pons.
https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/28/
<https://fs.unm.edu/Neutrosociology.pdf>

[Tillette] Tillette, X. (1965). Husserl et la notion de Nature: (Notes prises au cours de Maurice Merleau-Ponty). *Revue de Métaphysique et de Morale*, 70(3), 257-269. <http://www.jstor.org/stable/40902110>

O abordare neutrosofică a fenomenelor sociale

Sociologia caută să înțeleagă societățile umane și comportamentele sociale din cadrul acestora, explorează organizarea, structura, dinamica și transformările societății de-a lungul timpului. Totuși, metodele sociologice tradiționale se confruntă cu provocări semnificative în abordarea complexității și indeterminării inerente datelor sociale – date care sunt adesea ambigue, incomplete și contradictorii. Neutrosociologia oferă o nouă abordare pentru studierea și modelarea fenomenelor sociale, utilizând instrumente matematice și filosofice capabile să analizeze incertitudinea.

Neutrosociologie, Sisteme sociale neutrosofice, Modele matematice, Fenomene sociale, Schimbare socială, Prognoză sociologică, Probabilitate neutrosofică, Indeterminare, Norme sociale, Triade sociologice, Structuri familiale, Mișcări politice, Complexitate socială, Adevăr, Falsitate, Indeterminare, Construcții de gen, Date sociale, Schimbări culturale, Modele în științele sociale, Sisteme sociale dinamice, Neutrosofie, Teorie sociologică.

1. Introducere

Interesul meu pentru reprezentarea matematică a evenimentelor socio-politice m-a determinat să explorez posibilitatea ca modelele matematice, ecuațiile sau operatorii să descrie în mod eficient complexitățile fenomenelor sociale. Această investigație a ridicat mai multe întrebări esențiale:

- Pot fenomenele sociale fi reprezentate matematic?
- Cum putem lua în considerare aspectele societății care nu pot fi modelate?
- Este posibil să prezicem traiectoriile viitoare ale societăților umane – cum ar putea arăta acestea peste o sută sau o mie de ani?
- Cum ar putea evolua sau dispărea structurile sociale viitoare? Vor rămâne ele divizate pe clase sau vor apărea noi forme de organizare?

- Cum vor evolua structurile familiale? Vor fi modelele tradiționale înlocuite cu alternative precum familiile monoparentale, poligamia, poliandria sau chiar dizolvarea unității familiale?
- Cum putem prevedea științific schimbările sociale folosind metode precum lanțurile Markov și la ce grad de precizie putem aștepta?

Pentru a răspunde acestor întrebări, am propus cadrul neutrosofic, capabil să îmbrățișeze complexitățile și incertitudinile din viața socială. Prin aplicarea logicii neutrosofice, a teoriei mulțimilor și a probabilității neutrosofice, se pot dezvolta modele mai precise ale fenomenelor sociale, integrând gradele de adevăr, indeterminare și falsitate care caracterizează datele sociale.

2. Conceptul de sociologie neutrosofică (NeuroSociologie)

Sociologia neutrosofică își are rădăcinile în neutrosofie, un cadru filosofic care investighează gradele de adevăr (T), indeterminare (I) și falsitate (F) în diverse domenii. Aceste concepte sunt esențiale în sociologia neutrosofică, deoarece permit o reprezentare mai nuanțată a naturii contradictorii și adesea nesigure a datelor sociale.

Datele sociologice tradiționale sunt rareori complete sau complet clare. De cele mai multe ori, ele sunt ambigue, contradictorii și incomplete. Sociologia neutrosofică oferă o metodă de abordare a acestor imperfecțiuni, permițând sociologilor să modeleze faptele sociale în funcție de gradul de adevăr, gradul de indeterminare și gradul de falsitate al acestora. Acest cadru ne permite să reflectăm complexitatea realității sociale cu o precizie mai mare decât abordările sociologice clasice.

De exemplu, să luăm în considerare conceptul de „democrație” aplicat unei țări. În sociologia convențională, o țară este fie democratică, fie nu este. Totuși, o analiză mai detaliată arată că anumite legi sau politici pot să nu fie aliniate cu principiile democratice sau că diferite grupuri pot avea interpretări contradictorii asupra a ceea ce înseamnă democrația. Prin analiza neutrosofică, putem exprima nivelul de democrație al unei țări ca un concept (T, I, F), unde ‘T’ reprezintă gradul de adevăr (de exemplu, 80% democratică), ‘I’ reprezintă gradul de indeterminare (de exemplu, 10% incert), iar ‘F’ reprezintă gradul de falsitate (de exemplu, 10% nedemocratică).

3. Triadele neutrosofice și aplicațiile lor

În sociologia neutrosofică, triadele sunt utilizate pentru a modela relațiile dintre un concept (T), omologul său indeterminat (I) și opusul sau anti-conceptul său (F). Aceste triade oferă un cadru pentru înțelegerea interacțiunii dinamice dintre concepte în cadrul fenomenelor sociale.

De exemplu, în context sociologic, conceptul de „bărbat” este completat de anti-conceptul „femeie”, iar „transgender” servește drept omolog indeterminat. Această triadă—[Bărbat, Transgender, Femeie]—demonstrează cum genul este o construcție socială, incluzând diferite grade de adevăr, indeterminare și opoziție. Triade similare pot fi aplicate altor construcții sociologice, cum ar fi clasa socială, afilierea politică sau structurile familiale.

Mai mult, sociologia neutrosofică permite descompunerea acestor triade în subcomponente. De exemplu, atunci când analizăm dinamica puterii dintre două echipe de fotbal, putem defini diferite grade ale victoriei, cum ar fi probabilitatea ca o echipă să câștige la un gol diferență față de două sau mai multe goluri, sau probabilitatea unui rezultat de egalitate. Fiecare dintre aceste componente poate fi descrisă prin propriile valori T, I, F, conducând la un model mai precis și multidimensional al evenimentului social.

4. Sisteme sociale neutrosofice

Sociologia neutrosofică consideră sistemele sociale ca fiind dinamice, deschise și în continuă evoluție. Spre deosebire de modelele sociologice tradiționale, care se concentrează adesea pe reprezentări statice ale societății, sociologia neutrosofică admite faptul că sistemele sociale fluctuează între stări de ordine și dezordine. Aceste fluctuații sunt influențate de diverși factori, atât vizibili, cât și mai puțin vizibili, cum ar fi schimbările culturale, presiunile economice și mișcările politice. Sistemele sociale nu sunt niciodată perfect stabile; ele oscilează constant între perioade de aparentă stabilitate și momente de instabilitate. De exemplu, ascensiunea și declinul ideologiilor politice, schimbarea rolurilor familiale sau natura fluctuantă a mișcărilor sociale pot fi modelate ca tranziții între stări ordonate și dezordonate. Sociologia neutrosofică ne permite să surprindem aceste tranziții, luând în considerare gradele de ordine, dezordine și indeterminare din cadrul fiecărui sistem.

5. Prognoza sociologică și schimbarea socială

Una dintre cele mai convingătoare aplicații ale sociologiei neutrosofice este potențialul său pentru prognoza sociologică.

Prin utilizarea probabilității neutrosofice, putem estima probabilitatea apariției unor evenimente sociale viitoare, cum ar fi revoluțiile, războaiele sau schimbările în structurile familiale. Statisticile neutrosofice oferă posibilitatea de a identifica modele ale schimbării sociale, ajutând factorii de decizie, oamenii de știință socială și futurologii să ia decizii mai bine informate despre evoluția societăților.

De exemplu, viitorul structurilor familiale rămâne o problemă esențială pentru sociologi.

Va rezista modelul tradițional al familiei sau vor deveni mai răspândite forme alternative de viață familială, precum poliamoria, familiile monoparentale sau alte structuri?

Probabilitatea neutrosofică ne permite să modelăm aceste posibilități, fiecare având propriul său grad de adevăr, indeterminare și falsitate.

6. Norme și reguli sociale neutrosofice

Normele și regulile sociale din orice societate sunt modelate de grade variabile de adevăr, falsitate și indeterminare. Ceea ce un grup consideră acceptabil din punct de vedere moral, altul poate percepe ca fiind greșit din punct de vedere etic, în timp ce un al treilea grup poate rămâne incert cu privire la această problemă.

Sociologia neutrosofică ia în considerare această complexitate, reprezentând normele sociale sub formă de reguli (T, I, F), care reflectă adevărul parțial și indeterminarea inerentă valorilor sociale.

De exemplu, anumite practici culturale, precum poligamia sau pedeapsa capitală, pot fi considerate moral acceptabile în unele societăți, dar neetice în altele. Sociologia neutrosofică admite că aceste norme nu sunt absolute, ci sunt supuse schimbării și reinterpretării în funcție de perspectivele culturale, istorice și individuale.

7. Adevăruri multiple și falsități multiple în viața socială

Un principiu fundamental al sociologiei neutrosofice este recunoașterea faptului că în viața socială coexistă multiple adevăruri și falsități. Diferiți indivizi și grupuri percep faptele sociale în moduri diferite, fiind adesea influențați de prejudecăți personale, culturale sau ideologice. Astfel, faptele sociale sunt rareori absolute; ele sunt frecvent interpretate prin prisma experienței individuale și colective.

Sociologia neutrosofică propune o diversitate de perspective, întrucât nicio interpretare a unui fapt social nu este universal „corectă” pentru toți oamenii. Această abordare permite o înțelegere mai profundă a complexității interacțiunilor sociale și a multiplelor interpretări care apar în contexte sociale diverse.

8. Concluzii

Sociologia neutrosofică oferă un instrument valid pentru înțelegerea complexităților și contradicțiilor din viața socială. Prin integrarea principiilor neutrosofiei—grade de adevăr, indeterminare și falsitate—în analiza sociologică, putem reprezenta mai precis natura fluidă și dinamică a societății. Pe măsură ce continuăm să ne confruntăm cu incertitudinile și complexitățile fenomenelor sociale, sociologia neutrosofică are potențialul de a deveni o resursă valoroasă atât pentru cercetarea teoretică, cât și pentru luarea deciziilor practice.

Referințe bibliografice

[Berger, Luckmann] Berger, Peter L.; Luckmann, Thomas (1966). *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. (*Construcția socială a realității: Un tratat despre sociologia cunoașterii*). Anchor Books.

[Bourdieu] Bourdieu, Pierre (1990). *The Logic of Practice*. (*Logica practicii*). Traducere de Richard Nice, Stanford University Press, 1990.

[Foucault] Foucault, Michel (1977). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. (*Disciplină și pedeapsă: Nașterea închisorii*). Traducere de Alan Sheridan, Pantheon Books.

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

[[Gadamer](#)] Gadamer, Hans-Georg (1975). Truth and Method. (*Adevăr și metodă*). Traducere de Joel Weinsheimer și Donald G. Marshall, Sheed & Ward.

[[Giddens](#)] Giddens, Anthony. The Consequences of Modernity. (*Consecințele modernității*). Stanford University Press, 1990.

[[Smarandache 2019](#)] Smarandache, Florentin. (2019). Introduction to Neutrosophic Sociology (Neutrosociology). (*Introducere în sociologia neutrosofică. Neutrosociologie*). Brussels: Pons.

Societatea Neutrosofică: Grade de Evoluție, Indeterminare și Involuție

Ideea evoluției sociale a fost un element central al gândirii sociologice timp de secole, influențând înțelegerea noastră asupra dezvoltării societății, a transformării acesteia și a factorilor care determină schimbarea socială. Abordările tradiționale, precum cele propuse de Talcott Parsons și Herbert Spencer, pun accent pe procesele liniare de dezvoltare și progres în societate. Totuși, aceste perspective nu reușesc adesea să surprindă complexitatea și ambiguitatea inerente dinamicii sociale moderne. Evoluția Socială Neutrosofică, ca o rafinare a acestor teorii anterioare, introduce un cadru mai nuanțat, care încorporează rolurile evoluției, involuției și indeterminării în dezvoltarea continuă a societăților. Această abordare recunoaște că schimbarea socială nu este doar o progresie către o stare ideală, ci implică o interacțiune dinamică a mai multor forțe, conducând la rezultate variate în funcție de parametrii luați în considerare.

Sociologie neutrosofică, Probabilitate neutrosofică, Indeterminare, Sisteme sociale neutrosofice, Evoluție socială neutrosofică, Fenomene sociale, Schimbare socială, Prognoză sociologică, Norme sociale, Date sociale, Sisteme sociale dinamice.

1. Introducere

În centrul modelelor dialectice tradiționale ale schimbării sociale, cum ar fi teoria marxistă,¹ se află înțelegerea că evoluția socială se desfășoară prin interacțiunea opuselor—tipic încadrate ca teză și antiteză—care se rezolvă într-o sinteză.² Această dialectică implică o progresie clară și liniară: structurile

¹ Wilterdink, Nico și Form, William. "social change". *Encyclopedia Britannica*, 16 Dec. 2024, <https://www.britannica.com/topic/social-change>. Accesat la 10 februarie 2025

² Maybee, Julie E., "Hegel's Dialectics", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Ediția de iarnă 2020), Edward N. Zalta (ed.), <https://plato.stanford.edu/archives/win2020/entries/hegel-dialectics>. Accesat la 10 februarie 2025.

societale evoluează prin conflict și contradicție, avansând treptat către o nouă stare, mai dezvoltată. De exemplu, în marxism, tranziția de la feudalism la capitalism, și mai târziu de la capitalism la socialism, este văzută ca o traiectorie evolutivă naturală, condusă de contradicțiile inerente din sistem.

În contrast, neutrosofia introduce o înțelegere mai complexă a evoluției. În loc să se concentreze doar pe opoziția binară dintre [A] (*teza*) și [antiA] (*antiteza*), Evoluția Neutrosofică propune un proces mai amplu de dezvoltare, caracterizat de grade de evoluție, involuție și indeterminare—fiecare dintre acestea putând influența schimbarea societală în funcție de parametri luați în considerare.

1.1. Gradul de Evoluție

Acesta se referă la măsura în care o societate progresează sau se transformă într-o direcție pozitivă în raport cu anumiți parametri sociali (cum ar fi creșterea economică, progresul tehnologic sau stabilitatea politică).

1.2. Gradul de Involuție

Acesta reprezintă regresul sau deteriorarea unor aspecte ale societății, în care anumiți parametri sociali (precum valorile culturale, sustenabilitatea mediului sau sănătatea publică) pot suferi un declin sau pot întâmpina obstacole.

1.3. Gradul de Indeterminare

Acesta indică domeniile în care schimbarea nu este clar progresivă sau regresivă. Aceste spații ambigue reflectă parametri sociali care rămân neutri sau neclari în evoluția lor, menținându-se neschimbați sau într-o stare de flux, fără o direcție clară.

Astfel, Evoluția Socială Neutrosofică depășește simplitatea liniară a teoriilor tradiționale despre evoluție, oferind un cadru care recunoaște complexitatea schimbării sociale și prezența stărilor neutre sau indeterminate care complică înțelegerea progresului.

2. Evoluția Socială Neutrosofică: teorie și aplicare

Talcott Parsons³ a propus ideea evoluției sociale, concentrându-se pe adaptarea și integrarea funcțională a sistemelor sociale. Parsons credea că societățile evoluează adaptându-se la noi provocări, crescând în complexitate și îndreptându-se către o ordine socială mai mare. Cu toate acestea, această viziune a fost criticată pentru supraaccentuarea aspectelor pozitive ale evoluției sociale și neglijarea prezenței problemelor sociale care persistă sau chiar se agravează în timp. C. Wright Mills⁴ a criticat ideea „supraviețuirii celor mai apte societăți”, subliniind persistența inegalităților sociale și a problemelor precum sărăcia, opresiunea și conflictul, care par să reziste rezolvării.⁵

Construind pe aceste critici, Evoluția Socială Neutrosofică introduce o perspectivă mai nuanțată care recunoaște atât potențialul de transformare pozitivă, cât și realitatea problemelor persistente din societate. Acest cadru sugerează că schimbarea socială nu rezultă pur și simplu într-o îmbunătățire continuă, așa cum a prevăzut Parsons, ci implică mai degrabă o combinație de avansuri evolutive, regrese involutive și stări indeterminate.

În practică, Evoluția Socială Neutrosofică necesită să luăm în considerare o multitudine de parametri sociali—economici, tehnologici, culturali, politici și de mediu—care interacționează în moduri complexe. Acești parametri evoluează în ritmuri diferite și în direcții diferite. De exemplu, în timp ce o societate poate experimenta avansuri tehnologice, cum ar fi dezvoltarea internetului sau a dispozitivelor mobile, aceste avansuri pot crea simultan noi forme de probleme sociale, cum ar fi criminalitatea cibernetică, bullying-ul online sau problemele de confidențialitate. Astfel, schimbarea socială nu este pur pozitivă; ea implică un act complex de echilibrare între progres, regres și incertitudine.

³ Britannica, The Editors of Encyclopaedia. „Talcott Parsons”. *Encyclopedia Britannica*, 9 Dec. 2024, <https://www.britannica.com/biography/Talcott-Parsons>. Accesat la 10 februarie 2025.

⁴ Britannica, The Editors of Encyclopaedia. „C. Wright Mills”. *Encyclopedia Britannica*, 24 Aug. 2024, <https://www.britannica.com/biography/C-Wright-Mills>. Accesat la 10 februarie 2025.

⁵ John D Brewer (2004). „Imagining The Sociological Imagination: The Biographical Context of a Sociological Classic,” *British Journal of Sociology* 55:3, 319–333.

3. Impactul tehnologiei asupra societății

Unul dintre cele mai clare exemple de Evoluție Socială Neutrosofică poate fi observat în rolul pe care tehnologia îl joacă în modelarea societății contemporane. Apariția internetului și a tehnologiei mobile a transformat comunicarea, comerțul, educația și interacțiunea socială în moduri care nu ar fi putut fi anticipate cu doar câteva decenii în urmă. Aceste schimbări demonstrează natura multidimensională a evoluției sociale, unde progresul într-un domeniu poate duce simultan la provocări în altul.

3.1. Evoluția socială

Tehnologia a facilitat o comunicare mai rapidă și mai eficientă, permițând oamenilor să se conecteze la distanțe mari. Inovații precum educația la distanță (e-learning), comerțul electronic și munca de la distanță au transformat modul în care lucrăm și învățăm, creând noi oportunități de participare economică și acces la informație. De asemenea, internetul a făcut posibilă formarea unor noi tipuri de rețele și comunități sociale, reunind oamenii pe baza intereselor și obiectivelor comune, indiferent de locația geografică.

3.2. Involuția socială

Cu toate acestea, proliferarea rapidă a tehnologiei a generat și consecințe negative neașteptate. Eroziunea intimității, cauzată de supravegherea extinsă și colectarea masivă de date, a devenit o problemă socială majoră. Criminalitatea cibernetică, precum furtul de identitate, fraudele online și atacurile informatice, a creat noi provocări atât pentru indivizi, cât și pentru guverne. În plus, dependența excesivă de dispozitivele mobile și internet a fost asociată cu izolarea socială, probleme de sănătate mintală și dependență, în special în rândul tinerilor. Deși tehnologia a facilitat interacțiunea socială într-o anumită măsură, a contribuit și la destrămarea formelor tradiționale de comunitate și coeziune socială.

3.3. Indeterminare (aspecte neutre sau neschimbate)

În ciuda numeroaselor schimbări aduse de tehnologie, unele aspecte ale vieții umane rămân neschimbate. Oamenii continuă să își facă prieteni, să experimenteze conflicte și să caute sens și scop în viață. Tehnologia nu a modificat fundamental natura relațiilor umane sau tiparele de bază ale

interacțiunii sociale—oamenii încă se distrează, călătoresc, muncesc și se joacă în moduri similare, chiar dacă aceste activități sunt tot mai des mediate de tehnologiile digitale.

Acest lucru ilustrează natura neutrosofică a schimbării sociale, unde tehnologia generează simultan evoluție, involuție și indeterminare în diferite dimensiuni ale societății. Relația societății cu tehnologia este departe de a fi simplă; ea este marcată de progres în unele domenii, regres în altele și neutralitate sau ambiguitate în altele.

4. Evoluția Neutrosofică Rafinată

Pentru a surprinde mai bine complexitatea evoluției sociale, Evoluția Socială Neutrosofică introduce conceptul de Evoluție Neutrosofică Rafinată, care elaborează în continuare gradele de evoluție, involuție și indeterminare care se pot manifesta în orice societate dată. Acest model rafinat introduce niveluri multiple de analiză pentru fiecare parametru social, permițând o înțelegere mai granulară a schimbării sociale.

De exemplu, o schimbare socială poate duce la grade variate de evoluție (T_1, T_2, T_3, \dots) într-un set de parametri sociali, în timp ce rezultă grade de involuție (F_1, F_2, F_3, \dots) în altul. În unele zone, schimbările pot rămâne neutre (I_1, I_2, I_3, \dots), reflectând nicio transformare semnificativă în *status quo*, în timp ce în altele, rezultatul poate fi incert sau neclar ($I(n+1), I(n+2), \dots$), reflectând natura indeterminată a forțelor sociale. Această abordare rafinată ne permite să înțelegem mai bine multiplicitatea factorilor în joc în orice schimbare socială, depășind dihotomiile simpliste de progres vs. regres.

5. Concluzie

Evoluția Socială Neutrosofică oferă un cadru sofisticat și nuanțat pentru înțelegerea dinamicii schimbărilor sociale. Prin integrarea gradelor de evoluție, involuție și indeterminare, această abordare ia în considerare complexitatea și impredictibilitatea proceselor sociale. Schimbarea socială nu este, de obicei, un progres liniar și direct către o stare ideală; dimpotrivă, este marcată de forțe aflate în conflict și în echilibru, care pot împinge societatea înainte, înapoi sau o pot lăsa într-un spațiu ambiguu și neutru.

Referințe bibliografice

[[Babbie](#)] Babbie, Earl R. (2013). *The Practice Of Social Research*. A treisprezecea ediție. New Delhi: Rawat Publications.

[[Castells](#)] Castells, Manuel (2010). *The Information Age: Economy, Society and Culture*. Vol. 1: *The Rise of the Network Society* (1996), Vol. 2: *The Power of Identity* (1997), Vol. 3: *End of Millennium* (1998). Ediția a doua. Wiley-Blackwell

[[Marx, Engels](#)] *Manifesto of the Communist Party* de Karl Marx și Frederick Engels (Februarie 1848), în *Marxist Internet Archive*: <https://www.marxists.org/archive/marx/works/download/pdf/Manifesto.pdf>.

[[Mills](#)] Mills, C. Wright (1959). *The Sociological Imagination*. Oxford University Press.

[[Smarandache, Vatuiu](#)] Smarandache, Florentin; Vătuiu, Andrusa R. (2019). *Human Neutrosophic Evolution in Spiral or The Divine is in the Man*. Română – English (ediție bilingvă). Oradea: Kalendarium. <https://fs.unm.edu/SpiralNeutrosophicEvolution.pdf>

[[Smarandache](#)] Smarandache, Florentin (2018). *Neutrosophic Evolution as extension of Darwin's Evolution. The Cave Case*. Oradea: Kalendarium. <https://fs.unm.edu/NeutrosophicEvolution.pdf>

[[Winner](#)] Winner, Langdon (2020). *The Whale and the Reactor. A Search for Limits in an Age of High Technology*. Ediția a doua. The University of Chicago Press.

Materialismul Neutrosofic: o extindere a materialismului dialectic

Materialismul, ca viziune filosofică, a suferit mai multe transformări evolutive, de la materialismul metafizic clasic la materialismul dialectic mai dinamic și mai conștient social propus de Marx. În acest scurt articol, propun conceptul de Materialism Neutrosofic, care extinde și rafinează materialismul dialectic. Materialismul Neutrosofic oferă un cadru mai larg și mai nuanțat pentru înțelegerea condițiilor materiale, forțelor sociale și ideilor în modelarea istoriei umane și a realității sociale.

Materialism Neutrosofic, Materialism Dialectic, Neutrosofie, Dialectica Hegeliană, Marxism, Societate neutrosofică, Materialism Istoric, Capitalism, Comunism, Socialism, Sistem economic, Sistem hibrid.

1. Introducere

În centrul materialismului dialectic se află dialectica—un proces în care o *teză* dă naștere *antitezei* sale, iar contradicțiile lor inerente sunt reconciliate într-o *sinteză*. Acest proces a fost articulat de Hegel și ulterior însușit de Marx pentru a explica dezvoltarea condițiilor materiale și a structurilor sociale. În dialectica hegeliană, teza și antiteza sunt opuse, iar conflictul lor duce la o rezoluție superioară, sau sinteză.

2. Evoluția conceptuală

Filosofia neutrosofică se bazează pe această structură dialectică hegeliană, introducând un al patrulea element: *neutroteza*. Această neutroteză reprezintă terenul neutru sau indeterminatul dintre opuse, făcând legătura între teză și antiteza sa. În acest fel, neutrosofia permite o explorare mai profundă a contradicțiilor din societate, oferind nu doar o sinteză, ci o rezoluție mai bogată, mai inclusivă. Astfel, materialismul neutrosofic poate fi văzut ca o extensie a materialismului dialectic—una care încorporează neutralitatea și indeterminarea care există între forțele opuse din societate.

De exemplu, în procesul dialectic, [A] (teza) și [antiA] (antiteza) sunt opuse polare, iar conflictul lor este rezolvat în mod tradițional prin sinteză. În neutrosofie, neutralitatea sau indeterminarea dintre aceste opuse—reprezentate ca [neutA]—contribuie la rezoluție, fie îmbunătățind o parte, cealaltă, sau ambele. Mai mult, în neutrosofia rafinată, forțele neutre nu sunt statice, ci pot fi variate și multiple, permițând astfel modele mai complexe, dinamice ale fenomenelor sociale.

3. Perspective neutrosofice asupra Dialecticii lui Engels

Formularea dialecticii de către Engels, fundamentată pe materialism, a fost esențială în conturarea filosofiei marxiste. Materialismul Neutrosofic dezvoltă și mai mult dialectica lui Engels în următoarele moduri:

3.1. Legea întâi: Unitatea și conflictul opozițiilor și ale neutralilor lor

Prima lege a lui Engels, care afirmă unitatea și conflictul opozițiilor, este extinsă pentru a include rolul neutralilor. Materialismul Neutrosofic sugerează că opozițiile nu doar că se află în conflict, dar sunt și modelate și influențate de neutralii care intervin într-un mod sau altul.

Acești neutrali nu sunt pasivi, ci contribuie activ la rezolvarea contradicțiilor într-o direcție sau alta.

3.2. Legea a doua: Schimbări cantitative și calitative

În timp ce a doua lege a lui Engels sugerează că schimbările cantitative conduc în cele din urmă la transformări calitative, Materialismul Neutrosofic introduce ideea că aceste schimbări pot avea loc atât gradual, cât și spontan. Schimbările cantitative—cum ar fi o creștere a bogăției sau dezvoltarea tehnologică—duc adesea la schimbări de rutină sau incremental.

Cu toate acestea, schimbările calitative, care pot părea radicale, pot avea loc și brusc, fără o acumulare treptată.

3.3. Legea a treia: Negarea negării

A treia lege a dialecticii, negarea negării, sugerează că transformările sociale au loc printr-un proces de negare. Pentru Marx, aceasta însemna negarea feudalismului prin capitalism, iar apoi negarea capitalismului prin comunism. În Materialismul Neutrosofic, însă, recunoaștem posibilitatea unei

a treia negări—revenirea comunismului înapoi în capitalism, așa cum se poate observa în țări precum China, Rusia și Vietnam, unde economiile fost comuniste au adoptat elemente capitaliste.

Acest lucru subliniază natura ciclică și, uneori, contradictorie a schimbării sociale, unde sisteme care se credeau răsturnate pot reapărea sub o formă modificată.

4. Societatea Neutrosofică: o combinație de capitalism și comunism

Conceptul de Societate Neutrosofică apare din recunoașterea faptului că nu există o societate pur capitalistă sau comunistă în lumea modernă. În schimb, societățile sunt caracterizate de grade variate de elemente capitaliste și comuniste, rezultând în sisteme hibride care combină opusele.

Marx a prezis că comunismul va apărea din contradicțiile capitalismului, dar realitatea secolului XXI a arătat că, în anumite moduri, capitalismul a apărut în interiorul statelor foste comuniste. China și Rusia, de exemplu, au făcut tranziția de la economii planificate centralizat la sisteme hibride care încorporează elemente ale capitalismului, menținând în același timp un cadru politic nominal comunist.

Această schimbare demonstrează evoluția unei Societăți Neutrosofice—ca o societate care integrează atât caracteristici capitaliste, cât și comuniste. În mod similar, în țări capitaliste precum Franța, Germania și națiunile nordice, socialismul s-a manifestat prin programe sociale extinse, cum ar fi asistența medicală și educația universale, sisteme de asistență socială și programe de pensionare, combinând sistemele economice capitaliste cu politici sociale socialiste.

Societatea Neutrosofică, prin urmare, nu este binară, ci mai degrabă un spectru în care elementele capitaliste și comuniste coexistă în grade variate. În acest context, societatea nu este definită doar de capitalism [A] sau comunism [antiA], ci de o interacțiune dinamică a ambelor, alături de elementele lor de neutralizare.

5. Materialism clasic vs. Materialism Neutrosofic

Materialismul clasic, în special în tradiția marxistă, subliniază primatul condițiilor materiale în modelarea societății. Acest materialism este inerent dialectic, concentrându-se pe interrelațiile opuselor—cum ar fi conflictul dintre capital și muncă.

În contrast cu Materialismul metafizic clasic, care tratează lumea materială ca statică și deconectată, Materialismul Dialectic îmbrățișează natura dinamică și interconectată a condițiilor materiale.

Materialismul Neutrosofic se bazează pe acesta, încorporând indeterminările și neutralitățile care există în sistemele materiale și ideologice. În loc să se concentreze doar pe opoziția binară dintre materialism și idealism, Materialismul Neutrosofic recunoaște că mediile materiale—fie că sunt sisteme economice, structuri societale sau construcții ideologice—sunt influențate nu doar de interacțiunea opuselor, ci și de prezența forțelor neutre. Aceste forțe neutre pot lua forme diferite, influențând traiectoria schimbărilor sociale, economice și politice.

Materialismul Neutrosofic ține cont de dinamicitate, conectivitate și evoluție în mediile materiale, recunoscând în același timp că neutralitatea joacă un rol semnificativ în modelarea cursului istoriei. Societățile evoluează și se schimbă nu printr-o oscilație simplistă între opuse, ci prin interacțiunea opuselor și a forțelor lor de neutralizare.

6. Materialismul Istoric Neutrosofic

Materialismul Istoric al lui Marx susține că condițiile materiale ale societății—în special modul său de producție—determină structura și dezvoltarea instituțiilor sociale și politice. Materialismul Istoric Neutrosofic extinde acest concept, sugerând că istoria nu este modelată doar de forțele materiale sau idei, ci și de interacțiunea dintre condițiile materiale, forțele ideologice și forțele neutre care mediază între ele.

Istoria, din această perspectivă, este modelată de un echilibru dinamic al forțelor materiale, fenomenale și ideologice, fiecare contribuind la desfășurarea evenimentelor istorice. Spre deosebire de accentul pus de Marx pe conflictul de clasă ca motor principal al schimbării istorice, Materialismul

Istoric Neutrosofic recunoaște că dinamica socială este mai complexă, implicând nu doar conflict, ci și cooperare și neutralitate (de exemplu, ignoranța).

În acest cadru extins, influența vremii, geografiei, sistemelor politice și factorilor culturali joacă un rol în modelarea materialismului istoric al unei societăți date. Materialismul Neutrosofic recunoaște, de asemenea, intersecția materialismului cu ideologia, unde schimbarea socială are loc printr-o interacțiune complexă între condițiile materiale, idei și spațiile neutre dintre ele.

7. Concluzie

Materialismul Neutrosofic oferă un cadru mai extins și mai flexibil pentru înțelegerea complexităților sistemelor sociale și ale schimbărilor istorice. Prin integrarea principiilor neutrosofiei—dinamicitate, conectivitate, evoluție și neutralitate—în gândirea materialistă, Materialismul Neutrosofic ne permite să înțelegem mai bine natura multidimensională a realității sociale, sugerând că schimbarea socială nu este doar rezultatul confruntării forțelor opuse, ci și rezultatul interacțiunii dintre opoziții, neutralizatorii lor și condițiile materiale în continuă evoluție ale vieții.

Referințe bibliografice

- [Althusser] Althusser, Louis (2001). *Lenin and Philosophy and Other Essays*. Traducere după ediția franceză din 1971 de Ben Brewster. NYU Press, Monthly Review Press. *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/j.ctt9qgh9v>
- [Engels] Engels, F. (1976). *Dialectics of Nature*. Moscova: Progress Publishers. https://archive.org/details/dialecticsofnature/page/n3/_mode/2up (Engels a scris cartea între 1873 și 1886, dar nu a fost publicată în întregime până în 1925.)
- [Foucault] Foucault, M. (1975). *Surveiller et punir : Naissance de la prison*. Gallimard.
- [Giddens] Giddens, A. (2009). *Sociology*. Polity Press.
- [Hegel] Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (2018). *The Phenomenology of Spirit*. Traducere de Terry Pinkard și Michael Baur. Cambridge University Press. DOI: 10.1017/9781139050494. (Ediția princeps a *Phänomenologie des Geistes* a apărut în 1807.)

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

[[Hobsbawm](#)] Hobsbawm, E. J. (1994). *The Age of Extremes: The Short Twentieth Century 1914-1991*. Abacus.

[[Lukács](#)] Lukács, G. (1971). *History and Class Consciousness: Studies in Marxist Dialectics*. MIT Press. Eserile originale au fost scrise între 1919 și 1922.

[[Marx](#)] Marx, K. (1867). *Capital: volume I*. Traducere de Ben Fowkes. Penguin Classics. (Ediția princeps a *Das Kapital*, volumul 1 a apărut în 1867).

[[Sartre](#)] Sartre, J.-P. (1960). *Critique de la raison dialectique*. Gallimard

[[Smarandache](#)] Smarandache, Florentin (1998) *Neutrosophy. Neutrosophic Probability, Set, and Logic*. ProQuest Information and Learning. Ann Arbor, Michigan, USA.

[[Vattimo](#)] Vattimo, G. (1992). *The Transparent Society*. Polity Press.

Principiul Localității Parțiale, Indeterminării Parțiale și Nonlocalității Parțiale

Acest articol¹ introduce un nou principiu neutrosopic care urmărește să extindă și să generalizeze conceptele de localitate și nonlocalitate, abordând scenarii care implică indeterminarea și parțialitățile. Localitatea se referă la interacțiuni sau procese limitate la o regiune restrânsă din spațiu sau timp. Totuși, poate exista o Localitate Totală (100%) sau o Localitate Parțială (mai mică de 100% și mai mare de 0%). Efectele sunt limitate la mediul imediat. Dimpotrivă, Nonlocalitatea se referă la interacțiuni sau conexiuni între entități separate în spațiu sau timp. Schimbările dintr-o locație au efecte instantanee asupra alteia. În mod similar, poate exista o Nonlocalitate Totală (100%) sau o Nonlocalitate Parțială (mai mică de 100% și mai mare de 0%). Indeterminarea Totală (100%) sau Parțială (între 0% și 100%) poate apărea din cauza variabilelor ascunse și a mediului. De exemplu, aceasta poate implica conexiuni nonlocale între obiecte care sunt doar parțial corelate (*entangled*) sau care se influențează reciproc în moduri limitate, în loc să manifeste o libertate completă.

Localitate, Indeterminare, Nonlocalitate, Multilocalitate, Multi-indeterminare, Multinonlocalitate, Multi-Acțiune la Distanță, Gravitatie Universală, Superpoziție, Fizică Cuantică, Informație Cuantică, Inegalitatea lui Bell, Variabile Ascunse, Celulă (în biologie), Paracrin, Memorii Cache CPU, Cascadă Trofică.

Principiul Localității Parțiale, Indeterminării Parțiale și Nonlocalității Parțiale implică o interacțiune între localitate, indeterminare și nonlocalitate care acționează într-un sistem neutrosopic dinamic.

¹ Publicat anterior în: Smarandache, Florentin (2024). „The Principles of (Partial Locality, Partial Indeterminacy, Partial NonLocality) and (Multi Locality, Multi Indeterminacy, Multi NonLocality).” *Neutrosophic Sets and Systems* 72, 244-255. https://digitalrepository.unm.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2751&context=nss_journal

O generalizare a triadei (Localitate, Indeterminare, Nonlocalitate) este (Multilocalitatea, Multi-indeterminarea, Multinonlocalitatea).

Sunt furnizate exemple practice din diferite domenii.

1. Observații preliminare

Să începem prin a discuta pe scurt — folosind exemple simple, cvasi-aleatorii — conceptele de *localitate* și *nonlocalitate*, iar apoi să explicăm și să ilustrăm câțiva parametri teoretici de tip *variabile ascunse* în modelele științifice.

În ecosisteme, interacțiunile din interiorul și dintre ecosisteme pot prezenta atât caracteristici locale, cât și nonlocale. Speciile migratoare parcurg uneori distanțe vaste² între diferite ecosisteme, totuși tiparele lor de migrație conectează acele ecosisteme îndepărtate, ceea ce înseamnă că prezența și comportamentele lor au efecte nonlocale și exercită consecințe larg răspândite asupra rețelelor trofice, relațiilor pradă-prădător sau ciclului nutrienților în diverse regiuni; în același timp, interacțiunile zilnice într-un habitat local specific, cum ar fi hrănirea, împerecherea și cuibăritul, sunt locale.³ Speciile-cheie⁴ au efecte disproporționate asupra ecosistemelor lor în raport cu abundența lor.⁵ Acest tip de efecte nonlocale (cunoscute sub numele de „cascadă

² În regiunea Serengeti din Tanzania, animalele de câmpie, în special antilopele gnu (*Connochaetes taurinus*) și zebrele, migrează sezonier pe o distanță de peste 1.600 de kilometri (1.000 de mile) [Dorst 2024].

³ Cum ar fi turmele de caribu (*Rangifer tarandus*) care se stabilesc în timpul verii în zonele pustii (*barrens*), care sunt terenuri virane relativ plate cu vegetație rară, în timp ce, în iulie, încep o migrație neregulată spre sud și petrec iarna în taiga, unde fiecare turmă se mișcă în funcție de condițiile locale, ducând lipsă de un tipar bine definit [Dorst 2024].

⁴ Elefanții (genul *Loxodonta*), de exemplu, sunt considerați „ingineri ai ecosistemului” deoarece își modifică mediul prin dispersarea semințelor, dezradăcinarea copacilor sau crearea de gropi de apă, stimulând „bogăția plantelor să atingă cote maxime (...), creând o tensiune creativă între pășunat și răsfoit și un mozaic de habitate” [Western et al. 2021].

⁵ Reintroducerea lupilor cenușii (*Canis lupus*) în Parcul Național Yellowstone în 1995/1996, după o absență de 70 de ani, a dus la efecte în cascadă asupra întregului ecosistem, inclusiv recuperarea plopilor tremurători, care oferă habitate pentru păsări și alte specii. Lupii sunt prădători de vârf care vânează ierbivore mari precum elanul american. Prin reducerea populațiilor, suprapășunatul este prevenit, permițând vegetației să se recupereze [Ripple et al. 2012; Farquhar 2023].

trofică”⁶) ilustrează modul în care schimbările la nivelul unei singure specii pot reverbera în întregul ecosistem, modelând condițiile de mediu și afectând alte specii care sunt foarte îndepărtate de sursa originală a schimbării.

Efectele unei coliziuni între două obiecte sunt locale regiunii de contact. Când două pietre⁷ de curling⁸ se ciocnesc, forțele exercitate și schimbările rezultate în mișcare sunt limitate la zona imediată în care acestea se ating. Viteza și direcția, ca orice alte interacțiuni și efecte rezultate, sunt pur locale punctului de impact.⁹

Producția de piese auto într-o fabrică locală implică forță de muncă, resurse și interacțiuni economice locale. Asamblarea finală a unei mașini implică adesea aprovizionarea cu piese din diverse țări. Întreruperile într-o parte a lanțului de aprovizionare (de exemplu, închiderea unei fabrici într-o țară) pot avea efecte nonlocale semnificative, impactând programele de producție și condițiile economice în alte părți ale lumii.¹⁰

Variabilele ascunse sunt parametri teoretici sau entități în modelele științifice care nu sunt direct observabile, dar a căror existență este postulată pentru a explica anumite fenomene [Kochen et al. 1975].

⁶ Zoologul american Robert Paine a inventat termenul în anii 1980 pentru a descrie schimbările în rețelele trofice cauzate de manipularea prădătorilor. Alții au folosit termenul pentru a descrie schimbări în ecosistemele acvatice rezultate din factori precum creșterea bruscă sau declinul dramatic al peștilor prădători, cauzate, de exemplu, de pescuitul excesiv [Carpenter 2023].

⁷ Regulamentele de curling specifică faptul că o piatră de curling poate cântări până la 20 kg, majoritatea cântărind de obicei între 17 și 20 kg. În plus, circumferința maximă admisă este de 36 de inci (910 mm), iar înălțimea minimă este de 4,5 inci (110 mm). Greutatea substanțială permite pietrei să alunece pe lungimea pistei fără a încetini prea curând.

⁸ *Curlingul* este un joc pe gheață înrudit cu *bowls* (popice pe iarbă), unde două echipe – fiecare formată din patru jucători – concurează, făcând să alunece pietre rotunde pe gheață către o țintă (*button*). Pietrele sunt concave la bază și au un mâner deasupra. Ținta se află în centrul unui cerc marcat cu inele concentrice (*house*). Scopul jocului este ca fiecare echipă să își poziționeze pietrele cât mai aproape de centru.

⁹ Distanța de curbare (*curl*) pentru o piatră de curling, având o viteză unghiulară tipică, variază de la aproximativ 0,5 la 1,5 metri când este direcționată către o țintă circulară aflată la 28,35 metri distanță pe gheață. Diversi factori influențează aceste distanțe, inclusiv condițiile suprafeței gheții și caracteristicile pietrelor [Kameda et al. 2020].

¹⁰ În ultimele decenii, globalizarea economică a dus la o deplasare substanțială a producției către regiuni cu costuri percepute mai mici, în special în China și alte țări asiatice. Deși inițial această abordare părea logică economic, dezavantajele sale semnificative au devenit evidente în ultimii trei ani. În consecință, multe industrii îmbrățișează acum o strategie de producție „local pentru local” [Abuelsamid 2022].

Mecanica bohmiană¹¹ oferă o interpretare a mecanicii cuantice prin introducerea variabilelor ascunse pentru a traduce fenomenele cuantice „într-un mod obiectiv, folosind o dinamică deterministă” [Dabin 2009, 40], spre deosebire de interpretarea standard Copenhaga, care este intrinsec probabilistă. Conform acestei teorii, particulele posedă poziții bine definite în orice moment, chiar și atunci când nu sunt observate. Aceste poziții sunt variabile ascunse ghidate de o „undă-pilot” [Goldstein 2024]. Valentini a extins această teorie pentru a încorpora nonlocalitatea semnalului, permițând inseparabilității cuantice (*entanglement*) să funcționeze ca un canal de comunicare independent, eliminând astfel necesitatea unui semnal „cheie” clasic secundar pentru a „debloca” mesajul codificat în inseparabilitatea cuantică [Valentini 1991, 2009].

Două concepte propuse în cosmologie pentru a explica fenomene observabile, cum ar fi curbele de rotație ale galaxiilor și expansiunea rapidă a universului, și deduse din efectele gravitaționale asupra materiei vizibile și a structurii la scară largă a universului, sunt *materia întunecată* și *energia întunecată*.¹² Acestea sunt, de asemenea, variabile ascunse. Universul observabil constă din materie, care ocupă doar 5% din cosmos. Restul de 95% este alcătuit din materie întunecată 27% și energie întunecată 68%, substanțe misterioase aflate încă sub investigația oamenilor de știință.¹³ Materia normală, compusă din protoni, neutroni și electroni, poate fi văzută direct sau prin intermediul telescoapelor. Materia întunecată, însă, nu interacționează cu lumina, ceea ce o face invizibilă.

Variabilele latente sunt utilizate pentru a modela tematici (*topics*) în procesele de învățare automată (*machine learning*). *Alocarea Latentă Dirichlet (LDA)* este un model bayesian ierarhic pe trei niveluri care identifică subiecte

¹¹ Cunoscută și sub numele de teoria de Broglie-Bohm, propusă de Louis de Broglie în 1927 și remodelată de David Bohm în 1952.

¹² Conceptele au fost propuse în secolul al XX-lea de Fritz Zwicky și confirmate de Vera Rubin în anii 1970.

¹³ Procente estimate de Agenția Spațială Europeană (ESA), https://www.esa.int/Science_Exploration/Space_Science/What_are_dark_matter_and_dark_energy. Informațiile despre materia întunecată și energia întunecată sunt actualizate continuu pe site-ul Administrației Naționale Aeronautice și Spațiale a Statelor Unite (NASA), <https://science.nasa.gov/universe/dark-matter-dark-energy/>.

ascunse într-un set de documente. Acesta descrie fiecare element dintr-o colecție ca o amestecătură finită dintr-un set de tematici, iar fiecare tematică ca o amestecătură infinită dintr-un set de probabilități tematice [Blei et al. 2003].

În construcția modelelor de măsurare pentru datele psihologice (*psihometrie*), trăsăturile latente — care descriu abilități sau aptitudini psihologice voalate, cum ar fi motivația, anxietatea și așa mai departe — sunt variabile ascunse, nefiind direct cuantificabile, ci doar deduse din rezultatele profilurilor genetice și ale testelor psihologice [Hambleton & Cook 1977, 75].

Anumite *mutații (alterări) genetice* — care nu sunt vizibile imediat, dar pot fi identificate prin teste genetice — cresc riscul unui individ de a dezvolta cancer sau alte probleme grave de sănătate.¹⁴

În studiul bolilor infecțioase, *purtătorii asimptomatici* sunt persoane care găzduiesc un agent patogen fără a prezenta simptome, dar care pot transmite boala altora. Prezența acestor purtători constituie o variabilă ascunsă în modelele epidemiologice.¹⁵

2. Principiile Localității, Nonlocalității și Localității Neutrosofice

2.1. Principiul Localității

Principiul Localității înseamnă că un obiect este influențat direct doar de mediul său imediat. Să trecem în revistă, pe scurt, câteva cazuri.

Informatică: Memoria *cache* a procesorului (CPU Cache)

În arhitectura calculatoarelor, localitatea este un principiu cheie în proiectarea ierarhiilor de memorie. De exemplu, dacă o anumită locație de memorie este accesată, este probabil ca aceasta să fie accesată din nou în viitorul apropiat (aceasta se numește *localitate temporală*). De asemenea, dacă o anumită locație de memorie este accesată, este probabil ca locațiile de memorie învecinate să fie accesate în curând (iar aceasta se numește *localitate*

¹⁴ Vezi, de exemplu, un studiu de caz despre riscurile și mecanismele cancerului la femeile cu susceptibilitate ereditară la cancerul ovarian epitelial [Shulman 2011].

¹⁵ Vezi, de exemplu, un studiu de caz despre coronavirusurile SARS-CoV, MERS-CoV și SARS-CoV-2 în rândul populației pediatrie asimptomatice [Aleebrahim-Dehkordi et al. 2021].

spațială). Memoriile *cache* ale procesorului¹⁶ exploatează aceste principii prin stocarea locală a datelor accesate frecvent, aproape de procesor, pentru a minimiza timpul de acces și a îmbunătăți performanța.

2.1.1. Biologie: Procese Celulare

Semnalizarea celulară operează adesea la nivel local. De exemplu, semnalizarea *paracrină*¹⁷ implică eliberarea de molecule de semnalizare (precum factorii de creștere) de către o celulă, care afectează celulele țintă din apropiere. Aceste molecule, de regulă, nu se deplasează departe de punctul lor de eliberare. Efectele lor sunt localizate în mediul celular imediat.

2.1.2. Ecologie: Interacțiuni de habitat

În multe ecosisteme, *polenizarea*¹⁸ este un proces local. Albinele, fluturii și alți polenizatori colectează și transferă, de regulă, polenul în interiorul unei zone specifice. Interacțiunile dintre plante și polenizatorii lor au loc în imediata apropiere, iar efectele¹⁹ sunt localizate în acea regiune [Kevan 2001; 2020].

2.1.3. Medicină: Anestezia locală

Anestezicele locale sunt utilizate pentru a amorți o parte a corpului în timpul procedurilor chirurgicale minore. Atunci când se administrează un anestezic local, efectele sale sunt limitate la zona vizată, blocând semnalele nervoase și prevenind durerea în acea regiune specifică, în timp ce restul corpului pacientului rămâne neafectat.

¹⁶ O introducere scurtă, dar cuprinzătoare în memoria *cache* a procesorului oferă Britannica – „cache memory”. Encyclopedia Britannica, 20 mai 2021, <https://www.britannica.com/technology/cache-memory>. Accesat la 23 iunie 2024.

¹⁷ Mai multe despre controlul paracrin pot fi citite în Britannica – Utiger, Robert D. „human endocrine system”. Encyclopedia Britannica, 17 apr. 2019, <https://www.britannica.com/science/human-endocrine-system>. Accesat la 24 iunie 2024.

¹⁸ O intrare de bază, dar extinsă despre polenizare poate fi citită aici: Editorii Scholarly Community Encyclopedia, „Efficient Pollination Technology of Crops”, <https://encyclopedia.pub/entry/40852>. Accesat la 20 iunie 2024.

¹⁹ Polenizarea reușită și producția ulterioară de semințe.

2.1.4. Chimie: Reacții chimice

Într-o reacție simplă de neutralizare acid-bază,²⁰ interacțiunile și efectele rezultate (precum formarea apei și a sării) au loc la nivel molecular, în vecinătatea imediată unde reactanții intră în contact. Reacția este localizată în soluția în care substanțele chimice sunt amestecate.

2.1.5. Sociologie: Dinamica comunității

Programele de tipul „Supravegherea Vecinătății” (*Neighborhood Watch*)²¹ sunt exemple de inițiative locale în care membrii comunității colaborează pentru a monitoriza și îmbunătăți siguranța în zona lor imediată. Acțiunile și efectele²² acestor programe sunt limitate la nivelul cartierului.

2.1.6. Economie: Piețe locale

Piețele producătorilor (piețele agroalimentare) operează la scară locală, implicând tranzacții între fermierii locali și consumatori. Activitățile economice sunt restrânse la o zonă geografică specifică, iar efectele (schimbul de bunuri, stabilirea prețurilor și satisfacția consumatorului) sunt localizate în comunitatea unde are loc piața.

2.2. Principiul Nonlocalității

Principiul Nonlocalității (Instantaneitatea), sau *Acțiunea la Distanță*, înseamnă că un obiect este influențat de un alt obiect fără a exista un contact fizic între ele (de exemplu: gravitația, Legea lui Coulomb, forțele electrice și așa mai departe).

2.2.1. Fizică: Inseparabilitatea Cuantică (*Quantum Entanglement*)

În mecanica cuantică, particulele inseparabile (corelate) manifestă un comportament nonlocal. Atunci când două particule devin inseparabile, starea unei particule este legată direct de starea celeilalte, indiferent de distanța care le separă. Dacă măsoarăți spinul unei particule inseparabile, spinul celeilalte

²⁰ Cum ar fi amestecarea acidului clorhidric (HCl) cu hidroxidul de sodiu (NaOH).

²¹ Citiți mai multe despre programul din SUA și statisticile privind prevenirea criminalității prin colaborarea în cartier pe site-ul National Neighborhood Watch (o divizie a National Sheriffs' Association): <https://www.nnw.org>.

²² Acestea ar fi reducerea ratelor criminalității și creșterea coeziunii comunitare.

particule este cunoscut instantaneu, chiar dacă acestea se află la ani-lumină distanță. Acest fenomen a fost confirmat experimental și este o piatră de temelie a mecanicii cuantice, sfidând intuiția clasică.²³

2.2.2. Fizica Clasică: Forțele Gravitaționale și Electromagnetice (pre-relativitate)

Înainte de postularea relativității, se credea că forțele gravitaționale și electromagnetice operează la distanță în mod instantaneu. Conform legii atracției universale a lui Newton, două mase exercită o forță de atracție una asupra celeilalte indiferent de distanță, fără un impact intermediar aparent. În mod egal, legea inversului pătratului a lui Coulomb este o lege fizică experimentală care determină valoarea forței dintre două particule încărcate electric aflate în repaus.

2.2.3. Informatică: Tehnologia Blockchain

Verificarea și înregistrarea tranzacțiilor în sistemele blockchain demonstrează interacțiuni *nonlocale*. Numeroase noduri trebuie să valideze o tranzacție care este transmisă (difuzată) în rețea. Procesul de consens²⁴ asigură faptul că toate nodurile sunt de acord cu starea actuală a blockchain-ului. Demonstrând nonlocalitatea, adăugarea unui nou bloc sau alte modificări ale blockchain-ului sunt reflectate (transmise) imediat în întreaga rețea.

2.2.4. Genetică: Modificări epigenetice

Schimbările epigenetice²⁵ pot avea efecte *nonlocale* de-a lungul generațiilor. Factorii de mediu, precum dieta, stresul și expunerea la toxine, pot cauza modificări epigenetice care nu schimbă secvența ADN, dar afectează expresia genelor. Aceste schimbări pot fi transmise urmașilor, influențându-le dezvoltarea și sănătatea.

²³ Vezi, de exemplu, o lucrare despre explorarea relației dintre nonlocalitatea cuantică și inseparabilitate [Cao et al. 2023], sau despre inseparabilitatea cuantică fără cauzalitate nonlocală [Pettini 2023].

²⁴ Cum ar fi *Proof of Work* (Dovada Lucrului) sau *Proof of Stake* (Dovada Mizei), utilizate pentru a verifica noile tranzacții cu criptomonede [Napoletano 2023].

²⁵ Cum ar fi metilarea ADN-ului [Moore 2013].

2.2.5. Ecologie: Dinamica ecosistemelor

Migrațiile unui număr vast de indivizi din diverse grupuri taxonomice (taxoni) au loc la nivel mondial. Acestea joacă un rol crucial în transportul nutrienților și al altor organisme, pe măsură ce animalele caută hrană sau cad pradă prădătorilor. Mișcarea speciilor migratoare pe scări spațiale extinse influențează ecosistemele prin care călătoresc aceste animale. Variabilele ascunse includ trăsăturile genetice sau stările fiziologice ale speciilor migratoare care le determină tiparele de migrație și comportamentul. [Cohen et al. 2020], [Bauer et al. 2014], [Garcia et al. 2024]

2.3. Principiul Localității Parțiale, al Indeterminării Parțiale (din cauza variabilelor ascunse care pot influența obiectul) și al Nonlocalității Parțiale

Propun pentru prima dată *Principiul Localității Parțiale, al Indeterminării Parțiale* (din cauza variabilelor ascunse care pot influența obiectul) și al *Nonlocalității Parțiale*, pe care îl numesc *Principiul Localității Neutrosifice*.

Efectul Aharonov-Bohm, care este un fenomen al mecanicii cuantice, a demonstrat că: o particulă încărcată electric este afectată de un potențial electromagnetic care se află în întregime în afara particulei (particula fiind situată într-o regiune în care intensitatea câmpului magnetic este zero).

Acest eveniment de *Nonlocalitate*, observat prima dată de sovietici, a fost investigat ulterior și de alte servicii secrete în scopul controlării psihicului uman de la distanță.

Acțiunea la Distanță poate fi:

- i) *Acțiune continuă*;
- ii) *Acțiune cuantificată* (sau acțiune prin cuante), acestea fiind mici subdiviziuni ale proceselor și fenomenelor fizice dintr-un sistem particular. O pot numi *acțiune discretă infinitezimală*.

3. Gradul de Localitate, Gradul de Nonlocalitate și Gradul de Indeterminare (nici Localitate, nici Nonlocalitate)

3.1. Gradul de Localitate

Localitatea înseamnă că un obiect este influențat direct doar de mediul său imediat.

Gradul de Localitate măsoară măsura în care un sistem sau o interacțiune respectă acest principiu. Un grad ridicat de localitate indică faptul că există un efect redus sau inexistent din partea particulelor sau evenimentelor îndepărtate, ceea ce înseamnă că interacțiunile sunt foarte limitate.

3.2. Gradul de Nonlocalitate

Fenomenul cunoscut sub numele de *Nonlocalitate* descrie capacitatea particulelor aflate la distanță în spațiu de a manifesta instantaneu acțiuni corelate printr-un *Grad de Nonlocalitate* în cadrul sistemului. Corelațiile puternice între particule sau sisteme îndepărtate indică un grad ridicat de nonlocalitate.

3.3. Gradul de Indeterminare (nici Localitate, nici Nonlocalitate)

Există situații în care incertitudinea sau lipsa unui comportament definitiv fac ca sistemul să șovăie între localitate și nonlocalitate; prin urmare, sistemul nu prezintă caracteristici clare nici pentru interacțiunile locale, nici pentru cele nonlocale.

Gradul de Indeterminare cuantifică măsura în care comportamentul unui sistem sfidează clasificarea simplă ca fiind exclusiv local sau complet nonlocal.

Atunci când un sistem afișează comportamente care sunt neclare, inconsistente sau care nu se încadrează ușor în categoriile de localitate sau nonlocalitate, se spune că acesta are un *grad ridicat de indeterminare*.

3.4. Măsurarea gradelor

Pentru a cuantifica aceste grade în practică, se apelează de regulă la configurații experimentale care testează corelațiile dintre particule sau sisteme, cum ar fi:

- *Testul inegalității lui Bell* este un „experiment de fizică din lumea reală, conceput pentru a testa teoria mecanicii cuantice” în raport cu conceptul de realism local.²⁶
- *Teoriile variabilelor ascunse locale* urmăresc „să atribuie rezultate determinate 'ascunse' oricărei măsurători potențiale asupra unui sistem cuantic” [Bertlman 2023].
- *Analiza statistică neutrosifică* [Smarandache 2013] evaluează indeterminarea prin analizarea varianței și a distribuției rezultatelor măsurătorilor, pentru a vedea dacă acestea sfidează categorisirea în local sau nonlocal.

4. Recapitulare, generalizare și aplicații

Nonlocalitatea cuantică stipulează că o particulă cuantică „cunoaște” instantaneu starea altei particule cuantice și își corelează comportamentul cu aceasta.

Inseparabilitatea cuantică (Quantum Entanglement) afirmă că două particule inseparabile își corelează comportamentele simultan (prin urmare, mai rapid decât lumina); ca atare, ipoteza noastră privind viteza superluminală a fost confirmată.

John Clauser, fizician american (anii '70), și Alain Aspect, fizician francez (anii '80), au demonstrat că inseparabilitatea este reală și, în consecință, viteza superluminală este reală.

Faraday a susținut că un anumit mediu transmite forța electrică (nu prin acțiune la distanță).

Teleportarea cuantică reprezintă transferul de informație cuantică de la un expeditor la un receptor, unitatea de bază a acesteia fiind *qubitul*.

Interpretarea de la Copenhaga a „dualismului undă-particulă”, conform căreia „electronul călătorește ca o undă și este detectat ca o particulă” sau că „un electron se află în mai multe locuri în același timp”, reprezintă (re)interpretări populare.

²⁶ Vezi Scholarly Community Encyclopedia, „Bell Test Experiments”. Disponibil online la: <https://encyclopedia.pub/entry/36569> (accesat la 02 august 2024).

Comportamentul unei particule este descris de o fluctuație ondulatorie (ψ) care are forma unei ecuații.

Dualismul undă-particulă reprezintă, de fapt, partea *indeterminată* a formei neutrosofice a electronului, deoarece acesta fluctuează între – sau este o superpoziție a – opuselor (undă versus particulă).

Localitatea (sau *Cauzalitatea Locală*) a fost denumită astfel de Bell; alții au numit-o ulterior *realism local*.

Inegalitatea lui Bell: În mecanica cuantică, atunci când electronii sunt trimiși printr-un câmp magnetic, jumătate dintre aceștia sunt deviați spre dreapta, iar cealaltă jumătate spre stânga.

Încălcarea inegalității lui Bell: În experimente, predicțiile modelelor realist-locale nu coincid cu cele ale mecanicii cuantice.

Realismul reprezintă asumția conform căreia rezultatele măsurătorilor sunt bine definite înainte de efectuarea măsurătorilor și sunt independente de acestea.

Introduc acum, pentru prima dată, *Cauzalitatea Locală Parțială*, *Cauzalitatea Nonlocală Parțială* și *Cauzalitatea Indeterminată Parțială*.

*

Localitatea parțială înseamnă că un obiect este influențat doar parțial de mediul său imediat.

În mod similar, *nonlocalitatea parțială* înseamnă că un obiect este influențat doar parțial de un alt obiect, fără a exista un contact fizic între ele.

Indeterminarea parțială înseamnă că nu este clar dacă un obiect este influențat de mediul său imediat, de un alt obiect fără a exista contact fizic sau de ambele.

Un astfel de comportament este specific unui sistem ambiguu, vag, incomplet sau inconsistent.

*

Fizica cuantică sfidează fizica clasică din cauza comportamentului neregulat al particulelor atomice și subatomice.

Gradele de localitate, nonlocalitate și indeterminare pot fi măsurate pentru fiecare sistem, în funcție de interacțiunile dintre obiectele care se ating (*Localitate*), obiectele care nu se ating (*Nonlocalitate*) și influența variabilelor ascunse (*Indeterminare*) asupra acestor interferențe.

Fizică cuantică: Corelarea dintre particule poate fi testată prin experimente. La nivel cuantic, gradul de *nonlocalitate* poate fi măsurat prin verificarea măsurii în care rezultatele testelor încalcă *inegalitățile lui Bell*.

Gradul de indeterminare prin utilizarea analizei statistice: compararea mediilor, medianelor, abaterilor standard, varianței și distribuțiilor rezultatelor.

Gradul de localitate: Predicții versus rezultatele măsurătorilor reale. Acestea pot fi comparate cu modelele variabilelor ascunse.

Particule aflate în stare de inseparabilitate (entangled): În fizica cuantică, starea unei particule are un efect instantaneu asupra stării particulei sale inseparabile, indiferent cât de departe s-ar afla una de cealaltă. Aceasta este *nonlocalitatea*. Prin măsurarea spinului unei particule, spinul particulei sale inseparabile este cunoscut imediat, sfidând intuiția fizicii clasice.

Epigenetica studiază trăsăturile ereditare care nu modifică secvența ADN și care pot rezulta din dezvoltarea normală sau din condițiile de mediu, precum stresul, toxinele, dieta etc. *Metilarea ADN-ului*, ca schimbare epigenetică majoră, are efecte nonlocale de-a lungul generațiilor, fiind, prin urmare, transmisă urmașilor.

Ecosisteme: Prezența sau absența unei specii într-un ecosistem are efecte în cascadă asupra întregului lanț de specii din acel ecosistem. Acestea sunt *efecte nonlocale*. *Efectele locale* includ: hrănirea, împerecherea, cuibăritul în comun, relațiile de tip prădător-pradă sau plantele care sunt polenizate de insecte. Efectele nonlocale și locale apar prin interacțiunea dintre ecosisteme. De exemplu, balenele parcurg distanțe lungi dintr-o zonă marină (sau oceanică) în altă zonă acvatică, conectând diverse ecosisteme (*Nonlocalitate*). În mod similar se comportă și păsările migratoare.

Sisteme Blockchain: Rețele Sociale, Rețele Neuronale: Rețelele financiare, economice, comerciale, culturale, politice etc. funcționează ca sisteme blockchain, unde interacțiunile nonlocale facilitează tranzacțiile între noduri multiple.

Dacă două noduri sunt adiacente, comunicarea dintre ele este *Locală*, însă pentru nodurile care nu sunt adiacente, aceasta este o interacțiune *Nonlocală*.

Fiecare nod posedă simultan două tipuri de funcționalități: Locale și Nonlocale.

În general, într-un sistem deschis, elementele sale prezintă interacțiuni practic locale, interacțiuni parțial nonlocale și interacțiuni parțial indeterminate atunci când variabilele ascunse ale mediului influențează procesul de *decoerență*.

5. Multi-Acțiunea la Distanță și (Multilocalitatea, Multi-indeterminarea, Multinonlocalitatea)

5.1. Multinonlocalitatea cauzată de Multi-Acțiunea la Distanță în Legea Atracției Universale a lui Newton și în Superpoziție

Forțele electromagnetice și gravitaționale acționează instantaneu la distanță. Legea Atracției Universale a lui Newton stipulează că, în univers, o particulă atrage o altă particulă cu o forță direct proporțională cu produsul maselor acestora și invers proporțională cu pătratul distanței dintre ele.

În cazul obiectelor, masele acestora sunt considerate ca fiind concentrate în centrele lor de greutate.

$$F = G \cdot \frac{m_1 m_2}{r^2},$$

unde F = forța de atracție; G = constanta gravitațională universală; m_1 , m_2 = masele celor două particule (sau obiecte); r = distanța dintre cele două particule (sau obiecte).

Și în acest caz avem o *Multi-Acțiune la Distanță*, de exemplu, numeroase obiecte aflate la diverse altitudini care încep să cadă spre Pământ în același timp. Astfel, Pământul exercită o acțiune (atracție) la distanță asupra fiecărui obiect în parte, ceea ce constituie o *Multinonlocalitate*.

5.2. Multinonlocalitatea cauzată de Multi-Acțiunea la Distanță în Superpoziție

Principiul Superpoziției ne permite să calculăm forța exercitată asupra unei sarcini luând în considerare efectele mai multor alte sarcini. Pentru a ilustra acest lucru, să luăm în considerare trei particule încărcate. Folosind Legea lui Coulomb, putem determina forța dintre oricare pereche a acestor particule.

Conform Principiului Superpoziției, forța totală care acționează asupra oricărei sarcini individuale este suma vectorială a forțelor individuale exercitate

de fiecare dintre celelalte sarcini, ca și cum fiecare dintre aceste sarcini ar fi singura prezentă. Aceasta înseamnă că însumăm forțele de la fiecare sarcină în mod independent pentru a găsi forța globală asupra sarcinii țintă.

5.3. Legea lui Coulomb în formă scalară

Legea lui Coulomb în formă scalară este următoarea:

$$|F_{12}| = k_e \cdot \frac{|q_1| \cdot |q_2|}{r_{12}^2} = \frac{|q_1| \cdot |q_2|}{4\pi\epsilon_0 \cdot r_{12}^2},$$

unde F_{12} = forța electrostatică (de atracție sau respingere) dintre sarcinile punctuale q_1 și q_2

q_1, q_2 = sarcini punctuale

r_{12} = distanța dintre sarcinile q_1 și q_2

k_e = constanta lui Coulomb

$k_e = \frac{1}{4\pi\epsilon_0}$, unde ϵ_0 este constanta electrică (permitivitatea vidului)

| | înseamnă valoare absolută (modul).

Legea lui Coulomb prevede că valoarea absolută a forței electrostatice dintre două particule încărcate (puncte) este direct proporțională cu produsul magnitudinilor sarcinilor și invers proporțională cu pătratul distanței dintre ele (similar cu Legea Atracției Universale a lui Newton).

Sarcinile opuse se atrag, în timp ce sarcinile de același fel se resping.

5.4. Formula superpoziției

În cazul sarcinilor multiple, forța totală exercitată asupra unei anumite sarcini este suma vectorială a forțelor exercitate de toate celelalte sarcini.

$$F_i = k_e \sum_j \neq i \frac{q_i q_j}{r_{ij}^2} \hat{r}_{ij},$$

unde r_{ij} este vectorul unitar de la q_i la q_j .

Legea Superpoziției este o extensie a Legii lui Coulomb de la două la trei sau mai multe sarcini punctuale, pentru rețele liniare bilaterale. Asupra unei singure sarcini punctuale acționează numeroase forțe provenite de la celelalte sarcini punctuale.

Prin urmare, avem de-a face cu o multi-acțiune la distanță și, în mod corespunzător, cu o Multinonlocalitate.

5.5. Multilocalitatea

Multilocalitatea rezultă dintr-un grup de elemente care se ating și se influențează împreună, două câte două..

5.6. Multi-indeterminarea

În timp ce *multi-indeterminarea* este produsă de variabile ascunse, medii neclare și incertitudinea dintre numeroase interacțiuni locale și nonlocale, ca urmare a unor multi-acțiuni locale și a unor multi-acțiuni la distanță.

6. Concluzii

În acest articol, am introdus un nou principiu neutrosific (Principiul Localității Parțiale, Indeterminării Parțiale și Nonlocalității Parțiale) care extinde și generalizează conceptele de localitate și nonlocalitate, abordând scenarii ce implică indeterminarea. *Localitatea* aparține interacțiunilor limitate într-un spațiu sau timp restrâns, cu efecte restricționate la mediul imediat. În contrast, *nonlocalitatea* se referă la interacțiuni între entități separate în spațiu sau timp, unde schimbările dintr-o locație afectează instantaneu o alta, fără intermediari. *Indeterminarea* implică variabile ascunse, cum ar fi conexiunile nonlocale între obiecte aflate într-o stare de inseparabilitate (*entanglement*) parțială. Acest principiu funcționează în cadrul unui sistem neutrosific dinamic. Sunt furnizate exemple practice din diferite domenii.

Referințe bibliografice

Abuelsamid, S. (2022, 12 decembrie). *Local for Local Is the New Automotive Manufacturing Paradigm*. Guidehouse Insights. Disponibil la: <https://guidehouseinsights.com/news-and-views/local-for-local-is-the-new-automotive-manufacturing-paradigm>

Alebrahim-Dehkordi, E., Sovezyi, F., Deravi, N., Rabbani, Z., Saghadzadeh, A., & Rezaei, N. (2021). Human Coronaviruses SARS-CoV, MERS-CoV, and SARS-CoV-2 in Children. *Journal of Pediatric Nursing*, 56, 70–79. <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2020.10.020>

Bauer, S., & Hoye, B. J. (2014). Migratory Animals Couple Biodiversity and Ecosystem Functioning Worldwide. *Science*, 344(6189), 1242552. <https://doi.org/10.1126/science.1242552>

Bertlmann, R. A., & Friis, N. (2023). Hidden-Variable Theories. În *Modern Quantum Theory: From Quantum Mechanics to Entanglement and Quantum Information*. Oxford Academic. <https://doi.org/10.1093/oso/9780199683338.003.0012>

- Blei, D. M., Ng, A. Y., & Jordan, M. I. (2003). Latent Dirichlet Allocation. *Journal of Machine Learning Research*, 3, 993–1022. <https://www.jmlr.org/papers/volume3/bleio3a/bleio3a.pdf>
- Cao, H.-Q., & Zuo, H.-J. (2023). Locally distinguishing nonlocal sets with entanglement resource. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 623, 128852. <https://doi.org/10.1016/j.physa.2023.128852>
- Carpenter, S. (2023). Trophic cascade. În *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/science/trophic-cascade>
- Çevik, A., Topal, S., & Smarandache, F. (2018). Neutrosophic Logic Based Quantum Computing. *Symmetry*, 10(11), 656. <https://doi.org/10.3390/sym10110656>
- Christianto, V., & Smarandache, F. (2020). A Review on Superluminal Physics and Superluminal Communication in light of the Neutrosophic Logic perspective. *International Journal of Neutrosophic Science*, 6(2), 87–96. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3841630>
- Cohen, E. B., & Satterfield, D. A. (2020). „Chancing on a spectacle:” co-occurring animal migrations and interspecific interactions. *Ecography*, 43(11), 1657–1671. <https://doi.org/10.1111/ecog.04958>
- Dabin, R. (2009). *De Broglie-Bohm Theory: A Hidden Variables Approach to Quantum Mechanics* [Teză de doctorat, Imperial College London]. <https://www.imperial.ac.uk/media/imperial-college/research-centres-and-groups/theoretical-physics/msc/dissertations/2009/Robert-Dabin-Dissertation.pdf>
- Dorst, J. P. (2024). Migration. În *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/science/migration-animal>
- Farquhar, B. (2023). *Wolf Reintroduction Changes Ecosystem in Yellowstone*. Yellowstone National Park. Disponibil la: <https://www.yellowstonepark.com/things-to-do/wildlife/wolf-reintroduction-changes-ecosystem/>
- Garcia Lorenzana, G., Altieri, A., & Biroli, G. (2024). Interactions and migration rescuing ecological diversity. *PRX Life* (Sub tipar). hal-04444066, <https://hal.science/hal-04444066/document>
- Goldstein, S. (2024). Bohmian Mechanics. În E. N. Zalta & U. Nodelman (Eds.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. <https://plato.stanford.edu/archives/sum2024/entries/qm-bohm>
- Hambleton, R. K., & Cook, L. L. (1977). Latent Trait Models and Their Use in the Analysis of Educational Test Data. *Journal of Educational Measurement*, 14(2), 75–96. [suspicious link removed]
- Kameda, T., Shikano, D., Harada, Y., et al. (2020). The importance of the surface roughness and running band area on the bottom of a stone for the curling phenomenon. *Scientific Reports*, 10, 20637. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-76660-8>
- Kevan, P. G. (2001). Pollination: Plinth, pedestal, and pillar for terrestrial productivity. În C. S. Stubbs & F. A. Drummond (Eds.), *Bees and crop pollination – Crisis, crossroads, conservation* (pp. 7–68). Entomological Society of America.
- Kevan, P., & Silva, P. N. (2020). Pollination and Agriculture. În C. Starr (Ed.), *Encyclopedia of Social Insects*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-90306-4_176-1

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

- Kochen, S., & Specker, E. P. (1975). The Problem of Hidden Variables in Quantum Mechanics. În C. A. Hooker (Ed.), *The Logico-Algebraic Approach to Quantum Mechanics* (Vol. 5a). Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-010-1795-4_17
- Moore, L., Le, T., & Fan, G. (2013). DNA Methylation and Its Basic Function. *Neuropsychopharmacology*, 38, 23–38. <https://doi.org/10.1038/npp.2012.112>
- Napoletano, E. (2023, 25 august). *Proof Of Stake Explained*. Forbes Advisor. Disponibil la: <https://www.forbes.com/advisor/investing/cryptocurrency/proof-of-stake/>
- Pettini, M. (2023). *Quantum Entanglement without nonlocal causation in (3,2)-dimensional spacetime*. arXiv. <https://arxiv.org/abs/2311.17070>
- Ripple, W. J., & Beschta, R. L. (2012). Trophic cascades in Yellowstone: The first 15 years after wolf reintroduction. *Biological Conservation*, 145(1), 205–213. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2011.11.005>
- Shulman, L. P., & Dungan, J. S. (2010). Cancer genetics: risks and mechanisms of cancer in women with inherited susceptibility to epithelial ovarian cancer. *Cancer Treatment and Research*, 156, 69–85. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-6518-9_6
- Smarandache, F. (2004). *Quantum Causality Threshold and Paradoxes* [Manuscris în curs de publicare]. UNM. <https://fs.unm.edu/ScArt/QuantumCausalityThreshold-PhysicalEssays.pdf>
- Smarandache, F. (2013). *Introduction to Neutrosophic Measure, Neutrosophic Integral, and Neutrosophic Probability*. Sitech Education Publisher.
- Smarandache, F. (2014). *Introduction to Neutrosophic Statistics*. Sitech & Education Publisher. https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/33
- Smarandache, F. (2015). Superluminal Physics & Instantaneous Physics as New Trends in Research. *Bulletin of Pure and Applied Science, Physics*, 34D(2), 81–84. <https://doi.org/10.5958/2320-3218.2015.00009.3>
- Smarandache, F. (2016). Neutrosophic Quantum Computer. *International Journal of Fuzzy Mathematical Archive*, 10(2), 139–145. <https://archive.org/details/neutrosophic-quantum-computer>
- Utiger, R. D. (2019). Human endocrine system. În *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/science/human-endocrine-system>
- Valentini, A. (1991). Signal-Locality, Uncertainty and the Subquantum H-Theorem. II. *Physics Letters A*, 158(1–2), 1–8. [https://doi.org/10.1016/0375-9601\(91\)90330-B](https://doi.org/10.1016/0375-9601(91)90330-B)
- Valentini, A. (2009). Beyond the quantum. *Physics World*, 22(11), 32–37. <https://doi.org/10.1088/2058-7058/22/11/37>
- Western, D., & Mose, V. N. (2021). *Cascading effects of elephant-human interactions in a savanna ecosystem and the implications for ecology and conservation* (Preprint). bioRxiv. <https://doi.org/10.1101/2021.08.18.456886>
- Wright, J. (2001). Superluminals and The Speed of Light. *Bulletin of Pure and Applied Science, Physics*, 20D(2), 107–110. <https://fs.unm.edu/Jason-Wright-superluminal.pdf>

Sistemul de gândire MultiAlist

Scopul acestui scurt articol este de a extinde conceptele de “pluralism”, “neutrosografie”, “neutrosografie rafinată”, “mulțime neutrosografică rafinată”, “mulțime multi-neutrosografică” și “plitogenie” (Smarandache 2002, 2013, 2017, 2019, 2021, 2023a, 2023b, 2023c) într-o categorie mai largă, denumită MultiAlist (sau sistem MultiPolar). Ca o generalizare directă, propunem conceptualizarea unui Sistem MultiPolar (diferit de Sistemul PluriPolar), care este format nu doar din multiple elemente care pot fi aleatorii, contradictorii sau adjuvante, ci și prin acceptarea trăsăturilor din mai multe sisteme de bază (acestea fiind sistemele UniPolare, BiPolare, TriPolare sau PluriPolare). PluriAlistul este un sistem dinamic închis, fără neutralități sau indeterminări, în timp ce MultiAlistul este un sistem dinamic deschis, cu neutralități și indeterminări. PluriAlistul este un uni-sistem (format din elemente provenind dintr-un singur sistem), în timp ce MultiAlistul este un MultiSistem (format din elemente provenind din multe sisteme).¹

Monism; Dualism; Trialism; Pluralism; Neutrosografie; Neutrosografie Rafinată; Multineutrosografie; Mulțime Neutrosografică Rafinată; Mulțime Multineutrosografică; Plitogenie; Multialism; Zoroastrism; Monism Neutral; Neo-Vedanta.

1. Introducere

Multiple interacțiuni cu colegi din mediul academic din afara spațiului cultural occidental ne-au deschis ochii în ultimele două decenii la teme care – cu câteva excepții notabile de specialiști dedicați și imparțiali – sunt abordate superficial în spațiul academic din lumea pe care o numim încă *Occident*.

În lumea occidentală, unele idei, principii și acțiuni estetice rămân neînțelese sau greșit judecate, deoarece avem o obstinație de a le adapta fără nuanțe, cu un reflex etichetard incontestabil, în metodele noastre unice de gândire. Vizitele frecvente pe care le-am făcut în lumea extra-occidentală, la

¹ O variantă în engleză a acestui articol: Smarandache, F. (2023). “The MultiAlist System of Thought (philosophical essay).” *Neutrosophic Sets and Systems* 61: 598-605. <https://fs.unm.edu/NSS/MultiAlistSystemOfThought.pdf>.

conferințe internaționale și seminarii științifice, sau cercetările post-doctorale în domeniul matematicii aplicate și tehnologiei, ne-au oferit un contact nemijlocit cu aceste culturi diverse, permițându-ne să ne îmbunătățim înțelegerea sistemelor lor de gândire și rezultând în multe jurnale de călătorie despre obiceiurile, religiile, filosofia, istoria, geografia și viața lor.

Zoroastrismul ne servește drept ilustrare a acestei șovăieli doctrinare occidentale. Aspectele sale oarecum paradoxale încântă majoritatea observatorilor occidentali, făcându-i cel mai adesea confuzi atunci când încearcă să clasifice această religie în cadrul sistemelor monoteiste, dualiste sau pluraliste. Totuși, impunerea conceptelor a căror semnificație originară vizează alte doctrine nu va reuși să definească cât de cât complet această religie. Mai degrabă decât să subliniem trăsături monoteiste sau politeiste, sau chiar trăsăturile neutrosofice – așa cum am făcut într-unul dintre *scilog*-urile mele (Smarandache, 2023, 84 și urm.) –, nu ar fi mai benefic pentru gândire să extindem categoriile actuale?

Alternativ, putem privi în filosofia occidentală la monismul neutral, care – pentru a spune simplist – susține că mintea și corpul nu sunt două entități distincte, ci sunt compuse din același “materie” neutră, sau ca o margine fluidă (indeterminată) între non-fizic și fizic (Smarandache 2023c). În acest sens, David Hume a propus “impresiile” sau “percepțiile” ca realități primare ale experienței, în timp ce William James a considerat că materialul neutru este o “confuzie zgomotoasă și tumultoasă” numită “experiență pură”, iar Bertrand Russell, mai aproape de timpurile noastre, a făcut referire la entitățile neutre ca “*sensibilia*”. Monismul neutral² este de fapt pluralist, în sensul că recunoaște existența mai multor astfel de elemente (spre deosebire de monismul metafizic), dar este monist în sensul că susține că elementele fundamentale ale universului sunt toate de același tip (împotriva dualismului minte-corp). Deoarece nu ne încadrăm strict în categoria monismului, acceptând neutralități sau indeterminări – nu ar fi mai benefic pentru gândire să extindem categoriile actuale?

² Griffin, N. (1998). ‘Neutral monism’. În: *The Routledge Encyclopedia of Philosophy*. Taylor and Francis. Online: <https://www.rep.routledge.com/articles/thematic/neutral-monism/v-1>. Accesat: 23 decembrie 2023.

În continuare, vom oferi câteva exemple suplimentare de acest tip; cititorii pot adăuga propriile lor exemple pentru a completa imaginea. Exemplele nu sunt limitative, dar întrebarea persistă: nu ar fi mai benefic pentru gândire să extindem categoriile actuale?

Se întâmplă să citim un studiu recent al lui Ethan Brauer când schița unui răspuns la întrebarea de mai sus s-a conturat de la sine pe hârtie. Lucrarea extinsă a lui Brauer abordează un subiect complet diferit și îngust, dar care poate fi extins din sfera sa limitată – analiza modală a infinitului potențial. Brauer a extins o teorie a aritmeticii clasice de ordinul al doilea pentru a include (intrinsec) axiome bine fundamentate pentru “secvențe fără lege” (*lawless sequences*).³ Secvențele de alegere liberă sunt centrale pentru teoria intuționistă a *continuum*-ului, dar, de vreme ce teoremele analizei intuționiste sfidează analiza clasică, mulți matematicieni resping conceptul. (Brauer 2023)

Mutatis mutandis, căutarea noastră este similară.

2. Sisteme UniPolare, BiPolare, TriPolare, PluriPolare și, generalizând, Sisteme MultiPolare. Definiții și exemple

În această secțiune, vom analiza definițiile și semnificațiile sistemelor fundamentale de organizare a gândirii occidentale și le vom exemplifica, incluzând scenariii din doctrinele estice.

2.1. Monismul: totul este unu

Monismul este o filosofie și o doctrină metafizică care postulează o singură realitate ultimă și coerentă. Universul este compus dintr-o singură “idee” sau “substanță” generală, sau o singură zeitate ultimă, $\langle A \rangle$. Totul este doar o manifestare a acestei singure realități/substanțe/zeitate. Acesta este un Sistem UniPolar, adică:

$$\langle A \rangle = \infty,$$

unde $\langle A \rangle$ este o “idee”, o “substanță”, etc., iar ‘ ∞ ’ este “lumea”, “realitatea”, “totul”.

Școlile de filosofie moniste susțin că fie totul este material (materialism), fie totul este mental (idealism), și abolesc distincția dintre corp și minte în

³ Care l-a condus pe Brauer la o teorie numită MC_{1S} .

favorează explicării tuturor fenomenelor ca expresii ale unui singur principiu unificator.⁴ Christian Wolff a creat termenul “monism” în secolul al XVIII-lea în lucrarea sa “Gânduri raționale” [Logica germană] (1728): “trebuie să admitem o Singură Ființă necesară și auto-existentă” (Wolff, 1770). Wolff aprofundează legătura minte-corp în “*Psychologia Rationalis*” (1734). El crede în validitatea monadologiei leibniziene, dar aplicată doar ideilor, respingând pansihismul monistic care este central în metafizica lui Leibniz.⁵

În Hinduism, ideea de *Brahman* – realitatea ultimă sau puterea cosmică supremă – este adesea asociată cu monismul. Majoritatea hindușilor urmează principiile monastice și consideră că ‘Brahman este totul și totul este Brahman.’⁶ Filosofia *Advaita Vedānta*, care este considerată un fel de non-dualism absolut, reflectă de asemenea acest punct de vedere.

Într-o simplificare accesibilă, monismul poate fi redus la două tipuri: un *monism substanțial*, întâlnit în religii precum Budismul și Hinduismul, în Est, sau la filosofi precum Spinoza, în Vest, și un *monism atributiv*, cu subtipuri precum idealismul, fizicalismul sau monismul neutral. Primul reduce realitatea la o singură substanță sau afirmă că lumea este variată doar pentru că această singură substanță există în forme multiple, în timp ce al doilea susține că există o categorie unică a ființei care cuprinde o mare pluralitate de obiecte sau substanțe distincte. În ciuda faptului că este esențialmente monistic, *monismul atributiv* pare a fi mai degrabă pluralist, în timp ce monismul substanțial este puternic opus pluralismului. Întrucât reduce cosmosul fizic la un singur principiu, panteismul este similar cu monismul: “Panteiștii sunt moniști” (Owen, 1971, 65), chiar dacă zeitatea panteistă este imperfectă, expansivă și continuu creatoare; sau chiar extinzându-se dincolo de spațiu și timp în panteism – o concepție despre Dumnezeu prezentă și în unele confesiuni creștine –, depășind astfel simplificarea atribuției monistice.

⁴ O’Conaill, D. (2019). ‘Monism.’ În: *The Routledge Encyclopedia of Philosophy*. Taylor and Francis. Online: <https://www.rep.routledge.com/articles/thematic/monism/v-2>. Accesat: 21 decembrie 2023.

⁵ Hettche, Matt and Corey Dyck, ‘Christian Wolff’. În: *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (2019), Edward N. Zalta (ed.). Online: <https://plato.stanford.edu/archives/win2019/entries/wolff-christian>. Accesat: 17 decembrie 2023.

⁶ Leeming, D.A. (2014). ‘Brahman.’ În: Leeming, D.A. (eds) *Encyclopedia of Psychology and Religion*. Springer, Boston, MA. Online: https://doi.org/10.1007/978-1-4614-6086-2_9052. Accesat: 16 decembrie 2023.

2.2. Dualismul: totul este doi

Dualismul explică lumea (sau realitatea) prin două principii fundamentale, diametral opuse și ireductibile. În religie, se referă în general la convingerea că universul a fost creat de două forțe ultime antagoniste – zeități sau grupuri de ființe angelice sau demonice. Deoarece dualismul este un sistem format din două părți contrastante, acesta este un Sistem BiPolar:

$$\langle A \rangle + \langle \text{anti}A \rangle = \infty,$$

unde $\langle A \rangle$ este o “idee”, o “substanță”, etc., $\langle \text{anti}A \rangle$ este opusul sau negarea sa, iar ‘ ∞ ’ este “lumea”, “realitatea”, “totul”.

Probabil că nu am greși dacă am afirma că acest sistem a fost, de-a lungul vremii, o viziune dominantă în gândirea occidentală, cu Descartes și Hegel fiind primele două figuri care vin în minte, completate de dualismul cognitiv al lui Kant, care a făcut distincția între facultățile de sensibilitate și de înțelegere. Exemple de dualism epistemologic includ ființa și gândirea, subiectul și obiectul; iar, pe de altă parte, exemple de dualism metafizic sunt materia și spiritul, corpul și mintea, binele și răul.

Privind spre Est, observăm că majoritatea istoricilor religiilor folosesc religia iraniană antică, Zoroastrismul, ca un caz clar de dualism eshatologic, susținând că se bazează pe două principii conflictuale: *Ahura Mazda*, zeitatea luminii și adevărului, și *Angra Mainyu*, dușmanul distrugător.

Un conflict continuu există între domeniul spiritual al luminii și domeniul material al întunericului și în concepția Maniheismului, religie iraniană antică.

În plus, după cum spune și numele său, *dvaita* — cuvântul sanscrit *dvaita* înseamnă de fapt “dualism” (Flood, 1996, 245) — este o școală dualistă de *Vedanta*, care afirmă că există o separare veșnică între sinele particular și absolutul suprem, spre deosebire de filosofia *advaita* (non-dualistă). Deși *dvaita* este dualistă în acest sens, a propus un Dumnezeu autonom numit *Vishnu* ca stăpân al entităților independente și separate de materie și suflet. Mai specific, *dvaita* a recunoscut trei entități absolute și etern existente: Dumnezeu, sufletele (*atman*) și substanța primordială (*prakriti*).

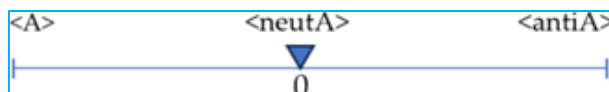
2.3. Trialismul: totul este trei

Trialismul a fost introdus în filosofie de John Cottingham ca “o grupare a trei noțiuni” (Cottingham, 1985, 219), o perspectivă alternativă la dualismul lui Descartes, cu adăugarea *senzației* alături de *minte* și *corp*: “Se dovedește că există trăsături care aparțin doar minții, trăsături care aparțin doar corpului și ceea ce poate fi numit trăsături hibride - trăsături care aparțin omului în calitatea sa de ființă întrupată” (*Ibidem*; vezi și Cottingham, 2021).

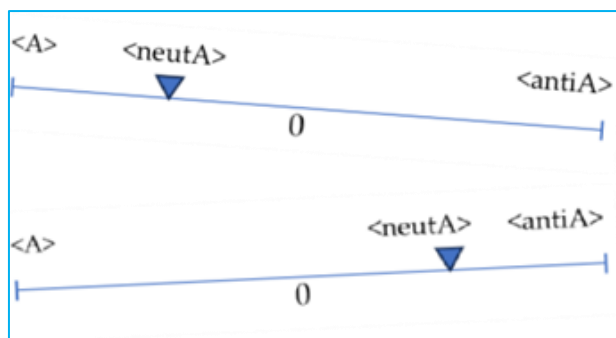
Trialismul este astfel un sistem format din trei părți contrastante sau complet diferite, iar, similar, *trihotomia* este o împărțire a trei opoziții două câte două.

Un sistem cu trei poli a fost, de asemenea, propus în *neutrosofie* (Smarandache 1995, 2013), care funcționează cu trei opoziții independente, aflate în echilibru: <A>, <neutA> și <antiA>, denumite *Triadă Neutrosofică*. Toate “ideile” <A> sunt considerate împreună cu opozițiile sau negațiile lor <antiA> și gama de neutralități <neutA> dintre ele, în timp ce <nonA> este termenul colectiv pentru ideile <antiA> și <neutA>. În neutrosofie, cei trei poli pot fi fluizi doi câte doi.

Echilibrul dintre <A> și <antiA> se bazează pe <neutA>. Cu alte cuvinte, <neutA> este imaginat ca o zonă tampon între <A> și <antiA>:

Mutând <neutA> spre stânga sau spre dreapta, adică dacă partea de neutralitate/indeterminare este împinsă spre <A> sau spre <antiA> (gradul de indeterminare crește), atunci unul dintre ele devine mai puternic (având mai puțină indeterminare), iar echilibrul devine dezechilibrul:

Pe baza neutrosofiei, Sistemul TriPolar asociat poate fi descris astfel:

$$\langle A \rangle + \langle \text{neut}A \rangle + \langle \text{anti}A \rangle = \infty,$$

unde $\langle A \rangle$ este o “idee”, o “substanță”, etc., $\langle \text{anti}A \rangle$ este opusul sau negarea sa, $\langle \text{neut}A \rangle$ este gama de neutralități între ele, iar ‘ ∞ ’ este “lumea”, “realitatea”, “totul”.

Subliniem că neutrosafia este o extensie atât a filosofiei antice chineze Yin-Yang, cât și a dialecticii (Smarandache 2013), și amintim că trialismul a fost asociat și cu creștinismul, de exemplu, pentru că susține că ființele umane sunt compuse din trei esențe separate: un corp, un suflet și un spirit.⁷

2.4. Pluralismul: totul este plural

Pluralismul este o viziune asupra pluralității, utilizată în filosofie pentru a contrasta cu monismul (ideea că totul este unul), cu dualismul (ideea că totul este doi) și, discutabil, cu trialismul (ideea că totul este trei). Pluralismul poate fi definit ca un sistem în care coexistă mai mult de două (discutabil trei) grupuri, principii, stări, idei etc. Acesta este un Sistem PluriPolar:

$$\langle \text{pluri}A \rangle = \infty,$$

unde $\langle \text{pluri}A \rangle$ înseamnă mai mult de două (discutabil trei) “idei”, etc., iar ‘ ∞ ’ denotă “lumea”, “realitatea”, “totul”.

În metafizică, pluralismul este ideea că realitatea este de fapt compusă dintr-o varietate de substanțe naturale, în timp ce în ontologie conceptul descrie diverse forme, tipuri sau moduri de existență.

Budismul este dat ca exemplu de religie pluralistă. Multe tradiții budiste nu proclamă existența unui singur adevăr absolut, ci recunosc validitatea mai multor căi către iluminare, promovând dialogul și înțelegerea cu persoane de alte credințe.

Un alt exemplu ar putea fi Credința Bahá'í, care susține că toate credințele majore au aceeași bază spirituală, provin din aceeași sursă divină (Dumnezeu) și diferă doar în învățăturile lor sociale, după necesitățile epocilor în care au fost revelate.

⁷ Această înțelegere provine din interpretarea literală a versetului 1 *Tesaloniceni* 5:23: „Dumnezeul păcii să vă sfințească El însuși pe deplin și duhul vostru, sufletul vostru și trupul vostru să fie păzite întregi, fără prihană la venirea Domnului nostru Isus Hristos.”

3. MultiAlismul: totul este deschis

Din scurta evaluare precedentă, se observă, fără a intra în profunzimea sistemelor de bază pe care le-am discutat, că este dificil să includem strict și exclusiv unele doctrine non-occidentale (sau chiar occidentale!) într-un grup sau altul. În anumite doctrine, ideologii sau idei se recunosc componente din diferite sisteme. Unele credințe sunt clasificate ca moniste, dar conțin clar și componente de pluralism; altele, pe de altă parte, sunt clasificate ca non-dualiste, dar nu pot fi clasificate strict ca sisteme UniPolare sau PluriPolare. Nici conceptul de non-dualitate, un fir comun în Taoism, în Budismul de tip Mahayana sau Advaita Vedanta (Loy, 1998), nu este suficient, fiind un concept destul de vag, care ar putea include în cele din urmă orice nu se încadrează într-un sistem de gândire BiPolar, indiferent de distincții sau mutații.

Numeroase școli de gândire au examinat extensiv dinamica dintre opozițiile <A> și <antiA>. Aceste concepte sunt cunoscute sub diverse denumiri: dialectică, Yin-Yang, maniheism, dualism, Dharma-Adharma și multe altele. Totuși, partea neutră (sau indeterminată) (<neutA>) dintre aceste opoziții a fost mai degrabă ignorată sau retractată. Neutrul sau indeterminatul, așa cum am subliniat în studiile mele de teorie neutrosifică (Smarandache 2002, 2013), intervine de obicei în dinamica (sau conflictele) dintre părți, înclinând balanța într-o direcție sau alta. Granițele dintre opoziții pot fi ori fluide (când există o oarecare suprapunere sau o parte indeterminată/neutră între opuși), ori rigide (când <A> și <antiA> sunt clar separate). În ocazionalism, de exemplu, Dumnezeu este un element neutru (<neutA₁>) între minte (<A₁>) și corp (<a antiA₁>), ca un caz particular, adică unde există o singură dinamică, între <A₁> și <antiA₁> (o singură triadă neutrosifică). În MultiAlism, există dinamici între multe triade neutrosifice:

$$(<A_1>, <neutA_1>, <antiA_1>), (<A_2>, <neutA_2>, <antiA_2>), \dots ;$$

și așa mai departe.

Prin convenție, folosim prefixul “*pluri*” atunci când vorbim despre elementele unui singur sistem și “*multi*” atunci când vorbim despre elementele mai multor sisteme. Prin urmare, Sistemul PluriPolar acceptă dinamica opozițiilor, dar nu (de) neutralitățile sau indeterminările dintre acestea:

$$<(\text{pluri})A> + <(\text{pluri})\text{anti}A> = \infty.$$

Această observație simplă a stârnit ideea unui construct generalizator și integrativ în care să fie acomodată teoriile care combină părți din mai multe sisteme. Denumim, în mod nepretențios, acest construct ‘multialism’ și îl diferențiem clar de ‘pluralism’, numind sistemul asociat ‘sistem multialist’, concepându-l ca un ‘Sistem MultiPolar’ care acceptă (și este deschis la) combinații de opoziții și neutralități (indeterminări), e.g.:

$$\langle(\text{multi})A\rangle + \langle(\text{multi})\text{neut}A\rangle + \langle(\text{multi})\text{anti}A\rangle = \infty.$$

Sistemul MultiPolar acceptă (și se ocupă de) neutralitățile și indeterminările dintre opoziții, dar nu este neapărat să le și conțină. Astfel, Sistemul MultiPolar este o extensie a Sistemului PluriPolar.

Să testăm două exemple din religie înainte de a reveni cu studii mai aprofundate în lucrări ulterioare.

3.1. Zoroastrismul

Zoroastrismul oferă o imagine perplexă a unei religii a cărei adepți venerază mai multe ființe sacre, numite *yazatas*, pe lângă o singură zeitate, *Ahura Mazda* (sau *Ohrmazd* în persana mijlocie).⁸ (Despre starea și perspectivele studiului acestei religii, o lectură obligatorie este Stausberg, 2008.) Acești *yazatas*⁹ – care amintesc într-un fel de zeii tutelari romani *Lares*¹⁰ – includ obiecte sau fenomene naturale (pământ, apă, vânt, soare, lună etc.). Alte zeități individuale își manifestă prezența, printre care *Anahita* (fertilitatea), *Armaiti* (gândirea corectă), *Ai* (răsplata) sau *Rasnu* (‘justiția’). În plus, *Ahura Mazda* se confruntă cu o puternică opoziție din partea personificării răului, *Ahremen* – în persana mijlocie (sau *Angra Mainyu* în avestană). Scopul său unic este să distrugă lumea bună a lui *Ohrmazd*.

Aceasta face ca Zoroastrismul, după Hintze, să fie atât dualist, politeist, cât și monoteist (un “mixt de trăsături aparent monoteiste, politeiste și dualiste”, Hintze, 2014, 225 și urm.), într-o încercare de a pune capăt dezbaterilor din literatura de specialitate care au variat de la definirea

⁸ Duchesne-Guillemin, Jacques. ‘Zoroastrianism.’ În: *Encyclopedia Britannica*, 8 Nov. 2023. Online: <https://www.britannica.com/topic/Zoroastrianism>. Accesat: 11 decembrie 2023.

⁹ Britannica, The Editors of Encyclopaedia. ‘yazata.’ În: *Encyclopedia Britannica*, 3 Apr. 2014. Online: <https://www.britannica.com/topic/yazata>. Accesat: 11 decembrie 2023.

¹⁰ Britannica, The Editors of Encyclopaedia. ‘Lar.’ În: *Encyclopedia Britannica*, 14 Feb. 2018. Online: <https://www.britannica.com/topic/Lar-Roman-deities>. Accesat: 11 decembrie 2023.

Zoroastrismului ca un “monoteism dualist” (Gnoli, 1994, 480) până la un “dualism monoteist” (Schwartz, 2002, 64). La acestea se adaugă interpretările existenței unei *Triade Divine* sau a unei *triade dialogice* în Zoroastrism: “Zeitatea nu este monadică, ci o triadă dialogică (și pot exista și alte aspecte) care există în relație” (Louchakova-Schwartz, 2018, 481).

În plus, să observăm caracteristicile neutrosofice evidente ale *yazatas*: echilibrul între bine și rău se înclină în funcție de acțiunile lor (neutrosofice) (vedi *supra*, 2.3).

În abordarea noastră, aceste caracteristici fac ca Zoroastrismul să fie o religie *multialistă*, incluzând elemente din toate sistemele de bază:

$$\begin{aligned} &<A> [\textit{Ohrmazd}] + <(\textit{multi})A> [\textit{zeități}] + <\textit{neut}A> \\ &[\textit{acțiuni ale yazatas}] + <\textit{anti}A> [\textit{Ahreman}] = \infty. \end{aligned}$$

3.2. Vedanta și școlilele neo-Vedanta

Alte exemple de multialism derivă din interpretările diferite ale Vedantei. În mod independent, școlile Vedanta pot părea complet distincte din cauza discrepanțelor semnificative în ontologie, soteriologie și epistemologie.

Să amintim principalele școli de Vedanta și interpretările lor: *Advaita* (non-dualism), *Dvaitadvaita* (diferență și non-diferență), *Vishishtadvaita* (non-dualism calificat), *Dvaita* (dualism), *Suddhadvaita* (non-dualism pur), *Achintya-Bheda-Abheda* (diferență și non-diferență ireconciliabile) (Isaeva, 1992; Clooney, 1993). Apropiindu-ne de zilele noastre, dezvoltările moderne (așa-numitele școli neo-Vedanta) au propagat ideea că divinul, absolutul, există în toate ființele umane. Acceptarea mai multor tipuri de cult este o componentă cheie a filosofiei lui Swami Vivekananda, un exponent neo-Vedanta, care subliniază ideea de acceptare, mai degrabă decât toleranță. Această școală neo-Vedanta consideră că niciun alt tip de cult nu este incorect. Viața este o călătorie de căutare de la un adevăr la altul, de la un adevăr mai mic la unul mai mare. Adevărul nu este proprietatea nimănui, iar natura tuturor sufletelor este adevărul. De fapt, Vivekananda “reconcilează Dvaita sau dualismul și Advaita sau non-dualismul” (Sooklal, 1993, 48). După Vivekananda, omul perfect deține și stăpânește componente ale filosofiei, misticismului, pasiunii și acțiunii în măsura potrivită pentru a crea un întreg armonios echilibrat (*Ibidem*, 42). Așadar, aceste componente ar trebui să existe într-un mod echilibrat (și, astfel,

neutrosific) mai degrabă decât doar în pluralitatea lor, și totuși fiind manifestări monistice ale unuia, adică:

$$\langle A \rangle + \langle (\text{multi})A \rangle + \langle \text{neut}A \rangle,$$

ceea ce ne face să o considerăm o *doctrină multialistă*.

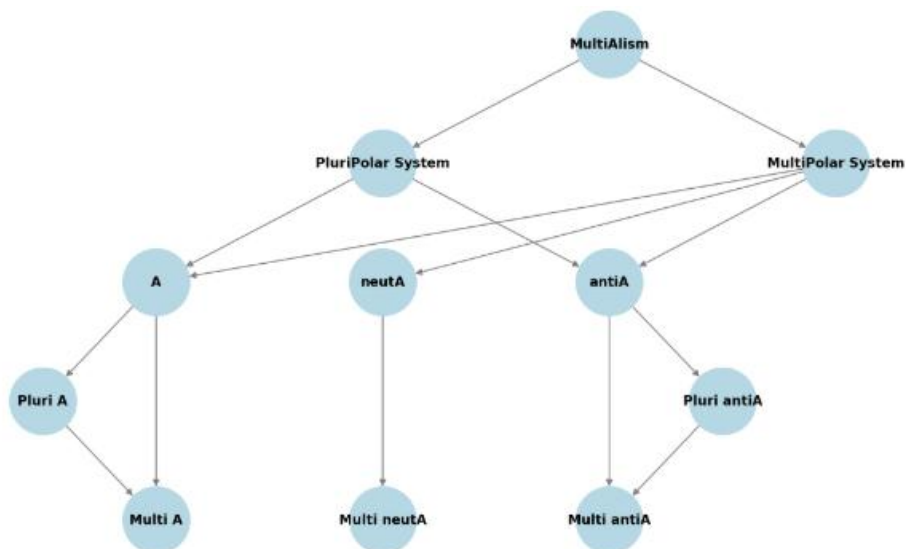

Diagrama MultiAlismului: Sisteme PluriPolare vs. Sisteme MultiPolare
Diagrama reprezintă vizual ideile de bază ale MultiAlismului și distincția acestuia față de sistemele pluri-polare și multi-polare.

4. Concluzii

Ca o extensie a conceptelor de “pluralism”, “neutrosofie”, “neutrosofie rafinată”, “mulțime neutrosifică rafinată”, “mulțime multi-neutrosifică” și “plitogenie” (Smarandache 2002, 2013, 2017, 2019, 2021, 2023a, 2023b, 2023c), am introdus în acest scurt articol conceptul de MultiAlism, căruia îi corespunde un sistem de gândire MultiPolar. Un avantaj posibil al acestui sistem ar putea fi eliberarea altor sisteme, în special a sistemului PluriPolar, de ambiguități, unde elementele plurale – mai mult sau mai puțin egale – coexistă sau sunt tolerate și conțin și opozițiile lor, dar nu neutralitățile sau indeterminările dintre ele; în timp ce sistemul MultiPolar este deschis pentru a accepta, în combinații și mutații variate, opozițiile și neutralitățile sau indeterminările dintre ele, din mai multe sisteme.

Cu alte cuvinte, sistemele UniPolare, BiPolare, TriPolare și PluriPolare sunt sisteme uni-valente (unul le exclude pe celelalte), în timp ce Sistemul MultiPolar este un sistem multi-valent (în care sunt incluse mai multe sisteme) și acceptă neutralități și indeterminări între opoziții.

Referințe bibliografice

- [Brauer] Brauer, Ethan (2023). „A Classical Modal Theory of Lawless Sequences”. *Bulletin of Symbolic Logic* 29(3):406-452. JSTOR, <https://www.jstor.org/stable/27253534>. Accesat la: 23 dec. 2023.
- [Clooney] Clooney, Francis Xavier (1993). *Theology after Vedānta: An experiment in comparative theology*. Seria SUNY, toward a comparative philosophy of religions. Albany: State University of New York Press.
- [Cottingham] Cottingham, J. (1985). „Cartesian Trialism”. *Mind*, 94(374), 218–230.
- [Cottingham] Cottingham, J. (2021). „Swinburne’s hyper-Cartesian dualism”, în M. Iwanicki (ed.), *Symposium on Richard Swinburne’s Are We Souls or Bodies? with replies by the author*, *Roczniki Filozoficzne*, LXIX(1), 21-29.
- [Flood] Flood, Gavin (1996). *An Introduction to Hinduism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- [Gnoli] Gnoli, Gh. (1994). „Le religioni dell’ Iran antico e Zoroastro”. În: G. Filoramo (ed.), *Storia delle religioni*, vol. I: *Le religioni antiche*. Roma & Bari: Laterza, pp. 455-498.
- [Hintze] Hintze, A. (2014). „Monotheism the Zoroastrian Way”. *Journal of the Royal Asiatic Society*, 24(2), 225–249.
- [Isaeva] Isaeva, N. V. (1992). *Shankara and Indian Philosophy*. Seria SUNY în studii religioase. Albany, NY: State University of New York Press.
- [James] James, William (1890). *The Principles of Psychology*. New York: Henry Holt and Company.
- [Louchakova] Louchakova-Schwartz, Olga (2018). „Intersubjectivity and Multiple Realities in Zarathushtra’s Gathas”. *Open Theology*, 4(1), 471-488. <https://doi.org/10.1515/oph-2018-0036>.
- [Loy] Loy, David (1998). *Nonduality: A Study in Comparative Philosophy*. New Jersey: Humanities Press.
- [Owen] Owen, H. P. (1971). *Concepts of Deity*. Londra: Macmillan.
- [Sooklal] Sooklal, Anil (1993). „The Neo-Vedanta Philosophy of Swami Vivekananda”. *Nidan*, 5, 33-50.

[Schwartz] Schwartz, Martin (2002). „How Zarathushtra Generated the Gathic Corpus: Inner-textual and Intertextual Composition”. *Bulletin of the Asia Institute*, 16, 53–64.

[Smarandache 2002] Smarandache, Florentin (2002). „Neutrosophy, A New Branch of Philosophy”. *Multiple Valued Logic / An International Journal*, 3: 297-384. https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/24. Accesat la: 15 dec. 2023.

[Smarandache 2013] Smarandache, Florentin (2013). „n-Valued Refined Neutrosophic Logic and Its Applications to Physics”. *Progress in Physics*, 4, 143-146. <https://fs.unm.edu/RefinedNeutrosophicSet.pdf>. Accesat la: 15 dec. 2023.

[Smarandache 2017] Smarandache, Florentin (2017). *Plithogeny, Plithogenic Set, Logic, Probability, and Statistics*, 143 p., Pons, Bruxelles, Belgia. <https://fs.unm.edu/Plithogeny.pdf>. Accesat la: 15 dec. 2023.

[Smarandache 2019] Smarandache, Florentin (2019). „Neutrosophic Set is a Generalization of Intuitionistic Fuzzy Set... while Neutrosophication is a Generalization of Regret Theory, Grey System Theory, and Three-Ways Decision (revisited)”. *Journal of New Theory* 29: 01-35; arXiv, Cornell University, New York City, NY, USA, pp. 1-50. https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/21. Accesat la: 15 dec. 2023.

[Smarandache 2021] Smarandache, Florentin (2021). „Introduction to Plithogenic Logic as generalization of MultiVariate Logic”. *Neutrosophic Sets and Systems* 45 (1): 1-7. <https://fs.unm.edu/NSS/IntroductionPlithogenicLogic1.pdf>. Accesat la: 15 dec. 2023.

[Smarandache 2023a] Smarandache, Florentin (2023a). *Nidus idearum. Scilogs, XII: seed & heed. Exchanging ideas with Pritpal Singh et al.* Miami, Florida, USA: Global Knowledge. <https://fs.unm.edu/NidusIdearum12.pdf>. Accesat la: 15 dec. 2023.

[Smarandache 2023b] Smarandache, Florentin (2023b). „Introduction to the MultiNeutrosophic Set”. *Neutrosophic Sets and Systems*, 61, 89-99. DOI: 10.5281/zenodo.10428599.

[Smarandache 2023c] Smarandache, Florentin (2023c). „The Fluid Margin between Physical Causal Closure and Non-Physical Causal Closure, extended to The Neutrosophic Causal Closure Principle”. Qeios ID: 5BRKC7, Londra, 1-4, 22 noiembrie. <https://fs.unm.edu/ScArt/FluidMargin.pdf>. Accesat la: 15 dec. 2023.

[Stausberg] Stausberg, M. (2008). „On the State and Prospects of the Study of Zoroastrianism”. *Numen*, 55(5), 561–600. <http://www.jstor.org/stable/27643340>. Accesat la: 9 dec. 2023.

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

[Tanabe] Tanabe, Juichiro. (2016). „Buddhism and Peace Theory: Exploring a Buddhist Inner Peace”. *International Journal of Peace Studies*, 21(2), 1-14. Accesat la: 17 dec. 2023.

[Wolff 1770] Wolff, Christian. *Vernünfftige Gedancken von den Kräfften des menschlichen Verstandes...* Halle: Renger, 1713; retipărit în Christian Wolff, *Gesammelte Werke*. Editat de J. Ecole et al., Volumul 1. Hildesheim: Georg Olms Verlagsbuchhandlung: 1965. — Traducere în engleză: „Preliminary Discourse Concerning Philosophy,” în *Logic, or Rational Thoughts...* Londra: 1770, pp. 1-8.

[Wolff 1740] Wolff, Christian (1740). *Psychologia rationalis, methodo scientifica pertractata...* ed. a 2-a; Francofurti & Lipsiae: officina libraria Rengeriana; 1-a ed., 1734.

Neutrosafia transcende opozițiile binare în mitologie și folclor

Acest articol¹ este o scurtă incursiune în domeniul complex al entităților compozite mitologice și folclorice. Analiza ne-a condus la ideea că aceste creaturi hibride și superhibride reprezintă dovezi convingătoare că psihicul uman transcende în mod constant opozițiile binare, așa cum susține neutrosafia. În diverse culturi și epoci, mintea umană manifestă o tendință către perspective nuanțate, neutrosafice, sfidând categorisirile simpliste. În plus, facem câteva observații marginale în temă și adresăm câteva întrebări mai puțin convenționale.

Neutrosafie, Transcendență, MultiAlism, Mitologie, Identitate culturală, Practici culturale, Hibridi, Superhibridi, Creaturi mitologice, Descendență divină, Ereditate.

1. Introducere

Entitățile hibride (și superhibride) care apar în mitologii și în folclorul din întreaga lume au fost explorate pe larg în studiile culturale. O ramură a studiilor mitologice – care ar putea fi denumită “teratologie mitologică” – ar putea fi propusă pentru examinarea acestor monștri și ființe hibride (vezi mai jos *Observații și Întrebări Deschise*). Acest concept al “ființei hibride” ca o reflectare a societății și a normelor sale este o temă recurentă în diverse discipline academice, inclusiv în sociologie sau psihologie. De exemplu, Joseph Campbell analizează rolul ființelor mitice în cultură și societate, argumentând că acestea reflectă temerile și dorințele societății [Campbell]. În mod similar, conceptul de “arhetip” al lui Carl Jung discută cum societatea creează ființe mitice din ceea ce respinge sau găsește deranjant [Jung]. Cohen scrie despre

¹ O variantă în engleză a acestui articol: Smarandache, F. (2024). “Neutrosophy Transcends Binary Oppositions in Mythology and Folklore” *Neutrosophic Sets and Systems*, 65: 57-79. DOI: 10.5281/zenodo.10782953. <https://fs.unm.edu/NSS/NeutrosophyTranscendsBinary4.pdf>

modul în care acești monștri funcționează în cultură și societate, sugerând că ei oglindesc atât anxietățile, cât și aspirațiile societății, propunând un *modus legendi*, adică “o metodă de a citi culturile prin monștrii pe care îi generează” [Cohen]. Kristeva explorează conceptul de “abjecție”, un termen pe care îl împrumută din psihanaliză pentru a descrie sentimentul de groază care apare atunci când întâlnim ceva ce perturbă granițele dintre sine și celălalt [Kristeva].

Ființele mitologice hibride, care combină caracteristici umane și animale sau care îmbină trăsături divine și mortale, sunt văzute ca anomalii sau devieri de la ordinea naturală. Aceste entități întruchipează o natură paradoxală care depășește cadrele logice convenționale și protocoalele societale prestabilite. Ele există dincolo de limitele tiparelor previzibile și regulilor impuse, servind ca agenți ai disrupției în cadrul sistemelor structurate, apărând totodată ca un produs secundar al ordinii, născându-se din sfidarea haosului și acționând ca o forță contrară care delimitează și totodată fortifică granițele structurii. Mai mult, aceste ființe hibride nu sunt creații arbitrare, ci constituenți esențiali ai civilizației, provenind din însăși principiile pe care societățile le prețuiesc. Ele personifică în general toate aspectele respinse și contrazise de normele și valorile societății. Prin identificarea și marginalizarea acestor elemente nedorite, societatea își reafirmă propria identitate și principiile. În consecință, ființa hibridă se transformă într-o reflexie negativă, o oglindă distorsionată a societății, subliniind temerile, tabu-urile și limitările acesteia. Prin confruntarea și interacțiunea cu aceste entități, societatea atinge o înțelegere mai profundă a propriilor contradicții, contribuind astfel la evoluția sa continuă (neutrosofică) și la auto-definirea sa ca sistem dinamic (neutrosofic) al vieții.

Pentru mai multe informații pe această temă, oferim un capitol bogat de sugestii de lectură la sfârșitul lucrării (vezi *Lecturi suplimentare*).

Acest articol nu își propune să fie o contribuție specială la acest domeniu dintr-o perspectivă culturală. Este doar o scurtă trecere în revistă a câtorva trăsături neutrosofice și multialiste ale unui număr relativ restrâns de hibridi, dar revelatoare prin semnificația lor.

Reamintim că MultiAlism-ul este un sistem multipolar format nu doar din elemente multiple care pot fi aleatorii, contradictorii sau adjuvante, ci și prin acceptarea trăsăturilor din mai multe sisteme de bază (sisteme unipolare, bipolare, tripolare sau pluripolare).

Acest articol se vrea, de asemenea, o încurajare pentru cercetătorii specializați să investigheze “teratologia mitologică” folosind instrumente și perspective neutrosofice și este — de ce nu? — o încercare de a transcende câteva întrebări comune despre apariția și perpetuarea acestor creaturi omniprezente în mitologiile lumii.

2. Identități neutrosofice: Hibrizi și SuperHibrizi mitologici

Selectăm câteva exemple din vasta gamă de domenii imaginative și apoi analizăm pe scurt, dar sistematic, modul în care acești hibrizi sunt compuși. Ca structură generală a hibrizilor, se pot categorisi drept “hibrizi mitologici” creaturile care ar putea fi formate prin unirea a două entități (fie parte animal + parte uman, fie parte animal + parte divinitate, fie parte uman + parte divinitate, fie parte demon + parte uman, fie parte demon + parte animal, fie parte demon + parte divinitate) și drept “superhibrizi mitologici” sau “hibrizi multialistați” creaturile care ar putea fi formate prin unirea a cel puțin trei entități (de exemplu, parte divinitate + parte uman + parte animal), sau prin combinații din tipuri diferite ale aceleași entități (de exemplu, $\text{animal}_1 + \text{animal}_2 + \dots + \text{animal}_n$).

- În mitologia mesopotamiană, Gilgameș este un semizeu, întruchipând o fuziune între moștenirea divină și cea uman-muritoare. Descris ca fiind două treimi divin și o treime muritor, cazul lui Gilgameș prezintă un amestec complex de divinitate maternă și paternă. Dualitatea naturii sale, fiind atât divină, cât și muritoare, devine o temă centrală în narațiune, influențându-i acțiunile, luptele și căutarea sa finală a sensului vieții și a nemuririi. Ambiguitatea din jurul sortii sale în tradițiile ulterioare introduce un element de incompletitudine, permițând interpretări diverse [[Gilgameș](#)].
- Lamassu sunt divinități protectoare în mitologia mesopotamiană, cu trup de taur sau leu, aripi de vultur și cap de om. Aceste ființe colosale serveau adesea ca gardieni la intrările palatelor și templelor [[Lamassu](#)].
- Bhima este unul dintre personajele centrale din epopeea antică indiană “Mahabharata”. Este al doilea dintre cei cinci frați Pandava, născut din Kunti, regina Hastinapurei, și zeul vântului, Vayu. Bhima

este cunoscut pentru forța sa fizică excepțională, curaj și pricepere în luptă. Bhima joacă un rol crucial în diferite evenimente, inclusiv exilul fraților Pandava în pădure, jocul de noroc la curtea Hastinapurei și războiul de la Kurukshetra, bătălia epică dintre Pandava și Kaurava. Este adesea descris ca o figură supranaturală, capabilă de acte extraordinare de vitejie și eroism. În ciuda forței sale formidabile, Bhima este, de asemenea, portretizat ca un individ cu compasiune, bun la suflet, în special față de cei oprimați sau marginalizați. Călătoria sa este marcată de momente de triumf și adversitate, culminând în rolul său ca figură cheie în stabilirea 'dharma' pe tronul Hastinapurei [[Bhima](#)].

- [Ahile](#), fiul unei nimfe marine și al unui rege muritor, întruchipează dihotomia semizeului în mintea grecilor. Scufundat în râul Styx pentru invincibilitate, călcâiul său vulnerabil devine un simbol al incompletitudinii. Natura sa neutrosofică se dezvăluie în moartea sa, orchestrată de o săgeată muritoare ghidată de un zeu. Această intersecție dintre vulnerabilitatea muritoare și răzbunarea divină subliniază complexitatea sorții lui Ahile [[Ahile](#)].
- [Freyr](#) este o figură proeminentă în mitologia nordică, adesea descris ca un zeu frumos și binevoitor, asociat cu recolte bogate, iubire și abundență. În ciuda faptului că este considerat chiar zeu în mitologia nordică, statutul său de semizeu este subliniat de dualitatea parentală, unul dintre părinți fiind Njord și celălalt o gigantă numită Skadi. Cea mai faimoasă posesiune a lui Freyr este sabia sa magică, cunoscută sub numele de "Sabia lui Freyr" sau "Sumarbrandr". Potrivit legendei, Freyr și-a dat sabia pentru a câștiga mâna gigantei Gerd, de care s-a îndrăgostit. Acest act de sacrificiu duce în cele din urmă la căderea lui Freyr, deoarece rămâne fără apărare în timpul bătăliei finale de la Ragnarok, evenimentul apocaliptic din mitologia nordică [[Freyr](#)].
- În tradiția islamică, [Burāq](#) este o creatură mitică descrisă ca un armăsar cu cap de femeie, aripi de vultur și coadă de păun. Se spune că l-a transportat pe Profetul Mohamed în timpul 'Călătoriei Nocturne' [[Burāq](#)].

- Banshee este o ființă supranaturală adânc înrădăcinată în folclorul irlandez și celtic. Descrisă ca un spirit sau zână de sex feminin, Banshee este adesea asociată cu familii sau clanuri specifice, servind ca o prevestire a morții sau un semn de nenorocire iminentă. Una dintre trăsăturile cele mai distinctive ale Banshee este tânguirea sa jalnică, un strigăt înfiorător care se spune că este auzit atunci când cineva din familia pe care o veghează este pe cale să moară. Banshee este de obicei descrisă ca o figură solitară, adesea apărând ca o bătrână cu părul lung și despletit, îmbrăcată într-o rochie gri sau albă, având trăsături care amintesc de ființe din alte tărâmurii, cum ar fi elfii, vrăjitoarele sau aparițiile spectrale [[Banshee](#)].
- Huli Jing, sau 'spiritele vulpii', sunt ființe metamorfozate din folclorul chinez. Ele se pot transforma în femei frumoase, dar forma lor adevărată este aceea de vulpe [[Huli](#)].
- Forma hibridă a lui Abraxas, cu corp de om, cap de cocoș sau leu și picioare de șarpe, este încărcată de semnificație simbolică.² Corpul uman reprezintă conștiința și intelectul, în timp ce trăsăturile animale simbolizează instinctele primare și forțele cosmice. Cocoșul, asociat cu zorii și trezirea, semnifică iluminarea spirituală, în timp ce șarpele este un simbol puternic al înțelepciunii, reînnoirii și transformării. Abraxas întruchipează conceptul de unitate în dualitate, simbolizând reconcilierea opozițiilor, precum binele și răul, creația și distrugerea, lumina și întunericul. Această fuziune neutrosofică a elementelor contradictorii reflectă viziunea gnostică asupra lumii, care concepea lumea materială ca un tărâm al dualității și iluziei, cu scopul final de eliberare spirituală prin gnoză sau cunoaștere divină [[Abraxas](#)].
- Conceptul de homuncu are rădăcini istorice în tradițiile alchimice și filosofice. În alchimie, se credea că un homuncu putea fi creat prin diverse procedee secrete, simbolizând dorința de a crea viața în mod

² Referințe la Abraxas pot fi găsite în diverse texte gnostice, inclusiv în Biblioteca Nag Hammadi, o colecție de scripturi gnostice antice descoperită în Egipt în 1945. Aceste texte îl descriu adesea pe Abraxas ca pe o ființă divină sau *arhon* (uneori asociat cu Dumnezeu) sau ca o emanație din tărâmul divin.

artificial.³ Ingredientul cel mai frecvent asociat cu crearea unui homuncul era fluidul seminal, considerat a conține esența vieții. În plus, alte fluide corporale, cum ar fi sângele menstrual, erau uneori implicate ca ingrediente. Alchimiștii indicau folosirea diverselor substanțe alchimice, cum ar fi săruri, minerale și extracte de plante, despre care se credea că au proprietăți transformatoare. Se sugera utilizarea de semințe animale sau alte substanțe derivate din animale. Iată niște instrucțiuni pentru crearea unui homuncul: “Amestecați sperma și piatra soarelui și inseminați vaca sau oaia. Blocați cu grijă vaginul animalului cu piatra soarelui. Ungeți organele genitale ale animalului cu sângele altui animal. Plasați animalul inseminat artificial într-o casă întunecată unde soarele nu strălucește niciodată.” Și așa mai departe. [[Homuncul](#)]. Dintr-o perspectivă neutrosofică, un homuncul poate fi explorat ca o metaforă pentru incertitudinile, contradicțiile și complexitățile inerente în dimensiunile biologice, filosofice și simbolice. Homuncul, ca simbol al creației artificiale a vieții, întruchipează implicații etice și existențiale. Fiindcă nu este în totalitate uman, această entitate reprezintă un animal rațional, adăugând un alt capitol fictiv în aspirația umanității de a controla granițele vieții și ale morții.

- Balaurul ocupă un rol proeminent în folclorul românesc, apărând ca un dragon sau șarpe cu mai multe capete,⁴ adesea asociat cu fenomene meteorologice tumultuoase și haos disruptiv. Interesant este că legendele românești conferă salivei Balaurului o trăsătură particulară, despre care se crede că posedă abilitatea transformatoare de a se cristaliza în “diamante”. Simbolic, Balaurul întruchipează energii primordiale, encapsulând esența haosului și a sălbăticiiei

³ Una dintre cele mai faimoase relatări despre crearea unui homuncul provine din scrierile alchimistului elvețian Paracelsus, care susținea că un homuncul poate fi creat prin manipularea lichidului seminal. Rețeta sa presupunea plasarea materialului seminal într-un vas de sticlă sigilat, împreună cu anumite substanțe alchimice, și apoi incubarea amestecului într-un mediu cald și întunecat timp de câteva săptămâni sau luni. Paracelsus era convins că, după perioada de incubare, o creatură umanoidă în miniatură s-ar fi format în interiorul vasului.

⁴ Legendele descriu Balaurul ca fiind o ființă monstruoasă, cu gheare ascuțite, solzi care îi acoperă corpul și suflare de foc.

neîmblânzite, evocând un joc complex de respect și teamă în cadrul narațiunilor culturale.

- Zmeul, o altă figură captivantă din folclorul românesc, îmbracă haina unui monstru care își schimbă forma. Versatilitatea sa în a-și asuma forme diverse epitomează imprezibilitatea, perpetuând o aură de eluzivitate enigmatică. De obicei, Zmeul este descris ca o forță malefică, întruchipând teme ca frica, vicleșugul și pericolul iminent, servind ca un motiv de avertizare profundă în cadrul basmelor. În plus, portretizarea sa reflectă temerile societale, simbolizând amenințări latente, conflicte interioare și lupta dintre forțele morale opuse.
- Dintre spiritele folclorului românesc, Zburătorul apare ca o entitate seducătoare, asemănătoare arhetipului *incubus*.⁵ Apărând sub forma unui bărbat carismatic, Zburătorul seduce fetele nevinovate, simbolizând dorințe interzise și atracția necunoscutului. Traversând simbolic pragul delicat dintre vise și realitate, Zburătorul evocă un amestec de frică, fascinație și introspecție profundă în cadrul psihicului uman. [[Chelariu](#)]

Să încercăm acum să integrăm aceste entități într-un sistem coerent.

3. Descendenți ai zeilor și muritorilor:

Hibrizi parțial zei + parțial oameni

În mitologiile lumii, entitățile formate atât din descendență divină, cât și din linie uman-muritoare, adesea denumite ‘semizeii’ sau ‘semizeite’, întruchipează un amestec complex de trăsături moștenite de la părinții lor divini și de la părinții lor muritori. Mitologii sunt, în general, de acord că aceste ființe hibride servesc la crearea unei punți între tărâmurile celeste și cele terestre, reflectând dorința umană de a înțelege natura existenței și locul nostru în cosmos.

Semizeii posedă o gamă variată de caracteristici și abilități: pot moșteni forță supraomenească, agilitate sau intelect de la linia lor divină, dar în același

⁵ Încadrat în folclorul mai larg al incubilor și succubilor, Zburătorul întruchipează spiritul masculin enigmatic care caută legături nocturne cu femeile adormite.

timp se confruntă cu încercările și tribulațiile mortalității. În ciuda abilităților lor extraordinare, semizeii sunt adesea reprezentați ca ființe imperfecte și vulnerabile, care se luptă cu complexitatea naturii lor duale și cu așteptările plasate asupra lor atât de zei, cât și de muritori.

Pentru a explora mai multe mitologii, să ilustrăm personajele a trei figuri reprezentative ale acestor ființe:

- Krishna. În mitologia hindusă, Krishna este venerat ca un avatar al zeului Vishnu, născut ca fiu al lui Devaki, sora regelui Kamsa, și al lui Vasudeva.⁶ [[Vishnu](#)] Krishna a refuzat să pună mâna pe arme în monumentalul conflict dintre Kaurava și Pandava. În schimb, el a oferit o opțiune: să ofere îndrumare personală unei tabere și să împrumute armata sa celeilalte. O altercație tragică a izbucnit între șefii Yadava, rezultând în pierderea fratelui și a fiului lui Krishna. Profund întristat, Krishna s-a retras în pădure. Acolo și-a găsit sfârșitul când un vânător, confundându-l cu o pradă, l-a rănit mortal în picior, singurul său punct vulnerabil. [[Krishna](#)]
- Hercule, fiul lui Zeus și al Alcmenei, o prințesă muritoare, este o figură centrală în mitologia greacă, întruchipând complexitatea existenței unui semizeu. Descendența sa divină, combinată cu limitările umane, formează esența narațiunii sale. Celebrele sale (doisprezece) Munci, întreprinse ca penitență pentru uciderea soției și copiilor săi într-un acces de nebunie indus de zeița Hera, evidențiază forța sa extraordinară, curajul și determinarea. Zeus, recunoscând faptele lui Hercule, îi acordă nemurirea, subliniind jocul dinamic dintre mortalitate și divin. [[Hercules](#)]
- Dagda, “Zeul Bun,” este o figură proeminentă în mitologia irlandeză, venerat ca o (semi)zeitate puternică și binevoitoare. El este adesea descris ca o figură paternă, un lider înțelept și un războinic abil, întruchipând idealurile de putere, înțelepciune și generozitate. Dagda este considerat tatăl sau conducătorul Tuatha Dé Danann, o rasă mitică de ființe supranaturale. El deține artefacte magice puternice,

⁶ Vasudeva este patronimul zeului Krishna, fiul lui Vasudeva. Închinătorii lui Vasudeva-Krishna au format una dintre primele mișcări devoționale teistice din cadrul hinduismului.

inclusiv un buzdugan magic cunoscut sub numele de “Iorg mór”, care poate atât ucide, cât și învia cu un capăt și controla vremea cu celălalt. De asemenea, deține un cazan magic numit “coire ansic” sau “cazanul abundenței,” care oferă o cantitate nesfârșită de mâncare și băutură. Dagda este cunoscut pentru aplecarea sa pentru desfătări și plăceri, fiind adesea portretizat ca un iubitor de mâncare, băutură și muzică.

3.1. Devașii indici: intermediari cerești ai echilibrului cosmic

În cosmologia complexă a mitologiei hinduse, semizeii, sau “Devași,” ocupă un rol central ca ființe cerești care se situează la granița dintre divinitate și umanitate. Acești semizeii întruchipează o interacțiune complexă de atribute în cadrul neutrosofiei, unde conceptele de certitudine, incertitudine și indeterminare converg într-un echilibru dinamic. [Deva]

Originea semizeilor în mitologia indică este învăluită în ambiguitate, reflectând indeterminarea inerentă a ordinii cosmice. Născuți din amestecul de linie divină și muritoare, semizeii întruchipează principiul neutrosofic al incertitudinii, unde existența lor sfidează categorisirea convențională. Ei locuiesc în spațiul liminal dintre certitudinea esenței divine și incertitudinea trupului muritor.

Semizeii din mitologia indică dețin o semnificație culturală și simbolică profundă, servind ca reprezentări alegorice ale echilibrului cosmic dintre ordine și haos. Inspiră introspecție, reflecție și o înțelegere mai profundă a principiilor neutrosofice care guvernează universul. Ei oferă perspective atemporale asupra complexităților existenței și asupra căutării eterne a echilibrului și armoniei.

Mai mulți semizeii din mitologia indică exemplifică principiile neutrosofiei prin natura lor complexă:

- Indra, regele Devașilor, întruchipează principiul neutrosofic al opoziției, deoarece poartă război împotriva forțelor întunericului, în timp ce se confruntă cu conflicte interne și dileme morale.
- Agni, zeul focului, simbolizează conceptul neutrosofic al indeterminării, servind atât ca purificator, cât și ca distrugător, întruchipând natura duală a focului creator și distrugător totodată.

- Varuna, zeul apelor cosmice, reprezintă noțiunea neutrosofică a adevărului parțial, susținând ordinea cosmică, în timp ce se luptă cu propriile limitări și imperfecțiuni.
- Surya, zeul soarelui, întruchipează principiul neutrosofic al ambiguității, iluminând universul cu lumina sa radiantă, în timp ce aruncă umbre de îndoială și incertitudine.
- Vayu, zeul vântului, simbolizează conceptul neutrosofic al complementarității, insuflând viață în toate ființele vii, în timp ce poartă semințele distrugerii și schimbării.

3.2. Semizeii grecilor: explorarea arhetipurilor eroice

În vasta și complexa tapiserie a mitologiei grecești, semizeii se remarcă drept figuri extraordinare, ocupând un spațiu unic între zei și muritori. Născuți din uniuni între ființe divine și oameni, acești eroi hibridi posedă abilități extraordinare, inimi curajoase și destine complexe care modelează cursul miturilor și legendelor. Această dualitate inerentă reflectă principiul neutrosofic al indeterminării, în care semizeii există într-o stare de flux perpetuu, nefiind nici pe deplin divini, nici complet muritori.

În panteonul semizeilor greci, mai multe figuri se remarcă drept exemple de arhetipuri eroice, fiecare întruchipând principiile neutrosofiei în mod unic:

- Hercule, fiul lui Zeus și al Alcmenei, întruchipează lupta împotriva adversității și căutarea răscumpărării. Cele Doisprezece Munci ale sale simbolizează conceptul neutrosofic al opoziției, unde forțe aparent contradictorii coexistă și interacționează într-un echilibru dinamic.
- Iason, fiul a doi muritori, deși conceput de Zeus, demonstrează carismă și diplomație ca lider al argonauților în căutarea Lânii de Aur. El navighează prin intrigi politice și provocări personale cu tact și reziliență, întruchipând principiul echilibrului și armoniei în relații și eforturi.
- Un alt semizeu proeminent, Perseu, născut din Zeus și o prințesă muritoare, reprezintă principiul neutrosofic al indeterminării prin încercarea sa de a ucide Meduza și de a salva pe Andromeda. Drumul său prin lume plin de incertitudine și ambiguitate, dar el perseverează

prin viclenie, ingeniozitate și hotărâre pură. Perseu întruchipează noțiunea neutrosofică a adevărului parțial, unde realitatea este inerent subiectivă și deschisă interpretării. Destinul său legendar, inclusiv uciderea Gorgonei, nu are o narațiune singulară, ilustrând incompletitudinea inerentă în portretizarea destinului semizeilor. Fie că Perseu își întâlnește sfârșitul în luptă sau printr-o lovitură de disc, rămâne un subiect de interpretare, adăugând un strat de indeterminare la statutul său de semizeu. [[Kerenyi](#)]

3.3. Tuatha Dé Danann și Fomoiri:

descendența divino-umană în mitologia celtică

În mitologia celtică, Tuatha Dé Danann⁷ apar ca figuri enigmatice, întruchipând o fuziune complexă de descendență divină și muritoare. Primele relatări îi descriu ca fiind alungați din cer din cauza cunoștințelor lor profunde, după care au coborât în Irlanda, învăluți într-o ceață misterioasă. [[Tuatha](#)]

Inamicii antici ai Tuatha Dé Danann erau Fomoiri, un alt grup de ființe supranaturale din mitologia irlandeză. Fomoiri sunt o rasă de ființe monstruoase, semidivină, adesea descrisă ca malevolentă, asociată cu întunericul, haosul și forțele distructive ale naturii. Ele sunt portretizate drept creaturi marine monstruoase sau uriași. [[Fomoiri](#)]

Conform mitologiei irlandeze, Fomoiri au fost printre primii locuitori ai Irlandei, precedând sosirea Tuatha Dé Danann. Se spune că au sosit în Irlanda din ținuturi îndepărtate și au purtat războaie împotriva Tuatha Dé Danann pentru controlul insulei. Bătăliile dintre Fomoiri și Tuatha Dé Danann sunt descrise ca lupte cosmice între forțele haosului și ordinii, Fomoiri reprezentând haosul și întunericul,⁸ iar Tuatha Dé Danann reprezentând lumina și civilizația.

Tuatha Dé Danann sunt pricepuți în magie, metamorfoză și alte forme de cunoaștere ascunsă, dar, de asemenea, experimentează emoții, dorințe și vulnerabilități umane. Câteva figuri cheie din Tuatha Dé Danann exemplifică

⁷ În traducere, "poporul zeiței Danu," care reprezintă apele primordiale ale creației și fertilității, aceste ființe semidivine suntenerate pentru înțelepciunea, magia și conexiunea profundă cu pământul înainte de sosirea Milesienilor, considerați strămoșii irlandezilor moderni.

⁸ În ciuda reputației lor malefice, unele povești îi descriu pe anumite Fomoiri într-o lumină pozitivă, portretizându-i ca personaje complexe cu propriile dorințe și motivații. În anumite relatări, Fomoiri sunt descriși ca meșteșugari și războinici iscusiți, capabili de mari fapte de forță și magie.

triada neutrosofică a certitudinii, incertitudinii și indeterminării prin descendența lor complexă:

- Dagda, de exemplu, este uneori portretizat ca fiul zeiței Danu și al prințului muritor Elatha, reflectând împletirea elementelor divine și umane în descendența sa.
- În mod similar, Lugh este descris ca fiind fiul unui muritor, Cian, și al unei ființe supranaturale, Ethniu, evidențiind natura sa hibridă și ambiguitatea identității sale.

4. Hibridizări demonice: Hibrizi parțial demon + parțial uman

În mitologiile lumii întâlnim adesea ‘ființe’ care sunt hibride, parțial demonice și parțial umane. Deși trăsăturile și aparențele acestor ființe pot varia foarte mult între diferite culturi și mitologii. Iată câteva exemple:

- Cambioni: În folclorul european, cambionii sunt urmași ai unui demon și ai unui om. Ei sunt adesea descriși ca având unele dintre puterile supranaturale ale părintelui lor demonic, cum ar fi schimbarea formei, telepatia sau magia neagră, împreună cu aspectul fizic uman. Cambionii sunt uneori portretizați ca figuri seducătoare și manipulative, folosindu-și puterile pentru a influența sau a păcăli muritorii.
- Nephilim: În mitologia iudeo-creștină, *nephilim* sunt urmașii îngerilor și ai oamenilor.⁹ Ei sunt descriși în texte antice, precum “Cartea Genezei”, ca uriași sau războinici puternici. *Nephilim* sunt adesea asociați cu tema pedeapsei divine, deoarece existența lor este văzută ca o răsturnare a ordinii naturale.
- Hibrizi Oni-Om: În folclorul japonez, *oni* sunt spirite malefice sau demoni, descriși cel mai adesea ca uriași cu coarne și păr zburlit. Basmelor prezintă hibrizi *oni*-umani, deci care rezultă din uniuni între un *oni* și un om. Acești hibrizi pot moșteni unele trăsături fizice ale *oni*, cum ar fi coarnele, precum și natura lor jucăușă sau malefică.

Acestea sunt doar câteva exemple, iar în mitologiile din întreaga lume există multe alte variante de ființe parțial demonice și parțial umane. Ele

⁹ Uneori interpretați ca îngeri căzuți, adică demoni.

servesc adesea drept figuri captivante în povestiri, întruchipând teme de luptă între bine și rău, între supranatural și cotidian, și complexitățile ideilor de ‘moștenire’ și ‘identitate’.

4.1. Cambionii: Hibrizi demon + om

Imaginația umană a creat o mulțime de ființe mitologice, printre care cambionii ocupă un loc intrigant. Conceptul de cambion¹⁰ își are rădăcinile în folclorul european occidental, în special în cadrul demonologiei creștine. Cambionii sunt ființe născute din uniunea între un demon și un om, întruchipând o amestecare unică între supranatural și muritor. Aceste uniuni sunt de obicei prezentate ca acte de seducție, coerciție sau ispitire, reflectând teme mai ample de ambiguitate morală și lupta dintre bine și rău. [Cambion]

Caracteristicile atribuite cambionilor variază între diferitele tradiții mitologice, dar aceștia posedă de obicei un amestec de puteri supranaturale și vulnerabilități umane, având trăsături fizice care amintesc de descendența lor demonică, cum ar fi coarne, colți sau ochi de culoare nefirească, dar mai ales posedă abilități supranaturale, inclusiv schimbarea formei, telepatia sau cunoașterea magiei negre. Pe lângă puterile lor supranaturale, cambionii sunt adesea portretizați având o manieră carismatică și seducătoare, folosindu-și atracția pentru a manipula și a păcăli muritorii. Acest aspect al caracterului lor reflectă teme de ispitire și corupție morală, întrucât cambionii – nici pe deplin umani, nici pur demonici – navighează prin complexitățile moștenirii lor duale.

- Merlin, vrăjitorul legendar din mitologia arturiană, este uneori descris ca un cambion.¹¹ Conform unor versiuni ale poveștii, tatăl lui Merlin era un *incubus* care și-a sedus mama, o femeie muritoare. Din această uniune s-a născut Merlin, oferindu-i abilități magice.
- În piesa lui William Shakespeare “Furtuna,” Caliban este o ființă jumătate umană, jumătate demon. Deși natura exactă a părinților lui Caliban nu este explicit menționată în piesă, originile sale sunt descrise ca fiind monstruoase și nenaturale. Caracterul lui Caliban

¹⁰ Cuvântul “cambion” se crede că provine din termenul latin târziu “cambuca,” un vas folosit de soldații romani. În timp, a evoluat pentru a desemna un vas sau un recipient pentru spirite, ajungând în cele din urmă să semnifice urmașii demonilor.

¹¹ Merlin drept cambion este o versiune explorată în diverse texte medievale, inclusiv în “Historia Regum Britanniae” a lui Geoffrey de Monmouth.

atinge teme precum colonizarea, dinamica puterii și conflictul dintre ‘civilizat’ și ‘sălbătic’.

Ca ființe hibride, cambionii ocupă un spațiu liminal între supranatural și muritor. În demonologia creștină, cambionii sunt adesea considerați întruchipări ale păcatului și decăderii morale, reflectând consecințele cedării în fața dorințelor lumești. Ei servesc drept avertisment împotriva pericolelor corupției spirituale.

4.2. Judecata divină: povestea Nephilimilor

Nephilimii,¹² menționați în texte antice precum Biblia și diverse lucrări apocrife, sunt învăluiți în mister și controversă, ocupând un loc unic în tapiseria mitologică, întruchipând teme de hibriditate, rebeliune și judecată divină.

Nephilimii sunt menționați specific în “Geneză”,¹³ unde sunt descriși ca fiind urmașii uniunilor între “fii ai lui Dumnezeu” și “fiiice ale oamenilor.” În unele interpretări, ei sunt descriși ca uriași, posedând o forță colosală. Alte surse îi descriu ca ființe de mare răutate sau corupție spirituală, ale căror prezență pe Pământ amenința ordinea stabilită de Dumnezeu.¹⁴

Conform narațiunii biblice, prezența nephilimilor pe Pământ a provocat intervenția divină, conducând la Marele Potop ca un mijloc de curățare a lumii de corupția lor. Numai Noe și familia sa au fost salvați, fiind considerați drepti în ochii lui Dumnezeu. Povestea Nephilimilor servește drept o lecție despre consecințele corupției morale și ale judecății divine.

Două personaje reprezentative sunt:

- Goliat, uriașul legendar din povestea biblică a lui David și Goliat,¹⁵ este adesea interpretat ca fiind un Nephilim sau descendent al Nephilimilor. Goliat este descris în textul biblic ca un uriaș, dominându-și adversarii cu statura sa impunătoare. Armura sa ar fi cântărit sute de sicli de bronz¹⁶, subliniind prezența sa formidabilă pe câmpul de luptă.

¹² Termenul “Nephilim” provine din cuvântul ebraic “nephil,” care se traduce prin “uriași” sau “căzuți.”

¹³ Cf. *Geneza* 6:1-4.

¹⁴ Identitatea lor precisă este un subiect de dezbatere printre cercetători, interpretările variind de la îngeri căzuți la ființe divine sau conducători.

¹⁵ *Samuel* 1:17.

¹⁶ 1 siclu = 1 beca = 12 g, cf. *Geneza* 23:15.

- Og, regele Basanului, este o figură menționată în Biblia ebraică, în mod specific în Vechiul Testament. Conform narațiunii biblice, Og a fost unul dintre ultimii rămași dintre Refaeii, un grup de uriași cunoscuți pentru statura și forța lor imensă. Refaeii erau considerați o rasă antică de oameni care au locuit în țara Canaan înainte ca israeliții să sosească acolo. Înfrângerea lui Og este relatată ca una dintre victoriile obținute de israeliți sub conducerea lui Moise.¹⁷ [Nephilim]

Povestea nephilimilor a lăsat un impact durabil asupra narațiunilor religioase și culturale de-a lungul istoriei. În tradițiile iudaice și creștine, ei sunt adesea interpretați ca simboluri ale rebeliunii, păcatului și judecății divine, servind drept figuri de avertisment, îndemnând împotriva pericolelor mândriei, corupției și decăderii morale.

4.3. Intersecții între umanitate și demonologie în folclorul japonez

În folclorul japonez, oni sunt spirite sau demoni formidabili și malefici, cunoscuți pentru aspectul lor monstruos și comportamentul rău-intenționat. Adesea descriși ca fiind creaturi cu coarne, având păr sălbatic și expresii înfricoșătoare, *oni* întruchipează aspectele întunecate ale regnului supranatural.

Hibrizii oni-umani reprezintă un arhetip multifacțat în folclorul japonez, reliefând teme ca puterea, ispitirea și încălcarea regulilor morale. Rolul lor ca spirite malefice capabile și doritoare să aducă haos în viața oamenilor reflectă anxietăți culturale mai largi legate de forțele întunericului și haosului.

Hibrizii oni-umani, uneori denumiți “jumătate-oni” sau “*oni-kijo*,” moștenesc trăsături din ambele ascendențe, demonică și umană. Ei pot avea caracteristici fizice de *oni*, precum coarne, colți și trăsături exagerate, dar păstrează de asemenea elemente ale strămoșilor lor umani.

Acești hibridi sunt adesea descriși ca fiind ființe puternice și înfricoșătoare, capabile atât de mare forță, cât și de inteligență vicleană. În ciuda

¹⁷ Cartea *Deuteronomului* oferă mai multe detalii despre Og și regatul său. În *Deuteronom* 3:11, se menționează că patul lui Og era făcut din fier și avea mai mult de patru metri lungime și aproape doi metri lățime, indicând dimensiunea sa uriașă.

aspectului lor monstruos, hibrizii *oni*-umani pot prezenta emoții și motivații complexe.

Două personaje reprezentative sunt:

- Shuten-doji este un rege legendar care a terorizat capitala antică Kyoto. Conform folclorului, Shuten-doji era considerat un hibrid de *oni*, născut din uniunea dintre o femeie și regele *oni*-ilor. [[Shuten](#)]
- Ibaraki-doji este o femeie *oni* adesea descrisă ca un spirit rapace care caută răzbunare pentru nedreptăți anterioare. [[Ibaraki](#)]

Acești hibridi *oni*-umani populează mitologia japoneză, întruchipând teme ca puterea, răzbunarea și lupta dintre umanitate și supranatural. Din poveștile tradiționale și teatrul *kabuki* până la *manga* și *anime* moderne, hibrizii *oni*-umani rămân simboluri durabile ale supranaturalului și fantasticului. Poveștile lor servesc drept lecții de avertizare, amintind publicului despre pericolele cedării în fața ispitei și importanța integrității morale în fața adversității.

5. Transcenderea speciilor:

Hibridi parțial umani + parțial animal

Așadar, hibrizii mitologici parțial om și parțial animal au fascinat culturile de-a lungul istoriei, apărând în mituri, legende și folclor din întreaga lume. Acești hibridi întruchipează o fuziune de trăsături umane și animale, estompând granițele dintre domeniile uman și non-uman. Iată câteva exemple comune ale acestor hibridi:

- Zeul egiptean Anubis, reprezentat cu corpul unui om și capul unui șacal, servește ca ghid și protector al morților, simbolizând tranziția dintre viață și moarte.
- În mitologia greacă, Centaurul este o ființă cu partea superioară a corpului uman și partea inferioară a corpului unui cal. Centaurii sunt adesea descriși ca având forță și agilitate supranaturale, precum și o natură sălbatică și neîmblânzită. Ei sunt asociați cu Dionysos, zeul vinului și al petrecerilor, și sunt adesea descriși ca participanți la ritualurile și celebrațiile sale extatice. [[Centaur](#)]

- Minotaurul, o altă ființă din mitologia greacă, are corpul unui om și capul unui taur. Încercuit în labirintul din Creta, Minotaurul simbolizează forța brută, agresiunea primitivă și aspectele întunecate ale naturii umane. [[Minotaur](#)]
- În mitologia greacă și romană, Harpia este o ființă cu corpul unui pasăre și capul unei femei. Adesea descrise ca fiind feroce și prădătoare, harpiile simbolizează haosul, violența și forțele distrugătoare ale naturii. [[Harpia](#)]
- Apărând în diverse culturi din întreaga lume, vârcolacii sunt ființe care se pot transforma din formă umană în formă de lup (licantropie). [[Werewolf](#)]
- Sirenele și tritonii, ființe cu partea superioară a corpului uman și partea inferioară a corpului de pește, apar în folclorul și mitologia din diferite culturi din întreaga lume. Ei sunt adesea asociați cu marea, simbolizând misterul, atracția și adâncurile necunoscute ale oceanului. [[Mermaid](#)]

Acești hibrizi parțial om și parțial animal servesc ca simboluri puternice în mitologie, reprezentând o gamă largă de teme, inclusiv relația dintre umanitate și natură, complexitatea identității umane și lupta dintre civilizație și instinctele primordiale.

5.1. Omul cu aripi: Hibrizi parțial umani + parțial pasări

Motivul omului cu aripi, o figură cu trăsături atât umane, cât și aviare, a apărut în diverse forme de-a lungul mitologiei, folclorului și artei din diferite culturi. Această ființă hibridă simbolizează adesea o fuziune între elementele terestre și cele cerești, vorbind despre libertatea, transcendența și dualitatea naturii umane.

Să explorăm motivul omului cu aripi în diferite contexte culturale, observând că unele dintre ele pot fi, de asemenea, clasificate ca SuperHibrizi datorită naturii lor divine asociate:

- Garuda este o ființă divină în mitologia hindusă, adesea reprezentată cu partea superioară a corpului uman și aripi, în timp ce partea inferioară seamănă cu un vultur sau o pasăre. Ca montură a zeului

Vishnu, Garuda simbolizează puterea, forța și abilitatea de a zbura la mari înălțimi.

- Horus (mitologia egipteană), zeul cerului și al regilor, este uneori reprezentat cu capul unui șoim și corpul unui om.
- Icarus (mitologia greacă) este poate cea mai emblematică reprezentare a omului cu aripi. Împreună cu tatăl său, Daedalus, Icarus evadează din închisoare folosind aripi făcute din pene și ceară. Totuși, neascultarea sa duce la căderea sa tragică atunci când zboară prea aproape de soare, topind ceara și provocându-i prăbușirea.
- Eros/Cupidon (mitologia greco-romană): zeul grec al dragostei, și echivalentul său roman, Cupidon, sunt ocazional reprezentați cu aripi. Această reprezentare se asociază cu natura imprevizibilă și efemeră a dragostei.
- Phoenix (diverse culturi): deși nu este un om cu aripi în sens tradițional, pasărea mitică care se regenerează sau renaște ciclic este uneori reprezentată cu trăsături umane, mai ales în artă și literatură.
- Fenghuang (mitologia chineză), cunoscut și sub numele de phoenixul chinezesc, este o pasăre mitică cu un amestec de trăsături aviare și umane. Adesea considerată un simbol al armoniei și echilibrului, Fenghuang întruchipează uniunea contrariilor.
- Îngeri (diverse culturi): sunt adesea reprezentați ca ființe cu aripi și un aspect asemănător omului. În creștinism, îngerii sunt mesageri ai lui Dumnezeu, iar reprezentările artistice îi descriu frecvent cu aripi, simbolizând natura lor cerească.
- Shangó (mitologia Yoruba), zeul tunetului și al fulgerului, este uneori descris ca posedând aripi. Aripile și abilitatea sa de a se mișca rapid subliniază legătura sa cu cerul.

Motivul omului cu aripi rezonază în diverse culturi, ilustrând fascinația umanității față de ideea de a transcende limitările pământești și a aspira către tărâmurii mai înalte. Fie că reprezintă mesageri divini, eroi mitici sau creaturi simbolice, motivul omului cu aripi a captivat imaginația umană de-a lungul vremurilor.

6. Zei și bestii: Hibridi parțial zeu + parțial animal

Conceptul ființelor care sunt parțial zei și parțial animale, fără trăsături sau reprezentări umane, este mai puțin comun în mitologie și folclor comparativ cu cele cu trăsături asemănătoare oamenilor. Aceste creaturi adesea întruchipează o combinație unică de trăsături divine și animalice, servind ca simboluri ale puterii și transformării. Iată câteva exemple:

- Dragonul azuriu: În mitologia chineză, Dragonul azuriu este unul dintre cei patru gardieni cerești, reprezentând estul și sezonul primăverii. Dragonul azuriu este uneori reprezentat ca un SuperHibrid, un dragon cu trup de șarpe și gheare de tigru, simbolizând puterea, vitalitatea și forțele cosmice ale naturii.
- Pegas: În mitologia greacă, Pegas¹⁸ este un cal divin cu aripi, născut din sângele Gorgonei Meduza după ce aceasta a fost ucisă de eroul Perseu. Este asociat cu zeul Poseidon și servește ca montură pentru eroi precum Bellerophon.
- Fenrir: În mitologia nordică, Fenrir este un lup monstruos, descendent al zeului Loki și al uriașei Angrboða. Fenrir este descris ca o creatură înfricoșătoare și puternică, destinată să aducă sfârșitul lumii în timpul Ragnarök-ului.
- Pasărea tunetului: În mitologia nativă americană, Pasărea tunetului este o pasăre mitică și puternică, adesea reprezentată ca o pasăre de pradă mare, cu o anvergură a aripilor asemănătoare cu cea a unui vultur și pene de șoim sau bufniță. Pasărea tunetului este asociată cu furtunile, fulgerele și forțele cerului, servind ca simbol al puterii, transformării și conexiunii spirituale dintre oameni și natură.

Aceste exemple ilustrează gama diversificată de ființe care întruchipează conceptul de entități parțial divine și parțial animale, fără a avea atribute sau reprezentări umane, în mitologie și folclor, servind ca simboluri ale puterii divine, protecției sau forțelor naturale.

¹⁸ Pegas este adesea reprezentat ca un cal alb maiestuos cu aripi, simbolizând viteza, libertatea și regatul divin. Deși Pegas nu este el însuși o divinitate, este strâns asociat cu zeii, în special cu Zeus, regele zeilor, și cu Atena, zeița înțelepciunii și a războiului.

6.1. Dragonul azuriu: un gardian celest

Dragonul azuriu, cunoscut sub numele de Qinglong în chineză, este unul dintre cei patru gardieni celestiați în mitologia chineză, alături de Pasărea Vermilioasă, Tigru Alb și Țestoasa Neagră. Este adesea reprezentat ca un dragon cu corp de șarpe și gheare de tigru, simbolizând convergența diferitelor atribute animale, fiind astfel clasificat ca o entitate SuperHybrid. Dragonul azuriu este asociat cu elementul lemn, cu estul și cu anotimpul primăvara, reprezentând vitalitatea, creșterea și renașterea. [[Azure](#)]

Dragonul azuriu are o semnificație profundă în mitologia și societatea chineză, servind ca protector al cerurilor și simbol al puterii și autorității imperiale.¹⁹ Este strâns asociat cu Împăratul Chinei și conceptul de 'Mandat al Cerului', reprezentând sancțiunea divină a domniei și ordinea cosmică a universului.

Prin forma sa hibridă și atributele sale multiple, dragonul invită la contemplarea principiilor neutrosofice de ambiguitate, incertitudine și indeterminare. Ca simbol al echilibrului neutrosofic, Dragonul azuriu navighează complexitatea existenței, întruchipând ritmurile ciclice ale naturii și interconectivitatea tuturor ființelor vii.

6.2. Pasărea tunetului: o entitate mitică nativ-americană

În mitologia nativă americană, inclusiv în tradițiile popoarelor Ojibwe, Lakota și Haida, Pasărea tunetului apare ca un simbol puternic și enigmatic al lumii naturale și al regiunilor spirituale. Reprezentând furtuni, fulgere și forțele cerului, această ființă mitică întruchipează interacțiunea dinamică între forțele pământeste și cele cerești.

Adesea, Pasărea tunetului este descrisă ca o mare pasăre de pradă, asemănătoare cu un vultur sau un șoim, cu aripi ce se întind pe cer și pene care scânteiază cu fulgere. Pasărea tunetului este asociată cu furtunile, fulgerele și

¹⁹ În mitologia și folclorul chinez, Dragonul azuriu este sărbătorit în diverse legende, ritualuri și festivaluri. Este adesea reprezentat ca o divinitate protectoare, ocrotind locuri sacre precum temple, palate și morminte ancestrale. În timpul Festivalului Qingming (Ziua Curățării Mormintelor), se aduc ofrande Dragonului azuriu pentru a onora strămoșii și a căuta binecuvântări pentru anul ce urmează. În artă și literatură, Dragonul azuriu este reprezentat ca un simbol al puterii, rezilienței și frumuseții cerești, inspirând uimire și respect la poporul chinez de secole întregi.

ploile vitale care hrănesc pământul. Prezența sa puternică simbolizează forțele imprezvizibile ale naturii. [[Thunderbird](#)]

Este o ființă binevoitoare și impresionantă, aducând binecuvântări de ploaie și prosperitate. În tradițiile Ojibwe și ale altor triburi, se crede că Pasărea tunetului locuiește în munți înalți și stânci, de unde veghează asupra pământului și trimite fulgere și tunete pentru a curăța și purifica pământurile. Dansurile și cântecele ceremoniale sunt performate pentru a onora Pasărea tunetului și a invoca protecția și îndrumarea sa.²⁰

Astfel, Pasărea tunetului întruchipează misterele lumii naturale și ale spiritului în mitologia nativă americană. Ca simbol al puterii divine și al forțelor naturale, Pasărea tunetului constituie un *memento* atemporal al interconectivității lumilor și al ritmurilor ciclice ale naturii.

6.3. Aripile ambiguității: Pegas

În vasta întindere a mitologiei grecești, Pegas apare ca un simbol al libertății nemărginite, tranzitând domeniul pământesc cu aripile sale maiestuoase și grația divină. Potrivit legendei, Pegas a apărut din sângele Gorgonei Meduza, născut din uniunea dintre pământ și mare. Cu blana sa albă imaculată și aripile de lumină pură, Pegas întruchipează idealul frumuseții și grației divine. Este adesea descris ca un simbol al inspirației, purtând fulgerele lui Zeus sau muzele de pe Muntele Helicon în călătoriile sale cerești.²¹ [[Pegas](#)]

Pegas, de obicei reprezentat ca un cal înaripat magnific, relevază misterele frumuseții divine și transcendenței.

²⁰ Pasărea tunetului deține o semnificație profundă în mitologia și spiritualitatea nativă americană, servind ca un gardian al lumii naturale și mesager al zeilor. Este strâns asociat cu ritualuri, ceremonii și tradiții legate de ploaie, agricultură și vânătoare. Pasărea tunetului este venerată ca protector al tribului și simbol al forței, rezilienței și renașterii spirituale. Prezența sa în arta, dansul și tradițiile orale ale nativilor americani reflectă reverența și admirația de lungă durată inspirată de această ființă mitică.

²¹ Pegas are o semnificație culturală și simbolică profundă în mitologia greacă și în societate, fiind un simbol al inspirației divine, creativității și transcendenței. Este strâns asociat cu muzele de pe Muntele Helicon, care se spune că l-au adăpat cu apele Fântânii Pieria. Pegas este de asemenea legat de eroul Bellerophon, pe care l-a ajutat în misiunea sa de a înfrunta monstruoasa Himeră. Prin aventurile sale mitice și realizările legendare, Pegas continuă să inspire artiști, poeți și visători să atingă stelele și să urmărească cele mai înalte aspirații ale lor.

7. Entități mitologice MultiAliste:

SuperHibrizi parțial zeu, parțial om, parțial animal

Aceste creaturi hibride întruchipează o combinație complexă de atribute divine, umane și animalice, servind — în opinia mitologilor — ca simboluri ale transformării, puterii și interconexiunii între diferite domenii ale existenței. Iată câteva exemple din diferite mitologii:

- În mitologia egipteană, Thoth este adesea reprezentat ca o divinitate cu corpul uman și capul de ibis sau babuin. Ca zeu al înțelepciunii, scrisului și magiei, Thoth întruchipează intelectul divin și puterea creativă a zeilor, având totodată trăsături umane, precum inteligența și compasiunea. Forma sa hibridă simbolizează sinteza cunoașterii divine și înțelegerii umane, servind ca ghid și mediator între zei și oameni. [[Thoth](#)]
- În mitologia hindusă, Hanuman este o divinitate cu corpul uman, dar cu fața de maimuță și inteligența și puterile unui zeu. Este venerat ca tovarăș devotat al lui Rama și simbol al forței, curajului și devoțiunii. Natura hibridă a lui Hanuman reflectă descendența sa divină ca fiu al zeului vântului Vayu și al unei nimfe cerești, precum și apropierea sa de lumea naturală și regnul animal.²² [[Hanuman](#)]
- În folclorul japonez, Tengu sunt ființe asemănătoare cu niște vulturi, având o formă umanoidă, dar păstrând aripi, capete sau ciocuri aviare și fiind înzestrate cu inteligența și puterile unui zeu. Tengu sunt asociați cu munții și pădurile, unde servesc ca gardieni și păcălici, testând virtuțile călătorilor și călugărilor. [[Tengu](#)]

Aceste cazuri evidențiază gama diversificată de ființe care întruchipează conceptul de entitate parțial zeu, parțial om și parțial animal în mitologie și folclor, fiind astfel asociate cu trăsături multialiste [[MultiAlist](#)]. Într-un context neutrosofic, astfel de ființe reprezintă ambiguitatea și natura paradoxală a existenței, existând într-o stare de ‘ambele’, mai degrabă decât de ‘niciunul’.

²² Hanuman este reprezentat cu cinci fețe, simbolizând puterea sa divină. Într-un episod în care îl ajută pe Rama (salvându-l pe Rama de demonul Ahiravana, fratele lui Ravana), Hanuman a trebuit să stingă cinci lămpi simultan pentru a-l înfrunța pe Ahiravana. Pentru a îndeplini această sarcină, Hanuman a manifestat cinci capete, fiecare orientat spre o direcție diferită, unde se aflau lămpile.

7.1. Sfinxul: gardianul egiptean

În nisipurile nemuritoare ale mitologiei și istoriei egiptene, Sfinxul rămâne un testament al amestecului enigmatic de trăsături umane și animale, fiind dotat cu puteri divine. Săpat în stânca vie, această creatură iconică întruchipează un simbolism profund, servind ca gardian al cunoașterii, misterului și echilibrului cosmic.

Sfinxul își găsește originile în conceptul egiptean antic de ‘shesep ankh’ (imagine vie). Este de obicei reprezentat ca un leu culcat cu un cap uman, asemănându-se cu un faraon. Această formă hibridă simbolizează unirea regalității divine (reprezentată de leu) cu inteligența și înțelepciunea umană (încarnate de capul uman). Sfinxul servește ca gardian al spațiilor sacre, cum ar fi intrările templelor sau aleile care duc către mormintele regale, precum și ca protector al ordinii cosmice și al ciclului vieții și morții.²³ [[Sphinx](#)]

7.2. Intersecția dintre zei, oameni și animale în mitologia indică

Conceptul de hibride multialiste — ființe care sunt parțial zeu, parțial om și parțial animal — este bogat reprezentat în diverse povești și legende din mitologia indică. Aceste entități hibride întruchipează complexitatea interacțiunii dintre domeniile divin, uman și animal, oferind astfel un alt context neutrosolic.

Un exemplu proeminent de astfel de hibrid este Hanuman, zeul cu fața de maimuță cunoscut pentru devotamentul său neclintit față de Rama. Hanuman este venerat ca epitomul loialității, forței și curajului, având atribute divine, dar și trăsături animalice. Aspectul său fizic, cu un corp uman adornat cu fața și coada de maimuță, reflectă natura sa multialistă ca ființă divină și creatură mixtă a lumii naturale.

Un alt hibrid multialist este Narasimha, încarnarea jumătate om, jumătate leu a lui Vishnu. Conform mitologiei indice, Narasimha a apărut pentru a-l proteja pe devotatul Prahlada de tatăl său tiranic, regele demon Hiranyakashipu. Cu corpul unui om și capul și ghearele unui leu, Narasimha e

²³ Sfinxul este strâns asociat cu zeul Atum-Ra, zeul soarelui și divinitatea creatoare. Un exemplu faimos este Marele Sfinx de la Giza, care se află în fața Piramidei lui Khafre și se crede că îl întruchipează chiar pe faraon, servind drept protector și ghid etern în viața de apoi. Alt exemplu este Sfinxul lui Amenemhat al II-lea, care păzește intrarea în templul zeului Amun-Ra de la Tanis.

fioros și întruchipează puterea regnului animal, combinată cu inteligența și compasiunea umanității. [Narasimha]

Într-un context neutrosofic, aceste hibride multialiste contestă noțiunile convenționale de identitate și clasificare, existând la intersecția dintre multiple domenii ale existenței. Ele reflectă natura paradoxală a realității, fiind simultan divine, umane și animale, depășind distincțiile binare și îmbrățișând posibilitățile multialiste ale universului.

7.3. *Centzon Totochtin*: zeii-iepuri azteci

În mitologia aztecă, Centzon Totochtin se prezintă ca figuri enigmatice, întruchipând interacțiunea complexă dintre domeniile divin, uman și animal. Tradus ca “Patru sute de iepuri” în Nahuatl, limba aztecilor, acești zeii-iepuri reprezintă fertilitatea, abundența și celebrarea vieții.²⁴ Centzon Totochtin își au originea în uniunea zeiței Mayahuel, divinitatea plantelor de *maguey*, și zeului Patecatl, divinitatea *pulque*-ului.

Cei 400 de zei sunt adesea reprezentați ca figuri umanoide cu trăsături de iepure, cum ar fi urechi lungi, mustați și, uneori, o coadă pufoasă. [Centzon]

Un exemplu notabil este zeul-iepure Ometochtli, care prezidează peste beție și veselie, întruchipând spiritul festiv al culturii aztece.²⁵ Un alt exemplu este Tepoztecatl, zeul-iepure al *pulque*-ului, care supraveghează fermentarea și consumul băuturii sacre.

²⁴ În cultura aztecă, numărul 400 deținea o semnificație simbolică importantă, în special în relație cu timpul și sistemele calendaristice. Aztecii foloseau un sistem complex de calendar compus din mai multe cicluri interconectate, unul dintre ele fiind “xiuhpohualli”, sau calendarul agricol, care era format din 18 luni a câte 20 de zile fiecare, plus 5 “zile ghinioniste” suplimentare la final. Numărul 400 este relevant deoarece corespunde lungimii unui ciclu “xiuhpohualli”, care este compus din 20 de “veintenas” (cicluri de 20 de zile), fiecare durând 20 de zile. 20 de veintenas înmulțite cu 20 de zile = 400 de zile. După finalizarea unui ciclu de 400 de zile, calendarul se relua, începând un nou ciclu. Această natură ciclică a timpului, reprezentată de numărul 400, era semnificativă în cosmologia și ritualurile aztece, deoarece reflecta traiectul continuu al vieții, morții și renașterii observat în lumea naturală. În plus, numărul 400 era asociat cu concepte precum completarea, reînnoirea și natura ciclică a existenței în sistemele de credință aztece.

²⁵ Ei participă la sărbători festive, cum ar fi festivalul Huey Tozoztli, unde se aduc ofrande de mâncare, băutură și flori în onoarea lor. Moștenirea Centzon Totochtin continuă să rezoneze în cultura mexicană de astăzi, unde iepurii sunt venerați ca simboluri ale fertilității, abundenței și reînnoirii vieții.

8. Observații și întrebări deschise

8.1. 'Fiare' Hibride și SuperHibride:

Hibrizi parțial animal₁ + parțial animal₂ (+ ... + parțial animal_n)

'Fiarele' Hibride și SuperHibride sunt creaturi fantastice, compuse dintr-o combinație de trăsături de la diferite animale, abundând în folclorul și mitologia diverselor culturi. Iată câteva exemple de astfel de fiare:

- Anzû (mitologia sumeriană) este o pasăre divină a furtunii, adesea înfățișată ca un vultur cu cap de leu. Este considerată un simbol al haosului.
- Ammit (mitologia egipteană), cunoscută ca "devoratorul de morți", este o creatură cu cap de crocodil, membrele anterioare ale unui leu și membrele posterioare ale unui hipopotam. Devorează inimile celor nedemni în timpul judecății morților.
- Himera (mitologia greacă) este un monstru SuperHibrid cu trup de leu, cap de capră și coadă de șarpe, care suflă foc.
- Grifonul (diverse mitologii) este o creatură legendară cu trup de leu și cap de vultur, adesea asociată cu protecția comorilor.
- Hipogriful (mitologii europene) este o creatură legendară cu partea din față a unui vultur și partea din spate a unui cal.
- Qilin (mitologia chineză) este o creatură mitică cu trup de cerb, coadă de bou, copite de cal și uneori trăsături asemănătoare unui dragon sau unui leu.
- Baku (mitologia japoneză) este o creatură supranaturală, parte elefant, parte leu și parte tigru. Devorează coșmarurile.
- Nue (folclorul japonez) este o creatură asemănătoare himerelor, cu cap de maimuță, corp de tanuki (câine-raton), membre de tigru și o coadă de șarpe. Prevestește răul.
- Camahueto (mitologia Mapuche, America de Sud) este o creatură cu trup de vițel și un corn în formă de spirală. Este considerată o ființă puternică și sacră.
- Jackalope (folclorul modern nord-american) este o creatură fantezistă cu trup de iepure și coarne asemănătoare celor de antilopă sau cerb. Este un produs al unor relatări exagerate.

Aceste creaturi încorporează adesea o îmbinare a diferitelor specii și servesc frecvent ca simboluri, metafore sau explicații pentru fenomene naturale, întruchipând credințele și valorile culturale.

8.2. Hibrizi și SuperHibrizi în artă și ficțiune

Fascinația pentru hibrizi și superhibrizi a pătruns în diverse forme de artă și ficțiune, captând interes în toate culturile și genurile. De la picturi clasice la literatură contemporană, aceste ființe fantastice au cucerit imaginația creatorilor și publicului deopotrivă, depășind limitele timpului și ale spațiului.

În domeniul artelor vizuale, reprezentările de hibrizi și superhibrizi au împodobit pânzele de secole, servind adesea ca simboluri ale extraordinarului și ale 'lumii de dincolo'. Artiștii din toate timpurile au fost atrași de conceptul de a combina elemente disparate din lumea naturală pentru a genera creaturi care sfidează clasificările convenționale. Fie că este vorba de centaurii din mitologia greacă, de sfincșii din Egiptul Antic sau de cyborgii futuristici din *science fiction*, artiștii au explorat limitele imaginației prin portretizări ale unor astfel de 'ființe' hibride.

În mod similar, în lumea literaturii și ficțiunii, 'ființele' hibride și superhibride au apărut ca subiecte populare, îmbogățind narațiunile cu personaje complexe și lumi fantastice. De la mituri și legende antice la romane și benzi desenate moderne, aceste ființe populează povești care explorează teme precum identitatea, transformarea și interacțiunea dintre umanitate și necunoscut. Fie că sunt portretizați ca eroi sau răufăcători, hibrizii și superhibrizii îi provoacă pe cititori să pună sub semnul întrebării natura existenței și limitele imaginației.

De exemplu, Pegas, calul înaripat magnific din mitologia greacă, ocupă un loc proeminent în imaginația colectivă, celebrat în numeroase legende, povestiri și reprezentări artistice de-a lungul istoriei, de la picturile pe vasele antice până la literatura modernă. Aceste reprezentări artistice îl portretizează adesea în zbor, cu aripile sale puternice întinse în timp ce străbate cerurile, cum ar fi mozaicul lui Pegas descoperit în Paphos, Cipru. În acest mozaic, Pegas este reprezentat cu detalii uimitoare și eleganță, purtând muze pe spatele său în timp ce se ridică spre cer. Pe lângă arta vizuală, Pegas a lăsat o amprentă de neșters în literatură, inspirând unii dintre cei mai mari poeți și scriitori ai

antichității. În operele epice ale lui Homer, Hesiod și Pindar, Pegas este celebrat pentru frumusețea sa mitică, grația și descendența divină.

În literatură, conceptul de homuncu a fost reimaginat și adaptat în diverse moduri. A apărut în opere de ficțiune, cum ar fi “Frankenstein” de Mary Shelley, unde savantul Victor Frankenstein creează o creatură umanoidă prin experimente științifice. În mod similar, în “Faust” de Johann Wolfgang von Goethe, personajul Faust produce un homuncu prin mijloace magice.

În literatura modernă, film și cultura populară, cambionii continuă să captiveze audiențele cu atracția lor enigmatică și motivațiile lor complexe. De la “The Witching Hour” de Anne Rice până la seria TV “Supernatural”, creată de Eric Kripke, cambionii au fost reimaginați și reinventați, fiecare iterație oferind noi perspective asupra originilor lor mitologice și semnificației culturale.

Tuatha Dé Danann și Fomoir au lăsat un impact durabil asupra culturii și folclorului irlandez. Poveștile și legendele lor continuă să fie celebrate în literatură, artă și cultura populară. Multe repere și caracteristici geografice din Irlanda sunt asociate cu aceste ființe mitice, contribuind la peisajul cultural al țării. Romanul “A Portrait of the Artist as a Young Man” de James Joyce include referințe la aceste entități. De asemenea, romanul “An Only Child” de Frank O'Connor conține astfel de elemente de folclor și mitologie celtică, la fel ca și în “American Gods” de Neil Gaiman. Filmul animat “The Secret of Kells”, regizat de Tomm Moore și Nora Twomey, se inspiră din aceleași aspecte mitologice. Personajul Hellboy' din seria de benzi desenate “Hellboy” de Mike Mignola întâlnește creaturi inspirate din mitologia celtică. Și așa mai departe.

În era digitală de astăzi, popularitatea hibrizilor și superhibrizilor nu dă semne de estompare. Ele continuă să inspire artiști, scriitori, regizori și creatori din diverse medii, alimentând o renaștere creativă care sparge barierele narațiunii și expresiei artistice.

Cu siguranță, scriitorii și artiștii contemporani posedă potențialul creativ de a crea o gamă diversificată de ‘Hibrizi’ și ‘SuperHibrizi’, utilizând instrumentele moderne, cum ar fi inteligenta artificială generativă, pentru a extinde limitele imaginației.

O posibilitate intrigantă constă în crearea de ființe noi care îmbină elemente din domenii disparate, cum ar fi SuperHibridul Zeu-Om-Demon. Această entitate ar putea întruchipa o fuziune de atribute divine, umane și

demonice, oferind un personaj complex și multifatetat, apt de agreat atât în narațiuni ficționale, cât și în artă vizuală.

Mai mult, artiștii și scriitorii pot utiliza grade variabile de compoziție pentru a construi aceste entități imaginative, permițând o abordare nuanțată a creației lor. De exemplu, cineva ar putea specifica proporțiile fiecărei componente constitutive, delimitând compoziția exactă a ființei hibride. Această abordare ar introduce un nivel de granularitate și specificitate, permițând creatorilor să adapteze caracteristicile creațiilor lor conform viziunii artistice.

De exemplu, un hibrid ipotetic ar putea fi descris ca fiind 30% Semizeu, 47% Demon, 3% Cambion, 15% Animal și 5% Uman. Fiecare procentaj reprezintă un aspect distinct al naturii hibridului, contribuind la identitatea sa generală și la semnificația sa narativă. Prin această abordare detaliată, creatorii pot îmbogăți creațiile lor cu profunzime și complexitate, invitând publicul să contempleze interacțiunea dintre diferitele forțe și identități din cadrul acestor ființe fantastice.

În esență, posibilitățile creative oferite de instrumentele și tehnicile contemporane permit artiștilor și scriitorilor să exploreze noi frontiere în domeniul mitologiei și fanteziei. Prin valorificarea puterii imaginației și inovației, ei pot insufla viață unui ansamblu divers de personaje. Prin experimentarea cu noile instrumente de inteligență artificială, Hibrizii și SuperHibrizii pot continua să evolueze.

8.3. ‘Teratologia mitologică’: întrebări deschise

Teratologia²⁶ a parcurs un drum fascinant în istorie, evoluând de la un discurs despre minuni și prevestiri la un domeniu științific ce explorează malformațiile congenitale și cauzele lor. Acest domeniu interdisciplinar intersectează biologia dezvoltării, embriologia și genetica, examinând anomaliile în dezvoltarea fiziologică. În contextul modern, teratologia cuprinde examinarea medicală a teratogenezei, malformațiilor congenitale și a indivizilor cu malformații semnificative. Principiile teratogenezei oferă un cadru fundamental pentru înțelegerea efectelor agenților de mediu asupra

²⁶ Cuvântul “teratologie” își are originea în cuvântul grec τέρας (*teras*), care înseamnă “semn trimis de zei, prevestire, minune, monstru”.

organismelor în dezvoltare. Aceste principii iau în considerare factori precum genotipul, momentul expunerii și interacțiunile cu mediul, ghidând cercetările asupra agenților teratogeni.

Cu toate acestea, rădăcinile teratologiei se întind adânc în antichitate, unde figuri precum Flegon din Tralles, un paradoxograf proeminent din secolele I-II e.n., autorul cărții “Peri thaumasion” (“Cartea Minunilor”), au documentat minuțios relatări extraordinare [[Hatzopoulos](#)]. Relatările lui Flegon, împreună cu cele ale lui Pliniu cel Bătrân și ale altor savanți antici, oferă o privire asupra unei lumi în care anomaliile erau observate cu un amestec de uimire și curiozitate intelectuală. Imersiunea în narațiunile lui Flegon oferă o călătorie într-un tărâm unde anomaliile nu sunt doar observate, ci și detaliate, cuprinzând relatări despre hermafrodiți, indivizi care trec prin transformări de sex și cazuri de nașteri neobișnuite [[Nutton](#)]. Relatările călătorilor documentate în “Istoria Naturală” a lui Pliniu cel Bătrân detaliază existența unor ființe fantastice în ținuturi îndepărtate, cum ar fi indivizi cu cap de câine, asemănători cu babuinii, persoane cu un singur picior (*sciapodes*) sau ființe cu fețe încorporate în piept (‘acefali’).

Narațiunile antice descriau adesea indivizi cu anomalii anatomice, cum ar fi hermafrodiții sau oameni fără gură sau nas. Aceste relatări, împreună cu tapiseria monștrilor mitici găsiți în folclorul global, inclusiv giganți, ciclopi, centauri și alții, ridică întrebări fascinante despre relația dintre anomaliile medicale și creaturile mitice.

Ar putea fi posibil ca relatările antice despre minuni și hibrizi să fi apărut ca reflecții ale anomaliilor medicale? Ar putea teratologia modernă să ofere perspective asupra apariției și perpetuării monștrilor mitici? O subdisciplină pe care am numi-o teratologie mitologică apare ca o posibilă cale de explorare a acestei intersecții dintre mit și realitate, construind un pod între tradiția veche și știința modernă.

Utilizarea inteligenței artificiale generative pentru a compara cunoștințele actuale despre malformații cu hibridii și superhibridii mitici deschide noi căi de cercetare și explorare. Prin investigarea acestui studiu mixt, cercetătorii ar putea descoperi perspective asupra originilor creaturilor mitice și ar putea obține o înțelegere mai profundă a relației complexe dintre mit și realitate.

8.4. Moștenirea genetică: atribuirea paternității divine

Investigarea liniei ereditare a ființelor hibride de-a lungul diferitelor perioade istorice și contexte culturale ne deplasează pe un teren nisipos, dar intrigant, care ridică unele întrebări îndrăznețe, care contestă noțiunile convenționale.

Așa cum am subliniat anterior, paternitatea divină, în mitologia greacă, este o temă recurentă, exemplificată de numeroasele cazuri în care zeii au conceput semizeii cu femei muritoare. Zeus, regele zeilor, este renumit pentru escapadele sale amoroase cu muritoarele, ceea ce a dus la nașterea unor eroi precum Hercule, Perseu sau Elena din Troia.

Acești semizeii moștenesc trăsături și abilități de la tații lor divini, creând un amestec neutrosific de caracteristici umane și divine. Mitologia greacă este doar un exemplu dintre numeroasele culturi unde concepția cu intervenția zeilor creează ființe hibride, combinând atributele divine și umane.

Putem aborda aceste concepții supranaturale din perspectiva modernă a eredității? În ce măsură poate fi studiat acest fenomen prin prisma teratologiei moderne, care explorează moștenirea și dezvoltarea trăsăturilor? Întrebările de acest tip deschid discuții ample despre relația dintre ‘divin’, ‘uman’ și ‘monstruos’, oferind teren fertil pentru investigații viitoare, atât în domeniul mitologiei, dar și al altor discipline.

În mitologia romană, zeul Marte este considerat tatăl divin al lui Romulus și Remus, legendarii fondatori ai Romei.²⁷ Această paternitate divină adaugă o dimensiune sacră originii civilizației romane, subliniind călăuzirea și protecția divină oferite orașului prin intermediul figurilor sale fondatoare.

În hinduism, conceptul de paternitate divină este întruchipat în povești din scripturile antice. De exemplu, Rama, o zeitate venerată, este considerat fiul regelui Dasharatha și rezultatul unei intervenții divine. Krishna, o altă divinitate

²⁷ Așa cum este menționat în “Istoria” lui Titus Livius, Rhea Silvia (Ilia) a susținut că Marte era tatăl gemenilor ei. Atribuirea paternității divine nu era ceva nou. Alcmena, mama lui Hercule, a atribuit paternitatea fiului său lui Zeus. Conform mitului, Zeus s-a deghizat în soțul lui Alcmena, Amphitryon, ceea ce a dus la nașterea eroului semizeu. Danaë, mama lui Perseu, a susținut că Zeus a lăsat-o însărcinată sub forma unei ploii de aur. Semele, mama lui Dionysos, a insistat că Zeus era tatăl copilului ei. Zeul și-a dezvăluit adevărata formă în fața ei, dar radianța divină a fost prea puternică pentru Semele, ducând la moartea acesteia. Și așa mai departe.

semnificativă în hinduism, este născut din părinți muritori, dar cu un scop divin, subliniind implicarea directă a divinității în afacerile umane.

Mitologia egipteană antică prezintă, de asemenea, conceptul de paternitate divină, cu povești despre faraoni considerați descendenți divini ai zeilor. Faraonii erau considerați urmași ai unor zeități precum Ra sau Osiris, ceea ce sublinia dreptul lor divin de a domni și conexiunea dintre tărâmurile pământești și divine.

Conceptul de paternitate divină nu se limitează la mitologiile clasice; își găsește expresia și în credințele indigene și religiile moderne. În culturile amerindiene, de exemplu, există povești despre zei sau spirite care devin tații unor eroi sau figuri importante.

Creștinismul, cu povestea sa fundamentală despre Fecioara Maria, care îl concepe pe Iisus prin Duhul Sfânt, întruchipează o formă unică de paternitate divină. Iisus este considerat Fiul lui Dumnezeu, iar această paternitate divină are o semnificație teologică profundă în doctrina creștină.

În fiecare context cultural, conceptul de paternitate divină servește scopuri variate. Poate explica calitățile extraordinare sau destinele unor indivizi, poate întări conexiunea divină dintre zei și oameni sau poate legitima domnia anumitor linii de sânge. Deși specificul variază, tema generală rămâne o explorare fascinantă a intersecției dintre ființele 'non-naturale' și 'naturale', modelând narațiunile culturale, credințele religioase și structurile sociale din diverse civilizații.

Pe de altă parte, în piesa "Eumenidele" de Eschil, zeul Apollo susține că partea paternă în ereditate este 100%, reflectând o credință antică în dominația paternă. Aeschines povestește despre amficionii care au blestemat făptuitorii sacrilegiului dorindu-le nașterea unor copii care nu semănau cu părinții lor, ci cu monștri.

În sud-vestul Indiei, în statul Kerala, comunitățile matriliare coexistă și în prezent cu sistemul patriliar predominant. Descendența și moștenirea sunt urmate pe linie feminină, provocând noțiunea unei înțelegeri standardizate a eredității în același context cultural și național. Poporul Mosuo, un grup etnic mic din China, practică, de asemenea, o formă de societate matriliară în care descendența și proprietatea familiei sunt transmise pe linie feminină. Absența căsătoriilor formale adaugă o altă dimensiune variației lor

culturale, provocând noțiunea unei înțelegeri standardizate a eredității, prevalentă în vremurile antice.

În “Tristram Shandy” de Laurence Sterne, teoria homunculului este ironizată, subliniindu-se lipsa cunoașterii empirice și natura speculativă a teoriilor privind transmiterea trăsăturilor de la părinți la urmași. Evoluția cunoștințelor științifice, inclusiv descoperirea cromozomilor, meiozei și fertilizării, a transformat semnificativ înțelegerea noastră asupra eredității.

Progresele în genomică au relevat că oamenii moderni poartă un procentaj (neutrosofic) din ADN-ul lor moștenit de la Neanderthalieni, sugerând încrucișarea între cele două specii. Această moștenire genetică este încorporată în ADN-ul oamenilor contemporani, oferind o legătură tangibilă cu o ascendență comună care se extinde dincolo de linia Homo sapiens.

Ne întrebăm dacă acest amestec genetic a lăsat urme în memoria colectivă. O explorare a interacțiunii complexe între elementele neutrosofice din regnul mitologic — de exemplu, hibridizarea între ființe ‘non-naturale’ și ‘naturale’, cum ar fi ‘semizeii’ sau ‘cambionii’ — ar putea împărtăși elemente tematice reflectând narațiunea încrucișării genetice. Aceste ființe hibride adesea se confruntă cu identități complexe, navigând între lumi diferite, și posedă abilități extraordinare care le diferențiază de oamenii obișnuiți. *Dar dacă narațiunile paralele ale ființelor hibride, cu trăsături evident neutrosofice, născute din uniuni ‘non-naturale’ – ‘naturale’, au servit drept ecouri culturale ale ascendenței noastre complexe, ca o metaforă culturală pentru amestecul speciilor umane? S-ar putea ca încrucișarea Neanderthal-Sapiens, precum și alte încrucișări similare, confirmate de dovezi genetice, să fie perpetuate în folclor, găsind poate o reflectare captivantă în zonele mitologice ale ființelor hibride și identităților? Este posibil ca unele paralele între descoperirile științifice și narațiunile mitologice să sublinieze fascinația umană durabilă față de misterele originilor noastre și modalitățile imaginative prin care țesem povești pentru a înțelege moștenirea noastră genetică?*

Concluzii

Culturi diferite percep formele mitologice hibride și superhibride în moduri variate. De la Centaurii greci la Gandharvii hinduși, fiecare tradiție mitologică contribuie cu perspective unice asupra îmbinării atributelor umane

și non-umane. Simbolismul asociat cu hibridii umani capătă profunzime atunci când este analizat printr-o lentilă neutrosofică. Fie că sunt priviți ca simboluri ale haosului și monstruoziității sau ca reprezentări ale armoniei între diferite țărâmurii, elementele contradictorii ale acestor ființe oferă un material bogat pentru interpretarea neutrosofică. Căutarea identității este complexă, întrucât aceste ființe își petrec "existența" la marginile vagi ale umanității. Aceste entități hibride și superhibride sunt vehicule interesante pentru contemplare filosofică și explorare culturală în cadrul neutrosofiei.

Referințe bibliografice

- [Campbell] Campbell, J. (1949). *The Hero with a Thousand Faces*. New World Library.
- [Jung] Jung, C. G. (1959). *The Archetypes and The Collective Unconscious*. Princeton University Press.
- [Cohen] Cohen, J. J. (1996). *Monster Culture (Seven Theses)*. In "Monster Theory: Reading Culture" (pp. 3- 25). University of Minnesota Press.
- [Kristeva] Kristeva, J. (1982). *Powers of Horror: An Essay on Abjection*. Columbia University Press.
- [Gilgames] Rose, J. "Near Eastern and Old Iranian myths." *Oxford Classical Dictionary*, 26 Mar. 2019. <https://oxfordre.com/classics/view/10.1093/acrefore/9780199381135.001.0001/acrefore-9780199381135-e-8150>. Accesat 1 februarie 2024.
- [Lamassu] Munez, Everett. "lamassu". *Encyclopedia Britannica*, 30 Sep. 2022, <https://www.britannica.com/topic/lamassu>. Accesat 1 martie 2024.
- [Bhima] Doniger, Wendy. "Mahabharata". *Encyclopedia Britannica*, 5 Feb. 2024, <https://www.britannica.com/topic/Mahabharata>. Accesat 1 martie 2024.
- [Achilles] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Achilles". *Encyclopedia Britannica*, 16 Nov. 2023, <https://www.britannica.com/topic/Achilles-Greek-mythology>. Accesat 23 ianuarie 2024.
- [Burāq] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Burāq". *Encyclopedia Britannica*, 8 Jul. 2015, <https://www.britannica.com/topic/Buraq>. Accesat 02 martie 2024.
- [Banshee] Monaghan, Patricia. *The Encyclopedia of Celtic Mythology and Folklore*. Checkmark Books, 2004, s.v.
- [Huli] Teiser, Stephen F. *The Ghost Festival in Medieval China*. Princeton University Press, 1988.

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

[Freyr] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Freyr". *Encyclopedia Britannica*, 19 Dec. 2023, <https://www.britannica.com/topic/Freyr>. Accesat 13 februarie 2024.

[Abraxas] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "abraxas". *Encyclopedia Britannica*, 03 Aug. 2023, <https://www.britannica.com/topic/abraxas-sequence-of-Greek-letters>. Accesat 1 martie 2024.

[Homuncu] Campbell, Mary Baine. "Artificial Men: Alchemy, Transubstantiation, and the Homuncu." *Republics of Letters: A Journal for the Study of Knowledge, Politics, and the Arts* 1, no. 2 (April 30, 2010). <http://rofl.stanford.edu/node/61>. Accesat 1 martie 2024.

[Lugt] Van Der Lugt, Maaïke. 'Abominable Mixtures': The 'Liber Vaccae' In "The Medieval West, Or The Dangers And Attractions Of Natural Magic." *Traditio*, vol. 64, 2009, pp. 229–77. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/27832095>. Accesat 13 februarie 2024.

[Chelariu] Chelariu, Ana R. *Romanian Folklore and its Archaic Heritage: A cultural and Linguistic Comparative Study*. Palgrave Macmillan Cham, 2023. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-04051-1>

[Vishnu] Doniger, Wendy. "Vishnu". *Encyclopedia Britannica*, 14 Feb. 2024, <https://www.britannica.com/topic/Vishnu>. Accesat 3 martie 2024.

[Krishna] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Krishna". *Encyclopedia Britannica*, 01 Mar. 2024, <https://www.britannica.com/topic/Krishna-Hindu-deity>. Accesat 2 martie 2024.

[Hercules] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Heracles". *Encyclopedia Britannica*, 03 Jan. 2024, <https://www.britannica.com/topic/Heracles>. Accesat 2 februarie 2024.

[Dagda] Cartwright, Mark. "The Dagda." *World History Encyclopedia*, 05 Feb 2021, https://www.worldhistory.org/The_Dagda. Accesat 2 martie 2024.

[Deva] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "deva". *Encyclopedia Britannica*, 9 Mar. 2015, <https://www.britannica.com/topic/deva-religious-being>. Accesat 3 martie 2024.

[Kerenyi] Kerenyi, Karl. *The Heroes of the Greeks*. Thames & Hudson, 1997.

[Tuatha] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Tuatha Dé Danann". *Encyclopedia Britannica*, 31 Oct. 2023, <https://www.britannica.com/topic/Tuatha-De-Danann>. Accesat 12 februarie 2024.

[Fomoir] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Fomoir". *Encyclopedia Britannica*, 20 Feb. 2022, <https://www.britannica.com/topic/Fomoir>. Accesat 12 februarie 2024.

[[Cambion](#)] Guiley, Rosemary Ellen. The Encyclopedia of Demons and Demonology. Checkmark Books, 2009, s.v.

[[Barker](#)] Barker, Margaret. The Angelic Origins of the Nephilim in 1 *Enoch*. *Dead Sea Discoveries*, 7(2), 2000, pp. 154-173.

[[Nephilim](#)] Petruzzello, Melissa. "Nephilim". *Encyclopedia Britannica*, 08 Oct. 2023, <https://www.britannica.com/topic/Nephilim>. Accesat 1 martie 2024.

[[Shuten](#)] "Shuten-doji: King of the Oni." Yokai.com, <https://yokai.com/shutendouji>. Accesat 12 februarie 2024.

[[Ibaraki](#)] "Ibaraki-doji." Yokai.com, <https://yokai.com/ibarakidouji>. Accesat 12 februarie 2024

[[Centaur](#)] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Centaur". *Encyclopedia Britannica*, 11 Jan. 2024, <https://www.britannica.com/topic/Centaur-Greek-mythology>. Accesat 1 martie 2024.

[[Minotaur](#)] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Minotaur". *Encyclopedia Britannica*, 15 Aug. 2023, <https://www.britannica.com/topic/Minotaur>. Accesat 13 februarie 2024.

[[Harpia](#)] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Harpy". *Encyclopedia Britannica*, 20 Dec. 2023, <https://www.britannica.com/topic/Harpy>. Accesat 3 martie 2024.

[[Werewolf](#)] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "werewolf". *Encyclopedia Britannica*, 22 Sep. 2022, <https://www.britannica.com/art/werewolf>. Accesat 22 februarie 2024.

[[Mermaid](#)] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "mermaid". *Encyclopedia Britannica*, 7 Nov. 2023, <https://www.britannica.com/topic/mermaid>. Accesat 2 martie 2024.

[[Azure](#)] Yang, Lihui, et al. Handbook of Chinese Mythology. Oxford University Press, 2005.

[[Thunderbird](#)] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "thunderbird". *Encyclopedia Britannica*, 23 Feb. 2024, <https://www.britannica.com/topic/thunderbird-mythological-bird>. Accesat 29 februarie 2024.

[[Pegas](#)] March, Jennifer R. Dictionary of Classical Mythology. Oxbow Books, 2014, s.v.

[[Thoth](#)] Mark, Joshua J.. "Thoth." *World History Encyclopedia*, 26 Jul 2016. <https://www.worldhistory.org/Thoth>. Accesat 15 februarie 2024.

[[Hanuman](#)] Doniger, Wendy. "Hanuman". *Encyclopedia Britannica*, 14 Feb. 2024, <https://www.britannica.com/topic/Hanuman>. Accesat 1 martie 2024.

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

[Tengu] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "tengu". *Encyclopedia Britannica*, 27 Nov. 2023, <https://www.britannica.com/topic/tengu>. Accesat 3 ianuarie 2024.

[MultiAlist] Smarandache, Florentin. The MultiAlist System of Thought. *Neutrosophic Sets and Systems* 61, 1 (2024). https://digitalrepository.unm.edu/nss_journal/vol61/iss1/31. Accesat 03 martie 2024.

[Sphinx] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "sphinx". *Encyclopedia Britannica*, 05 Jan. 2024, <https://www.britannica.com/topic/sphinx>. Accesat 1 martie 2024.

[Narasimha] Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Narasimha". *Encyclopedia Britannica*, 14 Feb. 2024, <https://www.britannica.com/topic/Narasimha>. Accesat 23 februarie 2024.

[Centzon] Cartwright, Mark. "Aztec Pantheon." *World History Encyclopedia*, 20 Mar 2017. <https://www.worldhistory.org/article/1034/aztec-pantheon>. Accesat 2 ianuarie 2024.

[Hatzopoulos] Hatzopoulos, Miltiades B. The Wonders of Phlegon of Tralles: Some Observations on His Sources and Text. *Quaderni Urbinati di Cultura Classica* 31, no. 3 (1989): 39-47.

[Nutton] Nutton, Vivian. Phlegon of Tralles' Book of Marvels. *The Classical Quarterly* 29, no. 2 (1979): 372- 379.

Lecturi suplimentare

Arberry, A. J. (Translator). *Tales from the Thousand and One Nights (Arabian Nights)*. Penguin Classics, 2008. O colecție de povești din "Nopti arabe" (Arabian Nights), incluzând povestiri care înfățișează jinn, ființe supranaturale în tradiția islamică.

Bane, Theresa. *Encyclopedia of Beasts and Monsters in Myth, Legend and Folklore*. McFarland, 2016. O lucrare de referință care abordează creaturi mitologice din diverse culturi, inclusiv ființe hibride.

Bulfinch, Thomas. *Bulfinch's Mythology: The Age of Fable, The Age of Chivalry, Legends of Charlemagne*. Signet Classics, 2014. First published in 1855. Online: <http://l-adam-mekler.com/bulfinch.pdf>. Accesat 9 februarie 2024. O colecție de mituri și legende din diverse culturi, inclusiv mitologia greacă și romană, legendele arthuriene și carolingiene, oferind cititorilor o privire de ansamblu cuprinzătoare asupra mitologiei și folclorului occidental.

Campbell, Joseph. *The Masks of God: Creative Mythology*. Penguin Books, 1968. Online: https://archive.org/details/TheMasksOfGodVol.04CreativeMythologyCampbell_201703. Accesat 18 februarie 2024. Acesta este al patrulea volum din explorarea cuprinzătoare a mitologiei și religiei realizată de Campbell. În această lucrare, Campbell analizează rolul

mitologiei în modelarea culturii și conștiinței umane, concentrându-se pe aspectele creative ale creării miturilor și relevanța acestora în societatea contemporană.

Caporael, L. R. *Darwin in the Genome: Molecular Strategies in Biological Evolution*. McGraw-Hill, 2001. O analiză captivantă a biologiei moleculare și a rolului său în înțelegerea proceselor evoluționare, explorând mecanismele genetice care stau la baza evoluției biologice dintr-o perspectivă darwiniană.

Carrasco, David. *Religions of Mesoamerica: Cosmivision and Ceremonial Centers*. Waveland Press, 1990. Online: <https://www.scribd.com/document/603891827/Carrasco-David-Religions-of-Mesoamerica-2014-Waveland-Press>. Accesat 13 februarie 2024. *Această carte oferă o prezentare cuprinzătoare a credințelor și practicilor religioase ale civilizațiilor mesoamericane, inclusiv ale culturilor aztecă, mayașă și olmecă. Explorează conceptul de "cosmoviziune" și examinează semnificația centrelor ceremoniale în religia mesoamericană.*

Carey, John. *The Mythological Cycle of Medieval Irish Literature*. The Boydell Press, 1994. *Lucrarea tratează Ciclul Mitologic al literaturii irlandeze. Cartea oferă analize și interpretări ale acestor mituri, iluminând complexitatea trăsăturilor personajelor Tuatha Dé Danann și Fomoir.*

Collins, John J. *The Apocalyptic Imagination: An Introduction to Jewish Apocalyptic Literature*. Eerdmans, 1998. Online: <https://archive.org/details/apocalypticimagioooocoll>. Accesat 11 februarie 2024. *Această carte oferă o analiză detaliată a literaturii apocaliptice evreiești, inclusiv a Cărții lui Daniel, a Cărții lui Enoh și a altor scrieri din perioada celui de-al Doilea Templu, examinând originile, temele și caracteristicile apocalismului evreiesc, un aspect semnificativ al gândirii și spiritualității evreiești antice.*

Cross, Tom Peete, and Clark Harris Slover (translators). *Ancient Irish Tales*. Barnes & Noble, 1996. *Această carte conține traduceri ale vechilor povești irlandeze, inclusiv mituri și legende, care adesea îi includ pe Tuatha Dé Danann și pe Fomoir.*

Davidson, Hilda Roderick. *Gods and Myths of Northern Europe*. Penguin Books, 1990. Online: <https://www.scribd.com/doc/99831262/H-R-Ellis-Davidson-Gods-and-Myths-of-Northern-Europe>. Accesat 10 februarie 2024. *Oferă o explorare a zeilor, zeițelor și miturilor din Europa de Nord, oferind perspective asupra panteonului zeilor nordici, inclusiv Odin, Thor și Loki.*

Davis, Hadland. *Myths and Legends of Japan*. Dover Publications, 1992. First published in 1912. Online: https://ia902602.us.archive.org/6/items/mythslegendsofjaoodavirich/mythslegendsofjaoodavirich_bw.pdf. Accesat 1 februarie 2024. *Lucrarea explorează miturile, legendele și folclorul Japoniei, oferind cititorilor o prezentare cuprinzătoare a mitologiei japoneze, inclusiv figuri precum Momotaro și Urashima Taro.*

Doniger, Wendy. *Hindu Myths: A Sourcebook Translated from the Sanskrit*. Penguin Books, 2004. *Este o colecție de mituri hinduse traduse din surse sanscrite, oferind cititorilor acces la texte primare din tradiția hindusă.*

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosifică

Eliade, Mircea. [Rites and Symbols of Initiation: The Mysteries of Birth and Rebirth](#). Harper & Row, 1965. *O analiză a ritualurilor de inițiere și a semnificației lor simbolice în diferite culturi, explorând teme precum transformarea, renașterea și creșterea spirituală.*

Eliade, Mircea. [The Myth of the Eternal Return: Cosmos and History](#). Princeton University Press, 1971. *Lucrarea lui Eliade explorează natura mitului și conceptul de recurență eternă.*

Erdoes, Richard, and Alfonso Ortiz. [American Indian Myths and Legends](#). Pantheon Books, 1984. *Această carte este o colecție de mituri și legende din culturile nativ-americeane din întreaga Americă de Nord. Include povești de la diverse triburi, inclusiv Navajo, Lakota, Hopi și Iroquois, oferind cititorilor o rețea complexă de povestiri indigene.*

Foster, Michael Dylan. [The Book of Yokai: Mysterious Creatures of Japanese Folklore](#). University of California Press, 2015. Online: https://issuu.com/patybuwe96763/docs/0520271025-the_book_of_yokai_by_michael_dylan_fos. Accesat 12 februarie 2024. *Despre originile, caracteristicile și semnificația culturală a yokai, creaturi supranaturale din folclorul japonez, bazându-se pe o gamă largă de surse, inclusiv povești populare, literatură și artă.*

Foucault, Michel. [The Order of Things: An Archaeology of the Human Sciences](#). Vintage Books, 1970. *Lucrarea semnificativă a lui Foucault oferă o critică a dezvoltării istorice a sistemelor de cunoaștere umană, dezvăluind structurile fundamentale și schimbările epistemologice care modelează înțelegerea noastră asupra lumii.*

Gaiman, Neil. [Good Omens: The Nice and Accurate Prophecies of Agnes Nutter, Witch](#). Workman Publishing, 1990. Online: <https://archive.org/details/goodomensniceacc0000oprat>. Accesat 22 februarie 2024. *Romanul lui Neil Gaiman "Good Omens", coautorat de Terry Pratchett, este o abordare umoristică a apocalipsei. Cartea urmărește parteneriatul improbabil dintre un înger și un demon care se aliază pentru a preveni sfârșitul lumii. Plină de umor, satiră și întorsături de situație ingenioase, cartea este o lectură clasică a literaturii fantastice moderne.*

Gimbutas, Marija. [The Language of the Goddess: Unearthing the Hidden Symbols of Western Civilization](#). Harper & Row, 1989. *Această lucrare investighează dovezile arheologice ale venerării zeitelor antice, dezvăluind simbolurile ascunse și semnificația culturală a divinității feminine în civilizația vestică.*

Gladwell, Malcolm. [David and Goliath: Underdogs, Misfits, and the Art of Battling Giants](#). Little, Brown and Company, 2013. *Despre dinamica puterii și avantajului, luând povestea biblică a lui David și Goliat drept cadru de referință. Gladwell analizează modul în care cei aflați în dezavantaj pot depăși obstacolele aparent insurmontabile prin strategii neconvenționale și determinare pură, oferind perspective asupra naturii succesului și a rezilienței.*

Graves, Robert. [The Greek Myths: The Complete and Definitive Edition](#). Penguin Books, 2017. *Lucrarea lui Robert Graves este o privire cuprinzătoare asupra mitologiei grecești, oferind o detaliere a miturilor, legendelor și zeilor din Grecia antică. Această ediție include conținut actualizat și note explicative, fiind o resursă valoroasă atât pentru cercetători, cât și pentru cititorii interesați de mitologia greacă.*

Green, Miranda J. [The Gods of the Celts](#). Sutton Publishing, 2011. *Lucrarea lui Miranda J. Green explorează credințele și practicile religioase ale celților antici, concentrându-se pe*

panteonul celtic de zei și zeițe. Cartea analizează rolurile și atributele divinităților celtice, modul în care erau venerați și influența lor asupra societății și culturii celtice.

Haraway, D. J. *Simians, Cyborgs, and Women: The Reinvention of Nature*. Routledge, 1991. *Explorând intersecțiile dintre știință, tehnologie și gen, această lucrare propune o reimaginare radicală a naturii și identității prin prisma teoriei cyborg și a gândirii feministe.*

Klostermaier, Klaus K. *A Survey of Hinduism*. SUNY Press, 1994. *Această lucrare este un studiu cuprinzător asupra hinduismului, oferind cititorilor o prezentare detaliată a istoriei, credințelor, practicilor și expresiilor culturale ale religiei indice. Cartea abordează o gamă largă de subiecte, inclusiv mitologia hindusă, rituri, structuri sociale și sisteme filosofice.*

Lehner, Mark. *The Complete Pyramids: Solving the Ancient Mysteries*. Thames & Hudson, 2008. *Această carte oferă o investigație cuprinzătoare a piramidelor din Egiptul antic, acoperind istoria, construcția, simbolismul și semnificația lor culturală, propunând diverse perspective asupra misterelor care înconjoară piramidele, inclusiv scopul și tehnicile de inginerie utilizate.*

León-Portilla, Miguel. *Aztec Thought and Culture: A Study of the Ancient Nahuatl Mind*. University of Oklahoma Press, 1990. Online: <https://archive.org/details/aztecthoughtcultoooleon>. Accesat 28 februarie 2024. *Este o lucrare esențială care analizează viziunea filosofică și culturală a civilizației aztece, oferind o analiză cuprinzătoare a literaturii, poeziei și tradițiilor orale nahuatl.*

Hamilton, Edith. *Mythology: Timeless Tales of Gods and Heroes*. Grand Central Publishing, 2011. Originally published: 1942. Online: https://archive.org/details/mythologytimelesooohami_h8y3. Accesat 2 februarie 2024. *O introducere accesibilă în lumea mitologiei, prezentând povești clasice despre zei, eroi și creaturi legendare din diferite culturi.*

MacCana, Proinsias. *Celtic Mythology*. The Hamlyn Publishing Group Limited, 1970. Online: <https://archive.org/details/celticmythologyoomacc>. Accesat 29 februarie 2024. *Această carte oferă o prezentare generală a mitologiei celtice, inclusiv a mitologiei irlandeze. Ea oferă perspective asupra contextului cultural și istoric al acestor mituri și asupra semnificației lor în tradiția celtică.*

MacKillop, James. *Myths and Legends of the Celts*. Penguin Books, 2006. *Repovestiri ale unor basme clasice celtice. Furnizează și o analiză academică a temelor, motivelor și semnificației culturale ale acestora.*

Mallik, S., Mohanty, S., & Mishra, B. S. (2022). *Neutrosophic Logic and Its Scientific Applications*. In *Smart Innovation, Systems and Technologies* (Vol. 271). https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-16-8739-6_38. *Această carte discută conceptele de bază ale logicii neutrosofice, avantajele acestora și comparația cu alte sisteme logice, cum ar fi cele intuiționiste, cele bazate pe intervale fuzzy și logica clasică.*

Morford, Mark P. O., and Robert J. Lenardon. *Classical Mythology*. Oxford University Press, 2018. *Este un manual cuprinzător și autorizat despre mitologia greacă și romană. Explică amănunțit miturile, legendele, zeii și eroii, inclusiv miturile creației, zeii olimpici, războiul troian și aventurile unor eroi precum Hercule și Ulise.*

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

Miller, Mary, and Karl Taube. [The Gods and Symbols of Ancient Mexico and the Maya: An Illustrated Dictionary of Mesoamerican Religion](#). Thames & Hudson, 1997. *Această carte este un ghid de referință pentru zeii, simbolurile și practicile religioase din Mezoamerica antică, concentrându-se pe civilizația mayașă, oferind descrieri detaliate și interpretări ale zeităților, ritualurilor și credințelor cosmologice mezoamericane, punând în lumină moștenirea spirituală a acestor culturi străvechi.*

Mooney, James. [Myths of the Cherokee](#). Dover Publications, 1995. *Această carte se concentrează în mod special pe miturile și legendele poporului Cherokee, unul dintre cele mai mari triburi de nativi americani din sud-estul Statelor Unite, prezentând povești tradiționale Cherokee, inclusiv mituri ale creației, povești cu eroi și fabule cu animale, oferind cititorilor o privire asupra cosmologiei Cherokee și viziunea acestora asupra lumii.*

Mouravieff, Boris (1998). *Gnosis: The Mesoteric Cycle*. Praxis Institute Press. *Despre învățăturile ezoterice ale Gnozei, explorând teme ca ordinea cosmică, emanațiile divine și reconcilierea contrariilor, care rezonază cu simbolismul lui Abraxas.*

O'Sullivan, Jerry. [The Mysterious World of the Irish Megalithic Tombs: Landscape, Cosmology, and Symbolism](#). Collins Press, 2007. *Analizează folclorul și credințele din jurul siturilor megalitice asociate cu Tuatha Dé Danann.*

Ovid. [Metamorphoses](#). Translated by David Raeburn, Penguin Classics, 2004. *Poemul narativ al lui Ovidiu include numeroase transformări mitologice și fânțe hibride.*

Pattanaik, Devdutt. [Myth = Mithya: A Handbook of Hindu Mythology](#). Penguin Books India, 2006. *Această carte oferă o explorare cuprinzătoare a mitologiei hinduse, prezentând concepte cheie, povești și simboluri într-o manieră accesibilă și captivantă. Cartea aprofundează straturile de semnificație din spatele miturilor indice, examinând semnificația lor culturală, filosofică și psihologică.*

Rose, Carol. [Sons of the Gods, Children of Earth: Ideology and Literary Form in Ancient Greece](#). Cornell University Press, 1992. Online: <https://www.jstor.org/stable/10.7591/j.ctvmtbcw>. Accesat 3 martie 2024. *Această lucrare explorează intersecția dintre ideologie și forma literară în literatura antică greacă, concentrându-se pe portretizarea zeilor și a eroilor în miturile grecești și în poezia epică, examinând modul în care miturile au fost folosite pentru a transmite mesaje ideologice și a modela narațiunile literare în Grecia antică.*

Schafer, Edward H. [The Divine Woman: Dragon Ladies and Rain Maidens in T'ang Literature](#). University of California Press, 1973. *Această carte investighează portretizarea femeilor divine și supranaturale în literatura T'ang. Cartea examinează semnificația culturală și literară a acestor figuri mitice în literatura chineză, oferind perspective asupra semnificațiilor lor simbolice și a implicațiilor ideologice.*

Smarandache, Florentin. *A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic*. Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability and Statistics. Sixth edition. Rehoboth, 2017. Online: <https://fs.unm.edu/eBook-Neutrosophics6.pdf>. Accesat 3 martie 2023. *Această carte introduce conceptul de neutrosofie în filosofie și știință ca un cadru care se ocupă cu indeterminarea, ambiguitatea și paradoxul. Explorează probabilitatea neutrosofică, statisticele, teoria mulțimilor și logica neutrosofică, oferind perspective noi asupra naturii incertitudinii și contradicției în diverse domenii ale cunoașterii.*

Smarandache, Florentin. [Introducing a Theory of Neutrosophic Evolution: Degrees of Evolution, Indeterminacy, and Involution](#). *Progress in Physics*, vol. 13, no. 2, April 2017, pp. 130-135. Online: https://digitalrepository.unm.edu/math_fsp/25. Accesat 3 martie 2023. *O introducere în Teoria Neutrosofică a Evoluției, Involuției și Indeterminării (sau Neutralității)*. În timpul procesului de adaptare al unui organism (plantă, animal sau om) la un nou mediu sau condiții, organismul evoluează parțial, involuează (degenerază) parțial și este parțial indeterminat, adică nici nu evoluează, nici nu involuează, fiind astfel neschimbat (neutru) sau schimbarea este neclară, ambiguă, vagă. Prin urmare, datorită adaptării, se manifestă: evoluția, involuția și indeterminarea (sau neutralitatea), fiecare dintre aceste trei componente neutrosofice într-un anumit grad.

Smith, Michael E. [The Aztecs](#). Blackwell Publishers, 2003. *O prezentare cuprinzătoare a civilizației aztece, acoperind diverse aspecte ale societății, culturii, religiei și istoriei aztece, combinând dovezi arheologice cu perspective din surse etnoistorice.*

Stahl A, Tourame P. [De la tératologie aux monstres de la mythologie et des légendes antiques](#) [From teratology to mythology: ancient legends]. *Arch Pediatr*. 17(12), 2010, pp. 1716-24. DOI: 10.1016/j.arcped.2010.09.004. *Semnificația monștrilor din legende, originea lor și persistența lor de-a lungul vremurilor sunt complexe, iar prin abordarea teratologiei, așa cum face această lucrare, se adaugă un nou domeniu de explorare a monștrilor reali din antichitate și Evul Mediu..*

Steiger, B. [The Werewolf Book: The Encyclopedia of Shape-Shifting Beings](#). Visible Ink Press, 1999. *O explorare cuprinzătoare a legendelor și miturilor despre vârcolaci, abordând originile lor, semnificația culturală și diversele interpretări ale fânțelor capabile să se metamorfozeze de-a lungul istoriei.*

Swami, Sivananda. [The Gods of Hinduism](#). The Divine Life Society, 2015. *Această carte explorează principalele zeițăi ale hinduismului. Oferă descrieri ale fiecărei zeițăi, inclusiv a atributelor, miturilor și reprezentărilor simbolice ale acestora.*

Swope, Jenny A. (2019). [The Serpent and the Rose: The Immaculate Conception and Cosmic Union in Early Gnostic Literature](#). Brill. *Analizează simbolismul șarpelui în textele gnostice și conexiunea sa cu conceptele de înțelepciune divină și iluminare spirituală.*

Townsend, Richard F. [The Aztecs](#). Thames & Hudson, 2009. First published: 1992. Online: https://archive.org/details/aztecs0000town_vol9. Accesat 24 februarie 2024. *Townsend explorează ascensiunea și căderea imperiului aztec, practicile religioase ale poporului aztec și realizările artistice ale acestei vibrante culturi mesoamericane.*

Turner, F. M. [Social Body and Embodied Subject: Bodiliness, Subjectivity, and Sociality among the Kaguru of Tanganyika](#). *Ethos*, 23(3), 1995, pp. 297-325. *Această cercetare etnografică analizează dinamica socială și construcția culturală a experienței corporale printre oamenii Kaguru din Tanganyika, oferind perspective asupra întruchipării subiectivității și socializării în viața lor cotidiană.*

Wilkinson, Richard H. [The Complete Gods and Goddesses of Ancient Egypt](#). Thames & Hudson, 2003. *Ghid despre zeii și zeițele Egiptului antic, oferind cititorilor descrieri detaliate și ilustrații ale fiecărei divinități. Cartea explorează rolurile, atributele și semnificația mitologică a zeilor și zeițelor egiptene, oferind perspective asupra cultului și practicilor religioase asociate acestora.*

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

Zitkala-Șa. [American Indian Stories](#). Forgotten Books, 2008. *O colecție de eseuri autobiografice și povești tradiționale din copilăria unei femei Yankton Sioux, în perioada sfârșitului secolului al XIX-lea și începutului secolului al XX-lea. Cartea oferă perspective importante asupra experiențelor nativilor americani în timpul unor schimbări culturale profunde și contribuie la păstrarea legendelor și folclorului tradițional Sioux.*

Interacțiunea dinamică a contrariilor în Zoroastrism

Acest articol¹ abordează unele aspecte ale Zoroastrismului, examinând modul în care vechiul sistem de credințe persan se aliniază cu principiile dinamice și indeterminate ale sistemelor Fuzzy, Neutrosofic și MultiAlist. Zoroastrismul, bazat pe lupta eternă dintre bine și rău, lumină și întuneric, se intersectează cu principiile neutrosofice ale indeterminării, incompletitudinii și a interacțiunii dinamice a contrariilor. Viziunea profetului Zarathustra despre un ‘Dumnezeu neutrosofic’ “adaptează” unui univers dinamic și în evoluție noțiunile convenționale ale atributelor divine. Înainte de a investiga aceste zone ‘vagi’, explorăm conceptul de ‘graniță conceptuală neclară’, subliniind indeterminarea și imprecizia inerente definirii conceptelor opuse sau parțial opuse. Legea Terțului-Multiplu-Infinit Inclus sugerează că între opoziții există o multitudine de nuanțe sau valori intermediare. Paradoxul grămezii (paradoxul soriiților) provoacă logica tradițională, expunând dificultățile în definirea granițelor vagi. Interpretarea neutrosofică propune introducerea unei zone tampon între opoziții, rezultând paradoxul neutrosofic al soriiților. În plus, evidențiem necesitatea unei înțelegeri mai flexibile și mai nuanțate a granițelor conceptuale, admitând natura dinamică și indeterminată a multor construcții filosofice și logice. În final, aprofundăm aplicarea neutrosofiei la diferite concepte culturale și filosofice. Figura legendară a lui Ghilgameș, descrisă ca fiind “două treimi zeu și o treime om”, este examinată atât din perspective tradiționale, cât și neutrosofice. Conceptele hinduse de Dharma, Adharma și Karma sunt reexamineate în contextul neutrosofiei. Logica Sutrei de Diamant în Buddhismul Mahayana, caracterizată prin limbaj paradoxal, se aliniază cu principiile neutrosofice în provocarea noțiunilor fixe și îmbrățișarea aspectelor interconectate și indeterminate ale realității. Aceste exemple împărtășesc și un alt fir comun, în punerea sub semnul întrebării a absolutismului conceptelor.

¹ Acest eseu este o versiune revizuită a articolului publicat în: Smarandache, Florentin (2024). “The Dynamic Interplay of Opposites in Zoroastrianism.” *Journal of Fuzzy Extension and Applications*, 1:1-5. <https://doi.org/10.22105/jfea.2024.190173.0.22105>.

Zoroastrianism, Zarathustra, Ahura Mazda, Gilgameș, Dharma, Adharma, Karma, Sutra de diamant, podul Chinvat, Cirus cel Mare, vag, neutrosofie, paradoxul soriților, paradoxul neutrosofic al soriților, informații fuzzy, granulare, MultiAlism, sistem MultiAlist, gândire MultiPolară.

1. Introducere

În două articole recente [1], [2], am extins conceptele de “pluralism”, “neutrosofie”, “neutrosofie rafinată”, “mulțime neutrosofică rafinată”, “mulțime multineutrosofică” și “plitogenie” [3–8] într-o categorie mai largă, pe care am denumit-o *MultiAlism*, conceptualizând un *Sistem MultiPolar* format nu doar din multiple elemente care pot fi aleatorii, contradictorii sau adiționale, ci și prin acceptarea caracteristicilor provenind din mai multe sisteme de bază (sisteme UniPolare, BiPolare, TriPolare sau PluriPolare). Unul dintre exemplele unui sistem MultiPolar pe care l-am propus în lucrarea menționată anterior a fost din domeniul religiilor, și anume Zoroastrismul, cu caracteristicile sale aparent neclare. Interpretările occidentale întâmpină dificultăți de încadrare, considerându-l ba monoteist, ba dualist sau chiar pluralist [9]. În cele ce urmează, voi discuta din nou unele limite conceptuale neclare (vagi, *fuzzy*), nu înainte de a reaminti câteva aspecte de bază ale teoriei granularizării informațiilor *fuzzy* și neutrosofice, pentru a reveni la exemplul Zoroastrismului cu scopul unei înțelegeri mai profunde a unor fațete *Fuzzy*, Neutrosofice și MultiAliste ale acestei religii.

1.2. Granularea informațiilor fuzzy

Să ne amintim mai întâi esența teoriei granulației informației fuzzy, considerată de Zadeh ca fiind centrală în raționamentul uman [11]. După Zadeh [11], cogniția umană se bazează pe trei concepte fundamentale: granulație (divizarea unui întreg în părți), organizare (integrarea părților într-un întreg) și cauzalitate (asocierea cauzelor cu efectele). Granulația unui “obiect” $\langle A \rangle$ generează un grup de granule ale lui $\langle A \rangle$, care sunt indistincte, similare, apropiate sau funcțional legate, în general ierarhice în natură, iar atributele și valorile lor sunt fuzzy — deoarece limitele lor nu sunt clar definite.

1.1.1. Mulțimile fuzzy

În teoria tradițională a mulțimilor, un element fie aparține unei mulțimi, fie nu aparține. În teoria mulțimilor fuzzy, elementele pot avea o apartenență parțială la o mulțime. Gradul de apartenență este o valoare între 0 și 1, unde 0 înseamnă lipsa apartenenței, 1 înseamnă apartenență totală, iar valorile intermediare indică o apartenență parțială.

1.1.2. Granularea

Granulația implică gruparea sau *cluster*-izarea elementelor pe baza similarității sau relevanței lor. Este procesul de creare a mulțimilor fuzzy pentru a reprezenta submulțimi de elemente cu caracteristici similare. Granulația ajută la organizarea informațiilor și la gestionarea impreciziei inerente în cunoașterea umană.

1.1.3. Granulele de informații

Granulele de informație sunt rezultatul procesului de granulație. Ele sunt mulțimi fuzzy care reprezintă un nivel mai înalt de abstractizare sau grupare a elementelor. Aceste granule facilitează gestionarea informațiilor complexe și incerte, oferind o reprezentare mai compactă și mai ușor de gestionat.

1.1.4. Raționamentul uman

Zadeh [12] susține că raționamentul uman implică gândirea la diferite niveluri de granularitate. Oamenii organizează în mod natural informațiile în categorii sau concepte care nu sunt strict definite, ci au limite fuzzy. Granulația informației fuzzy reflectă acest proces cognitiv uman, permițând reprezentarea cunoștințelor imprecise și incerte [12]-[14].

1.2. Neutrosafia

Neutrosafia explorează interdependența și interacțiunea dintre opoziții. În rădăcinile în ideea de neutralitate, conceptele neutrosofice provoacă gândirea binară tradițională și oferă o perspectivă nuanțată asupra complexităților lumii.

Această teorie consideră fiecare noțiune sau idee <A> împreună cu opusul sau negația sa <antiA> și cu spectrul de neutralități <neutA> dintre ele

(adică noțiuni sau idei care nu sunt nici $\langle A \rangle$, nici $\langle \text{anti}A \rangle$). Ideile $\langle \text{neut}A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$ sunt împreună denumite $\langle \text{non}A \rangle$. Neutrosofia este o generalizare a filosofiei chineze antice Yin-Yang și a dialecticii lui Hegel și Marx (care se bazează doar pe $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$).

De exemplu, în matematică, numerele neutrosofice și algebra neutrosofică oferă instrumente pentru gestionarea incertitudinilor în datele numerice. Aceste concepte își găsesc aplicabilitatea în procesele de luare a deciziilor, unde informațiile incomplete sau ambigue sunt frecvente. În fizică, mecanica neutrosofică extinde mecanica clasică pentru a include forțe indeterminate și măsurători imprecise. Această abordare este deosebit de relevantă în mecanica cuantică, unde natura particulelor și proprietățile lor sfîșiează adesea descrierea deterministă [3], [6].

1.2.1. Cadrul filosofic

Neutrosofia este o filosofie care recunoaște existența indeterminării în cunoașterea și percepția umană. Ea îmbrățișează ideea că multe fenomene, concepte și propoziții nu sunt nici adevărate, nici false, ci există într-o stare de adevăr parțial. Neutrosofia introduce noțiunea de “neutru”, subliniind prezența indeterminării ca un aspect fundamental al realității.

1.2.2. Logica neutrosofică

Logica neutrosofică extinde logica clasică pentru a include informații indeterminate, incomplete și inconsistente. Ea introduce conceptele de grad de apartenență la adevăr, grad de apartenență la falsitate și grad de apartenență la indeterminare, oferind o reprezentare mai flexibilă și nuanțată a realității [4].

1.2.3. Mulțimea neutrosofică

Teoria mulțimilor neutrosofice generalizează teoria mulțimilor clasice pentru a gestiona elementele indeterminate. O mulțime neutrosofică permite includerea obiectelor cu grade de apartenență indeterminate, recunoscând incertitudinea inerentă în definirea limitelor clare pentru anumite concepte.

1.2.4. Probabilitatea neutrosofică

Probabilitatea neutrosofică generalizează teoria probabilității clasice pentru a aborda situațiile în care incertitudinea, indeterminarea și ambiguitatea

joacă un rol esențial. Ea oferă un cadru pentru gestionarea informațiilor incomplete și reflectă imprecizia inerentă în diverse scenarii din lumea reală, având trei sub-funcții: șansa ca un eveniment să aibă loc, șansa indeterminată ca evenimentul să aibă loc și șansa ca evenimentul să nu aibă loc.

1.2.5. Dincolo de gândirea binară

Abordarea interdisciplinară a neutrosofiei provoacă natura binară a filosofiei occidentale tradiționale și îmbrățișează complexitatea și ambiguitatea inerente în lume. Deși se confruntă cu critici, neutrosafia și disciplinele neutrosofice continuă să stimuleze discuțiile intelectuale și să contribuie la înțelegerea noastră în evoluție a incertitudinii și ambiguității [15].

1.3. Triada Neutrosofică și MultiNeutrosafia

Numeroase școli de gândire au examinat extensiv dinamica dintre opozițiile <A> și <antiA>. Aceste concepte sunt cunoscute sub diverse denumiri, inclusiv dialectica, Yin-Yang, maniheismul, dualismul, Dharma-Adharma și multe altele. Cu toate acestea, partea neutră (sau indeterminată) (<neutA>) dintre aceste opoziții a fost ignorată, eliminată sau retractată. Neutrul sau indeterminabilul, așa cum am subliniat în studiile mele de teorie neutrosofică [3], [4], intervine de obicei în dinamică (sau conflict) de partea unuia sau altuia dintre opuși, înclinând balanța într-o direcție sau alta. Limitările dintre opoziții pot fi fie fluide (când există o suprapunere sau parte indeterminată/neutră între opuse), fie rigide (când <A> și <antiA> sunt clar separate).

Prin urmare, am propus “echilibrul triadic”, subliniind interconectarea opușilor. Triada - <adevăr>, <indeterminare>, <falsitate> - formează piatra de temelie a sistemului de gândire neutrosofic. Pentru fiecare element “x” într-o mulțime triadică neutrosofică A, există un neutru al lui “x” și un opus al lui “x”. De asemenea, neutruul lui “x” trebuie să fie diferit de elementul neutru clasic [16].

MultiNeutrosafia [2] este o neutrosofie multiplicată, concentrându-se pe dinamica dintre $G=\{A_1, A_2, \dots, A_n\}$ și opusul său $G=\{B_1, B_2, \dots, B_m\}$, cu neutralii lor $G=\{C_1, C_2, \dots, C_r\}$. Iată câteva exemple simple de MultiNeutrosografie:

- Un grup de țări împotriva altui grup de țări (în timpul Primului și Celui de-al Doilea Război Mondial), în timp ce un al treilea grup de țări rămâne neutru.
- Un grup de idei împotriva altui grup de idei în filosofie, literatură, știință, cultură, religie.
- O echipă de baschet contra unei alte echipe de baschet (ca grupuri opuse), iar grupul neutru (format din arbitri și susținători, în timp ce susținătorii pot fi împărțiți între susținătorii primei echipe, susținătorii celei de-a doua echipe și susținătorii indeciși).

1.4. Sistemul MultiAlist

În [1], am delimitat un Sistem MultiPolar care este deschis combinațiilor de opoziții și neutralii (indeterminări). Sistemul MultiPolar este o extensie a Sistemului PluriPolar. Sistemele UniPolar, BiPolar, TriPolar și PluriPolar sunt uni-valente (unul exclude pe celălalt), dar Sistemul MultiPolar este multi-valent (conține mai multe sisteme) și admite neutralitatea și indeterminarea între opoziții.

MultiAlismul este un sistem deschis și dinamic cu indeterminări și neutralități, format din elemente provenind din multe sisteme, excedând PluriAlismul, care este un sistem dinamic închis fără indeterminări, un uni-sistem format din elemente provenind dintr-un singur sistem.

2. Granițe conceptuale vagi

Să subliniem limitele vagi dintre concepte opuse sau parțial opuse.

Având în vedere că limitele dintre concepte sunt adesea neclare și imprecise, este de imaginat ca $\langle A \rangle$, $\langle \text{neut}A \rangle$, $\langle \text{anti}A \rangle$ (și $\langle \text{non}A \rangle$ în mod natural) să aibă părți comune două câte două, sau chiar toate trei.

2.1. Legea terțului-multiplu inclus

Am generalizat în [17] Legea terțului inclus [$\langle A \rangle$, $\langle \text{non}A \rangle$, și o a treia valoare $\langle T \rangle$ care rezolvă contradicția lor la un alt nivel al realității] (Lupasco-Basarab).

Legea terțului-multiplu inclus [$\langle A \rangle$, $\langle \text{anti}A \rangle$, și $\langle \text{neut}A \rangle$, unde $\langle \text{neut}A \rangle$ este divizat într-o multitudine de neutralități între $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$,

precum $\langle \text{neut}_1 A \rangle$, $\langle \text{neut}_2 A \rangle$, etc.]. Valoarea $\langle \text{neut} A \rangle$ (adică Neutralitatea sau Indeterminarea legată de $\langle A \rangle$) include de fapt valoarea de mijloc inclusă. De asemenea, Principiul opoziției dinamice [opoziția dintre $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti} A \rangle$] este extins la Principiul opoziției dinamice neutrosofice [care înseamnă opoziții între $\langle A \rangle$, $\langle \text{anti} A \rangle$, și $\langle \text{neut} A \rangle$].

2.1.1. Legea Terțului-Multiplu-Infinit Inclus

Între opusele $\langle A \rangle$ și $\langle \text{anti} A \rangle$ există un număr infinit de valori de mijloc, denumite $\langle \text{neut} A_i \rangle$, unde $i = 1, 2, \dots, \infty$ [18].

Să luăm un exemplu practic: între $\langle \text{Alb} \rangle$ și $\langle \text{Negru} \rangle$ există un număr infinit de nuanțe de culori.

I. Între 100% Adevărat și 100% Fals există un număr infinit de valori de mijloc, care sunt valori de adevăr de forma: $d\%$ Adevărat și $(1-d)\%$ Fals. Astfel, o propoziție logică poate fi, de exemplu, 1% Adevărat și 99% Fals, 2% Adevărat și 98% Fals, etc., unde $d \in (0, 1)$.

II. În mod similar, între 100% apartenență și 100% neapartenență există un număr infinit de valori de mijloc de forma: $d\%$ apartenență și $(1-d)\%$ neapartenență.

2.2. Paradoxurile sorițiilor

Paradoxele sorițiilor sunt o clasă de paradoxuri care apar din indeterminarea legată de limitele vagi ale conceptelor. Să reamintim exemplul clasic al paradoxului grămezii:

I. Începeți cu o grămadă de nisip. II. Dacă îndepărtați un singur firicel de nisip, grămada rămâne o grămadă. III. Repetați acest proces: îndepărtați câte un firicel de fiecare dată. IV. La un moment dat, veți rămâne cu doar câteva firicele de nisip.

Întrebarea este: în ce punct grămada încetează să mai fie o grămadă?

Paradoxul subliniază dificultatea de a defini când o $\langle \text{grămadă} \rangle$ devine o $\langle \text{non-grămadă} \rangle$. Problema apare din lipsa inerentă de precizie în conceptele de zi cu zi. Paradoxuri similare pot fi construite pentru alte concepte vagi, precum “înălțime”, “chelie”, “vârstă” și multe altele.

Aceste paradoxuri contestă abordările tradiționale ale logicii și teoriei mulțimilor, care presupun distincții clare între categorii. Ele ridică întrebări

despre natura vagului în lingvistică și despre modul în care o gestionăm în raționamentul logic [19], [20]. Au fost propuse diverse soluții și teorii pentru a aborda paradoxurile soriților [21], inclusiv:

I. Teoriile Graduale: Predicațiile vagi ar trebui înțelese în termeni de grade sau grade de apartenență.

II. Supervaluaționismul: O afirmație poate fi adevărată, falsă sau indeterminată, permițând mai multe precizări acceptabile ale termenilor vagi.

III. Contextualismul: Înțelesul termenilor vagi depinde de contextul în care sunt utilizați, iar limitele conceptelor pot varia în funcție de context.

IV. Logica Multivalentă: În locul logicii clasice binare (adevărat sau fals), logica multivalentă introduce mai multe valori de adevăr, acomodând stările intermediare sau *fuzzy* între adevărat și fals.

2.2.1. Interpretarea neutrosifică

Paradoxurile soriților, prin urmare, sunt paradoxuri în care între două entități opuse nu există o frontieră clară, și pot fi interpretate neutrosific în următorul mod: se consideră o zonă tampon, <neutA> (sau neutră, indeterminare), între opoziții.

Nu există o distincție clară între unele opoziții <A> și <antiA>, unde <A> este un concept și <antiA> este opusul său, ci mai degrabă o zonă tampon <neutA>.

A și antiA

Există trei zone: o zonă care reprezintă cu siguranță <A>, o a doua zonă care reprezintă cu siguranță <antiA>, și o zonă ambiguă/nesigură/vagă care reprezintă <neutA>, zona neutră sau indeterminată (nici <A>, nici <antiA>; sau <A> și <antiA> simultan). Prin urmare, un univers de discurs are o partiție neutrosifică cu respect la frontieră dintre opoziții [22], [23].

2.2.2. Paradoxurile neutrosofice ale soriților

Între $\langle A \rangle$ și $\langle \text{neut}A \rangle$ nu există o frontieră clară – acesta este primul paradox neutrosofic (NSP1).

Apoi, între $\langle \text{neut}A \rangle$ și $\langle \text{anti}A \rangle$, nu există o frontieră clară – acesta este al doilea paradox neutrosofic (NSP2).

2.2.3. Paradoxuri MultiSoriți

Paradoxurile MultiSoriți – în cadrul Neutrosofiei Rafinate (care este isomorfă cu MultiNeutrosafia) – au forma n -dimensională: $T_1, T_2, \dots, T_p, I_1, I_2, \dots, I_r, F_1, F_2, \dots, F_s$, unde p, r, s sunt numere întregi ≥ 0 , și cel puțin unul dintre p, r, s este ≥ 2 pentru a asigura rafinamentul (sau multiplicitatea), $p + r + s = n$, unde fiecare T_j, I_k, F_l sunt Adevăr / Indeterminare / Falsitate rafinate (sau respectiv multiple).

Frontierele dintre toate aceste n sub-componente (sau multi-componente), luate două câte două, sunt neclare, vagi și fluide. Există $C(n,2)$ (combinări de n luate câte 2) = $n(n-1)/2$ paradoxuri ale soriților rafinate/MultiNeutrosofice.

3. Explorarea interacțiunii dintre Zoroastrism și neutrosofie

Zoroastrismul își are originile în învățăturile profetului Zarathustra (Zoroastru). Acest sistem de credințe antic, originar din Persia (Iranul de astăzi), subliniază lupta eternă (dinamică) între bine și rău, lumină și întuneric.

Zarathustra și-a transmis învățăturile într-o lume în care dualitatea avea un rol central. Principalele învățături ale zoroastrismului se axează pe conflictul etern dintre *Ahura Mazda*, divinitatea supremă care reprezintă bunătatea și adevărul, și *Angra Mainyu*, forța distrugătoare ce întruchipează minciuna și răul. Această bătălie cosmică, reflectată în principiile opuse ale ‘asha’ (adevăr) și ‘druj’ (minciună), oglindește dualitățile fundamentale inerente existenței, dar și zona neutrosofică care se întinde de la *asha* la *druj* [24].

În contextul zoroastrian, echilibrul triadic neutrosofic găsește rezonanță în interacțiunea perpetuă dintre bine, rău și în spațiul ambiguu dintre acestea.

Comentariul lui Edalatpanah: “Juxtapunerea învățăturilor lui Zarathustra despre conceptele de bine și rău cu principiile neutrosofiei, care se

concentrează pe neutralitate și spectrul fenomenelor ideative, promite să deschidă noi căi de interpretare pentru aceste învățături antice.”²

Viziunea lui Zarathustra asupra ordinii cosmice și responsabilității morale se aliniază cu noțiunea neutrosofică că adevărul, falsitatea și indeterminarea sunt interconectate și inseparabile. Învățăturile profetului subliniază necesitatea ca indivizii să participe activ în lupta eternă pentru dreptate, recunoscând complexitățile și incertitudinile inerente ale alegerilor lor.

3.1. Zeul neutrosofic al lui Zarathustra

Zarathustra a introdus o concepție a divinității care transcende noțiunile binare convenționale adesea asociate cu zeii. Centrală în filosofia lui Zarathustra este ideea că Dumnezeu întruchipează atât atribute masculine, cât și feminine și că existența este o relație dinamică între opozițiile <A> și <antiA>, care reflectă principiile neutrosofiei.

În plus, concepția lui Zarathustra despre Dumnezeu contestă omnipotența și omnisciența tradițional atribuite ființelor divine. În locul unei divinități atotcunoscătoare și atotputernice, Dumnezeul lui Zarathustra este prezentat ca un creator al unui univers dinamic—un univers în continuă schimbare și progres către perfecțiune. Acest lucru se aliniază din nou cu noțiunea neutrosofică că realitatea este în mod inerent indeterminată, incompletă și în evoluție.

Dinamica dintre <A> (Bine) și <antiA> (Rău) în viziunea lui Zarathustra sunt elemente esențiale pentru înțelegerea naturii neutrosofice a Dumnezeului său, reflectând o realitate în care binele și răul coexistă în diverse grade. Universul, în această viziune, este un joc dinamic între forțe opuse, cu rezultate ce variază de la stări parțial bune și parțial rele până la stări de neutralitate completă în care gradele de bunătate și răutate se anulează sau se echilibrează reciproc.

Această perspectivă are implicații profunde pentru considerațiile etice din cadrul zoroastrismului. În loc să privim moralitatea în termeni absoluți,

² Aș dori să îmi exprim recunoștința sinceră față de S.A. Edalatpanah, al cărui comentariu pe ResearchGate — citat aici (S.A. Edalatpanah, ResearchGate, 4 decembrie 2023) —, precum și discuțiile ulterioare, au inspirat această explorare.

cadrul lui Zarathustra sugerează o înțelegere mai nuanțată, similară cu arhitectura neutrosofică. El invită adepții să navigheze prin rețeaua complexă a existenței, recunoscând că judecățile morale pot cădea în spectrul a ceea ce neutrosofia numește <neutA>, unde acțiunile și intențiile nu sunt definite strict ca fiind complet bune sau complet rele.

Pânza filosofică a lui Zarathustra se extinde și mai departe atunci când explorăm natura ritmică și dinamică a existenței. În viziunea sa, totul urmează o succesiune nesfârșită de schimbări, asemănătoare cu principiile neutrosofiei care recunosc indeterminarea și evoluția inerente în toate aspectele realității. Natura ritmică a existenței implică un dans perpetuu între opoziții, unde divinul, fiind neutrosofic, orchestrează simfonia creației.

Prin urmare, accentul pus de Zarathustra pe progres reflectă principiul neutrosofic că nimic nu este static. În acest univers dinamic, progresul nu este doar o opțiune, ci o necesitate. Stagnarea, așa cum sugerează Zarathustra, poate duce la nenorocire — o idee în concordanță cu înțelegerea neutrosofică care recunoaște consecințele potențiale ale rezistenței la schimbare și creștere. Dumnezeu neutrosofic încurajează evoluția continuă, promovând un univers într-o stare de devenire perpetuă.

Conceptul de auto-dominare introduce o dimensiune a responsabilității personale în filosofia lui Zarathustra. Această stăpânire de sine este crucială în navigarea interacțiunii dinamice dintre <A> și <antiA>, contribuind la progresia armonioasă către perfecțiune. Evoluția nu este doar un concept biologic, ci un principiu cosmic care ghidează rafinarea și îmbunătățirea continuă a întregii existențe. Perfecțiunea, în acest context, nu este un dat static, ci o călătorie dinamică spre un ideal.

Ideea că nemurirea înseamnă “dincolo de timp” adaugă un strat de profunzime filosofiei lui Zarathustra. Aceasta se aliniaza cu înțelegerea neutrosofică că timpul nu este o constrângere liniară, ci o dimensiune dinamică în care existența transcende limitele temporale convenționale [25], [26].

În concluzie, Dumnezeu lui Zarathustra — un orchestrator al ritmului neîncetat și al progresiei inerente în existență — este neutrosofic.

3.1.1. Fericirea în suferință

Mesajul lui Zarathustra, “Fericirea este pentru cel care îi face pe alții fericiți,” prezintă caracteristici neutrosofice prin recunoașterea indeterminării, incompletitudinii și interacțiunii dinamice a opuselor inerente conceptului de fericire [27], [28]. Acesta sugerează că adevărata fericire implică o înțelegere nuanțată a interconectivității dintre bunăstarea individuală și cea colectivă.

Iată câteva interpretări dintr-o perspectivă neutrosofică:

Indeterminarea fericirii

Neutrosafia recunoaște indeterminarea prezentă în multe concepte, inclusiv în conceptul de ‘fericire’. Ideea că “fericirea este pentru cel care îi face pe alții fericiți” introduce un element de incertitudine. Ce aduce fericire unei persoane nu aduce neapărat fericire și altora, iar factorii care contribuie la fericire pot varia considerabil.

Incompletitudinea în căutarea fericirii

Neutrosafia sugerează că această căutare a fericirii este o întreprindere incompletă. Fericirea nu este un dat absolut, ci există pe un spectru cu grade variabile de împlinire. Mesajul implică faptul că fericirea unei persoane este intim legată de fericirea altora, indicând că o înțelegere holistică a fericirii ar putea implica o perspectivă mai amplă, interconectată.

Interacțiunea dinamică dintre dăruire și acceptare

Mesajul subliniază un joc dinamic între oferirea și primirea fericirii. Neutrosafia recunoaște că această interacțiune nu este un proces unidimensional, ci un schimb complex și în evoluție. Actul de a face pe alții fericiți și, la rândul său, de a experimenta fericirea personală sugerează o relație dinamică și reciprocă.

Echilibrul între opoziții

Neutrosafia explorează echilibrul dintre opoziții. În contextul acestui mesaj, fericirea individuală este strâns legată de fericirea altora. Această interdependență subliniază echilibrul dinamic dintre interesul personal și bunăstarea comunității, contestând ideea că fericirea este un dat pur individuală.

Grade de fericire

Neutrosafia introduce ideea gradelor în diferite fenomene, iar fericirea nu face excepție. Mesajul sugerează că fericirea derivată din a face pe alții fericiți poate manifesta diferite grade. Aceasta poate varia de la împlinire parțială la o stare mai completă și armonioasă, unde fericirea individului și a altora coexistă și se întăresc reciproc.

3.1.2. Podul Chinvat

În teologie, *sufletul* este descris, în general, ca fiind componenta individului care împărtășește divinitatea și este adesea considerat că supraviețuiește morții corpului. Diferite credințe și filosofi au elaborat teorii și credințe variate despre natura sa, relația cu corpul, originea și mortalitatea sa. De exemplu:

- Egiptenii: Conceptul egiptean de suflet includea două componente principale: *ka* (respirația), care supraviețuia morții dar rămânea în apropierea corpului, și *ba*, care călătorea în regatul morților. Aceste două aspecte reflectau credința în dualitatea și complexitatea existenței *post-mortem*.
- Chinezii: În tradiția chineză, se făcea o distincție clară între sufletul perisabil, sensibil, care înceta odată cu moartea, și principiul rațional care dăinuia dincolo de moarte. Această distincție reflecta o viziune asupra sufletului ca fiind alcătuit dintr-un aspect fizic și unul spiritual.
- Biblia: În tradiția biblică, sufletul este adesea asociat cu conceptul de respirație, fără a face o distincție clară între sufletul etereal și corpul fizic. Acest concept reflectă o viziune integrată asupra sufletului, care nu se separa de corpul fizic într-un mod clar.
- Teologia creștină: Sf. Augustin a caracterizat sufletul ca un “călăreț” al corpului, subliniind separația dintre aspectele materiale și imateriale, unde sufletul era considerat esența autentică a individului. Această viziune reflectă o separare clară între corpul fizic și sufletul imaterial, cu sufletul având rolul de a ghida și de a defini adevărata natură a individului.

În Zoroastrism, dincolo de corp (*tanū*), se considera că un individ este compus dintr-un număr de aspecte spirituale, clasificate liber ca ‘suflete’.

Acestea sunt șase elemente: forța animatoare, respirația vieții, mintea sau spiritul, sufletul, spiritul protector și dublul spiritual: <ahu>, <vyāna>, <manah>, <ruvan>, <fravashi>, <dainā>.

Când o persoană se naște, esența (*fravashi*) încarnează sufletul (*ruvan*) în corp pentru a experimenta lumea materială, adică pentru a suferi și a lupta împotriva forțelor rele pentru a lua decizii despre bine și rău. Prin urmare, *ruvan* participă activ la manifestarea liberului arbitru. Este de remarcă că *fravashis* sunt clasificați în trei grupe, cu elementul central compus din incertitudini și neutralități: <cei vii>, <cei încă nenăscuți> și <cei morți>.

La moarte, *ruvan* se credea că rămâne pe pământ timp de câteva zile în timp ce zeii evaluau viața defunctului, apoi se reunea cu *fravashi*-ul său și călătorea spre *Podul Chinvat*, care traversează prăpastia dintre cei vii și cei morți [30].

Acest pod are trăsături neutrosofice: când sufletul drept începe să-l traverseze, acesta devine din ce în ce mai mare, ajungând până la treizeci și șapte de “stâlpi” lungime și lățime (egal cu 9 “lânci” sau 1 “frasang”). Dimpotrivă, devine din ce în ce mai îngust până la dimensiunea unei lame de ras atunci când sufletul rău pășește pe pod, căzând în iad din cauza grosimii și tășului podului [31]. Cu alte cuvinte, dimensiunea Podului Chinvat este un sistem dinamic deschis cu incertitudini sau neutralități, fiind astfel un Sistem MultiAlist.

În MultiAlistism, există dinamici între multe triade neutrosofice:

(<A₁>, <neutA₁>, <antiA₁>), (<A₂>, <neutA₂>, <antiA₂>),

3.2. Granularea celor Șase Atribute ale lui Ahura Mazda

Ahura Mazda [32], zeitatea supremă în Zoroastrism, și atributele asociate cu Ahura Mazda sunt tradițional înțelese într-un mod calitativ și simbolic, mai degrabă decât ca atribute precis definite. Încercăm să aplicăm conceptul de granulare a informațiilor *fuzzy* pentru a descompune aceste atribute în grupuri de trei granule, recunoscând vagul și imprecizia inerentă:

3.2.1. Bunăvoința

Vohu Manah (Mintea Bună) semnifică atributul divin al gândirii bune, înțelegerii și clarității mentale:

- I. Granula 1: procese de gândire pozitive și constructive.
- II. Granula 2: conștientizare spirituală și iluminare.
- III. Granula 3: intelectul divin care influențează înțelegerea umană.

3.2.2. Dreptatea

Asha Vahishta (Cel Mai Bun Adevăr) întruchipează principiile divine ale dreptății, adevărului și ordinii în univers:

- I. Granula 1: perfecțiunea morală și etică.
- II. Granula 2: armonia și echilibrul în ordinea cosmică.
- III. Granula 3: guvernarea justă și echitabilă a lumii.

3.2.3. Dominația dezirabilă

Khshathra Vairya (Dominație Dorită) reprezintă puterea și autoritatea divine care mențin ordinea cosmică:

- I. Granula 1: suveranitate și autoritate asupra creației.
- II. Granula 2: manifestarea puterii divine în lume.
- III. Granula 3: controlul și protecția ordinii cosmice.

3.2.4. Spiritul sfânt

Spenta Mainyu (Gândul Sfânt) reprezintă aspectul divin al înțelepciunii, creativității și mentalității pozitive:

- I. Granula 1: cunoașterea și înțelegerea universului.
- II. Granula 2: inteligența divină care ghidează creația.
- III. Granula 3: perspicacitatea în ordinea cosmică.

3.2.5. Perfecțiunea

Haurvatat (Completitudinea) reprezintă calitatea divină a integrității, sănătății și perfecțiunii:

- I. Granula 1: puritatea și sfințenia spirituală.
- II. Granula 2: devotamentul față de principiile divine.
- III. Granula 3: conexiunea cu divinitatea prin ritualuri și adorare.

3.2.6. Nemurirea

Ameretat (Nemurire) simbolizează atributul divin al vieții eterne, nemuririi și perpetuității:

I. Granula 1: natura eternă și neschimbătoare.

II. Granula 2: perpetuitatea existenței divine.

III. Granula 3: viața și vitalitatea nesfârșite.

Este important de menționat că aceste granule sunt create în scop ilustrativ și pentru a evidenția natura vagă a acestor atribute. Atributele lui Ahura Mazda sunt profund înrădăcinate în contextul religios și filosofic al Zoroastrismului, iar încercarea de a le granula introduce un nivel de interpretare și aproximare din cauza naturii abstracte și simbolice a acestor concepte, care, în consecință, se încadrează într-un sistem MultiAlist.

3.3. Instrumentalizarea Zoroastrismului: Cyrus cel Mare

Dinamica istorică a claselor sociale, cuprinzând triada neutrosofică <SuperClasa, Clasa-de-Mijloc, Clasa-de-Jos>, a modelat semnificativ cursul societăților, atât dezvoltate, cât și mai puțin dezvoltate. <SuperClasa> este clasa superioară, deasupra legii, bucurându-se de toate privilegiile. <Clasa-de-Mijloc> și <Clasa-de-Jos> sunt clasele asupra cărora legile acționează cu cea mai mare asprime și care suferă cel mai adesea. Influența acestor clase sociale devine deosebit de evidentă atunci când se examinează domnia lui Cyrus cel Mare și impactul principiilor zoroastriene asupra guvernării.

Influența Zoroastrismului asupra țesăturii culturale, sociale și politice a regiunii este profundă, cu Cyrus cel Mare având un rol central în narațiunea istorică a acestei credințe. Cyrus cel Mare a jucat un rol esențial în conturarea și propagarea Zoroastrismului.

Cyrus, fondatorul Imperiului Ahemenid, a domnit în Persia din 559 până în 530 î.Hr. Domnia lui nu a fost marcată doar de cuceriri militare, ci și de o abordare vizionară a guvernării, care a încorporat principiile zoroastriene în cadrul administrativ al vastului său imperiu. Unul dintre conceptele fundamentale ale Zoroastrismului este 'asha', care reprezintă 'adevărul' și 'dreptatea'. Cyrus a integrat aceste idealuri în filosofia sa de guvernare, promovând justiția, echitatea și toleranța religioasă [33].

Cilindrul lui Cyrus, un cilindru de argilă cu scriere cuneiformă akkadiană, stă ca o mărturie a angajamentului lui Cyrus față de principiile zoroastriene. Acest artefact antic, considerat primul document cunoscut al drepturilor omului, conturează politicile lui Cyrus privind libertatea religioasă

și repatrierea popoarelor strămutate. Reflectă conceptul zoroastrian de ‘Vohu Manah’, ‘mintea bună’, deoarece Cyrus a demonstrat o abordare vizionară și incluzivă în conducerea unui imperiu divers [34].

Cucerirea Babilonului de către Cyrus în 539 î.Hr. este un alt moment crucial în care se poate observa influența zoroastriană. Respectul său pentru obiceiurile și religiile locale, așa cum este documentat în *Cilindrul lui Cyrus*, contrastează cu normele imperiale ale vremii. Această abordare nu numai că a facilitat o tranziție lină a puterii, dar a pus și bazele diversității culturale și religioase care a caracterizat Imperiul Ahemenid.

Imperiul Ahemenid sub conducerea lui Cyrus a oferit un exemplu de toleranță religioasă care nu numai că era protocronică și inovatoare, dar a fost și esențială pentru propagarea Zoroastrismului. Deși Cyrus însuși era un adept al religiei tradiționale iraniene, a extins respectul și patronajul către diverse credințe din cadrul regatului său. Această etică a incluziunii – o trăsătură MultiAlistă – în conformitate cu idealurile zoroastriene a contribuit la stabilitatea imperiului și la coexistența comunităților religioase diverse.

Moștenirea lui Cyrus ca instrument al Zoroastrismului se extinde dincolo de viața sa. Succesorii săi, inclusiv Darius cel Mare și Xerxes, au continuat să susțină principiile zoroastriene sub conducerea lor. Construcția lui Persepolis, grandioasa capitală ceremonială a Imperiului Ahemenid, servește ca o expresie tangibilă a angajamentului imperiului față de atributele divine ale ‘Khshathra Vairya’ (‘Domnia Dorită’) și ‘Haurvatat’ (‘Întregime’).

Acest proiect monumental a simbolizat o despărțire de privilegiile exclusive ale SuperClasei și o mișcare către o societate mai inclusivă și echilibrată. SuperClasa, tradițional deasupra legii, a asistat la o schimbare către o guvernare mai justă și mai compasională. <Clasa-de-Mijloc> și <Clasa-de-Jos> nu mai suferă un tratament aspru, ci găsesc ușurare și considerație în politicile lui Cyrus, reflectând influența idealurilor zoroastriene asupra dinamicii sociale și a guvernării.

3.3.1. O gândire multipolară

Cyrus cel Mare, conducătorul persan antic, a pus bazele unui model de guvernare care îmbrățișa diversitatea și promova unitatea într-un vast imperiu. Avansând în lumea contemporană, ne găsim într-o lume MultiPolară cu poli

geopolitici distincți, precum Statele Unite, Uniunea Europeană, China, Rusia, India sau Brazilia.

Moștenirea lui Cirus în materie de guvernare incluzivă servește drept precursor istoric al conceptului modern de Gândire MultiPolară. Ideea de *E Pluribus Unum* (“Din Multe, Unul”), adoptată de Uniunea Europeană, s-a transformat într-o narațiune mai complexă în lumea noastră MultiPolară. Se ridică întrebarea: Ar trebui acum să fie *E Pluribus Multa* (“Din Multe, Mult”)? Sau mai degrabă *E Pluribus Omnia* (“Din Multe, Total”)? Dinamica unei lumi MultiPolare ne încurajează să luăm în considerare spectre alternative, precum *Ex Uno Omnia* (“Dintr-Unul, Total”), *Ex Uno Plures* (“Dintr-Unul, Mult”) sau chiar *Ex Uno Multa* (“Dintr-Unul, Multe”).

Schimbarea către *E Pluribus Plures* (“Din Multe, Mult”) pare a fi o consecință a geopoliticii globale contemporane, un fenomen prezis de experți cu decenii în urmă. Lumea nu mai este caracterizată de o singură putere dominantă, ci de multiple centre de influență, fiecare contribuind la țesătura complexă a afacerilor globale [35]. În această Lume MultiPolară, politica identității apare ca o linie de fractură notabilă în societățile moderne. Pe măsură ce națiunile navighează complexitățile conviețuirii în cadrul globalizat, problema identității devine crucială. Diversitatea inerentă în Gândirea MultiPolară necesită ca societățile să se confrunte cu provocările și oportunitățile prezentate de diferitele identități, fie ele culturale, politice sau economice. Gândirea MultiPolară încurajează o despărțire de o viziune unipolară sau bipolară și necesită îmbrățișarea complexității unei lumi cu multiple centre de putere și influență.

4. Alte exemple de explorat

4.1. Gilgames: două treimi zeu și o treime om

Figura legendară a lui Ghilgames din Mesopotamia, care este socotit a fi două treimi zeu și o treime om [36] este un compozit unic care oferă o lentilă interesantă prin care putem explora caracterul lui Ghilgames în contextul neutrosofiei.

4.1.1. Două treimi zeu

Înțelegerea Tradițională: aspectul divin al lui Ghilgameș simbolizează conexiunea sa cu zeii, oferindu-i forță excepțională, înțelepciune și abilități dincolo de cele ale oamenilor obișnuiți. Această moștenire divină reprezintă statutul său înalt și îl diferențiază de ființele muritoare.

Perspectiva Neutrosofică: în cadrul neutrosofic, aspectul de două treimi zeu introduce un element de indeterminare. Acesta sugerează că atributele divine ale lui Ghilgameș nu sunt absolute sau complet definite. În schimb, ele există pe un spectru, incorporând un grad de incertitudine și interacțiune dinamică cu natura sa umană.

4.1.2. O treime om

Înțelegerea Tradițională: aspectul uman al lui Ghilgameș reprezintă mortalitatea sa, susceptibilitatea la emoții și capacitatea de creștere și dezvoltare personală. Acest element uman adaugă un strat de relativ caracterului său, făcându-l mai accesibil experienței umane.

Perspectiva Neutrosofică: aspectul de o treime uman introduce un sentiment de incompletitudine în cadrul lui Ghilgameș. Neutrosofia sugerează că umanitatea sa nu este o stare fixă, ci un element dinamic care interacționează cu atributele sale divine. Această interacțiune creează un caracter complex și în evoluție, al cărui comportament și decizii reflectă indeterminarea inerentă a condiției umane.

4.1.3. Interacțiunea dinamică

Înțelegerea Tradițională: combinația de elemente divine și umane în Ghilgameș creează un caracter puternic și multidimensional. Călătoria sa, marcată de căutări pentru nemurire și auto-descoperire, reflectă lupta de a reconcilia natura sa duală.

Perspectiva Neutrosofică: neutrosafia subliniază interacțiunea dinamică a contrariilor. În cazul lui Ghilgameș, interacțiunea constantă între atributele sale divine și umane ilustrează indeterminarea inerentă caracterului său. Deciziile, motivațiile și rezultatele acțiunilor sale nu sunt prestabilite, ci există într-un domeniu de flux constant și evoluție.

4.2. Dharma-Adharma și Karma

Conceptele de *Dharma*, *Adharma* și *Karma* sunt aspecte fundamentale ale filosofiei hindu și sunt strâns legate de țesătura considerațiilor etice și morale ale vieții [37]. Atunci când sunt explorate în contextul neutrosofiei, care se ocupă cu indeterminarea, incompletitudinea și interacțiunea dinamică a contrariilor, aceste concepte dobândesc noi dimensiuni, oferind o perspectivă nuanțată asupra complexităților existenței umane.

4.2.1. Dharma

Înțelegerea Tradițională: *Dharma* este adesea tradusă ca datorie, dreptate sau ordine cosmică. Ea cuprinde principiile morale și etice care reglementează comportamentul și responsabilitățile unui individ în viață. *Dharma* oferă un cadru pentru a trăi în armonie cu universul și pentru a susține acțiuni virtuozitate.

Perspectiva Neutrosofică: neutrosofia recunoaște indeterminarea inerentă în deciziile etice. *Dharma*, în acest context, nu este un set rigid de absoluturi, ci un principiu dinamic care navighează interacțiunea dintre contrarii. Determinarea a ceea ce este drept poate conține elemente de indeterminare, iar gradul de dreptate poate exista pe un spectru, mai degrabă decât în termeni binari.

4.2.2. Adharma

Înțelegerea Tradițională: *Adharma* reprezintă acțiuni care sunt împotriva ordinii morale și etice. Aceasta semnifică comportamente care perturbă armonia, creează dezechilibru și încalcă principiile dreptății.

Perspectiva Neutrosofică: *Adharma*, în cadrul neutrosofic, recunoaște incompletitudinea inerentă în etichetarea acțiunilor ca fiind exclusiv corecte sau greșite. Interacțiunea dinamică dintre *Dharma* și *Adharma* sugerează că evaluările etice pot implica grade de indeterminare, reflectând natura complexă a alegerilor umane.

4.2.3. Karma

Înțelegerea Tradițională: *Karma* este legea cauzei și efectului, conform căreia acțiunile au consecințe ce pot apărea în această viață sau în viitoare

încarnări. Acțiunile pozitive conduc la rezultate pozitive (*karma* bună), în timp ce acțiunile negative duc la consecințe negative (*karma* rea).

Perspectiva Neutrosofică: *Karma*, prin prisma neutrosofică, recunoaște natura dinamică a consecințelor. Legea cauzei și efectului nu este deterministă, ci există într-un cadru de indeterminare. Acțiunile pot genera rezultate care se încadrează într-un spectru de posibilități, reflectând principiul neutrosofic conform căruia nimic nu este absolut și totul există într-o stare de evoluție constantă.

4.3. Logica Sutrei diamantului

Sutra Diamantului — cunoscută sub numele de “Vajracchedikā Prajñāpāramitā Sūtra” (“Perfecțiunea Înțelepciunii în 700 Versuri”), despre care se crede că a fost compusă în primul secol d.Hr., făcând-o unul dintre cele mai vechi texte cunoscute — este un text central în Buddhismul Mahayana, în special în tradițiile Zen și Chan.

Sutra Diamantului se prezintă sub forma unui dialog între Buddha și Subhūti. Discuția are loc în contextul unei conversații mai ample despre natura înțelepciunii și calea spre iluminare. Stilul învățaturii este caracterizat de limbaj paradoxal, negări și deconstrucția conceptelor convenționale. Acest stil are scopul de a conduce ascultătorul sau cititorul dincolo de gândirea conceptuală, către o experiență directă a realității.

Sutra Diamantului subliniază transcenderea gândirii dualiste, îndemnând practicantii să depășească conceptele de ‘sine’, ‘celălalt’, ‘existență’ și ‘non-existență’. Aceasta încurajează realizarea directă a interconectivității tuturor fenomenelor [38].

Sutra Diamantului subliniază conceptul de “goliciune” (*sūnyatā*) și impermanența tuturor fenomenelor. Goliciunea nu este un concept nihilist, ci mai degrabă o afirmare a interdependenței și interconectivității tuturor lucrurilor. Expresia “forma este goliciune, goliciunea este formă” înfățișează această învățătură, punând în evidență natura dinamică și interrelaționată a realității.

Logica încorporată în Sutra Diamantului este experiențială și intuitivă, având scopul de a conduce indivizii către o înțelegere directă (*prajñā*) a naturii realității [39].

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

Deși Logica Sutra Diamantului și Logica Neutrosofică provin din contexte culturale și istorice diferite, ele împărtășesc un fir comun în provocarea noțiunilor fixe și în îmbrățișarea aspectelor dinamice, interconectate și indeterminate ale realității.

Concluzii

Împletind împreună tapiseria Zoroastrismului, învățăturile lui Zarathustra și filosofia Neutrosofiei, emerge un bogat joc de idei. Lupta eternă dintre bine și rău, adevăr și falsitate, își găsește expresia atât în teologia persană antică, cât și în discursul filosofic contemporan. Prin îmbrățișarea echilibrului triadic inerent în Neutrosofie, indivizii pot naviga complexitățile existenței cu o conștientizare mai profundă a interconexiunii contrariilor, căutând un echilibru armonios în mijlocul luptei perpetue. Cadrul Neutrosofic invită la contemplarea ambiguității și complexității inerente în opozițiile aparent binare. Așa cum Zoroastrismul recunoaște lupta continuă dintre Ahura Mazda și Angra Mainyu, Neutrosofia sugerează că claritatea și certitudinea absolută sunt eluzive, iar realitatea se află adesea în domeniul indeterminat.

Gratiarum Actio

Dedic ipotezele și inferențele din acest eseu memoriei profesorului Zadeh, pentru contribuțiile sale profunde într-o gamă largă de domenii științifice și tehnice, dar și pentru legătura pe care a avut-o cu spațiile culturale la care se referă această lucrare.³

³ Trillas, E. (2011). "Lotfi A. Zadeh: On the man and his work." *Scientia Iranica*, 18(3), 574-579.

Foto: Lotfi Aliasker Zadeh (părintele teoriilor fuzzy) și Florentin Smarandache (părintele teoriilor neutrosofice), participând la BISC FLINT-CIBI “International Workshop on Soft Computing for Internet and Bioinformatics”, care a avut loc la Universitatea din Berkeley, California, între 15 și 19 decembrie 2003. În acest context, am prezentat lucrarea ‘Generalizarea mulțimii fuzzy-intuiționiste la mulțimea neutrosofică’ (*Generalization of the Intuitionistic Fuzzy Set to the Neutrosophic Set*).

Referințe bibliografice

- [1] Smarandache, F. (2023). The multialist system of thought (philosophical essay). *Neutrosophic sets and systems*, 61, 598–605. <https://fs.unm.edu/NSS/MultiAlistSystemOfThought.pdf>
- [2] Smarandache, F. (2023). Introduction to the multilineutrosophic set. *Neutrosophic sets and systems*, 61, 89–99.
- [3] Smarandache, F. (2002). *Neutrosophy, a new branch of philosophy*. Infinite Study.
- [4] Smarandache, F. (2013). N-valued refined neutrosophic logic and its applications to physics. *Infinite study*, 4, 143–146.
- [5] Smarandache, F. (2017). *Plithogeny, plithogenic set, logic, probability, and statistics*. Infinite Study.
- [6] Smarandache, F. (2019). Neutrosophic set is a generalization of intuitionistic fuzzy set, inconsistent intuitionistic fuzzy set (picture fuzzy set, ternary fuzzy set), pythagorean fuzzy set, q-rung orthopair fuzzy set, spherical fuzzy set, etc. *Journal of new theory*, (29), 1–31. <http://arxiv.org/abs/1911.07333>
- [7] Smarandache, F. (2021). *Introduction to plithogenic logic as generalization of multivariate logic* (Vol. 45). Infinite Study.
- [8] Smarandache, F. (2023). *Nidus Idearum. Scilogs, XII: seed & heed*. Infinite Study.
- [9] Hintze, A. (2013). Monotheism the Zoroastrian way. *Journal of the royal asiatic society*, 24(2), 225–249. DOI:10.1017/S1356186313000333
- [10] Trillas, E. (2011). Lotfi A. Zadeh: On the man and his work. *Scientia Iranica*, 18(3), 574–579.
- [11] Zadeh, L. A. (1997). Toward a theory of fuzzy information granulation and its centrality in human reasoning and fuzzy logic. *Fuzzy sets and systems*, 90(2), 111–127. DOI:10.1016/S0165-0114(97)00077-8
- [12] Zadeh, L. A. (1965). Fuzzy sets. *Information and control*, 8(3), 338–353.
- [13] Klir, G. J., & Yuan, B. (1996). *Fuzzy sets, fuzzy logic, and fuzzy systems: selected papers by Lotfi A Zadeh* (Vol. 6). World Scientific.
- [14] Yager, R. R., Ovchinnikov, S., & RM, T. (1987). *Coping with the imprecision of real world: an interview with LA Zadeh* (p. 436). Wiley.
- [15] Otay, İ., & Kahraman, C. (2019). A state-of-the-art review of neutrosophic sets and theory. In *Fuzzy multi- criteria decision-making using neutrosophic sets* (pp. 3–24). Springer.
- [16] Smarandache, F., & Sahin, M. (2019). *Neutrosophic triplet structures, volume I*. Infinite Study.
- [17] Smarandache, F. (2014). *Law of included multiple-middle & principle of dynamic neutrosophic opposition*. Infinite Study.

Către o nouă paradigmă de gândire

Filosofia neutrosofică

- [18] Smarandache, F. (2023). Law of included infinitely-many-middles within the frame of neutrosophy. *Neutrosophic sets and systems*, 56(1), 1. DOI:10.5281/zenodo.8194681
- [19] Williamson, T. (1994). *Vagueness*. Routledge.
- [20] Shapiro, S., & Snyder, E. (2006). *Vagueness and context*. Oxford University Press.
- [21] Åkerman, J. (2012). Contextualist theories of vagueness. *Philosophy compass*, 7(7), 470–480. DOI:10.1111/j.1747-9991.2012.00495.x
- [22] Smarandache, F. (2005). Quantum quasi-paradoxes and quantum sorites paradoxes. *Progress in physics*, 1(1), 7–8. <https://fs.unm.edu/PP-01-02.pdf>
- [23] Boyd, R. N. (2019). Resolution of the Smarandache quantum paradoxes. *Progress in physics*, 15(3), 182–184. <https://fs.unm.edu/ResolutionOfTheSmarandache.pdf>
- [24] Duchesne-Guillemain, J. (2024). *History & society Zoroastrianism religion*. <https://www.britannica.com/topic/Zoroastrianism>
- [25] Boyce, M. (1975). A history of Zoroastrianism, the early period. In *A history of zoroastrianism, the early period*. Brill.
- [26] Boyce, M. (1982). *A history of Zoroastrianism, volume two: under the achaemenians* (Vol. 8). Brill.
- [27] Humbach, H., & Ichaporia, P. (1994). *The heritage of Zarathustra : a new translation of his gathas*. Winter.
- [28] Insler, S. (1975). *The gathās of Zarathustra* (Vol. 8). Brill.
- [29] Crane, T., & Patterson, S. (2012). *History of the mind-body problem*. Routledge.
- [30] Boyce, M. (1968). On the sacred Fires of the Zoroastrians. *Bulletin of the school of oriental and African studies*, 31(1), 52–68. DOI:10.1017/S0041977X00112789
- [31] Zaehner, R. C. (1955). Postscript to zurvān. *Bulletin of the school of oriental and african studies*, 17(2), 232–249. DOI:10.1017/S0041977X00111711
- [32] The Editors of Encyclopædia Britannica. (2024). *History & society Ahura Mazda Zoroastrian deity*. <https://www.britannica.com/topic/Ahura-Mazda>
- [33] Frye, R. N. (2024). *History&Society Cyrus the Great king of Persia*. <https://www.britannica.com/biography/Cyrus-the-Great>
- [34] Schmitt, R. (2010). *The Cyrus cylinder and ancient persia: new perspectives on Iran's past*. British Museum Press.
- [35] Ravitch, D. (1990). Multiculturalism E pluribus plures. *The American scholar*, 53(9), 337–354. <http://www.jstor.org/stable/41211801>
- [36] Maier, J. R. (1997). *Gilgamesh: a reader*. Bolchazy-Carducci Publishers.
- [37] Zaehner, R. C. (1955). *Hinduism*. Oxford University Press.
- [38] Agócs, T. (2000). The diamondness of the diamond sūtra. *Acta orientalia academiae scientiarum hungaricae*, 53(1–2), 65–77. DOI:10.1556/aorient.53.2000.1-2.4
- [39] Nagatomo, S. (2000). The logic of the diamond Sutra: A is not A, therefore it is A. *Asian philosophy*, 10(3), 213–244. DOI:10.1080/09552360020011277

O variantă în engleză a acestui articol: Smarandache, F. (2024). “The dynamic interplay of opposites in Zoroastrianism.” *Journal of fuzzy extension and applications*, 5(1), 1-15. <https://fs.unm.edu/Zoroastrianism.pdf> ; <https://doi.org/10.22105/jfea.2024.1901730.22105>

Într-o lume modelată de contradicții, incertitudini și paradigme în continuă schimbare, filosofia neutrosofică se conturează ca un cadru revoluționar care transcende gândirea binară. Întrădăcinată în studiul neutralităților, al contradicțiilor și al interacțiunii lor dinamice, această filosofie redefineste logica clasică, epistemologia, ontologia, oferind o abordare cuprinzătoare a înțelegerii realității.

Acest volum reunește articole care explorează concepte fundamentale precum continuumul neutralităților, echilibrul ideilor și triada teză-antiteză-neutroteză, provocând structurile dialectice tradiționale. Se extind granițele filosofiei prin integrarea matematizării, a logicilor multi-valorice și a abordărilor transdisciplinare asupra cunoașterii.

De la mecanica cuantică și inteligența artificială, până la etică, sociologie și literatură, aplicațiile neutrosofiei sunt vaste și transformatoare. Fie că reinterprețăm paradoxuri, reconfigurăm fundamentele filosofice sau explorăm natura infinită a adevărului, această lucrare deschide drumul către un mod nou de a gândi—unul care integrează ambiguitatea, indeterminarea și coexistența contrariilor.

Prin conectarea disciplinelor și introducerea unor principii inovatoare precum logica neutrosofică, evoluția socială neutrosofică și materialismul neutrosofic, această carte funcționează atât ca fundament teoretic, cât și ca ghid practic pentru cercetători, gânditori și specialiști interesați să aprofundeze înțelegerea complexității lumii contemporane.

Filosofia neutrosofică nu este doar o explorare a cunoașterii—este o invitație de a regândi însăși esența adevărului, a realității și a înțelegerii umane.

ISBN 978-1-59973-840-6

9 781599 738406 >